

Sancti Augustini

Diui Aurelij Augustini Liber quinquaginta Omeliarum feliciter incipit.

Deo qd propheta dicit in psalmo: Quis est homo qui vult vitam: et diligit videre dies bonos. Quibus verbis declaratis nos inducit abstinere a malo et facere bonum: pacemque querere ac sequere. qd cohibendo lingua leuissime faciemus.

Homelia. j.

Scans genus hu

manis puri? dei: in bēdo quid facere et pmittere quid sperare debam? pu? mente nostra inflamat ad premium: vt qd pcepti magis bonū amādo: qd malū timēdo faciamus. Quis est hō inquit qui vult vitam: et diligit videre dies bonos? Sic interrogas quis iste sit: quasi possit inueniri qui non sit. Quis em̄ nō vult vitam? Quis nō diligit videre dies bonos? Audi ergo qd sequit: qd cūq; hoc videris diligis homo: audi qd sequit: Qis homo: cohibe inq; linguā tuā a malo: et labia tua ne loquantur dolum. Declina a malo et fac bonū: quere pacē et sequere eā. Idcirco oim̄ cetera supiora sunt in pcepto: vltimū in pmo. Hāc vt cohibeam? linguā nram a malo: et labia nra ne loquantur dolum: declinem? a malo et faciam? bonū. Ut queram? pacē pcepti tur nobis: vt autē sequamur eā pmittit nobis. Que ista par est: nisi quā nō habet mūdus? Quē ista par est: nisi quā nō hz ista vita: que in hui? vite cōpatione nec vita est? Neq; em̄ de hac vita diceret: Quis est homo qui vult vitam: et ad istā vel retinendā vel pducendā pceptis psequētib? hortaret: qd qd et ista quis nō velit? Hāc et hec saltem optat prolixā: qd esse nō potest sempiterna: et p hanc pōt homo puenire ad illā: si quē admōdū vult eā longā: sic velit et bonā. Quātū est aut in hac vita longū: qd erit aliqñ finitū? Et qd erat longū erit nullū: qd et qñ erant nō stabat: et quādo pducebat nō augebat: nec addēdo crecebat: qd veniēdo recedebat. Quisquis igit es amator longevitē: esto poti? bone vite. Hāc si male viuere volueris longa vita nō erit verū bonū: sed erit longū malū. Vide autē qd sis absurus adq; pueris: cū te villam fatearis plus amare qd vitā. Villā vis poti? bonā habere qd vitā? Hāc vt inhiādo et male pcupiscēdo adipiscaris villā bonā: fraudādo efficit vitā malā. Tū si tibi diceret si ate qñref: vix malles villā bonā carere pdeō: an vitā mala moriēdo: respōderes: te si vtrūq; retinere nō posses: paratior es esse vt villā tibi auferret. Cur igit nō sic amas vitā vt sit etiā bona: que abste oibus tuis bonis pferet etiā mala? Lupis certe vt longa sit licet mala sit: immo fac vt bona sit: et noli timere ne brevis sit. Nam si te sollicito bene agite: securo cito finiet. Succedet ei nāq; vita eterna: sine meritu beata: sine fine longa. De illa qd pe vita interrogat qui dicit: Quis est homo qui vult vitam: et diligit videre dies bonos? In hac aut vitā iubernos aplūs redimere temp? qm̄ dies mali sunt. Et quid est redimere tempus: nisi cum opus est etiā de primēto temporalium cōmodoy ad eternā querendā et capeſcendā spacia temporis cōparare. Unde et domin? pcepit dicens: Si quis voluerit tecū iudicio cōtendere et tunicā tuā tollere: dimitte illi et palliū. Ut scilz amissa re aliqua tpali: impēdas ad quietē: qd eras impensurus ad litē. Quid itaq; nō de vita et dieb? hui? tempis loquas spūs dei dicens: Quis est homo qui vult vitam: et cupit videre dies bonos: sequētia docēt. Talia em̄ pcepta subiungit quibus obaudiendo vitā et dies bonos habere possum? vt hec vitā quā nūc agim? et hui? dies: pro eis dē pceptis implendis plerūq; amittēdi sint. Pōinde si hāc vitā in qua nūc sum? intellexerim? in eo qd dicitur est: Quis est hō qui vult vitam et ppter hāc habendā qd connectunt pcepta faciām? quid acturi sum? cum aliquis in malicia potens moriē nobis fuerit pminar? nisi falsum testi moniū dixerim? P: ofecto em̄ si fecerim? qd hui? iubeat: Lohbe linguā tuā a malo: vt propter hoc pceptū testi monij fallaciā recusamus: quasi decepti videbimur: qd ppter habende vite cupiditatē pceptū seruare suscepim? et eaz magis pceptū seruādo pidiim? P: Porro si vi

Homelia. j.

Fo. cxliij.

tam intellexerim? in eternū beatā: quā post istam de? dabit obedientib? sibi: De qua dñs dixit ad quendā: Si vis venire ad vitā: serua mādara. Tūc vero interrogat: Quis est homo qui vult vitam: et respondem? nos velle vitam: etiā sub ipso: cussoris ictu veritate seruabim? in testimonio: moriē ptemim? in mundo: vitam psequimur in celo. Hec de diebus bonis intelligam? Hāc si ppter dies presentis seculi qui boni dicunt et nō sunt: in sepultura cordis p epularum aggeres: in luxuria vinolētie gurgitib? in turpissimis igluuū voluptatib? Si ergo ppter istos dies quasi ppter dies bonos suscepim? pceptū vt labia nra nō loquantur dolum: plerūq; tales dies cogit amatores suos loqui doli: tales dies negantur eis qñ loquunt doli. Quid est em̄ aliud loq doli: nisi aliud labijs pmere cū aliud claudat in pectore? Ad hoc maxime adulatorū exarsit negociū: qui penes semperne phibeant ab optimis mensis apparatib? cōuiuijs: blādiendo nō tacēt fallum: ne ab his phibeant si amādo dei dixerint verū. Ergo ppter istos dies quos putāt bonos: vt eis exhibeant loquuntur doli: et eis negant si nō loquunt doli. Alij sunt igit dies boni de quib? admonemur: vt si eos videre diligimus cohibeam? a malo linguā: nec doli loquamur. Hō sunt de isto seculo dies illi: nō eos habet celū qd transiet: sed qd pmanebit. Hō eos nouit terra morientū sed terra viuētū. Hos quib? intellexerit et dilexerit: linguā cohibet a malo. Et si ista terror mortis cogat ad malū: labia ei? nō loquunt doli: et si diebus fallaciter bonis inuitet ad doli declinat et a malo: etiā inter bona facit bonū: etiā inter mala querit pacē que nō est super terrā: et sequit eā in illo qui fecit celū et terram. Pōinde fratres pcupiscite vitā et diligit videre dies bonos: vbi nulla nox erit: vitā in qua dies malus nō timeat: dies bonos in quibus nunq; finiat. Sed si hanc mercedem diligitis: caute ne opus cui? ea merces est reculetis. Illā em̄ pacē querēdo: qm̄ni: queretis aut manib? vris nocte corā deo et nō decipiemini. Quid est aut manib? vestris nocte: nisi etia in tribulatione? Quid est corā deo: nisi in psciētie puritate? Sic viuendo et hoc amādo habebitis deū in cōtemplatione: et in illo vitā sine defectione: dies bonos sine contenebratione: pacem sine dissensione.

Deo qd ppheta dicit in psalmo: Sedēs aduersus fratrem tuū detrahebas: vsq; ad hoc: Cōstiti te ante faciē tuā. Homelia. ij. i qd de detractio ne pncipaliter intēdit. de laude etiā ppria tractat post mediū quod in ore pprio fordescat.

Requenter fratres charissimi cū psalmista cātam? versiculū illū: p quez detractores spiritali gladio feriunt. Sic em̄ ait: Sedēs aduersus fratrem tuum detrahebas: et aduersus filiū matris tue ponebas scādaliū. Qd aut dicit: Sedēs ostēdere voluit qd nō trāsitione detraxerit: nec ei surreptū sit vt male de primo loqueret. Sedēs: id est ex ocio: qñ ad hoc vacās vt derogaret primo suo. Hec fecisti tacui. Nemo frēs charissimi falsa securitate se decipiat: et putet se ante tribunal xpi nō esse vērū: nec reditū de factis pprijs rationē. Cū em̄ dñs de? noster et nō silebit. Mō em̄ silete dicat qd adhuc vindictā suspēdere vult. Hec fecisti tacui. Quid est tacui: nisi nō vindicavi? Se ueritatē meā dissiuli: patiētiā tibi plongavi: penitentiā tuāz diu expectavi. Hec fecisti tacui. Ego aut cū adhuc expectare vt te peniteret: tu aut et me ptempisti: et aplz audire nolui: et fm duriciā cordis tui: cor ipenitēs: thesaurizasti tibi irā in die tēte reuelatiōis iusti iudicij dei. Suspica? es inique qd ero tibi similis. Par ē qd mala facta tua placēt tibi: placere putas et mihi. Deū qd nō statz pateris vltoriē: vis tenere participē: et tanq; corruptū iudicē p de sociū vis habere. De multis qd rapuisti paruas elemosynas faciēs: et adhuc peccata nō deseres qñ corruptū iudicē putas te posse redimere: cū si etiā totū dares et petā ipsa nō deseres: te ipsum decipies pecuniā perdēdo et peccata nō redimēdo. Suspica? es inique qd ero tibi similis. Arguā te. Qñ: Cū em̄ dñs de? noster et nō silebit. Arguā te. Et quid faciā arguēdo te? Quid tibi faciā? Mō te nō vides: factū vt videas te: qd si videreste et displiceret tibi: placeret mihi. Qd vero te nō vides placui: si tibi displicebat et mihi et tibi. Tibi cum iudicaberis: tibi

Mat. xix.

D

De

Decōtine: tua anime ca. xiiij.

E

Ps. lxxvi

Ps. xliij.

A

Ps. xliij.

Rom. ij.

Sancti augustini

Homelia. iij. et. iij.

B cum ardebis. Quid enim tibi facia inquit: Constitua te ante faciem tuam. Quid enim vis latere te ipsum: in dorso tuo tibi est. Non te vides: facio ut videas te. Quid tu post dorsum tuum posuisti: ego ante faciem tuam pono. Videbis fedtatem tuam: non ut corrigas: sed ut erubescas. Modo enim fratres charissimi: omnes amatores luxurie: et qui cum delectatione faciunt iniquitates: peccata sua post dorsum posuerunt. Si vero aliquid boni casu aliquo vel per quolibet occasione fecerint: ante se ponunt et inde assidue gloriantur et dicunt: Ego illi liberaui: ego illi benefeci: ego illi tantum dedi. Et tunc bona quod per illos deus fecit sibi assignant: per vanitatem perdunt quod per lemosinam acquirere videntur. Ac si ante tribunal christi perditis bonis quod ante se habebant: peccata que post dorsum peccerant ante faciem eorum reuocant: et sine ulla terminosum stinebunt supplicium: qui sibi deum viuere noluerunt: puerere mediis. Et hec quidem faciunt illi qui plus diligunt presentia quam futura. Qui vero de anime sue salute attenti cogitant: contrarium faciunt. Bona quecumque fecerint post dorsum posuerunt: mala autem quecumque surreperint ante oculos ponunt: et deus de ipsis in presenti seculo erubescunt: et vulnera curare et mortua resuscitare et fordidam ablueret tota fidei deuotione contendunt: cum in die iudicii ante tribunal christi venerint: mala que ante faciem suam posuerant et bonis operibus redepra sunt: auferent bona que propter vanitatem post dorsum peccerant: ante oculos collocabunt: et merebuntur audire: Venite benedicti patris mei precipere: gratia. Et licet hec ita sint: non tamen illis desperandum est qui adhuc mala sua non solum corrigere nolunt: sed etiam defendere non erubescunt: sicut nec illa ciuitas desperata fuit: de qua dictum est. Adhuc tri duo et nuntius subuertet. In ipso tamen triduo idonea fuit peruerit: orare: plangere: et de pena imminenti misericordiam precari. Audi autem ergo qui tales sunt deum licet audire tacente id est in presenti non vindicantes. Veniet enim dominus deus noster et non silebit. Et tunc arguet: quoniam correctiois locum nullum erit. Struere inquit ante faciem tuam. Modo ergo sicut iam supradictum est: quisquis talis es: fac quod tibi minas dominus facere: tolle te de dorso tuo ubi te videre non vis: dissimulans a factis tuis: constituite ante te. Ascende tribunal mentis tue: esto tibi iudex: torqueat te timor: eripat a se illo: dic deo tuo: Quam iniquitatem ego agnosco: et delictum meum ante me est semper. Quid erat post te: fiat ante te. Et cum factum fuerit ante te: puniat a te: ne tu ipse postea a deo iudice has ante te: et non sit quo fugias a te. Intelligite autem hec qui obliuiscimini deum. Non cogitabatis de vita tua mala: Intelligite qui obliuiscimini deum. Requantur apud sicut leo et non sit qui eruat. Quid est sicut leo: Sicut potest sicut fons: sicut ille cui resistere nemo potest. Illi enim quos supra diximus: id est amatores mundi in ore suo deum laudare videntur: sed longe aliud operibus exercere probant. Secundum illud quod ait propheta: Populus hic labijs meis honorat cor: autem corum longe est a me. Sed clamat illis spiritus sanctus: Peccatori autem dixit deus: Ut quid tu enarras iustitias meas: et assumis testamentum meum per os tuum: Tandem si diceret ei: nihil tibi prodest quod laudas deum. Illis enim qui bene viuunt prodest quod laudat: tu autem si laudas peccata non deseris: nihil tibi prodest. Ut quid me laudas: Audi scripturam dicentem: Non est speciosus laus in ore peccatoris. Si enim male viuas et bona dicis: non dux laudas. Sed rursus si cum ceperis bene viuere: meritis tuis tribuis non dux laudas. Nolo te esse latrone inultante cruci domini: sed nec te illi volo esse in templo iactante merita sua: et occultantem vulnera sua. Si fueris iniquus et pseueras in illa iniquitate: non dico tibi: non perderis laus: sed non me laudas: ista laudem non deputo. Rursus si fueris quasi iustus: id est humilis et pius et de iusticia inflatus: inceseris: et alios in tua comparatione contempseris: aut supertruleris te: tamen glorias de meritis tuis: non me laudas. Nec ille me laudat qui male viuunt: nec ille me laudat qui quasi de suo bene viuunt. Sed nunquid ille phariseus qui de suo talis erat cum diceret: Gratias tibi ago quia non sum sicut ceteri homines. Gratias deo agebar et eo quod bonum in se habebat. Quamvis et ego bonum aliquid in te sit: non ex te esse quod bonum est: sed a deo te accepisse persistere. Tu in eo ipso si te extuleris supra alium non habentem: elatus teneberis: non dux laudator meus eris. Propterea ergo corripit te a via pessima in ciue bene viuere: intellige quod non corrigis nisi dono dei. A domino enim gressus bonis dirigunt. Hoc cum intellexeris: fauet alijs ut sint quod tu es: quod hoc eras et tu quod tibi sunt. Faue quatuor potes et noli desperare. Non enim vis ad te diues esse. Quid enim tibi dedit: crede quod etiam alijs et

velit et possit dare. Non ergo laudat qui cum iam ceperit bene viuere: de suo putat esse quod bene viuunt: non acceptum a deo. Nec ille laudat: qui cum faciat se quod bene viuunt accepisse a deo: tamen visus ad se vult esse diuitem deum: et non vult ut alijs sit misericors deus. Ille itaque qui dicebat. Gratias tibi ago deus: quia non sum sicut ceteri homines iniusti: raptores: adulteri: sicut publicanus iste. Nonne ibi potuerat dicere: Dne dona et publicano huic quod mihi donasti: supple et mihi quod non duxi dedisti. Sed etiam quasi saturatus eructabat. Pauper vero ille: id est publicanus quod dicebat: Dne propiti esto mihi peccatori. Ideo descendit iustus carnis publicanus magis quam ille phariseus. Ergo audite qui bene viuunt: audite quod male viuunt. Sacrificium laudis glorificabit me. Nemo mihi offert deus sacrificium et malus est: Non dico: non mihi hoc offert malus: sed nemo mihi hoc offert malus. Qui enim laudat bonum est: quia si laudat etiam bene viuunt. Qui si laudat non sola lingua laudat: sed et vita cum lingua presentat. Et ideo rogo vos fratres charissimi: quantum possumus: cum dei adiutorio studeamus: ut quomodo deum laudamus: vocibus: sic etiam bonis moribus collaudemus. Melius est enim tacere et benefacere: quam deum laudare et peccata committere. Qui enim laudat deum vita simul et lingua: vocibus pariter et bonis operibus dupliciter in se procat gratiam dei. Si vero non preualeat deum laudare vocibus: laudet bonis operibus: assiduus orationibus: cogitationibus sanctis. Si enim hec diligenter attendimus: et in hoc seculo cum secura presentia laudare deum possumus: et in futuro ad eternum gaudium feliciter veniemus.

Deco quod apostolus dicit: Ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis quod sit latitudo: longitudo: altitudo et profundus: que quidem quattuor ad suum intellectum declarat. **Homelia. iij.**

Et enim cognouit inquit latitudinem et longitudinem: altitudinem et profundum: et supereminens scientie charitatem christi: vidit et christum: vidit patres. Ego hec verba apostoli pauli sic intelligere soleo. In latitudine bona opera charitatis. In longitudine pseuerantiam visus in fine. In altitudine spem celestium premiorum. In profundo inscrutabilia iudicia dei: vni ista gratia in bonis venit. Et hunc intellectum possumus coaptare etiam sacramento crucis: ut in latitudine ne intelligat transuersum lignum quo extendunt manus propter operis significationem. In longitudine ab ipso visus in terram ubi totum corpus crucifixum stare videtur: quod significat persistere: hoc est longanimitate permanere. In altitudine ab ipso transuerso ligno sursum versus quo caput eminet: propter expectationem supernorum ne illa opera bona atque in eis pseuerantiam propter beneficium dei terrena ac temporalia facienda credant: sed potius propter illud quod deus sempiternum sperat fides quod per dilectionem operatur. In profundo autem pars illa ligni quod in terra abditio desinit: et inde consurgit illud quod eminet. Sicut ex occultis dei voluntate vocatur homo ad participationem tante gratie: alii sic: alii autem si c Supereminens vero scientie charitatem christi: eas profecto ubi par illa est que prececlit omnem intellectum.

Deco quod propheta dicit in psalmo: Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me: que tria ad longum deducit. **Homelia. iij.**

Poster cetera quibus beatus david infirmitatibus nostras medef animarum: sub quadam trinitatis regula orandi nos formam tenere tanquam pitissimum magister erudit dicens: Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me. Sollicitus itaque fratres in hoc dicit quas sibi potissimum virtutes tribui rex propheticus deprecatur: Bonitatem et disciplinam inquit et scientiam me doce dñe. Clere nouit recte viuere quod recte nouit orare. Non enim petit mundanarum diuitiarum thesauros: non regna finitima: non tempora plura iura viuendi: sed bonitatem doceri simul et disciplinam poscit. Bonitas enim facit amabilem disciplinam: et disciplina efficit inculpabilem bonitatem. Nec quicquam latere puto: quod bonitas sine disciplina delictorum mater est: et disciplina sine bonitate tristes quedam amaritudo viuendi. Scientia prestat sibi pariter ipso ut nouerit scienter sapienterque distinguere quod sunt termini bonitatis: quod debeat habere disciplina mensuram: ne forte aut nimis remissionis vitio bonitas inconsulta fedet: aut disciplina durior ipsa sui austeritate crudelescat. Quis frater bonum esse peccatum? Benigne quidem

fac et vere sis bonus: vigor ei adhibe discipline: ut tua il-
li bonitas pficiat in salutē. Quē utiq; si nulla coercētis cen-
sure increpatione terreris: pñiciofa erit ei hec bonitas tua
qua pmititis pñe peccātē quē poteras saluare correctū. Rur-
sum si nūmo discipline rigore nullā sciētia bonitatis prēde-
ris medicinā: dū rigore tuū refugit peccātis: peccati egritudi-
nē nō curabis. Et q̄ tandē viuēdi ratio erit: q̄ ue iusticia erit
ut solutio: lenitas cohibētia pbeat peccatori: aut imodera-
ta seueritas a lapsu nō reuocet delinquentē. Et aut bonitatis
hui⁹ discipline magisteriū in nostris fuisse maiorib⁹ pleni⁹
pficiūsq; discam⁹: pauca de plurib⁹ venerabiliū patrū recē-
seam⁹. Exēpla. Impleuit sine dubio bonitatis ac discipline istū
formā beatus petrus: cū sicut vere bonus oblatos sibi dicit cu-
rallē infirmos: et ut discipline celestis amator: iustā vltiōe pu-
nisse mēdaces phibet. Rursum bonitatis ei⁹ gřam testatur
eneas ille debilis qui claudus ab infantia sedēs in porta tē-
pli dñi: atq; medicans in noīe xpī iesu: apostoli curantis im-
perio antiquā recepit sanitatē. Probauerūt et discipline ei⁹
seueritatē ananias et saphyza: qui distrabētes agrū quē ven-
dere nemo cogebar: dū de pñi quātitate mentiunt apostolo.
mōtē sibi falsitate mercati sūt. Quo facto edocuit gloriōsis-
simus petrus: inesse sibi bonitatis ac disciplinā: dū remediū pre-
stat infirmo: et cōpetentē sumit de mēdaciū vltiōne: q̄ cū re-
cte sanctos fecisse celestis iudici cōsensu ostendit. De pñe
ctiōe vero sciētie ei⁹ quis ambigat: qui xpī dñm viuit dei fi-
lium esse de celo sibi patre reuelatē cognouit. Et qz bonitas
ac disciplina sciētiaq; nō deierat: pñcedas illi dñs suas com-
mēdauit ouiculas. Tenuit bonitatis ac disciplinā etiā glo-
riōsissim⁹ paul⁹: qui ut ei⁹ scripta testatur: discipulis suis et
virgā correctiōis et spiritū māsuetudinis prēdebat: ppter
qđ faciebat eū omnib⁹ amabilē bonitas: et disciplina terribi-
lem. Rā etiā inter ipsa mundi pñordia ut bonitatis ac disci-
plinā xpī doceret ecclesias: et remoueri iussit peccantē a cōmu-
nionē sanctoꝝ: et eundē recipi correctū. De sciētia aut ei⁹ qđ
nos dicem⁹: cū omnes eum nouerint in celestib⁹ didicisse que
doceret in terris. Ibi talia se memorauit edoctū: qualia loq̄
mortalib⁹ nō liceret. Ihabuit nihilomin⁹ bonitatis et disci-
plinā testis dñicus et baptista iohānes: qui respiscētes a pec-
catis suis ppheticē pietatis affatu penitētie baptisimū dilue-
bat: atq; ut vere legalū pceptoꝝ cultus immobilis et herodes
Mar. xliij regē de illicita accusabat vxore: et cunctis ad se cōcurrentib⁹
purgatiois vite pcepta mādabat. Sciētie autē illi⁹ plenitu-
dinē quis pōt agnoscere: qui qđ p salute mūdi venit e celo: p
mus oibus reuelauit. Evidētis itaq; frater quo orandi .com-
pēdio et qua paucitate verboꝝ pfectiōne viuēdi venerabilis
ppheta gřebat. Breuissimo nāq; sermone pclusit: quorūq;
spiritalib⁹ multitudine virtutū. Si ergo ille pphetarū pñi-
duos doceri se a deo ad sanctiores vias tātopere pñcabat: qđ
facere nos oportet qui et tardi sensus infirmitate torpem⁹: et
noxia remissiois vite pñuerudine deprauamur. Nos inq̄
magis orare debem⁹ dicentes: Bonitatis et disciplinā et sci-
entiā doce nos dñe: quaten⁹ in nobis bonitas maliciā vincat:
vita ac voluptates disciplina castiget: et ignorātie cecitatez
scientia veritatis illuminet. Si em̄ scieris omnipotentē deū
filiūq; eius vni genitū vni⁹ esse substantiē: spm̄ quoq; sanctum
pari credideris eternitate regnatē: nulla vñq; te vel paga-
noꝝ vana pñasio: vel arrianoꝝ pñda turbabit ipietas. Si
futuri iudici sciētia cor tuū mentēq; repleuerit: habebis in
tuis morib⁹ disciplinā. Rursum si discipline ipsi⁹ mensurā re-
gulasq; seruaueris: cōgruas tenebis in oibus bonitatis: qz bo-
nitas est temperamētū discipline: et disciplina cōdimentū est
bonitatis. Laue ergo frater ne ita velis bon⁹ videri: ut abij-
cias disciplinā: aut ita ardua feceris disciplinā: ut remoueas
bonitatem. Quib⁹ beat⁹ dauid iccirco scientiā precat ad iūgit:
ut directā mentis nostre iudicio scire possim⁹: qualiter inno-
bis eē possit et distinctio bonitatis: et blandio disciplina.

ij. Thimo.
liij.

De co qđ apostol⁹ dicit: Predica verbū: insta
oportune iportune: argue: increpa: obsecra cū oī
pāntia et doctrina: q̄ oīa ad vnguē dilatāt ac expo-
nit ad intellectum. Homelia. v.

E Requenter in scripturis sanctis audiunt charitas
vra fratres charissimī: in quo sint sacerdotes peri-
culo cōstituti: si noluerint implere illud qđ conte-

statut apostol⁹: Predica verbū: insta oportune iportune: ij. Thimo.
argue: increpa: obsecra cū oī pāntia et doctrina. Et qz
tam graue pondus imminet ceruicib⁹ nostris: quibus dicit
Si nō annūciaueris iniquitātē suā: sanguinē eius de
manu tua requirā: necesse nobis est quoscūq; negligētes aut
secrete aut publice castigare. Sed qñ corripim⁹: ille quē cor-
ripim⁹ si mal⁹ ē: attēdit a quo corripit⁹: et facili⁹ in correpto-
re suo qñ in se libet agnoscit qđ corrigit. Et si vera inueni-
rit quē ipse dicat in eo a quo corripit⁹: gaudet: quāto melius
gauderet de sua sanitate correctusq; de alieno languore cor-
reptus. Ecce putas verū esse qđ dicitis. Inuenisti aliquid in
hoīe a quo reprehensus es: tamē per illū tibi veritas loquebas
per malū: per iniquū veritas tibi loquebas. Queris quid re-
prehēdis in hoīe? Inueni poti⁹ quid reprehēdas in verita-
te. Velis nolis illa est aduersaria tua: in qua non inuenis qđ
accuses. Illā fac amica si potes. Aduersari⁹ tu⁹ sermo dei ē
Proferat ē tū peccator: pferat eū iust⁹ sermo dei est. iculpa-
bilis ē. Ipse est aduersari⁹ tu⁹: pcorde cū eo cum es in via cū
illo. Uia vita ista ē. Aduersari⁹ oīm iniquū sermo dei ē. Pp
tibi est qđ cū esset manens in sua beatissima et sacratissima se-
de venit ad te: ut esset tecū in via: et tecū voluit comitari: ut cū
ambulas in potestate habes: cōponas causam tuā et dicas:
Quādo finitur sum viā? Et cū finieris viam: nō erit cū quo
causam tuā cōponere possis: et aduersari⁹ tradet te iudici: iudex
aut ministro: minister aut in carcerem. Non exibis inde
donec reddideris nouissimū quadrantē. Est em̄ verbus dei:
quasi aduersari⁹ in via: habes in potestate: cōpone. Quid a
te querit aduersari⁹? ille ut pcorde cum illo: Quid? Iusti sa-
lute tua. Ambulat cum aduersariis suis et dicit eis ut con-
cordent cū illo. Fiat. Iñdum finita est via. Quod heri nō est
factū fiat hodie: nondū finita est via. Quid expectaris quo-
usq; finiat? Cū finita fuerit nō erit alia vbi cū aduersario cō-
cordetis. Iudex restat: minister et carcer. Multis hec via cū
sibi plures pmitteret in ea annos: subito finita est. Sed ecce
fac qz longa erit vita tua: ut semp tecū aduersari⁹ tuus ambu-
let. Iñdum erubescis tanto tpe cū tali aduersario habere discor-
diam: Sermo dei quantū est in ipso amicus tuus est. Aduer-
sariū tu tibi eū facis. Ipse em̄ tibi bene vult: tu tibi cōtrario
male. Ille iubet: Iñdum furis: tu furaris: ille iubet nō adulte-
res: tu adulteras: ille iubet fraudē nō facias: tu facis: vetat te
iurare: tu falsum iuras: facis oīa cōtra que dicit. Tu tibi fa-
cis sermonē dei inimicū. Nec mirū quādo tu tibi ipse inimi-
cus es. Qui em̄ diligit iniquitatem odit animā suā. Si em̄
diligēdo iniquitātē odisti animā tuā: quid miraris qđ odi-
sti sermonē dei qui vult bene anime tue? Ergo tacebim⁹? et ne-
minē omnino corripim⁹? Corripim⁹ plane: sed pñ nos.
Proximū vis corripere: nihil est tibi teipso propinquū. Quid
is longe? Te habes ante te. Quid em̄ p scripturā? Diliges p-
ximū tuum tanq̄ teipsum. Si ergo teipsum nō diligis: proxi-
mū quomō diligis? Regula dilectionis in primū ex te acce-
pisti. Diligo eū inquit. Ideo dico: prius te dilige: et dic ti-
bi. Si autē vere ex dilectione dicis: manifestū est q̄ int⁹ egit
aliquid: verbū qđ pcedit. Sz tumēdū est ne te nō diligas: et
velis aliū corripere et facias hoc cū odio. Si autē odisti fra-
trem: leuioꝝa obijcis qđ facis. Qui odit fratrem suum homici-
da est. Audistis hodie lecta est epistola iohānis. Ait scriptu-
ra. Ne cōtemnerent hoīes que int⁹ habēt in corde: et illa acu-
sarent que fiūt per corpus: iam qui odit fratrem suum dixit: ho-
micida est. Nondū manus armata est: nondū faucē obse-
dit: nondū insidias preparauit: nondū venena quesitū et reus in
oculis dei concepto odio iam tenet. Adhuc viuit quē querit
occidere: et occidisse se iam iudicat. Si ergo cum odio corri-
pis: audes aliquem homicidā corripere? An quia nō tete-
nent homines et ducunt te ad iudicem: ideo in oculis summi
dei et iudicis nō agnoscis crimen tuū? Si non vis agnoscere
crimen tuum: agnoscis penā tuā. Iñdum em̄ ille parit homi-
cidis. Sed corripo me iniquis cum suz in via. Corripo ergo
te et tūc poteris fratrem corripere. Leuioꝝa obijcis: grauior
committis. Festucam vides in oculo fratris tui: trabē au-
tem in oculo tuo nō vides. Hoc em̄ dixit dñs ppter homines
qui cū odio corripiūt. Trascētem corripis: et tu odio cōtrabe-
scis: Appende in statera cōsiderationis iram et odiū. Quid ē
ira? Feruor quidā animi: Ad pñens displicet tibi: Iñdum te
ira ista inueterata est: ideo fecit odiū. Ira festuca est: iras

Ezech. liij.

Matth. v.

B
Ps. x.

Mat. xliij.

j. Ioh. liij.

C

Mat. viij.

futura crescendo: sicut enim festuca crescit in trabē: sic ira inue-
terata fit odium. Jam tu odisti et corripisti irascentē: iam in illo
festuca displicet: ite adhuc placet trabes. Vultis videre quā-
tum inter sit? Sepe inueniunt irasci patrē filio: patrē odisse fi-
liū difficile inuenies. Filio quem diligit irasci potest pater:
irasci autē amat potest dici: odire amat nō potest dici. Nec vi-
ri ppter hoīes qui minora in alijs puniunt: in se maiora non
puniunt. Nec ergo fratres charissimi salubriter cogitantes:
faciam? amicitias cū aduersario nostro dum sum? in via cū
illo: hoc est plentiam? verbo dei dū adhuc sumus in hac vita
qz postea cū de hoc seculo transferimur: nulla compunctio vel
aliqua satisfactio remanebit. Iudex restat: minister: carcer
Et ergo hec omnia dño auxiliante possumus implere: dili-
gamus toto corde non solum amicos sed etiā inimicos: vt in
nobis impleat illud qd scriptū est: Omnis lex in vno sermo-
ne impleat in vobis: Diliges primū tuum tanqz teipsum. Et
illud: Charitas operit multitudinē peccatorū. Quam rē ipse
qui est vera charitas nobis p̄stare dignetur qui cū pater spi-
ritus sancto viuūt et regnat de⁹ in secula seculorū: Amen.

**De eo quod dominus dicit in euāgelio: diligi-
te inimicos vestros: benefacite his qui vos ode-
runt.**

Homelia. vi.

Requerent in euāgelio fratres charissimi audiui-
mus dñm dicentē: Diligite inimicos vestros: be-
nefacite his qui vos oderūt. Quare autē dñs dixit
Diligite inimicos vestros: nisi qz passuri eramus
inimicos? Sed dicit aliqz: Quis potest diligere inimicos?
P̄uiste dilexerit impiū de⁹ tuus qui nunqz fuit impius. Tu
autē etiam si tam non es impius: fuit tñ aliquādo: qz nemo
fit iust⁹ nisi ex peccatore: Sicut frequēter cantauim⁹. Beati
quoz remisse sunt iniquitates: nō dixit: Beati qui nō fece-
runt peccata: sed beati quoz remisse sunt iniquitates. Si em̄ q-
ris qui nō fecerit: nō inuenies. Unde ergo quisqz erit beatus
nisi remittat qd fecit: nisi tegat quod cōmisit? Si ergo iaz tibi
peccatū dimissum est: ille te insequitur qui nondū est iustus.
Et tu anteqz iustificat⁹ eris alios psequeris: perieras et i-
uentus es. Et ille qui tibi aduersat⁹ inuenietur et nō psequeris.
Noli cogitare qz tuus meritis talis factus sis: qz gratia dei
te talem fecit. Et bene p̄siderans videbis potentē esse deum
qui talem faciat eū quē iuste te videris odisse. Dicis em̄ tu ti-
bi quasi iustus: Magna est patietia dei que illū tales viuere
sinit: Atqz vt nā hoc solū dicas: s; timeo qz insup respēdas
dicens: Quid placuit deo talib⁹ parcere? Quare tanta mala
faciūt homines? viuunt: Sic dicat alijs: Deus quare vi-
uit ille qui tanta dicit: et tuā iusticiā reprehendit? Nō em̄ at-
tendit quid ipse dicat: sed attendit qd ali⁹ faciat. Qui tibi di-
splicet fortassis nō reprehendit: nec effundit istas contume-
lias in deum: quomōdū tu facis. Ecce putas qz deus quomōdū tu
vis: nulli malo velit parcere: quid de te factus es qui sine
peccato esse nō potes? Nō attendis vbi te inueniat. Rogo ergo
vt nō solū alijs sed etiā tibi parcat. Nōc itaqz fratres ha-
bent quasi p̄p̄riū omnes iniqui: nolūt vt parcat de⁹ iniquis
et nō vident quid ipsi sint: etiā ex hoc ipso qz ita volunt. S; ego
iustus sum iniquis. Si tibi nō parceret de⁹ cum esses iniqu⁹
quomodo ad iusticiā peruenisses? An forte volebas vt de⁹
vsqz ad te patiens esset: quousqz tu puenires ad iusticiā: quia
de⁹ extēdit pontē misericordie sue vt tu trāsire posses: Nōc
vis vt iam subducatur alius trāseat. Diligamus ergo inimi-
cos nostros fratres charissimi: forte qui hodie est amicus
tuus talia peccata facit? est: vt in vita eternatecū eē nō pos-
sit. Non em̄ scis quid pariat crastinus dies. Et econtra qui
inimicus erat: forte sic ad penitentiam puerit: vt in illa ce-
lesti hierusalem concius tuus esse mereat: et forte etiam ma-
ior efficiat. Non vobis hoc difficile videatur. Interrogem
scripturas: in ipsis hoc euidentius agnoscere poterimus.
Paulus apostolus prius scelerat⁹ erat inimicus xp̄ianoꝝ
rapiebat: vastabat: seutebat. Vbi: Quādo lapidat⁹ est mar-
tyr stephan⁹ parum illi erant manus sue: manibus oīum la-
pidabat: quia vt illi nō impedirent vestimētis suis: sed libe-
ris manib⁹ vasta proicerent: oīum vestimenta seruauit: ac
sic in oīum manibus illud scelus operabatur. Videte istum vi-
rum vna voce dñi ex persecutore factū predicatorē. Pre-
cessit eos quos oderat. Illi em̄ omnes christiani quos in se-

quebatur tales nō erant qualis ipse fact⁹ est. Non em̄ omnes
illi apostoli erant: quod ipse factus est. Videtis fieri posse vt
inimicus qui erat hodie: sit nō solū amicus: sed et in gratia:
sed etiā pcedat et melior fiat. Ergo fratres mei: christiani
illi omnes quos psequabatur saulus: putatis qz nō rogabant?
Vtqz si nouerāt christū: si christiani erant: si nouerant ipm
dominū iesum pro impijs mortuū. Nō em̄ mortuus est pro
fidelib⁹: s; mortuus est vt faceret fideles. Rogo vos fratres
diligenter attendite: dominus et saluator noster qui mortem
suā pstitit infidelib⁹: quale sit illud quod seruat fidelib⁹?
Et hoc cōsiderate: qz quos psequabatur paulus apostolus: be-
ne nouerant misericordiā domini: sciebāt qz saulus ille per
secutor poterat fieri predicator: et ideo orauerūt pro illo: et ex
auditi sunt. Ille persequēbatur: sed illi vicerunt. Illi cū magis
occiderūt: et interfecerūt rogando pro eo. Quomodo? Ecce
vna voce prostratus est persecutor. Resurrexit enim iam non
persecutor: sed p̄dicator. Qui em̄ persequēbatur mortuus est.
Quere persecutorem et nō inuenies tam: qz surrexit. Ergo il-
li pot⁹ occiderunt eum orando qz ille persequēdo. Et vos er-
go fratres sic orate pro inimicis vestris: vt occidat eos deus
id est vt eorum maliciā que vobis inimicitur occidat. Sic
em̄ nō occidit quod creauit: s; quod ipsi sibi fecerūt. Homo
em̄ et peccator duo nōia sunt. In ipsis duobus nominib⁹ que
re quid fecerit de⁹: quere quid suaserit diabol⁹. Homo a deo
fact⁹ est: peccatum suadente diabolo ab homine factum est.
Quis horum duoz te persequitur? Si em̄ tu bene viuis: nō
te persequitur nisi qui malus est. Non ergo homo: sed pecca-
tor te insequitur. Rogo pro homine vt extinguat deus pecca-
torem: Cum em̄ mortuus fuerit peccator: nihil tibi aduersa-
bitur: immo consolabitur viuens qui te in peccatis mortuus
persequēbatur. Non vobis ergo graue sit: per ipsi⁹ domini no-
stri misericordiam vos obtestor: qz spes nobis alia nō est: ni-
si dimiserim⁹ quicquid nos leserunt homines. Removos sal-
lar. Aliud maius sacrificiū non est quod debeamus deo: nisi
quicquid boni est: etiam malis hominib⁹: si tamen homini-
bus fecerimus. Dicit tibi deus: Ego non ex te cresco: s; tu ex
me. Sacrificiū volo quod prosit homini: sic ad me perue-
nit quod tibi proficit. Potes mihi dicere: nō habeo qd tribuā
indigenti: non possum te iunare frequenter: a vinor carnib⁹
abstinere nō possum. Nunqd potes mihi dicere: charitatem
te habere nō posse? Ipsa est cuius possessio tanto plus auge-
tur: quanto amplius erogat⁹. Dimitte ergo quod tenebas: ne
aduersus te ille teneat aliqd cui non habes qd dimittas. Di-
mitte et dimittet vobis: dabit vobis. Sator fra-
tres charissimi: quia due sūt elemosyne. Una cordis: alia pe-
cunie. Elemosyna cordis est: dimittere et a quo lesus es. Nā
dare aliquid indigenti: aliquādo queris et nō habes. Indul-
gere peccanti quantū volueris: redundabit tibi. Aurum ar-
gentū: vestem: fructum: vinum: oleum potest fieri vt ali-
quotiens non habebas vnde pauperibus tribuas: vt autē mi-
nes homines diligas: et hoc alijs quod tibi ipsi velis: tñ mi-
cis tuis indulgeas: nunqz te poteris excusare: qz si in cellario
vel in horreo nō habes quod dare possis: de thesauro cordis
tui potes proferre quod tribuas. Et quod omnibus homini-
bus etiam si sola sit bona voluntas sufficiat: elemosyna cor-
dis multo maior sit qz elemosyna corporis: qz est qui vel vni-
bram excusationis possit pretendere: Et illud attendite fra-
tres: quia charitatis elemosyna sine terrena substantia suffi-
cit tibi. Illa vero que corporaliter datur: si nō benigno corde
tribuit: omnino non sufficit. Et qz sicut ipsi videtis fratres
charissimi: ad remissionem oīum peccatorū si substantia ter-
re non fuerit: charitas dilectio inimicorum satis abunde qz
sufficiunt. Nulla nobis excusatio de hac re in die iudicii re-
manebit: Nec dicere aliquis poterit: nō se habuisse vnde sua
peccata redimeret. Et ideo omnes homines studeam⁹ toto
corde diligere: orātes vt qui boni sunt meliores fiant: in ope-
re bono permaneant: qui mali sunt cito se corrigant: timeas
illud quod dominus cōminatus est dicens. Si nō dimiseri-
tis hominibus peccata eorum: nec pater vester dimittet vo-
bis peccata vestra: Sed magis cum ipsius adiutorio labore
mus vt illud in nobis possit impleri: Dabit vobis: et
dimittet et dimittet vobis. Cum ergo fm p̄fraz domini sen-
tentiam: qua dicit: Si dimiseritis hominib⁹ peccata eorum:
dimittet vobis pater vester celestis peccata vestra: in pote-

Concor-
xiiij. q. iij
duo.

Luce. vi.
gl. dist.
duc.

D

Matt. vi.

Luce. vi.

Sancti Augustini

state nostra positum sit: qualiter in die iudicii iudicemur: obmutamus omnibus inimicis nostris: ut libera conscientia possumus in oratione dominica dicere. Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: Quod ipse prestare dignetur qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum: Amen.

Esai. lviij. De eo quod Esaias dicit: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam et annuncia populo meo peccata eorum: In qua prelatos hortatur ad populi instructionem: ne in die iudicii rationem condignam reddere non possint.

Homelia. vij.

A Diligenter attenditis fratres charissimi: omnes sacerdotes domini: non solum episcopos: sed etiam presbyteros et ministros ecclesiarum: in grandi periculo esse cognoscitis: Ipsi enim contestantur spiritus sanctus dicens: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam: et annuncia populo meo scelera eorum: et domui iacob peccata eorum. Et iterum: Si non annunciaueris iniquitatem iniquitatem suam: sanguinem eius de manu tuo requiram. De ipsis etiam apostoli dicunt: Obedite prepositis vestris et subiace eis: Ipsi enim perungunt rationem reddituri pro animabus vestris. Si pro se fratres charissimi unusquisque vestrum poterit in die iudicii rationem reddere: quid de sacerdotibus futurum est: quibus sunt omniū anime requirende? Et ideo considerate: periculum nostrum: orate pro nobis: ut commissi nobis gregibus ita spiritalia pascula studeamus iugiter providere: ut pro eis rationem bonam reddere mereamur. Considerate etiam fratres charissimi: quid sit quod volo vestre dilectioni suggerere: si tamē orantibus vobis merear ut adiuuet me qui terret me. Inter cetera precepta sua beatus apostolus hoc etiam ait: Episcopum potentē esse debere in doctrina sana: contra dicentes redarguere. Magnū opus: si grauis sarcina: Sperabo tamen in deum: quoniam adiutoribus vobis in oratione pro nobis liberabitur de laqueo venantium: a verbo aspero. Nulla enim causa est: que magis faciat dispensatorem dei pigriorem ad arguendos contradicentes: quam timor verbi asperi. Dum enim timor detractiones: irrisiones et opprobria hominum superbo: dūq; ab eis in terra substantiam metum: pergrauari: timētes perdere et palia minus quam oportet predicamur eterna. Et ideo dum per illorum nequitiam aliquid mundanum perderemur: peccatorum eorum vulnera medicamentis spiritalibus curare negligimus. Unde timendum est ne et pro nobis et pro illis quibus pro amore terrenarum rerum non loquimur: murmur ratione in die iudicii reddere cōpellamur. Ideamus ergo quid sit contradicentes redarguere. Contradicentes non uno modo intelligendi sunt: paucissimi enim nobis contradicunt lingua: plurimi male viuendo. Quis modum mihi audeat dicere christianus: bonum esse rapere res alienas: quandoquidem non audeat dicere: bonum esse tenaciter seruare res suas.

Luc. xij. Nunquid enim diues ille cui successerat regio: et non inueniebat quod reponeret fructus suos: et se consilium inuenisse gauderet: destruedi veteres apothecas: et construendi nouas ampliores ut impleret eas: et diceret anime sue: Habes multa bona in multis temporibus: iocundare: letare: sanare: Nunquid ergo iste diues aliena querebat: fructus suos colligere disponebat: ubi poneret cogitabat: Nulli violentiam facere: non de cuiusque vicini agris: non limite perturbato: non spoliato paupere: non circumuento simplici: sed tantummodo ubi proprios fructus recondere cogitabat. Audite quid audierit qui tenaciter seruabat sua: et hinc intelligite quid expectent qui rapiunt aliena. Cum ergo prudētissimū se consilium inuenisse arbitraret de apothecis veteribus angustioribus dei ieiendis: et amplioribus nouis edificandis: et omnibus suis fructibus colligendis: et recondendis: non alienis: et percipiendis atque rapiendis: ait illi deus Stulte ubi tibi sapiens videris: ibi stultus es. Stulte inquit hac nocte repetit a te anima tua: hec que parasti cui? erunt: Si seruaueris tua non erunt: si erogaueris tua erunt. Quid inquit reponis quod relictur? Precedat ergo magis quo secutus es. Ecce increpat? est stultus male recondens. Si stultus est qui recondit sua: vos inuenite ei nomen qui rapit aliena: Si scitis: dicitur: est reconditor suarum: vlcerosus est raptor alienarum.

Homelia. vij. Fo. cxx.

Luc. xvj. Sed non qualis ille vlcerosus qui iacebat ante ianuam diuitis: et canes lingeant eius vulnera. Ille enim vlcerosus erat in corpore: raptor in corde. Fortassis aliquis respondeat et dicat: non valde magna pena erat illi homini cui dixit deus. Stulte. Non sic dicit deus: stulte: quomodo dicit homo. Tale inquit dei verbum: iudicium est. Nunquid enim stultus deus datur? est regnum celorum: Probant hoc ille quingens virgines stulte que extra ianuam legunt excludi. Quibus autem non est daturus regnum celorum: quid eis restat nisi pena gehennae? Considerate autem attentius debemus: ut hoc apertius videre possimus. Hic et ille diues ante cuius ianuam iacebat pauper ille vlcerosus: non est dictus raptor rerum alienarum. Erat quidā diues inquit qui induebat purpuram et bysso. Diues inquit erat: non dicitur: calumator: non dicitur: pauperum oppressor: non dicitur: rerum alienarum aut delator: aut receptor: non dicitur: pupillo expoliator: non dicitur: viduarum persecutor: Nihil horum: sed erat quidam diues. Quid magnum est: Diues erat: sed de suo diues erat. Cui aliquid tulerat: An forte ille auferret de? de illo reticeret: et personam ei acciperet: si crimina eius abscederet qui nobis dicit: Nolite personam iudicare: Si vis ergo audire consilium diuitis illius: noli amplius querere quam audis a veritate. Diues erat: induebat purpura et byssum. Quod ergo eius crimē: nisi si iacens ante ianuam vlcerosus et non adiutus: Hoc enim aperte de illo dictum est quod imbecillioris erat: non quod aliena rapuit: sed quod de propriis erogare noluit. Nunquid enim charissimū si pauper ille ante ianuam iacens: sufficientem panem a diuite acciperet: diceret de illo: quod cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa diuitis? Propter solam inhumanitatem: quod continebat pauperem ante ianuam suam iacentem: nec congrue digneque pascebat: mortuus est et sepultus. Et cum esset apud inferos in tormentis: leuauit oculos suos: vixit pauperem in sinu abrae. Quid pluribus immoror? Desiderauit guttur qui non dedit mihi cam. Accepit iustā sententiam qui non dedit crudeli avaricia. Si hec pena avarorum: que pena est raptorum? Sed ait mihi raptor rerum alienarum: Ergo similis illius diuitis non sum: Agapem facio: inclusis in carcere victum mitto: nudos vestito: peregrinos suscipio. Dare te putas: tollere noli: et dedisti. Cui dederis gaudet: cui abstuleris plozat: Quē duorum istorum eruditurus est deus? Dicis ei cui dederis: gratias age quod accepisti: sed alius tibi ex alia parte dicit: ego gemo cui abstulisti. Et pene totum nulli: et exiguū illi dedisti. Si totum quod alteri abstulisses egentibus dedisses: nec talia opera diligit deus. Dicit tibi deus: Stulte: iussisti videres: sed non de alieno. Si habes: da de tuo. Si non habes quod des de tuo: melius nulli dabis quam alteri expoliabis. Dicitur? est dñs iesus cum in iudicio suo sederit: et alios ad dexterā: alios ad sinistram separauerit: ubi operantibus: Venite benedicti patris mei percipite regnum. Sterilibus autem qui nihil boni in pauperes operati sunt: Ite in ignem eternum. Et que diciturus est bonis: Esuriui et dedistis mihi manducare. Et respondebunt illi: Dñe quando te vidimus esuriētem? Et ille ait ad eos: Cum vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Intellige ergo stulte: qui vis de rapinis elemosinā facere: quod si quando pascis christianum: pascis christum. Attende quid sinistris dicitur? est: Ite in ignem eternum. Quare? Esuriui enim et non dedistis mihi manducare: nudus fui et non vestistis me. Ite. Quo? In ignem eternum. Propter ista: Quare? Quia nudus fui et non vestistis me. Si ergo in ignem eternum ibit cui dicitur? est christus: Nudus fui et non vestistis me: quē loci habebit in igne eterno cui diciturus est: Vestitus fui et spoliastis me? Hic fortasse videris euadere hanc vocem: ne dicat tibi christus: Vestitus fui et spoliastis me: mutata consuetudine: cogitas spolia rehereticis vel iudeis: et non vestisti christianum. Et hic respondebit tibi christus: imo nunc respondet tibi per seruū suū quālcūque ministerium suū: respondet tibi etiam hic: Parce dānis meis. Cum enim tu qui christianus es spolias iudeum: impedis fieri christianum. Et tamē hic adhuc forte respondebis: Ego non ex aliquo odio penā ingero: sed de dilectione potius disciplinam. Ideo spolio iudeū ut per hanc asperā et salubrem disciplinam faciat christianum. Audirem et crederem: si quod abstinisti iudeo: redderes christiano. Forte et hoc fecisti cogitat aliquis: Multi sunt christiani diuites: auari: cupidi: non habeo forte, peccatū si illis abstulero et pauperibus dederō. Quā enim illi nihil boni faciūt: mercedē habere potero si ego elemosinā dero. Et tū in hac re parcat unusquisque anime suę: quibusimo

Sancti augustini

Homelia. viij.

di cogitatio ex diaboli calliditate suggerit. Nam etiam si totum tribuat quod abstulerit: addit potius peccata quam minuat. Diximus contra unum vitium rapinarum: per quod res humane visque quaque vastant. Diximus: et nemo nobis contradicit. Quis enim audet contradicere veritati? Non ergo facimus quod apostolus monuit: non contradicentes arguimus: obediētes alloquimur laudantes instruemus: non contradicētes redarguimus? Ita vero non contradicunt lingua sed vita. Moneo rapit: doceo rapit: precipio rapit: arguo rapit. Quomodo non contradicit? Dicā ergo quod de hac re sufficere existimo: et ideo abstinete vos fratres: abstinete vos filij: abstinete vos a consuetudine rapiendi: et vos qui sub manu raptorum gemitis a cupiditate rapiendi. Alius potens est et rapit: tu i manu raptorum gemis: quod rapere non potes: ideo non facis. Habete facultatem et ibi laudabo domitiam cupiditatem. Nec ergo fratres si finem vestram consuetudinem fideliter et diligenter attenditis: et impetrate avaricie vel cupiditatis poteritis euadere: et per opem misericordie ad eterna premia feliciter pervenire. Amen.

De eo quod apostolus dicit: Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes naufragaverunt a fide et inferuerunt se doloribus multis.

Homelia. viij.

Beatus apostolus paulus fratres charissimi: ut nobis vere ac perfecte charitatis dulcedinem commendet: amaritudinem cupiditatis nobis exposuit: et velut puritissimum ac spiritualis medicum quid fugere et quid expetere debeamus ostendit. Et quia radix omnium malorum est cupiditas: radix omnium bonorum est charitas: simul ambesse non possunt. Nisi vna radicitus euulsus fuerit: alia plantari non poterit: sine causa aliquis conatur ramos incidere: si radicem non contendit euellere. Sic enim idem ait apostolus: Radix omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes naufragaverunt a fide et inferuerunt se doloribus multis. Tu autem homo dei hec fuge. Audiamus ergo consilium illius in quo Christus dominus loquebatur: et quantum possumus studeamus amaritudinem avaricie fugere: si volumus ad charitatis dulcedinem pervenire. Sed quando de contemptu divitiarum loquimur: respondet mihi aliquis dives: Didici non sperare in incerto divitiarum: nolo dives esse ne incidam in tentationem: Sed quia iam sum: quid facit mihi? De his quibus mihi iam contigit habere: Et sequitur apostolus: Facite vobis domos sicut domus domini. Quid est communicare: nisi commune rem tuam facere cum illo qui non habet? Si ergo communicare ceperis: non eris ille predor ille raptor qui necessarius pauperum tanquam rebus alienis incubat. Et rem commune fecisti rem tuam cum his qui non habent: et amplius prestatas quam etiam prerogatorum pauperum factus es: Tu ali quantam curam geris ut ad securum pauperum victus perveniat: et in hoc misericordiam prerogas: et propterea deservit tibi deus honorem: et quasi dicat tibi: Prior de re communi tolle quod sufficit necessitatibus divitis tuis: quod reliquum est da Christo. Para te audire: Et nite benedicti patris mei: precipere regnum quod vobis paratum est ab initio mundi. Et si vultis mibi manducare: forte continebas nescio quem pauperem aut egenum: noli continere Christum in celo sedentem: in terra egentem: veniet cum retributione et vita eterna et ignis eternus. Hoc ergo cogitas potes cum aliquaspe etiam dives esse. Si autem adhuc vis fieri dives: et non solus ea que superflua tibi iacent non vis erogare indigentibus: sed etiam augere vis patrimonium tuum: Unde vis augere? Emendo? Innocens tibi videris: quia emendo vis augere. Forte et de rapinis aliquas spes habes: Nisi forte hoc dicas: Scit deus quod non de rapinis volo augere patrimonium meum: Et de rapina non es malus: sed voto malus es. Si quis tibi dicat: Uide res tuas: ex hoc relictis: expauescis: male dictum putas. Num ergo emere cupis: nonne hoc opus est res suas alij vendam? Nam quomodo poteris emere: si alius non impulsus fuerit vendidare? Et hoc videte fratres: quantum laboriet qui expoliare vult vestitum: Et quomodo sine labore sit ille qui vestire vult nudum. Si enim habet proferat: dat: si non habet sufficit ei coram deo voluntas bona. Ecce non laborat si habet: si vero non habet: quia quod valde necessarium est habet. Pauper est in archa: sed dives est in conscientia. Pauper est in domo: sed dives est in animo. An forte nihil habes: quod bonam voluntatem habes? Audi nato domino clamantes angelos: Gloria in excelsis deo: et

in terra pax hominibus bone voluntatis. Et parvo constat regnum celorum: quod vili pretio tanta possessio proponitur. Proponitur enim in terra quod possideas in celo: proponitur in tempe quod possideas in eternum. Non potes dicere: Non habeo unde emere possim: quia tanta est illa possessio quod ad pretium congruum invenire non possim. Nonne tantum valet quantum habere potueris? Et hoc superfluum. Quantum valet zachaeus? Dimidium patrimonium. Erat enim dives. Dimidium rerum mearum dixit deo pauper. Sed quod prior emit: forte tu non invenis quod emas. Emit enim regnum celorum. Et ille emit: tibi integrum servas quod emas. Noli time re ne angustet te compossessor: omnibus latum est quod charitas possidet. Duobus enim minutis emit quedam vicia duos regnum celorum quod misit in gazophylarum duos nummos. Amen dico vobis: nullus amplius misit in domum dei quam ista vicia. Illi enim de abundantia sua miserunt: hec autem totum quod habuit misit. Quod enim prebebat ei dominus victum: iam ei duonummi superflui restiterant ad victum ei? Dicitur deo misit illos in domum dei: et emit sibi regnum celorum. Ecce quod timebas ne charum esset et non esset idoneus. En duobus numeris valet. Si terrebat te precium quod dedit zachaeus: consoleret te hoc precium quod dedit hec vicia. Plus addo charissimi: valet vilius. Vilius est calix aque frigide: vilius est sola bona voluntas. Audi clamantes angelos: In terra pax hominibus bone voluntatis. An forte non bene diximus? Viliorem bonam voluntatem? Immo ipsa est omnium charior: totum habet qui bonam voluntatem habet: quia in dimidio rerum suarum zachaeus si bonam voluntatem non haberet: nihil de disse. Bona enim voluntas ipsa dicitur charitas. Et quod ait apostolus: Si distribueris omnia mea pauperibus: charitate autem non habebis nihil mihi prodest. Totum ergo habet qui bonam voluntatem habet. Ipsa est que potest sufficere si cetera non sunt. Si autem sola desit: nihil prodest quicquid habitum fuerit. Sola sufficit si assit. Letera omnia nihil profunt si sola charitas desit. Si haberes in domo tua thesauros unde securus esses gauderes et exultares: in corde tuo habes bonam voluntatem et tristis es? In archa possides timere furem: in corde tuo quod times? Tenoli patiboscis in corde tuo: bonam voluntatem habes nihil times. Forte aliquis cogitat et dicit: Si res meas pauperibus dare ceperis: de adversariis meis: pro dei amore me vindicare nolo: et humilis ac mansuetus esse contendero: statim mihi necesse erit persecutiones hominum malorum sustinere? Qui hec times non legisti. Quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. Non audisti scripturam dicentem? Fili accedens ad servitutem dei stat in iusticia et timore: et pro para animam tuam ad tentationem? Uterus est quod ubi deum in veritate ceperis querere: necesse tibi erit superboium vel malorum hominum nequicias sustinere: quia non sic ab illis colitur Christus: quomodo eis quotidie predicat. Quis quicquid volunt quicquid petunt a deo: in luxuriosis suis et concupiscentiis volunt consumere: in spectaculis: in nugis: in fornicationibus: in ebrietatibus. In his volunt consumere quo desiderant abundare: et tunc putant quod bonus sit deus: quando illis prestat unde corrumpant. Sed dicit aliquis: Ecce tempora aspera sunt: asperiora erunt. Per ista asperiora proficit magis ecclesia: proficiunt illi qui sursum cor habent: et illi qui sursum cor non habent: tumultuati eis cor in terra: et discit cor di suo locum mutare: ut etiam ipsi sursum cor habeant: cantantes nobiscum. Ad te domine elevari animam meam. Tale est dicere: Seniores sunt tempora: quale si quis dicat: seniores esse tempora olive cum fructu unde colligis: cum in torcular mittis. Quando enim pendebat in arbor: leta tempora videbant: et non attendunt quia amurca plena erat. Venit enim quasi asperius tempus: venit tempus torcularis: veniunt maiores pressure. Per peccata enim et crimina superborum: per avariciam: luxuriam: malorum: maiores pressures sunt generi humano. Quod enim mali et amatores mundi quasi torcularia sunt. Sic enim in torcularibus et vicia premuntur et oliva: ut vinum oleum reponant in canaia: ita per nequicias malorum hominum: qui boni iusti sunt malis tribulationibus corpora luter fatigant: ut anime eorum tanquam oleum ac vinum recondi in eterna tabernacula mereantur. Noli ergo de dei misericordia vel iusticia desperare: quotiens te videris ab iniquis hominibus fatigari: sed considera quod illi qui te persequuntur apud deum velut mole ac torcularia deputant. Tu vero quasi olivam: quod si vicia legitima parvo tempore pressura malorum hominum sustinere cogitis. Sed postea illis sine fine remanebit opprobrium: tu felici commutatione transibis ad regnum. Et tunc li-

Luc. iij.

Luc. xij.

Marci. iij.

Luc. xij.

C.

Act. xij.

Eccl. iij.

D.

Ps. xxij.

Ps. lxxv. berat? ab omnibus malis cum populo poteris dicere: Trāst uimur per ignem aquā: et induisti nos in refrigeriū. Sed ut ad istam mercedem beatitudinis puenire: ora pro illis qui te psequunt: quod potes est de vtilibus querat ad bonū. Et quis nūc palee esse videtur: de zizaniis in triticum: de amurca in oleū transeat. Et qui modo alio sp̄ nequicia psequunt: ipsi post capsecutionē ppter iusticiā patiant. Et qui nūc res alienas crudeliter volunt rapere: res suas incipiat pauperibus miseri corditer erogare: Quā rem tū orantib? vobis fī suaz? suetu dūne pietas diuina prestare: nō solum de vestra s? de aliorum salute duplicē mercedē in eterna beatitudine remunerā te deo capiens. Quod ipse p̄stare dignetur: qui cum patre et sp̄ritu sancto vivit et regnat deus p̄r omnia secula seculorum: Amen.

Eccl. xxxi. De eo qd scriptum est: Beatus vir qui post aurum non abiit: nec speravit in pecunie thesauris: **Homelia. ix.** In qua de restitutione principaliter tractatur rerum inuentarum.

Abi. **B**eatus qui post aurum non abiit: Et ut quicumq; aliquid inuenit: et qui p̄didit sine vlla dilatione restituar: Et de illo qd dūctos solidos inuenit: Et qd ad ouile lupus venit: et lupus redit. In scripturis diuinis legimus fratres charissimi: qd beatus sit qui post aurum non abiit: nec speravit in pecunie thesauris. Qui potuit transgredi: et nō est transgressus: facere malum et nō fecit. Fratres interrogem? consciētias nostras: et videam? si ita cupiditate contentimur: ut isti? beatitudinis participes esse possimus. Forte aliquis intra se cogitat et dicit: Nec furus: nec violentia facio: nec rapinas exerceo: nec res alienas aliquādonegaut. Forte iō non negasti: qd tibi nemo cōmendare voluit: aut si cōmendauit: sub testibus cōmendauit. Dic mihi si reddidisti quādo a solo sol? vbi deus inter vos fuerat accepti sit? Si tunc reddidisti: si mortuo eo qd cōmendauit nesciēs si lioreddidisti: tunc te laudabo: qd post aurum non iuisti: qd potuisti transgredi et nō est transgressus: qd potuisti facere malū et nō fecisti. Aut si forte sacculū alienū solidos vbi te nemo vidit in via inuenisti: et sine vlla mora cuius fuerat reddidisti. Ita fratres redite ad vos: interrogate vos: respicite vos: vera respondete vobis: et iudicate vos nō fī personā sed iustū iudiciū iudicate. Ecce christian? es frequētes ecclesiā: verbum dei libet audis: de lectione verbi letissime cōmoneris. Tu laudas tractantē: ego quofacientē: christian? es: frequētes ecclesiā: verbum dei amas: et libet audis. Ecce hoc qd ppono in eote examina: in eote appende: in eo ascēde ad mentis tue tribunal: et constitue te ante te iudica. Et si te prauū inuenieris: corrige te. Cōsidera qd propono. Deus dicit in lege sua inuentionē esse reddendā. Deus in lege sua dicit quā p̄no: i populo dedit: pro quib? rps nondū erat mortuus: Ut quicumq; res cuiuscūq; inuenit: tanq; alienā cito restituar: Si sine dubio et si ipse p̄didisset: hoc sibi de alio fieri voluisset. Scōm illud qd scriptum est: Dia que vultis ut faciāt vobis hoies: et vos facite illis similiter. Si quisq; verbi gratia: inueniat in via alienū sacculū solidos: debet reddere. Sed nescit cui. Se excusat ignorantia si nō dominef auaricia. Dicā vrestre charitati: quomō dei dona sunt: et sunt in populo dei qui non frustra audiūt verbum dei. Dicāz quid fecerit homo quidā pauperrim? eo tpe quo sanct? ambrosi? mediolanensis episcop? vbi tunc p̄sens erat etiā augusti? nōdum episcop? Tā pauper erat ille de quo loquimur ut p̄scolasticus esset grāmari: sed d plano verus et p̄fect? christianus. Sz melior fuit ille qui ad velū stabat q; ille qui in cathedra sedebat. Pauper ergo iste inuenit sacculū ducentorū solidorum memor tū diuie legis pposuit petaciū publice: Qui solidos p̄didit venit ad illū locum ut querat illum hominē. Ille qui plangens circumquaq; vagabatur: inuēto et lecto petacio venit ad hoimē. Et ne forte alienū quereret sed suum: q̄siuit signa interrogauit sacculi qualitatē: solidorū etiā e numerū. Cum oia fideliter etiā ille respōdisset: reddidit qd inuenerat. Ille repletus gaudio et querēs vicē rependere: tanq; decimas obtulit illi solidos viginti: Noluit accipere. Obtulit deez: noluit accipere. Saltē rogauit ut vel quinq; acciperet. Noluit. Ille stomachabund? protecit sacculū: Nihil p̄didi ait. Si non vis a me aliquid accipere: nec ego aliqd p̄didi. Quale certamē

fratres mei: quale certamē: qualis pugna: qualis cōflictus. Theatrū mund? spectator de? Elit? ille: qd offerebat accipit: et p̄tinuo totū pauperib? erogauit. Unū solidū in domū suam nō misit. Cōsiderate fratres tam gloriosum exemplū et tā admirabile factū. Egit aliqd in cordibus vestris: si verbum dei requieuit in animis vestris: Facite hoc fratres mei. Nolite putare vos damnū pati: si qd a vobis inuentū fuerit reddideritis. Credite qd magnū lucrū est si feceritis quod suggero. Forte aliquis veniens in domo tua p̄didit solidos. Terra cōmunis est: in vna domo estis in hoc mūdo: ambo viatores estis hui? vite. Unū stabulū intraſtis. Posuit ille: oblitus est vel cecidit ab illo. Inuenisti qui in lege audisti: inuentionē esse reddendā. Quis inuenisti: qui cū audires verbum dei laudasti: tu inuenisti: si ergo veracit? laudasti: redde qd inuenisti. Si aut nō reddas qd inuenisti: qm laudasti testimoniu contra te dixisti. Estote fideles inuētores: et tūc iniquos vituperate raptōres. Nā si quid inuenisti et nō reddidisti: rapuisti. Quātu potuisti fecisti: qd plus nō inuenisti: ideop? nō rapuisti. Qui alienū negat: si posset et tolleretur: qd nō tollit: timore cohibet. Nō bonū facis: sed malū metuis. Et latro timet malū: et vbi nō potest nō facit: et tū latro est. De? em cor interrogat nō manū: Lupus venit ad ouile ouis querit inuadere: querit lacerare: querit deuorare. Vigilat pastor: latrant canes: nihil potest: nihil aufert: nō occidit: sed tū lupus venit: et lupus redit. Nunqd qd ouē nō tulit: ideolup? nonvenit? ouis redit: Lupus venit fremens et tumens. Interroga ergo quisquis vis de altero iudicare: si tūc nō facis male qd potes facere: et ab hoie nō puniris: tūc times deū. Nemo est ibi nisi tu et ille cui facis malū: et de? qui ambos videt doctime. Pape est qd dico: Vbi time malū: ibi ama bonū. Nā etiā si timore gehenne nō facis malū: nondū pfectus es. Hūc dicere: si timore gehenne nō facis malū: est quidē in te fides: qd credis futurū dei esse iudiciū: gaudeo fidei tue: sed adhuc timeo malicietue. Quid est qd dixi? Si timore gehenne nō facis malū: nō amore iusticie facis bonū. Aliud ē timere penam: aliud est amare iusticiā. Timor cast? in te esse debet: quo amore desideres videre non celū et terrā: non campos liquidos maris: nō spectacula nugatoria: nō fulgores nitor: sed gēmarum: sed desideres videre deū tuū: amare deū tuū. Qd dictū est: Dilectissimi filij dei sum? et nondū apparuit qd eri. **Jo. llij.** mus. Scim? qd cum apparuerit: similes ei erim? qm videbimus eū sicuti est. Ecce ppter quā visionē noli facere malū. Si em amas videre deū tuū in hac pegrinatione: ad illū toto amore suspira: illū desidera. Ecce fac quare p̄bare vult deus tu? ut appareat pro quib? reb? diligas eū: vtrū pro se ipso an pro reb? terrenis quas tibi p̄stitit dicat tibi: Fac qd vis imple cupiditates tuas: et tūc de nequicia: dilata luxuria quicqd libuerit licitū puta: Nō te hic punio: nō te in gehennā mitto: facie meā tū nunq; videbis. Si ad istā sententiā expauiſti: amasti. Si ad hoc qd dictū ē: facie suā tibi negabit deus tu? cōremuit cor tuū: et in nō vidēdo deū tuū magnā penā purasti: g ratis amasti. Hoc ideo dixim? fratres: qd sūt hoies ita negligētes et tepidi: et qd peius est etiā infideles qd dicūt. Utinā hic mihi de? in hoc seculo oia bona tribuar: nō ad me pertinet quid in futuro seculo de me fieri velit. Quis infelix aia: etiā si te de? nō mittat in penā: et tantūmodo facie suā te videre nō pmittat: nunqd nō meli? fuerat te nō fuisse natū? Cū vero fieri nō possit: ut qui facie eius nō meruerit videre: ignem eternū euadere possit: quare sic amas presentis seculi voluptatem: ut nō expauescas eterni ignis ardorē? Si ergo me? sermo inuenit in cordib? vestris aliquā scintillā grauiti amoris dei: ipsam nutrite. Ad hanc augendā vos aduocare prece humilitatis: dolore penitentie: delectatione iusticie: operib? bonis: gemitib? sinceris: cōuersatione laudabili: amicitia fidelī. Hanc scintillā boni amoris de qua dñs dicit: Ignē veni mittere in terrā: qd volo msi vī ardeat: Flāte in vobis: nutrite in vobis. Ipsa cum creuerit et flammā dignissimā fecerit: omniū cupiditatū carnaliū ligna cōsumet. Quod ipse p̄stare dignetur qui vivit et regnat deus etc.

De eo qd Apostolus ait: Videte quomō cauete ambuletis: nō ut insipientes sed vt sapientes: redimentes tempus qm dies mali sūt: quosq; malos dies apostolus intelligit augusti? declarat.

Sancti augustini

Homelia. x.

21
Ebi. 5.

Postoli cum legeret audistis: imo omnes audi-
um? dicentē nobis: Elidete quomodo caute ambu-
letis: nō ut insipientes sed ut sapientes: redimen-
tes tempus? qm̄ dies mali sunt. Dies malos fratres
dne res faciūt: malicia et miseria. Per maliciā hoīm. ducun-
tur dies mali. Leterū dies isti quantū pertinet ad spacia ho-
rarū: ordinati sunt: Ducunt vices suas: agunt tempa. Oritur
sol et occidit: Soluturū oritur et occidit: Elēnūt tpa: transeūt
tempora. Qui molesta sunt tpa: si boies sibi molesti nō sunt?
Ergo dies malos: sicut dixi: dne res faciunt: miseria hoīm
et malicia. Sed miseria hominū cōmunis est: nō debet mali-
cia esse cōmunis. Ex quo em̄ de peccato adam omnes miseri
nati sumus: cōmunis est miseria. Sz cōtra generationem que
nos miseros fecit: puidit de? regenerationē vnde nos a mi-
seria liberaret. Generatio mittit in miseriā: regeneratio desi-
gnat ad beatitudinē. Non em̄ qz dixi: regnatio liberat a mi-
seria: iam nos p̄tinuoyt regenerati sum? beati sum? Si mox
regenerati iam beati essem? et dies bonos ageremus: nō no-
bis apostolus diceret: qui iam regenerantur fidelibus loquitur:
Redimentes tempus qz dies mali sunt. Et regenerati dies
malos ducim? quousqz finis pena mortalitatis et succedat
gratia summe felicitatis. Si nihil nobis ad futurū seculum
prodest qz colim? deum: ut qd colim? eum? Ut hic habeam?
felicitatē. Quanti illā habent qui nō colūt deū? Ut hic fene-
scamus? decrepiti efficiamur. Quāti senescunt: blasphemato-
res dei: Ideo colēdus est de? ut cultores illius habeāt fi-
lios et nō sint steriles: filios de? et leonib? et onagris et serpe-
ntibus dat. Non ergo promagno et vero bono petendū est: qz
et iudeis et paganis et hereticis: etiā et ipsiis bestiis datur. Au-
rū em̄ et argenti: honores: filios et patrimonium multa habent
etiā mali. Qui em̄ vivere christiani? est nō ista omnia transito-
ria debet petere: sed totū pondus intētionis vel oratiōis sue
ad expetendā eternā beatitudinē debet impēdere. Ista enīz
temporalia bona: qz et ardeus: gratie agant: et qz tollit: simili-
ter gratie agant. Ista qz voluerit tribuet: qz voluerit tollit:
tantū est ut seipm̄ nobis nō auferat. Nemo ergo dicat in cor-
de suo fratres quādo audis? lectionē istā beati apostoli: Redi-
mētētes tempus? qm̄ dies mali sunt: nemo dicat in corde suo:
parentes nostri dies bonos habuerūt: nos malos dies habemus.
Quare: parētes nostri: nunqd non christiani fuerunt?
Ista lectionē nō est recitata ab ip̄is temporib? apostolorum: an-
te tot annos qm̄ recitabatur non ad eam gemebat: et qd dicebat
nō agnoscebat: ex eo qz lapsus est adam et de paradiso: pieci?
est: nūqz fuerūt dies nisi mali. Istos pueros qui nascunt in-
terrogem? quare a ploratu icipiāt qui ridere possunt. Ha-
scitur et statim plorat: post nescio quorū dies ridet. Quādo plo-
rabat nescit: ppheta sue calamitatis erat: Lachryme em̄ res-
tes sūt miserie. Respondū loquit et iam pphetat in labozes: fu-
turū in timore: et si bene: bñ. Bene si vixerit: iust? fuerit: cer-
te in medijs tentationib? positus semp timebit. Quid em̄ qz
iustus est? Ecce iustus est. Quid ait ap̄s? Omnes em̄ qui vo-
lunt pie vivere in tpo p̄secutionē patiēti. Ecce qz dies mali
sunt: sine p̄secutione hic vivere iusti nō possunt: Sed dicitis
mibi. Quid? Qm̄ par est: quādo puinciarū iudices honorāt
ecclesiam: qm̄ inimicos reges ecclesia nō patit: quādo omēs le-
ges pro ipsa sunt: quomodo qui pie viuūt p̄secutionē patiūtur?
Qui inter malos viuunt p̄secutionē patiunt. Quare? Quod dies
mali persequunt bonos: nō ferro et lapidib?: sed vita et mori-
bus. Nunqd aliquid sanctum loth p̄secuebatur in sodomit?
Nemo illi molest? erat: et tamen inter impios vivebat: inter
impuros: immundos: superbos: blasphemos p̄secutionē pa-
tiebatur: nō vapulando sed inter malos viuendo. Omnis em̄
qui iustus est: pius est: quando videt aliquos male vivere: lu-
furie feruere: iusticiāz nō tenere: superbāz sectari: charitatē
contēnere: quādo istos tales videt illi qui boni sunt dolēt: af-
figunt et contristant. Lugent em̄ cū apostolo eos qui pecca-
uerunt: nō egerūt penitentiā. Qui? quis me audis et nondū
vivi in christo pie: incipe in tpo pie vivere. Et pro quo di-
co. Nunquid apostolus? Paul? qui eo tpe fuit quando adhuc
in mundo fides noua: feminabat: necesse erat ut multos ad-
uersarios pateret: qz hoc dictū est de christo. In signum cui
contradicet. Nunquid eas tantū p̄secutiones cōmemorat:
quas patiebat vel a iudeis vel a gentib? Non ipsas tantūz

Eccl. j.

Eph. v.

B

ij. Th. iij.

Eccl. xij.

Luc. ij.

Homelia. x.

nazillas sic cōmemorat: A iudeis quinquies quadragenas
vna minus accepi. Lapidat sum: et cetera que nouim? qm̄ le-
gimus. Sed ille erat etiā p̄secutiones: sine quib? in hoc se-
culo null? iustus vivere potest. Foris pugne: intus timores. ij. Cor. vij.
Deniqz cūz cōmemoraret pericula sua: Periculis inquit in
mari: periculis in fluminib?: periculis in deserto: periculis
a latronib?: periculis in falsis fratrib? Letera pericula pos-
sūt quiescere: pericula a falsis fratrib? quiescere vlt in fine
seculi nō nouerūt. Redimam? ergo tempus? qm̄ dies mali sūt.
Expectatis a me forte scire: qd est temp? redimere. Quōd ha-
bemus redimere tps? dicitur? sum: qd pauci audiūt: pauci se-
rūt pauci aggrederent: pauci aggrederent dicā qm̄ ip̄i pauci qm̄
audiri sūt: inter malos viuūt: qm̄ dies mali sunt. Redime-
re tps hoc est: qm̄ aliquis tibi ingent litē: perde aliqd ut deo
vaces nō litib? perde: Et eo p̄perdis p̄cedit est tps. Letera
qm̄ pro tuis necessitatib? p̄cedis ad publicū: das nūmos et
emis tibi panē aut vinū aut oleū aut lignū aut vestē aut ali-
quā suppellectilē: aut quodcūqz tibi op? est: das: accipis: ali-
qd amittis: aliqd accipis: hoc estimare. Itā si nihil amittas
et habcas qd nō habebas: aut inuenisti aut donatū accepisti:
aut hereditate acq̄sisti. Qm̄ aut aliqd amittis ut aliqd habcas
tūc em̄. Qd habebis emptū est: qd amittis p̄cedit est. Quō
ergo p̄dis nūmos ut emas tibi panes: sic p̄dis nūmos ut emas
tibi quietē. Et hoc est tps redimere. Proverbiū notū est pu-
nicū: qd quidē latine vobis dicat: qz punicenō oēs nost. Pu-
nicū em̄ puerbiū antiquū: Ut em̄ habcas tps quietū: perde
aliqd. Audi: puerbiū antiquū vtile et necessariū. Pestilētia
ante ostiū venit et nummū querit: Duos illi dar ducit. Pe-
stilētia est homo mal? qd vult p calūniā expoliare. Pestilē-
tia est hō malus calūniator: p̄ditor. Iste talis sic est: quō
pustula mala in corpore. Sicut em̄ qm̄ pustula incurrit hō: defi-
derat ut cito sp̄dolu faciat: et optat ut sine aliqua mora ipsa
mala pustula aliqua p̄ticulā tollat de corpore: et cum ipsa disce-
dat: ne venenū ip̄i totū corpus occupet et animā perat. Ista
etiā qm̄ iniquus et mal? homo qui nō vult nisi litibus vacare:
aliquā tibi calūniāz facit: puta illū esse pustulā malā: et acce-
sce ut qualēcūqz particulā de subfatiā tua perdas: nemo
remittit litigando occupas: quietū cor habere et deo vacare
nō possis. Nunqd nō supradictū puerbiū de euāgelio videt
natū? Nunqd aliud dicit dñs qz redime temp? qm̄ ait: Si qd
vult iudicio tecū ptendere: et tunicā tuāz tollere: Auocare te
habet litib? a deo tuo: nō habebis quietum cor: nō habebis
tranquillum animū. Euerteris cogitationib? tuis: irritas ad-
uersus ip̄m aduersariū tuū: Ecce tps p̄didisti. Quanto me-
li? nummū amitteres si temp? redimeres. Letera omniū pla-
cuit qd dictū est: Venit ad negocia vestra et ibi vos inuenio.
Et tñ fratres mei in causis vestris: in negocijs vestris: qm̄ ad
nos diiudicāda veniūt: si hominū xp̄iano dico ut pro tpe re-
dimēdo p̄dar aliqd suū: quanto maiore cura et fiducia debeo
illi dicere ut reddat alienū. Ambos em̄ xp̄ianos audio. Ille
calūniosus qui vult facere alteri causāz et tollere ab illo velut
pro cōpositione: gaudet ad ista verba. Ap̄s dicit: Redimē-
tes temp? qm̄ dies mali sunt: Facio calūniā xp̄iano: ille ve-
lit nolit dat mibi aliquid ut tps redimat: qz ap̄s audiuit. Qd
de ne forte cūte puras astutū: inuenias litigiosū: malitero-
gare ut vincat te qz p̄dere ut careat te. Tamē si illi victurus
sum: perde aliquid oculos: redime temp? ap̄sum audis qm̄
dies mali sūt: si illi qui bon? et iust? est dico: perde aliquid ut
sis tibi quiet? nō sum calūniōse victur? perde te fili diaboli
nullā causāz habes: et res alienas auferre moliris. Causāz nō
habes: et calūniā plen? es. Christian? es tu: nunqd voluisti
acquirere et te perdere? Si illi dixeris: da illi aliquid ut rece-
data calūniā: tu vbi eris qui habebis pecuniā de calūniā?
Ille qui propter vitandā calūniā tempus a te redemit: hic
tolerat dies malos: tu qd calūnijs pascaris: hic habes dies
malos: et post dies ipsos habiturus es in die iudicij peiores.
Sed hoc forte rides: quia nummū attendis. Ride: ride: cō-
temne: ego erogem veniet qui erigat. Sed credimus de dei
misericordia: quod sic omnibus non solum sanctis et deum
timentibus christianis: sed etiam illis qui multis litibus et se
et alios inquietat: ip̄e pius dominus inspirare dignabit ut
omni cōtentione vel emulatione semota: ita paci et charitati
studeant: ut non propter discordiam dei iracundiam incur-
rere: sed magis ppter dilectionem et pacē ad eterna merean

C

D

Dan. vi.

D

Eph. v.

173. cxxxi
 173. xxxi.

Sancti Augustini. Homelia. xij. et xiiij.

Gen. ij.

Gen. iij.

B

ij. de Gen.
ad litterā.
xxvij. et
lxxvij. q.
xlv.

C

Ps. xl.

D

Ille parit. Si nos agnoscimus: ille ignoscit. Primo homini non dictū est. Confitere peccatum: quia nō fecerat qđ fateret sed dictū est ei vt nō peccaret. Non obtemperauit: peccauit. Huiusmodi mortales et vinculo peccati: ppagata est miseria nostra per successionē fragilitatis humane: dicit nobis fateamini peccata vestra. Serpēs autē ille quōdā tūc instat vt non seruetur homo quod illi dictū est ne peccaret: sic nunc instat vt non seruetur homo quod ei dictū est. Confitere peccatū. Quomodo enim tūc fecit vt caderet qđ stabat: sic nūc agit ne surgat qui cecidit. Itaq; aduersus incitationes ei⁹ et insidias quibus nunc impedire vult reditū nostrū: suscipiam⁹ precepta saluberrima aduersus eū qui nunc impedire vult nobis confessionē peccati. Quia scit non nos posse redire nisi p hūilitatem: qui p superbiam lapsi sum⁹. Dux nobis ipse fuit ad superbiam: nō ad hūilitatē ducē xpm sequamur. Dicit homini serpens ille p mathematicos et manicheos: ne cōfiteatur hō peccatum. Per mathematicos sic loquitur. Nūquid homo peccat? Stelle sic posite sunt: necesse est vt faciat hō peccatū. Dicit ergo per mathematicos: qđ stella facit vt homo peccet. Nam ipse nō peccat. Si blasphemias cōuertit in deū. Creator enim stellā deus est: et dum non vult hō se accusare i eo quod fecit: deū accusat a quo factus est hō. Item per quosdā manicheos ita suggerit. Nō tu peccas gēs tenebrarū peccat: tu non habes peccatum. Dicit hec aīe: et erigit eam in superbiam vt putet quia nō peccat. Non est hoc tollere sed geiare pctm. Item multi sic cōfessionē peccati fugiunt: vt ipsum sathanā accusent: se autē nihil mali fecisse dicant. Et cum castigantur aliqui et eis: quare hoc fecisti? Respondēt: Quia diabolus hoc fecit. Non est enī vnde plus gaudeat diabol⁹: nisi qđ hō dicit qđ ipse faceret vt peccaret. Quā enim dicit diabolus hoc fecit: non se accusat: et dū peccata sua dissimulat confiteri: in dūlgentiā nō meretur accipere. Respondet qđ dicit. Diabolus hoc fecit: quasi reuera traxerit eū diabolus: aut violentiam fecerit. Suadere enī et sollicitare pōt: cogere oīno non pōt. Et ideo cum p dei adiutoriu in potestate sit vrū consentias diabol⁹: quare non magis deo qđ ipsi obtemperare deliberas? Si enim solus diabolus daret cōsiliū et deustaceret: haberes quo excusari posses. Cum vero xps tibi et cōsiliū tua contradicat: et p scripturas diuinas audias in ecclesia: qđ non debeas facere malum: quare eligis mortē et deseris vitā: et magis vis sequi diabolū ad luxuriam qđ obtemperare xpo qui te inuitat ad vitam eternā? Rogo ergo vos fratres charissimi quare sathanas seducit ad peccādum: cū deus posuerit homini in potestate nō cōsentire sathane? Est enī a dextris quodāmodo precipiēs de⁹: a sinistris seducēs sathanas: hō in medio constitutus. Quod qđ inclinatur ad diabolum: quare nō potius erigitur ad deū? Non enim diabol⁹ cogendo sed suadendo nocet: nec extorquet a nobis cōsentus sed perit. Hos diabolū non adiuvemus: et vincim⁹. Dat qđ ille cōsiliū: sed deo auxiliante nostrū est vel eligere vel repudiare quod suggerit. Attendite et aliud: quando dicit homo qđ seductus ē a sathana: qđ dicit se seductum: cōfiteat ex parte sed tū negat se fecisse et dicit. Ego nihil feci: diabol⁹ fecit. Conatus est dicere illud adā. Ipse enī excusare voluit de muliere: mulier excusare se voluit de serpente. Dñs autē deus qđ liberū arbitriū dedit homini: et cū precepto suo aduersus serpentis venena firmauerat: nō audiuit istas excusationes. Quia mulier ppter ea data erat vt doceret a viro: nō vt doceret virum. Et sic erat cōstitutū volūtas amboꝝ: sic erat fabricatum liberū arbitriū: vt si nollet cōsentire serpenti: discederet serpēs in sua falsitate psumus: et remaneret hō in dño creatore firmatus. Ista sunt mala verba qđ diximus: qđ modo serpens vult suadere excusationes peccatorū. Tūc fecit qđ non accusat: nō aut vult facere qđ excuset. De⁹ cōfitemini tanqđ i apertum sinum indulgentiā paratus erat dare: excusas: claudis sinu: includis peccatum: excludis indulgentiā peccati. Ecce quid fecisti? Nō vt tolleret pctm vt dixi iam dudū: sed intercluderetur medicina pcti. Sanare te habebat deus: indulgentiā si fatereris: quēis p quē excuses: sed nō querit ille quē p te puniat. Dic ergo deuoto corde qđ dixi paulo ante. Ego dixi: dñe miserere mei. Quare addidit. Ego dixi: Propter manicheos qđ dicūt: nō tu peccas. Clama. Ego dixi dñe miserere mei: sana aīaz meā qm peccavi tibi. Sanat te de⁹: cōfiteri tantū vultus tuū. Iacet sub manibus medicū: patietur

imploza auxilium. Fouet: vitis: secat: equanimiter tolera: tñ De natura noli antedecere nisi vt saneris. Sanaberis autē si ostēdas te me et gra. xij. dico: non quia ille nō videt si tute abscondas: sed ipsa cōfessio in h. initium sanitatis est. Emendabit me iustus in mīa et arguet me: oleū autē peccatoris nō impiguet caput meū. Quid ē h? Ps. cxi. Melius est mihi vt quādo videt iustus peccatum meū emendet me: nō mihi parcat: dicat quia peccavi: seuiat in peccatū meum: vt me liberet a peccato. Videtur acerbe clamare: sed intus lenis est in mīa. Ideo dicit. Emendabit me iustus in mīa et arguet me. Quando ergo arguit: et quando clamat: et quādo iustus seuiat: miseretur: et totum illud de mīa paternā est: non de seuiat in mīa. Magis autē quando non vult te teneri sub peccato: magis amat qui a secat. Nō vult enī putredine peccati cetera membra tua contabescere: ferrū profert: sed noli timere: noli pauescere: medicus est ferrū. Non cōtra te ferrū fert: sed cōtra vulnus tuū. Ergo sic ait. Emendabit me iustus in mīa et arguet me: oleum autē peccatoris non impiguet caput meum. Quid est autē oleum peccatoris: nisi blandimentum adulatoris: Si quis aliquem vehementer obiurgat: videtur seuire in peccatū ira eius: et libere ei dicat mala qđ commisit: et ille imitabitur fortasse obiurgatoꝝ suum simul cū illo irascitur peccato suo. Quare dicit. Trascimini et nolite peccare: qđ dicitis in cordibus vestris: et cū bilibus vestris cōpungimini. Ergo dicat ille vera: forte corripuit: alius vero veniat ad eū et assentez et dicat: immo laudabiliter fecisti. Quia laudatur peccator in desi derijs anime sue: et qui iniqua gerit benedicitur: diffuit: letus vocatur: Auarus est et dicitur de eo: quia seruatur rem suā. Undicid se de inimico: cū dicit sit. Dimittit vt dimittatur tibi: comis vocatur. Sic pside ra cetera quemadmodū assentatoꝝ: id est adulatoris habet verba fallacia: habent noīa laudis: ipsa est vinctio peccatoris. Hos autē audiamus prophetā dicentem. Populus meus qui vos felices dicunt: in errorem vos mittit: et conturbant semitas pedum vestrorum. Ergo si dicatur ab aliquo libere peccatum alicuius: et ab alio palpetur si videat aliquis tertius et interrogatur quid sit factū: nonne ita solet respondere. Ille dixit ei vera et non est blanditus? Quid ille alter? Quid fecit? Unxit ei caput et abscessit. Hos vero fratres si vere spirituales medicum sumus: et de animarū vestrarū remedio attentius cogitamus: nō debemus palpare quēq; nec vos: nec nos. Confiteamur peccata nostra: nō excusemus: tu fecisti: tu reus es: tu peccata tua cōfite: tibi ignoscitur. Si autē dicas. Non ego feci. Ubicūq; ab excusare volueris: peccatum tuū manet in te. Peccatus es et non illius peccati tantummodo quod fecisti: s; huius etiā superbie quod confiteri nolueris. De quo peccato nos dominus liberare dignetur. Qui cum patre et spiritu sancto viuūt et regnat in secula seculorum. Amen.

Deo quod scriptū est. Retardes cōuerti ad deum: neq; differas de die in diē. Homelia. xij.

Adiuimus fratres charissimi per prophetā dicē item deum. Retardes cōuerti ad deum: neq; differas de die in diē. Subito enim venit ira eius et in tempore vindicte disperdet te. Promisit enim tibi: quoniam quo die conuersus fueris: obliuiscit mala tua preterita: sed nūq; vitā crastini diei promisit tibi. An forte non tibi illam promisit deus: et pmisit illam tibi mathematicus vt damnet te et illum? Deus diem mortis incertum salubriter constituit. Diem vltimum suum quisq; salubriter cogitet. Misericordia dei est: qui a nescit homo quando moriatur. Latet vltimus dies: vt obseruetur omnes dies. Sed tēnet mundus: illecebre circumquaq; blandiuntur: delectat te pecunie magnitudo: delectat honoris fulgor: delectat potestē terror. Delectant ista: sed audiat apostolus. Nihil in tulimus in hunc mūdum: sed nec auferre quid possum⁹. Non te querere debet: nō ipsum tu. Debes enim in loco humiliori discumbere: vt qui te inuitauit faciat te ad honoratiorem locum ascendere. Si autē noluerit: vbi recumbis manduca. Quia nihil hic intulisti in hunc mūdum. Parum est tibi: qđ de alieno māducas: discube vbiq; et māduca. Dicitur de meo. Audi apłm. Nihil intulim⁹ in hūc mūdū. Ad mūdum venisti: plenā mēsam inuenisti. Sed vñ est terra et plenitudo eius. Nā qđ volunt (inquit) diuites fieri. Nō dixit qđ i. l. vi.

Sancti Augustini. Homelia. xiiij. et xliij. Fo. cxviiij.

diuites sunt: sed q̄ volunt diuites fieri. Cupidit ares accusa-
uit: non facultates. Qui volunt diuites fieri: incidunt in ten-
tationem et desideria multa et gloria: que mergunt hoīes in
interitū et perditionē. Pecunia delectat: ista nō times. Bo-
na res est pecunia: bona res est magna pecunia. Incidit ho-
mines in tentationes: non times. In desideria multa incidit
stulta et gloria: non times. Desideria q̄ ducunt time. Quid ē
quo ducunt? Que mergunt inquit homines in interitum et
perditionē. Et adhuc furdus es? Interitū et perditionē non
times. S. de. tonar: et steris. Ceterum his qui iā diuites
sunt adhuc cōsiliū dedit apls. Precipe inq̄t diuitibus hui⁹
mundi nō superbe sapere. Uermis diuitiarum superbia est.
Difficile est vt non sit superbus qui diues est. Tolle supbiaz
diuitie non nocebūt. Sed attende quid inde facere debeas:
ne vacet apud te quod largitus est deus. Non superbe sapere.
Ista vitia tolle: neq̄ spera i incerto diuitiaz. Tolle et vitia
Lumabstuleris ista: exerce opa bona. Qui diuites sunt inq̄t
in operib⁹ bonis nō speret i incerto diuitiaz. S. vbi speret?
In deum viuū qui prestat nobis oīa abundanter ad fruēdū.
Mundum prestat deus pauperi: prestat et diuiti. Nunquid
q̄ diuites est: duos vtriusq̄ impleretur est? Attēdite et videte:
qm̄ de datis dei pauperes saturari domiūt. Qui pascit vos
pascit illos p̄ vos. Ergo non ametur pecunia: sed si iā habet
hoc de deo. Diuites q̄ illi habetis estote. S. vbi diuites?
In operibus bonis. Facile inquit tribuant: comunicēt. Hic
sana auaricia contrahit se q̄ audit. Facile tribuant: comuni-
cēt: veluti aqua frigida perfunditur: rigescit: stringit sinum
et dicit. Non perdo labores meos. Infelix perdere vis labo-
res tuos. Ecce morieris: qui nihil huc attulisti: nihil hinc
potes auferre. Cū nihil abstuleris: nonne perdidisti om̄s la-
bores tuos? Audi q̄ consilium dei. Molo te rearis: q̄ dicit.
Facile tribuant: comunicent. Audi et quod sequit̄: expecta:
noli contra me claudere ostiū: nec aditum cordis tui. Expe-
cta. Vis nosse. Facile tribuant: comunicet quia non perdes:
et hoc solū non pdes. Thesaurizent inq̄t sibi fundamētū bo-
num in futuro: vt apprehendant veram vitā. Ista ergo que
te delectat falsa vita est: quasi in formis hic viuis. Quasi in
formis hic viuis: euigilatur? es qm̄ morieris et nihil habes
in manibus tuis inuenire. Quomodo si medicus dormiat et
in formis illi veniat hereditas: nihil illi felici? ante q̄ surgat
Videret se in formis tractare manib⁹ vestes egreas: p̄ciosa
vasa aurea et argentea: intrare in amenssima et amplissima
predia: obsequi sibi magnas facultates. Euigilat et ploiat.
Et quō vigilans accusat boīem qui illū expoliavit: sic illuz
accusat qui illum excitauit. Ap̄tissime hinc locutus ē psalm⁹
Dormierunt inquit formi sui et nihil inuenerūt oēs viri dī
curiaz in manibus suis: quia q̄ finierunt formi sui. Quia
q̄ nihil attulisti: nihil hinc ablaturus es. Mitte sursum q̄ in-
uenisti et non perditurus es. Da christo: xps enim hic voluit
accipere. Da xpo et perdis. Non perdis. Si cōmendas suo
tuo q̄ acquisisti et non perdis: cōmendas dño tuo et pdis:
Si cōmendas seruo tuo quod acquisisti et nō perdis: perdes
si cōmendas dño tuo quod accepisti ab ipso dño tuo. Egere
hic voluit xps sed ppter nos. Oēs pauperes quos videtis:
potuit illos xps pascere quō per coruū belia paut: tñ et ipsi
belye subtraxit coruū vt a vidua pasceret: nō helye pstitit
sed vidue. Qñ ergo deus pauperes facit: quia ipse non vult
vt ipsi habeāt: qm̄ facit pauperes probat diuites. Sic enim
scriptum est. Pauper et diues occurrerunt sibi. Tibi sibi oc-
currunt: In hac vita. Matus est ille: natus est et ille. Inue-
nerūt se: occurrerunt sibi. Et q̄ fecit aut ambobus domin⁹?
Diuitē vnde pauperē adiuuaret: pauperē vnde diuitē pro-
barēt. Pro viribus suis vnusquisq̄ faciat. Non sic faciat: vt
ipse patiat angustias. Non hoc dicimus. Supflua tua neces-
saria sunt alijs. Audisti mō cū euangelij legeres. Quicūq̄
dederit calicē aque frigide vni ex minimis meis propter me
non perdet mercedē suā. Regnū celoz venale pposuit: p̄e-
ciū eius calicē aque frigide esse voluit. Sed qm̄ est pauper q̄
facit elemosinas: tūc debet elemosine ei⁹ esse calix aque fri-
gide. Qui plus hz: p̄ faciat. Vidua illa de duob⁹ minutis
fecit. Zachæus dimidiū rerū suarū dedit: et ad reddendas
fraudes suas: alit̄ dimidiū reseruauit. Elemosine illis pro-
sunt: q̄ vitā mutauerūt. Das enim xps egenti: vt peccata tua
redimas p̄terita. Nam si ideo illi dāsy liceat tibi semp im-

pune peccare: non xpm̄ pascis: sed iudicē corrūpere conaris.
Ergo ad hoc facite elemosinas: vt vře ofones exaudiantur
et adiuuet vos deus ad vitā in melius commutandā. Et qui
comutatis eandem vitā in melius cōmutate: vt per elemosy-
nas et orationes deleant mala vestra p̄terita: et futura bo-
na veniant sempiterna.

De eo qd̄ dominus ait in euangelio. Capill⁹
de capite vestro non peribit. Homelia. xliij. In

qua de patientia multa interferit: nec non mia.

Dominus nř iesus xps: testib⁹ id ē martyrib⁹ suis
phūana fragilitate sollicitis ne forte cū p̄tendo
atq̄ moriendo perirēt magnā securitatē dedit vi-
cens. Capillus de capite vřo nō peribit. Times q̄
ne pereas: cuius capillus nō peribit? Si sic custodit super-
flua tua: in quanta securitate est aia tua? Non perit capillus
q̄ cū tunde non sentis: et perit aia p̄ quas sentis. Sane multa
dura eos passuros esse p̄dixit: vt p̄dicēdo faceret paratio-
res: diceretq̄ illi. Paratū cor meū. Quid ē paratū cor meū:
nisi parata volūtas mea? Paratā q̄ habet martyres volūta-
tem i martyrio: sed p̄parat volūtas a dño. In vřa patientia
possidebis vřas aias. In vřa patientia inquit. Mō enī esset
patientia tua: si nō ibi esset et volūtas tua. In vřa patientia: s̄
vřa vřa. Mōstrū ē qd̄ a nobis habet: nřm ē et qd̄ donat. Quō
enī aliqd̄ donas: nisi vt ei⁹ sit cui donas? Aptā ē enī illa con-
fessio. Mōne deo subijcie aia mea: ab ipso enī ē patientia mea
Dicam⁹ illi et nos. Patientia mea ab ipso ē. Cū fecit donan-
do: nisi ingratus esse sibi assignādo. Mōne in ofone dñica vi-
cimus et nřm est qd̄ a deo ē? Quotidie dicim⁹. Panē nostrū
quotidianū. Iā dixisti: nostrū: et dicis: da nobis. Ecce nřm:
ecce da nobis. Illo dante fit nostrū: si illo dāte fit nřm: nobis
supbiētib⁹ fit alienū. Dicis nřm: et dicis da nobis. Quid q̄ ti-
bi assignas: qd̄ nō tibi ipse dedit? Quid enī habes qd̄ nō ac-
cepisti? Mōstrū: et da nobis. Agnosce largitorē: p̄tite te ac-
cipere: vt libetere ille dignet dare. Quid si nō egeres q̄ mendi-
cas? supbus es? An non mendicas q̄ panē petis? Panis nř
eternus xps in patris eq̄litate. Panis nř quotidianus: xps
in carne etern⁹ sine tpe: quotidianus in tpe. Cū ipse ē panis
q̄ de celo descendit. Fortes sunt martyres: firmi sūt martyres
s̄ panis p̄firmat cor hoīs. Hūc q̄ audiam⁹ paulū aplm̄ dīcē-
tem: cū passioni appropinquaret: de corona sibi parata pre-
sumēte. Bonū inq̄t certamē certauit: cursum cōsummauit: fidē
fauit. De cetero superest mihi corona iusticie: quam reddet
mihi dñs i illa die iustus iudex. Non solū aut mihi s̄ et oib⁹
q̄ diligūt maiestationē eius. Reddet inq̄t mihi dñs coronā
iust⁹ iudex. Debet q̄ Quid reddet? Reddet q̄ iustus iudex.
Mō enī ope in inspecto pōt negare mercedē q̄ op⁹ inspicit. Bo-
num certamē certauit: op⁹ ē. Cursum cōsummauit: op⁹ ē. Fide
fauit: op⁹ ē. Superest mihi corona iusticie: merces ē: sed in
mercede tu nihil agis: in ope non sol⁹ agis. Coronati bī ē ab
ipso: op⁹ aut abste: s̄ nisi ipso adiuuante. Cū aut paul⁹ apls
pri⁹ saulus crudelissim⁹ esset et immanissim⁹ p̄secutor: nihil
oīno bonū merebat: immo merebat plurimū malū. Merebat
enī dānari: nō eligi. Et ecce subito cum mala faceret: et mala
mereret: vna celesti voce p̄sternit. Persecutor dei iust⁹: p̄di-
cator erigit. Audi enī h̄ ipm̄ cōfitemē. Qui pri⁹ fuit blasphe-
mus et p̄secutor: uniuersus: s̄ miam p̄secut⁹ sum. Hūc ibi
dixit. Reddet mihi iust⁹ iudex: Miam inq̄t p̄secut⁹ sū: mala
merebat: bona accepi. Non fm̄ p̄ctā nřa fecit nobis. Miam
p̄secut⁹ sū. Debata mihi nō sūt reddita. Si enī debita redde-
rēt: supplicū redderet. Mō inq̄t accepi qd̄ debebat. Miam
p̄secut⁹ sū. Mō fm̄ p̄ctā nřa fecit nob. Quātū distat oīs ab
occasu: lōge fecit a nob̄ iūq̄tates nřas. Quātū distat oīs ab
occidēte: auertere ab occidēte: p̄tertere ad oriētē. Occidit
ibi p̄ctā: oriētē ide iusticia. In occidēte vet⁹: i oriētē nou⁹. In
occidēte saul⁹: i oriētē paul⁹. Qñ h̄ saulo: vñ h̄ crudeli: vñ h̄
p̄secutori: vñ h̄ nō passou: Ipse enī ē lup⁹ rapax: detribuē-
tamin. Ipse dicit. Dictū aut erat i p̄phetia. Benjamin lup⁹
rapax: mane rapit p̄dā et ad vespam diuidit escas. Pri⁹ p̄
p̄st: posteri⁹ pascit. Rapiebat p̄rior: sus: rapiebat. Legite ra-
piebat: legite librum actū apostolorū. Litteras a p̄stifici-
bus accipiebat: vt quoscūq̄ inueniret sectantes viā christi
vinctos adduceret puniendos. Ibat: seutebat: cedes et san-
gulnem anhelabat. Ecce rapit: sed adhuc mane ē. Quantas

Luc. xxi.

A

Ps. lvi.

Luc. xxi.

Ps. lvi.

Matth. vi.

1. Cor. iiii.

Job. vi.

Ps. cii.

1. Th. iiii.

De ga et

li. ar. xvij.

Act. ix.

1. Thimo. i.

1. Th. iiii.

Ps. cij.

Gen. xli.

Sancti Augustini. Homelia. xv.

homo fultus et paulus: persecutor in occidete: predicator in oriente. Oculi eius ad huius mundi vanitatem clauduntur alij interiores illuminantur. Vtas paulo ante pdictoris: diuisiones efcari etus quon die recitantur. Unde quemadmodu diuidar efcas. Hout quid cui congruat. Diuidit non passim non cofuse erogat. Diuidit: hoc est distribuit: distinguat non passim: nō cofuseq; dispensat: loquitur sapientia inter perfectos. Quibuscūq; vero non valētibus capere solidum abū: diuidēs dicit. Lac vobis potū dedit. Ecce hoc facit qui paulo ante faciebat. Quid? Holore cordari. Immorecorder hoīs nequiciam: vt approbem dei miam. A quo patiebatur xps: paritit p xpo. Et vero paulus et faulo. Qui spargebat colligit: qui oppugnabat defendit. Unde hoc faulo? Quid dica mus? Ipsum audiam? Queritis inq; vñ hoc mihi? Miam cōsecutus sum. Non est inquit mihi hoc a me. Misericordiā cōsecutus sum. Quid retribuā dño p oibus q; retribuit mihi? Retribuit enim fed non mala p malis. Retribuit plane: s; non mala p malis. Retribuit bona p malis. Quid ergo retribuā? Alicē salutarē accipia. Ecce retribuēbas. Aliter adhuc accipis. Ad hoc accipi. Sed modoplane ppinquāte passione: retribuā bona p bonis: non bona p malis. Paus ergo dñs debebat mala p malis: noluit aut retribuere mala p malis: et retribuī bona p malis. Retribuēdo bona p malis: inuenit quō retribuēret bona p bonis. Ecce enī i paulo prius fauloni nihil inuenit. Cum in illonib; boni inuenisset: mala dimisit: bona retribuit. Cū ergo inquis bona retribuit: puenit dñs ad bona quibus retribuēret bona. Ecce retribuit mercedem his bonis: operibus bonis. Bonū certamen certant: cursum cōsummant: fidē seruati: retribuī bona. Sed quibus bonis? Quicquid dedit. An non ipse dedit: vt bonum certamen certares? Si non ipse dedit: quid ē quod alio loco dicitis. Plus illis omnibus laborauit? Non autē ego sed gratia dei mecum. Ecce iterū dicitis. Cursum cōsummaui? Non et ipse dedit: vt cursum cōsummares? Si non ipse dedit vt cursum cōsummares: quid est quod alio loco dicitis. Non volentis neq; currētis: sed miseris ēis dei? Fidem seruauit. Seruasti? Agnosco: et probō. Fateor seruasti. Sed nisi dñs custodierit ciuitatem: inuaniū vigilar qui custodit eaz. Ab illo ergo ipso adiuuante: ipsoq; donante: et bonum agone certasti: cursum cōsummaui: et fidē seruasti. Da veniam apostole: p propriā tua non noui nisi mala. Da veniam apostole. Dicimus: quia tu docuisti. Audio confitentē non inuenio in gratiam. Prosus tua et tibi parata non nouim? nisi mala. Cum ergo deus coronat merita tua: nihil coronat nisi dona sua. Hanc fidē et veram pietatem: ne quis extollat de libero arbitrio in bonis operibus: quisquis fide accipiat vt nouerit dantē: aut quisquis dator nō sit ingratus: medico nō super bisi: vel in sanus adhuc vel non ē sanus. Hanc inq; fide z suam atq; pietatem nulle argumētationes euellant de cordi bus vestris. Seruate quod accepistis. Quid enī habens qd non solu dū? Quid ait? Hos non spm huius mundi accepim? sed spm qui ex deo est. Unde pbas vt sciamus qā deo dona ta sunt nobis? Audiamus qd dñm dicētem. Sine enim ill p testificacer. Et illd. Nemo habet quicquid nisi ei datū fuerit de super. Et nemo venit ad me: nisi pater q; misit me traxerit eū. Et illud. Ego si vitis: vos palmites. Sicut palmes non pōt facere fructū a semetipsoni si miferit vitē: sic nec vos ni si in me miferitis. Et illud qd iacobus apłs ptestat dicēs. Omne datū bonū: et oē donū pfectū de sursum ē: de cēdēs ā pfe lumīnū. Et qd apłs paulus ad reprimēdā psumptionē illor q; de libero arbitrio gloriānt: clamat r dicit. Quid habes qd non accepisti. Si autē accepisti: quid gloriaris quare nō acciperis. Et illud. Gratia salui facti sumus p fidē: et hoc non ex nobis. Dei enī donum est vt ne quis extollat. Et illud. Vobis donatū est pro xpo: non solū vt in eū credatis: sed etiam vt pro ipso patiāmini. Et illud. Deus q; cepit in vobis opus bonū perficiet. Nec ergo et his similia diligēter ac fideliter cogitantes: non acquiescamus: eis qui liberū arbitrium i sa

perbiam extolentes: precipitare magis q̄ eleuare conātur. Sed humiliter cōsideremus illud q̄ apostolus dicit. Deus qui operatur in uobis: et uelle et p̄ficere. Gratias agamus do mino ac saluatori nostro: qui nos nullis precedentibus meritis vulneratos curauit: et inimicos reconciliauit: et de capti uitate redemit: de tenebris ad lucem reduxit: de morte ad uitam reuocauit: et humiliter confitentes fragilitatem nostrā illius miām deprecemur: vt q̄ nos fm̄ psalmistam: miā sua preuenit: dignetur in nobis non solum custodire: sed etiā au gere munera vel beneficia sua que ipse dignatus ē dare. Qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus in secula se culorum Amen.

C De modo quo nos inuicē diligere debeamus
Homelia. xv.

O aliter nos inuicem diligere debeamus fratres
charissimi mei: etiam de sanitate vel infirmitate
membrorum corporaliū possumus euidenter agno
scere. Si enim si nos amare uoluerimus: quomō
se inuicem amant membra corporis nostri: perfecta in nobis
charitas poterit custodiri. Considerate et uidete quid fiat
in nobis carnaliter: quā sanū est caput: quomodo cōgaudent oīa
membra: et placent sibi de illis singulis cetera membra. Et con
trario aut quā aliquid mali patimur vni membrū: patiuntur
omīa membra. Et cessant in calcat pes. Quid tā longe ab oc
lis quā pes. Lōge est loco: p̄ximus charitatis affectu. Modi
cum pungit spina: per paruum locū tenet in pede: uidet quō
illuc conuertunt oīa membra. Primo ipsa spina dolet incur
uatur: et deponit se oīa membra. Nunquid oculi cessant que
rere? Nunquid aures cessant audire? Forte alij qui uident ubi
sint: dicunt: ecce tibi est: statim hoc audiūt aures: et sequuntur
cōsiliū: tibi tōculi querūt: et manus operantur: ut dixi totū
corpus illuc incuruatur: et nihil vacat in boīe ad subueniēdum.
Et solū in pede factū est uulnus: et totū quod ē in boīe
operat. Nunquid oīa puncta sunt? Attendite. Nunquid oīa
dolent? Sana est manus: sani sunt oculi: sanū est caput: sana
alia membra: ipse pes sanus ē: tibi nō dolet vbi punctus ē. Non
est igit cōmunis calamitas omnibus: sed p̄ compassiōem cha
ritatis oīa veniunt ad subueniēdum: et oīa uolūt succurrere.
Et impleatur quod ait apostolus. Si patitur vni membrū:
cōpatiuntur oīa membra: et si gloriā patitur vni membrū: con
gaudent oīa membra. Quid eritis? Resco quis habet donum
dei in strutibus: nō habes tu: noli inuidere ne p̄cedaris de
corpe. Videte fratres: quid inuide: sic est quō tabes: quō uult
quō apostema: Non vis cōgaudere et gloriāficari. Videt in
uide morbum celestis ille medicus: et p̄cedit de corpe.
Noli igit inuidere. Sed quid facias. Gaude. Noli dicere i a
tuo: Ego si xp̄ianus essem: vtiq; et ad deū pertinere: possem
facere quod alius facit. Tale est enī ac si diceret auris. Ego
si ad corpus pertinere: possem uidere lunā: solēm: et non illū
haberet nec auris nec manus: sed faciūt singula quā possum
et cū concordia seruiunt sibi inuicē oīa membra. Sic igit tu cō
gaude illi cui deus aliquam grām dedit: et potes in illo quā
tenō potes. Ille habet forte agniturā: ama illū et tua ē. Ite
rū tu habes maiorē patiētā: diligat te et tua ē. Ille p̄r fati
vigilare: si non inuides: tuū est studiū eius. Tu fore potes
amplius ieiunare: si amarte: suū ē ieiuniū: tuū. Sed ideo quā
in illorū es. Per p̄prietate enim non est: p̄ charitatē tuā.
Cōsiderate fratres: uidete exemplū dñi nr̄i quos peregrī
nos fecit: et iussit v̄ p̄ charitatē viā currendo veniamus ad
celestem ciuitatē: em. Nunquid aliquis potest dicere: ego
taui hic dñs? Quid est? Quod ait. Infirmitus fui et nō visit
stis me? Quid nisi quōd ipsi consentiunt: quā te vidim? et ierēti
aut sitiet: aut nudum: aut infirmum: aut in carcere: et nō mi
nistraui? tibi. Et ille quīs sedeat i celo: tū p̄parēs mēbris
laboratib; quā caput ē mēbroz: et vniuersi corporis: quā vni ind
ex minimis meis nō fecistis: nec mihi fecistis. Itā certe era
i celo quā paulū ex p̄secutore fecit p̄dicatōzē. Itā miser? et i
et incorporeus est vniuerso corpi suo dicit de celo. Saule saule
quid me p̄sequeris? Itā quōd ipsi p̄sequēbaf? Quid est
quid me p̄sequeris? Persequēbaf saul? xp̄ianos: nūquid xp̄m
sedebat i celo? Sz quā ipse erat i xp̄ianis: cōpatiēs mēbris oī
bus: vt verū esset i ipso quōd ait. Si patitur vni membrū: comp
tuntur oīa membra. Quid ait? Saule saule quid me p̄sequis

Phil. ij.
Ps. lviii.
B
j. Cor. xij.
B
Ubl. s.
Mat. xxi.
Act. ix.
j. Cor. xij.

Sancti Augustini. Homelia. xxi. Fo. cxix.

Certe iam in celo sum: tamen quando minimos meos persequeris: me persequeris. In ipsis membris meis adhuc ego persecutionem patior. Et illud attendite fratres: quod etiam nos aliquotiens facimus. Attendite in populo qui statueret et aliqua coartatio: si alter alterum calcat: lingua dicit: calcas me. Num ipsa calcata est. Quid est ergo quod sonat: calcas me? Si et iller respondeat: libera es lingua: in ore tuo vocem habes. Ego si calcavi: pedem calcavi. Sed calcas me charitas dicit: calcas me compassio unitatis et vinculum societatis dicit. Si ergo diuere ceperat: cognoscant omnes inuidi quod de alio etiam si inimici eorum sunt tribulationibus gaudet: quia membra sunt putrefacta abscissa et mortua: ideo non habent sensum: et cum discedunt ab aliis membris non sentit: quia sine sensu erunt. Sed nos fratres vna fides est: vna charitas: vna sanitas est. Teneamus fide tanquam sensum: teneamus charitatem tanquam sanitatem. Et quis diuersa membra diuersa munera habeat: tunc charitatis unitate tenentur: et omnia merentur ire post caput. Caput enim in celo est: nos hic laboramus: et in uicem onera nostra portamus. Quod enim uult caput: cetera membra itura sunt. Certe audistis quod paulo dicitur: dicitur: dicitur clamasse de celo. Saule saule quid me persequeris? Rogo vos fratres: si dominus et saluator noster qui nullum peccatum habuit: tanto affectu nos peccatores amare dignatur ut quod nos patimur se pari testes quare nos qui sine peccato non sumus: et qui peccata nostra per charitatem redimere possumus: non tam perfecto amore diligimus: ut si quid mali alius per tulerit charitatis affectu compatiatur: et si quid boni alius accepit: quasi non ipsi accipiamus ita gaudeamus? et illo qui accepit deo gratias referamus? Ecce iam videtur est: patitur alius tribulationem: aut datur. Si doles pro illo: in corpore ecclesie constitutus es: si non doles pro illo: in corpore ecclesie constitutus es. Si enim ibi esses: sine dubio doleres. Considerate fratres et diligenter attendite: quia tam diu dolet membrum quod diu in corpore continetur. Si autem abscissus fuerit: nec dolere poterit nec sentire. Cum enim manus aut aliud membrum fuerit abscissum a corpore: totum corpus postea multis partibus diuidatur: manus illa non sentit: quia iam a reliquorum membrorum societate diuisa est atque diuisa. Talis est christianus qui de alteri aut datur aut affligitur: aut etiam morte: non solum non dolet: sed quod pelus est forte etiam gaudet. Et quia iam est alienus a corpore: ideo affectu charitatis non tenet in corde. Nos vero si veram et perfectam charitatem volumus custodire: oes sicut nosmetipsos studeamus diligere: ut quia caput nostrum Christus est: et membra illius nos esse meremur: cum Christus apparuerit gloria nostra etiam et nos per concordiam charitatis quasi vera et perfecta membra illius abscissa villo dolo malicie vel inuidie oes homines sicut nosmetipsos amantes: cum ipso apparere mereamur in gloria.

De resurrectione domini et cantatione Alleluia. Homelia. xvi.

Resurrectio et glorificatio domini nostri Iesu Christi fratres charissimi ostendit nobis vitam quam accipitur sumus cum venerit retribuere digna dignis mala malis: bona bonis. Et modo quid mali homines cantare nobiscum possunt alleluia. Si autem in malicia sua perseverauerint: canticum vite nostre future labijs dicere possunt: ipsam vero vitam que tunc erit in ea veritate que nunc significatur obtinere non possunt: quia noluerunt meditari antequam veniret: tenere quod futurum erat. Nunc ergo fratres charissimi exhortamur vos ut laudetis deum: et hoc est quod nos oes dicimus: quoniam dicimus alleluia: laudate deum. Dicitis tu alteri: dicit ipse tibi. Cum se oes exhortantur: oes faciunt quod hortantur. Sed laudate de totis votis: id est vniuersa lingua vestra et vox laudet deum: sed et conscientia vestra: vita vestra: facta vestra. Et enim laudamus modo in ecclesia: quoniam congregamur. Cum quisque discedit ad propria: quoniam cessat laudare deum. Non cesset bene vivere: et semper laudat deum. Tunc deus laudare deum quando a iusticia et ab eo quod illi placet declinas. Nam si a vita bona nunquam declinas: lingua tua tacet: vita tua clamat: et aures dei ad cor tuum. Quomodo enim aures nostras ad voces nostras: sic aures dei ad cogitationes nostras. Non potest autem fieri ut habeat mala facta: qui habet cogitationes bonas. Facta enim de cogitatione procedunt. Nec quisque potest aliquid facere: aut ad aliquid facere dum membra mouere: nisi primo precesserit iussio cogitationis. Quomodo de interiori palatio quicquid iusserit imperator: per imperium romanum emanat: quicquid videtur agi per prouincias: quantum motus fit ad vniuersam iussione imperatoris intus sedentis: mouet ille solum labia cum loquitur: et mouetur ois prouincia cum fit quod loquitur. Sic et in vnoquoque nostrum intus est imperator in corde: sed et si bonus bona iubet et bona fiunt: si malus mala iubet: et mala fiunt. Cum ibi sedet rex: quod potest iubere nisi bona? Cum possidet diabolus: quid potest iubere nisi mala? In tuo autem arbitrio deus posuit: cui pares locum: deo an diabolo. Cum paraueris: qui possidebit ipse imperabit. Ergo fratres non tantum ad sonum attendite cum laudatis deum: tunc laudate. Cantet vox: cantet vita: cantent facta. Et si est adhuc gemitus: tentatio: tribulatio: spera transitoria omnia: et illum venturum diem in quo sine defectu laudabimus. Interim donec veniat ille dies: in quo coniuncti angelis deum sine ulla fatione et sine ulla fine laudare mereamur: ut ad illud ineffabile gaudium venire possimus: quantum possumus bonis operibus studeamus insistere: et quoti die conscientias nostras intus aspicientes: si aliquid in stola anime nostre aut per negligentiam dislutum: aut per luxuriam sordidatum: aut per iracundiam contumeliosum: aut per inuidiam contumeliosum: aut per auariciam tenebrosum esse cognoscimus: dum adhuc in potestate nostra est: cum dei adiutorio festinem vulnera curare: reparare perditam: et ad cadorem iusticie ea quod obscurata fuerat reuocare. Ne forte si bonis operibus nudus: et vitiorum panis sordidus inuolutus: ante tribunal eterni iudicis venerimus: illa ad nos terribilis sententia dirigat. Discedite a me maledicti in ignem eternum: quia paratus est diabolus et angelis eius. Et ideo quantum possumus fructus iusticie studeamus afferre: timentes illud quod dominus dicit. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Nec sententia eundem ostendit: quia non solum malum fecisse: sed etiam bonum egisse: vanabile erit. Et ideo ista quod diximus attente cordibus iugiter cogitemus: ne nos tunc de peniteat sub conspectu ignis eterni: qui interrogabit medullas: ossa et cogitationes nostras. Quia tunc unusquisque punietur secundum opera sua: vniuersumque alienam concupiscentiam: ne vniuersum corporis sui vestit: ne vniuersum baptismi holocera maculasset: ne vniuersum preterisset consilia et monita sacerdotum. Nam si sacerdotibus grade periculum est aliena peccata non arguere: quanto periculosius erit propria noluisse corrigere. Atque ea non solum non emendasse: verum etiam defendisse: et defendendo accumulasse. Et ideo expiatura erit illic in eternum: quilibet concrimatio: quod hic medicabilis satisfactio: quod hic salutifera dissimulauerat sanare conuersio. Ardens enim inferni puteus aperiet: descensus erit: reditus non erit. Illic si dei vestrenuditate: capitaliter mortui: in perpetuum demergentur: ei sciendi in tenebras exteriores ubi non visitabit eternus. In tenebras ex tenebris infelicitate exclusi: infelici in cludendi. De hoc puteo propheta orat atque commemorat. Neque abscideat me profundum: neque vigeat super me puteus os suum. Ideo autem dixit. Neque vigeat super me puteus os suum: quia cum sine penitentie remedio infelices peccatores exceperit: claudetur sursum: aperiet deorsum: ac dilatabitur in profundum. Nullum spiramen: nullus liber anhelitus: claustris desuper augentibus relinquitur. Detrudetur illuc valedicentes rerum nature: ultra nescientur a deo quod deum scire noluerunt: mortui vite: et morti sine fine victuri. Felices qui nunc bene viuunt faculatis vel corporis suo necessariis contenti et de suo largi in se casti: in alios non cruenti: ab huius putei profundum flamma nocte sedemur. Ne pena illos manebit qui amisso et non reparato penitentiam baptismi: in eternum peribunt. Ad quos dicit. Paleas autem comburent igni inextinguibili. Hi vero qui temporalibus penitis digna gesserunt: de quibus apostolus dicit. Si cui opus arserit detrimentum patietur: ipse autem saluus erit: sicut tamen quasi per ignem: per flumen ignem de quo propheticus sermo commemorat. Et flumen ignis currebat ante eum: per flumen ignem et vada feruentibus globis horreda transibunt. Quarta fuerit peccati materia: tanta et pertranscundi mora. Quanta exegerit culpa: tam sibi et hominibus vendicabit quod a flammatione nabilis disciplina. Et quantum stulta iniquitas suggererit: tam sapientis pena deficiet. Et quod sermo diuinus quod a loco enee olle atque

Mat. xxv.

Mat. iiij.

Mat. xxij.

Ps. lxxv.

Mat. iiij.

1. Cor. iiij.

Sancti Augustini. Homelia. xviij.

Eze. xxiij peccatricem cōparat dices. Pone illā super prunas vacuā donec cōcalescat eius ⁊ omne stagnū eius defluat: illic feruientes ociosi et cogitationes inique vel fordeide: illic multitudoleum peccatorū: que puritatem nobilis nature infece- rant exundabunt: illic stagnū vel plumbū diuerforū subzē- tum delictorū: que diuinā imaginē obscurauerāt cōsumē- tur: quoniam hic ab aīa separari p̄ elemosynas ⁊ lachrymas cōpendiosa transactione potuissent. Ecce sic exigere habet ab homine rationē: qui seipsum pro homine dedit: ⁊ cōstitutus clauis legis mortis iunxit. Que cū ita sint dilectissimi: in- telligam⁹ quia effugere intolerādā supplicia: ⁊ incēdia eter- na non poterūt: nisi q̄ prius in se ignē carnalis concupiscētie ac multimo de cupiditatis extingerint. Et ideo fratres cha- rissimi cōuertam⁹ nos ad meliora: vbi in nostra sūt potestate remedia. Curramus vbi lucem habem⁹: ne p̄terēūna salu- tis tpa negligamus. Idic extinguiamus mortem moriendo peccatis: hic vitam vite meritis comparemus.

Ephe.vj. **D**eco quod apostolus dicit. Par fratribus et charitas cum fide magna. Homelia. xviij. In qua de pace: charitate ac fide specialiter tractat.

A **Ephē. ij.**

S Cdm vasis electionis confessionem atq; doctrinā qm fides mie det donum est: lectionibus canticis sermonibus diuinis: et quod est precipuū gr̃a sua edificet dñs cor vestrū: vt quod verū auditis: non audiaris ad iudiciū sed ad premiiū. Faciet hoc: qm qui potest ens et facere: ita credidit abaz dans gl̃iam deo Unde et plenissime credēs: qm q̃ pmisit potēs est et facere: magnum nostrū gaudiū nobis pmisit: abz nos pmissioīs filij sumus. Nū enim dictū est abzaz. In semine tuo bñdices oēs gētes: nos pmissi sumus. Ergo ipse nos fecit fidei filios abzaz: q̃ potens est facere quod misit. Remo dicat. Ego feci Non enim pmittit deus: et facit tu. Postea autē recte dici: q̃ p̃mittitur: tu facit deus. Tu enim infirmus es: tu omnipotens nō es. Nū enim p̃mittitur nisi faciat deus: inanīs est pmissio tua. Dei autē pmissio non p̃deret te sed et illo. Sed ego inquis: credidi. Loco do. Verū dicis. Tu credidisti: sed non tibi tu fidē dedisti. Unde autē credidisti: misi er fide? Fides autē tu domū det est. Audi autē vsum fidei desputatozem:

pñter pacē: charitatē cū fidē: nō tibi ēē nisi a deo. Sz respō:
 des mihi. Tu h̄ dicis: pba qđ dicis. Probō: ip̄m apl̄s testē
 vocabo. Ecce h̄c̄us. Apl̄s dixit. Pax fratrib̄: ⁊ charitas cū
 fidē. Ip̄e dixit. Quid ip̄e dixit: Qñ: Sequit̄. Pax fratrib̄:
 ⁊ charitas cū fidē: a deo patren̄o ⁊ dño iesu xpo. Quid qđ ha
 bes qđ nō accepisti? Si aut̄ accepisti: qđ gloriaris quasi nō i. Cor. iiii.
 acceperis? Non sic gloriatus ē ab̄as: Ex fide gloriatus est.
 Que est fides plena ⁊ pfecta: Que credit ex deo ēē oīa bona
 n̄ra: ⁊ ip̄am fidē. Iterum dicit apl̄s. Miam cōsecutus sum. i. Tbm̄o j.
 Confessio. Non ait miam cōsecutus sum: quia f̄delis eras
 sed vt̄ fidelis essem miam cōsecutus sum. Tñm̄us ad eas
 primordia: videamus saulū sciētem: spectemus furentem:
 spectemus odia anhelantē: sanguinē q̄sitiēntē. Spectemus
 fratres cū magnū spectacula. Ecce post̄ stephanū necē: post̄
 effusū testis dei lapidibus sanguinē. Tibi vestimēta suabat
 lapidatū vt̄ in eorū estē manibus lapidaret: tunc dispersi
 sunt fratres qui erant hierosolymis cōgregati: ⁊ ille sciens
 cui parū erat vidisse ⁊ fuisse sāguinē stephani: accepitit. Act. ix.
 teras a principibus sacerdotū vt̄ ire damascū: et quocūq̄ de verbis
 tibi inueniret xp̄ianos victos adduceret. Et ibat. Dec pauli apl̄i. it. c.
 via erat: cuius via nondū erat xp̄s: adhuc saulū: nōdū pauli.
 Ibat. Quid habebat in corde? Quid nisi malum. Date mihi
 merita eius. Si merita queris: dñationis sunt nō liberano
 nis. Ibat qđ seuire in mēbra xp̄i: ibat sanguinē fundere: ibat
 lupus pastor: furur? Sitiebat. Nō enim poterat aliter ire ad
 illa. ppter qđ ibat. Et cū sic ambulabat cogitabat: anhelabat
 cedēs: conducit pedes eius ira: mouet mēbra odiū vñ pgit
 ⁊ ambulat: obtēperat mācipiū crudelitati: ecce vor de celo
 saule saule: qđ me psequeris? Ecce quare dixit. Miam cō:
 secutus sum. Ut fidelis essem: Erat infidelis: parū est: erat i. Tbm̄o j.
 ipsa infidelitate crudelis: sed miam cōsecutus est vt̄ fidelis
 esset. Quis dicturus ē deo dicenti: hoc volo. Ergo dñe ille qđ
 rāta fecit: rāta mala i sanctos tuos facere cupiebat. Tali cu
 mia dignū est iustimas: hoc volo. An oculi n̄us neq̄s est: qđ Math. xx.
 bonus sum: Habete fidē: sed vt̄ habeatis fidē: orate fide. Sz
 orare fide nō potestis: nisi fidē habeatis. Non eni orati nisi fi
 des. Quō eni inuocabūt in quē non crediderūt? Aut quō cre
 dent et quē nō audierūt? Quō aut̄ audierūt sine p̄dicatē? Aut de q̄
 quō p̄dicabūt nō mittant? Jō loq̄mur: qđ nulli sum? Au li. ar. xix.
 dite nos: audite illū p nos. Ergo aut aliq̄. Inuocauit deū:
 vt̄ de nobis p̄fecerat in his bonis q̄ habemus: ⁊ addere bo
 na qđ nō habemus. P̄cessit qđ fides q̄ rogat. Certe totū dat
 deus. Ut eni daret mihi rogauit rogare: p̄nus credidi. Ergo
 mihi dedi qđ credidi: deus dedit qđ credidit orauit. Sol
 uatur questio. Nō eni parua est. Docte video loqui: quia tu
 prior dedisti aliqđ deo vt̄ crederet ⁊ daret tibi. Dedisti ip̄pelli
 fidem tuā et ofonem tuā: vbi est qđ ait apl̄s. Quis enim co
 gnouit sensum dñi: aut quis cōsiliarius ei? fuit. Aut qđ prior
 dedit ei: ⁊ retribuēt illi: Ecce qualis vis ē? Ergo prior de
 disti deo: hoc dedisti quod tibi nō dedit de? Inuenisti vñ
 daret: Nō mendice vnde habuisti. Ergo vñ daret aliqđ
 habuisti: Quid eni habes qđ nō accepisti? Ergo de dei vas i. Cor. iiii.
 deo? Ex eo qđ tibi dedit: te accepit. Hammendicitas tua
 nisi prior dedisset: inani simula remaneret. Audite vñ hoc eu
 dentius p̄betis. Ecce vos qđ credidistis ⁊ accepistis. Quid
 dicimus de his qui nondū crediderūt: q̄les erant? Saulus
 qđ nondum crediderat: aut accepit vt̄ crederet: postea qđ cre
 didit chris̄to: tunc cepit inuocare xpm̄. Ab illo accepit vt̄ cre
 deret: et credēdo iuocaret: inuocādo cetera acciperet. Quid
 puramus fratres? Saulus anteq̄ crederet: orabat p illo qđ
 crediderat nō orabat? Dicatur mihi: si nō pro illo orabat
 quare dixit stephan? Dñe ne statuas illis hoc delictū: Quā
 batur ⁊ p illo: pro aliis infidelibus vt̄ crederet. Ecce nōdū
 habebat fidē: ⁊ ofonibus fidelitū accipiebat fidem. Nōdū
 habebat qđ deo offerret: quia nōdum erant miam consecuti
 vt̄ fideles essent. Deniq̄ postea qđ saulus iste cōuersus ē: vna
 voce elisus et leuatus est. Elisus persecutor: leuatus p̄dicato
 r. Postea qđ cepit euangelizare fidē quā aliqñ vastabat
 qđ de se dixit: Erā aut̄ ignotus facie eccl̄esie: iudee q̄sum i Gal. j.
 xpo: rātū aut̄ audiebāt qđ is qđ aliqñ nos p̄sequēbat: nūc cū: De verbis
 gelizar fidē quā aliqñ vastabat: in me magnificabant deū. Dñi. xviij. c.
 Nunqđ dixit. Et in me magnificabāt me: ⁊ in me euangeliza
 bā fidē quā aliqñ vastabā: nō me magnificauerit sed deum?
 Ergo ip̄se fecit vt̄ pauli deposita tunica vetricis peccati pan

Sancti Augustini. Homelia. xviij. et xix. Fo. cxx.

nosa: cedib' sanguinea vt deposita ista tunica: acciperet tu-
nicam humilitatis: et fieret de paulo paulus. Quid est paulus?
Minimus. Ego enim sum minimus apostolor'. Ecce quid est
paulus? Paulum enim latine modicum est. Sic loquimur qñ
dicim'. Post paulū video te. Paulopost facio illud. Quid
est paulopost? Modico post. Post paulum post modicum.
Quid est paulus? Quia modicus: modicus: q: nouissimus.
Ego enim sum inquit nouissimus apostolor': qui nō sum di-
gnus vocari apostol': quia psecutus sum ecclesiā dei. Bene
dicit: vnde debuisse damnari: ab eo accepisti vnde debeas
coronari. A quo accepit: vultis audire? Nolite me ipsū au-
dire. Non sum inquit dign' vocari apłs: quia psecutus sum
ecclesiā dei. Sed gratia dei sum id quod sum. Ergo quod
eras: iniquitate tua eras: quod es: gratia dei es. Et grā ei?
inquit in me vacua non fuit. Ecce euangelizabat fidem quam
aliquādo vastabat: nec gratia ipsa vacat in illo qñ ait. In me
vacua nō fuit: sed plus omnibus illis laboraui. Obserua: eri-
gere te cepisti. Vbi es paulus? Certe modic' eras. Plus oī-
bus illis laboraui. Dic vnde? Quid enim habes quod nō ac-
cepisti? Statim respicit. Et cum dixisset. Plus oībus illis
laboraui: quasi expauit ad verba sua: et mor subiecit se hūi-
lem paulū. Non autē ego sed gratia dei mecū. Ergo fratres
mei: vt noueritis etiā fidē a dño deo esse nobis: orate p illis
qui nondum crediderūt. Si quis forte habet amicū in fidele
moneo illū vt oriet p illo. Quere opus est vt ego illū moneā.
Maritus xpianus est: vxor infidelis est: non orat p vxore
sua vt credat? Vxor est xpianā: maritus infidelis est: nō
orat mulier religio sapo marito suo vt credat? An hoc orat
qui orat: quid orat: nisi vt deus det illi fidē? Ergo donū dei
ē fides. Remose extollat: nemo sibi arroget: qñ sibi aliquid
dederit. Qui gloriatur in domino gloriatur.

i. Cor. xv.
De gratia
et l. ar. xij
et. xv.
i. Cor. xv.

Gal. j.

i. Cor. iij.

i. Cor. j.

Esai. lviij.

De eo quod in Esaiā scriptum est. Frange esu-
rienti panem tuum: et egenos vagosq; induc in
domum tuā. Homelia. xviij. In qua primo ad
bona opa faciēda nos hortatur dñs tps habem'.

Quoniam deus noster nolens nrm aliquē perire:
excolens ecclesiā suā velut agrū suū: querens
fructū de arboribus suis anteq̃ tēpus securis ad-
ueniat: cum necesse erit infructuosas arbores am-
putare: nō cessat admonere nos: vt cum tempus nobis est cū
dei adiutorio in nostra potestate cōsistit: bona opa faciam'.
Cū enim transierit tempus bene operandi: non restat nisi re-
cipiēdi. Nemo tibi dicturus est post resurrectionē mortuorū
in regno dei. Frange esuriēti panem tuū: et egenos vagosq;
induc in domū tuā: qñ non inuenies esuriētes nec egentē. Me-

vbi supra

Mat. xxv.

Luce. xvi.

iii. Regū

xvij.

mo dicitur. V. Veste nudū vbi oīm tunica immortalitas erit.
Nemo dicitur esse. Suscipe peregrinū: vbi oēs patriā sua
vluunt. Nam modicum inde peregrini. Nemo dicit. Vi-
sita egrum: vbi est sanitas sempiterna. Nemo dicit. Sepeli
mortuū: vbi mors mouetur. Ista oīa pietatis officia in vita
eterna necessaria non erūt: vbi sola pax erit: et leticia sempit-
terna. In isto autē tpe vt nouerimus quantū nobis cōmēdat
deus opa mīe: et iā ipsos suos sanctos egere fecit: vt cū fuit
h' amici de māmōna iniquitatis: et recipiāt ipsi amicos suos in
eterna tabernacula: id est cū seruū dei pij: dñs iugiter deo va-
cant: aliquotiens indigēt: illi q̃ habent mūdū diuitias elemo-
synas largiant. Quomodo eos picipes faciūt i terrena sub-
stātia: sic cū illis pte habere merebūt i vita eterna. Hoc dixi
ppter lectionē regnorū quāz pmo audiuius. Nunq̃ deus
defecerat pascere seruū suū helyā? Nōne illi q: decrāt hoīes
alites ministrabāt? Nōne illi panē offerebat coruus maner: et
ad vespērā carnes. Ostendit q̃ de' q: vnde voluerit: quō vo-
luerit pascere suos seruos pōt. Et tñ vt possit et religioſa vi-
dua pascere: fecit eū egere. Egessas aīe sancte in abundantiā
versā aīe religioſe. Nō poterat helyas de mīa dei dare sibi
qđ lagūcūle dedit. Videtis nepe et manifestū ē: q̃ aliqui fui
dei ideo non habēt: vt pbent q̃ habent. Et tñ illa vidua nihil
habebat qđ illi relictū erat finitū fuerat: et cū suis filiis mori-
tura. Processit q̃ vt faceret sibi panem. Collegerat duolig-
na: et tunc eā vidit helyas. Tunc eā hō dei videbat qñ illa
duoligna querebat. Mulier illa typū querebat ecclesie: et q:
duoligna crucē faciunt: querebat moritura: vñ semp esset vi-
ctura. Adūbrato q̃ mystērio helyas loquit ad eā qđ audiuit

narrat illa dispositionem suā moriturā se dicit cū cōsumma-
uerit quod remansit. Vbi est q̃ quod dñs dixerat helyi: vade
in fareptas donie: tñ enim mādauit vidue vt pascat te. Vi-
detis quē ad modū mandet deus nō in aures sed in corde. Nū-
quid legim'? quia missus est aliquis ppheta ad illā mulierē
et dictū est ei. Hec dicit dñs: venturus est ad te esurīes fructus
meus: et eo quod habes ministra illi: inopiam noli metueri
ego supplebo qđ dederis: hoc ei dictū non legimus. Nec
hoc legimus q̃ in somnis ad eā missus fuerit angelus: et pre-
nunciauerit helyā esuriēte esse venturū: aut de illo pascēdo
aliquis mulierē illam admonuerit. Sed mādāt deus miris
modis: qui in cogitationibus loquitur. Dicimus mandasse
deū loquendo in corde: suggerendo quod opus erat: perſua-
dēdo quod vtile erat rationali aīe vidue mulieris. Sic etiā
in pphetis legimus: q̃ dñs mandauerit vermi vt roderet ra-
dicem cucurbitę. Quid est mandauit: nisi cor pparauit. In-
spiratōe itaq; dñi: vidua illa mulier cor preparatū habebat
ad obediēdū. Talis venerat: talis cū helya loquebat. Qui
erat in helya vt pcciperet: ipse erat in vidua vt obediret. Vnde
de inquit: mibi prius fac de egessate tua: nō deficiet diuitie
tue. Patrumonū enim vidue modicum erat farine: et modicū
olei. Hoc modicū non defecit. Quis habet talē viduā?
Libenter vidua seruū dei esuriēte pascēbat: q̃ patrumonū
eius in conclauī pendebat. Quid felicius hac paupertate? Si
hic talia recepit: qualia in finesperabit. Ideo hoc dixi vt se-
minationis nostre mercedē: nō isto tpe q̃ seminam' sperem?
Hic enim bonorū operum messē cū labore seruimus: sed i fu-
turo fructus illius cum gaudio colligemus: fm illud qđ scri-
ptum est. Euntē sibi et flebant: mittentes semina sua. Ele-
mentes autē venient cum exultatione: portantes manipulos
suos. Illud enim pro signo factū est: non pro dono. Nā si vi-
dua illa q̃ pparauit hoīem dei hic recepit: non est magnū quod
seminauit: quia non magnā segetē messuit. Temporale ē enī
quod accepit: non deficientem farinā: nec diminutū oleum:
quousq; daret deus pluuiā sup terrā: ac sic tunc magis cepit
egere: qñ dignatus est deus pluere. Tūc enī laboratura erat
expectatura agri fructus collectura. Nū enim non pluebat:
victus eius facile veniebat. Signum hoc ipsum qđ deus illi
ad paucos dies prestiterat: signum erit future vite: vbi mer-
ces nra deficere nesciet: vbi farinā nra de' erit. Quō illa il-
los non defecit dies: sic ille dies nō deficiet in eternū. Talē
mercedē sperem' qñ bona facimus: ne forte aliquis vestruz
tētur tali cogitatione vt dicat. Pascam aliquē seruorum
dei esuriētes: vt lagena mea nō deficiat: et in cupa mea semp
vinum inueniā. Noli hoc h' querere. Semina secur': messis
tua feri' veniet: tardū veniet: s; cū venerit finē non habebit.

Jone. iij.

iii. Regū

xvij.

Ps. cxxv.

De exhortatione ad elemosynas faciēdas.
Homelia. xix.

Ecce ista fratres quā mō audiuius de facto euā-
gelio: ad elemosynas faciēdas nos hortatur: et sic
hortatur vt i iudicio suo dñs has solas factas im-
putet dextris: has solas nō factas imputet sinistris
nō q̃ cetera hoīm facta vel bona vel mala nō veniāt i iudiciū.
Scriptū est enim oīa vctura ad iudiciū: et tñ non elegit dñs
nri iesus xps pñficiāns nobis iudiciū suū futurū: non elegit
vñ nos admoneret nisi solas elemosynas. Nūq̃ dextris nō
erit dicendū: q̃ caste virginitas: q̃ res alienas nō rapuistis: q̃
fidē meā vsq; ad sanguinē cōfessi estis: Oīa enī facta ista bōa
necesse ē honorari i iudicio iesu xpi. Rursus purat' nō ē di-
cēdum sinistris: q̃ fuistis impudici: q̃ fornicati estis: q̃ res
alienas rapuistis: q̃ supbia vīa et malis morib' nomē meū
blasphemari fecistis. Et cetera queq; enūerat. Tacet tñ dñs
nri: pñficiāns nobis iudiciū suū: oīa cetera recta facta iu-
storū: et solas elemosynas: mēmorare dignat' ē. Tacuit oīa
malafacta iniquorū: et solā sterilitatē elemosyne increpandā
ē iudicauit: nō nisi ad nos cōmonēdos. Quare hoc. Quia oīa
crimīa elemosynis redimūt. Iō illā laudauit fecunditatē: istā
culpauit et dānauit ariditatē. S; audistis: oīa malafacta ele-
mosynis redemūt: nolite sic intelligere: vt intelligāt quidam
peruerſe. Elemosyne enim possunt tibi prodesse ad delenda
peccata pręterita: si mores mutaueris. Si autē in eis dē malis
pfeueraueris: elemosynis tuis nō corrūpes iudiciū dei. Ego
dico ppter illa scelera et crimīa: qđ oēs mō vitare debēt q̃ acci-

Eccl. xij.

Iob. iij.

B

Sancti Augustini. Homelia. xx.

piunt corpus christi et sanguinem. Ceterum non melatet vitā istam mortale et in carne corruptibile cōstitutā sine peccatis esse non posse: sed illa quotidiana et leuia habent etiā sua la-uacra quotidiana: hoc est q̄ peccata tuncimus et dicimus in oratione dñi deo nro. Dimittite nobis debita nra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Non enim sine causa dicimus hoc. Naud vero ipse celestis magister doceret istā orationem: nisi nos peccatores esse preuideret. Quid enim q̄ cauere debemus: et vidit que cauere difficile sit. Omnia autē cauere impossibile iudicauit esse: qui istam orationē quotidianam non quoslibet xpianos: sed ipsos arietes apostolos docuit. Vbi autē apostoli peccata tuncimus: dicunt. Dimittite nobis debita nra: hoc est peccata nra: audet aliqua ouicula superbire de iusticia: Quidete qualis fuerit iohānes apostolus? Supra peccata dñi discubebat: de alio illo fonte sapientie fecerat bibebat. Inde enī bibit q̄ in euangelio eructauit. In principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et de⁹ erat verbum. Et assidue testatur euangelium: q̄ dñs precipue ipm diligebat. Et tamen ait. Si dixerimus quia peccatum non habemus: nos ipsos decipimus et veritas in nobis non est. Rectamen quia ista dicuntur: debet quisq̄ securus esse homicida si ppter quotidianas fornicationes et latrocinia sua venerit dicere. Dimittite nobis debita nra. Quod enī de⁹ statuit quotidie dici propter leuia peccata: ille putat ad illa grauiasibi posse opulentiari: quibus nō vult discedere: sed in his cupit perpetuo pmanere. Quidat de his peccatis: faciat et probis elemosynas: sed vita mutata: et inde recedat: huc accedat. Si autē dixerit in aīo suo: si quotidiana faciā latrocinia: et si quotidianis corruptionibus adulterinis me contamine: et si fortilogos gram: idolis sacrificē: mathematicos consulā: et a tali vita omnino non recedā: faciēs nī quotidianas elemosynas extinguo omnia peccata: Tamen extinguis sed cū his extingueris. Sicut enim tibi erit ista cōmutatio tua ps. xxxvj. mala: vñ non desit qui de te dicat. Et adhuc pusillū et nō erit peccator: et queres locum eius et non inuenies. Vidi impiū sicut cedros libani exaltari: transiit et ecce non erat: quasi iueum et nō est inuentus locus eius. Pereunt ergo peccata tua sed tecum. Non enim in gebēna peccare perditionis: aut cū te ceperit torquere ignis eternus: de satandis libidinib⁹ cogitabis. Pereunt ergo peccata sed tecum. Si autem vitam mutaueris: illa pereunt: tu inuenieris: dicitur de te. Doro tuaserat et reuixit: perierat et inuentus est.

i. Petri. ij. De eo quod beatus Petrus dicit. Deposita ergo omni malicia et omni dolo et adulatione: et inuidia et detractio: tanq̄ modo nati infantes rationabile et innocens lac cōcupiscite. et cetera. nosq̄ hortatur concupiscere lac de quo crescam⁹ a vitis ad virtutes. Homelia. xx.

A Mnum quidem atres et mētes quos cura nostra complectitur: solliciti pastores sermo ppelet. Ele-runtamen ad vos ppienūcōrigitur: quorum re-cens infantia spiritalis generationis sacramētoz cunabulis insignitur. Vobis enim maxime p apostolum pe-trum sic diuinus blanditur eloquiū. Deposita ergo inq̄t omni malicia et omni dolo et adulatione et inuidia et detractio tanq̄ modo nati infantes rationabile et innocens lac concu-piscite: vt in illo crescat in salutem: si gustatis quia dulcis est dñs. Proinde quia gustatis: nos testes sumus. Hos vo-bis hanc suauitatem nutritis officio ministrat⁹. Agite itaq̄ ad sancte instar admoniti infantie: deponite maliciā: doli adulationem et inuidiā et detractio: hanc innocentiam sic tenere debetis: vt eā crescēdo non amittatis. Quid est mali-cia: nisi nocēdi amor: Quid est dolo nisi aliud agere et aliū simulare: Quid ē adulatio nisi fallaci laude seductio: Quid est inuidia: nisi odium felicitatis aliene: Quid est detractio nisi mordatio: q̄ veracioz reprehensio: Malicia malo dele-ctatur alieno. Inuidia bono cruciat alieno. Dolo duplicat cor. Adulatio duplicat linguam. Detractio vulnerat fa-mam. Idcirco autem vestre innocentia sanctitatis: q̄n filia ē charitatis non gaudet super iniquitate: cōgaudet autem do-mitanti. Simplex vt colūba: et sic astuta vt serpens: non studio nocēdi: sed nocentē cauendi. Ad hanc vos exhortor. Talis

est enim regnū celoz: humilū scz: hoc est spiritaliter paruulorum. Non contentatis: non abhorreatis. Magnorum est enim ista pusillitas: superbia vero fallax infirmozū magnitudo: q̄ vbi mentē possederit: erigendo deicit: inflando eua-cuat: distendendo dissipat. Humilis esse non potest nocēs: superbus esse nō potest innocēs. Humilitatem illā loquor: q̄ nō vult periturus rebus excellere: sed eternū aliquid veracit cogitat: quo nō suis viribus sed aliens ad vitam perueniat. Nec malum cuiusq̄ velle non pōt: quonequaquā bonū eius augetur. Porro autē superbia cōtinuo parit inuidiā. Quis vero sit inuidus: qui nō et malum velit: cuius bono cruciat⁹? Ergo et inuidia parit cōsequenter maliciā: vnde et dolo et adulatio et detractio: et omne opus malū quod pari nolis ab alio. Ipsa itaq̄ hūilitate seruata: q̄ in scripturis sanctis: scā-pbatur infantia: securi eritis de immortalitate beatoz. Ta-lum est enim regnū celoz. Porro qui superbus i homines non est: multo maxime aduersus deū cōtūmar esse nō debet q̄n si non est alicui faciendū quod quisq̄ ab alio pari nō vult et nullus hoīm vult inobedientē pari estū qui suo iuri subdit⁹ fuerit: quāto magis cauēdū est ne in deū quisq̄ talis existat: qualem in se existere hominem nō vult. Fallūt proinde aīas suas q̄ sufficere existimant si q̄ sibi fieri nolunt: nulli hoīm faciant: sefecq̄ vitalis luxuriosa ita cōrumpit: vt deo facere co-nentur q̄ sibi fieri ab hoīe nolunt. Neq̄ enim volūt a quoq̄ peruerit domū suā: qui i seipsis domū dei mirabili cecitate peruertunt: surdi aduersus apostolū clamantē. Nescitis q̄ i. Cor. iij. templum dei estis: spūs dei habitat in vobis: Si quis autē templum dei cōrumpit: cōrūpet illū deus. Templum enī dei sanctū ē: quod estis vos. Nemo se fallat. Quid ē se putat seruare circa alios hoīes innocentia suā: cū sibi ita nocēat vt deo careant habitatoz et puniātur vltorē? In cetiam sit vt per noxias voluptates lapsi et effusi: nō solum templum dei esse desinant: verum etiā ruine fiant: in quibus habitā mala demonia: quibus supplicare et q̄ colere incipiāt. Si itaq̄ illis vt dicitur est: postiora deteriora piorib⁹. Unde vos semie-immortaliter regeneratos: sicut superius ppter maliciosas no-cendi cupiditates: quibus sit hoīb⁹ q̄ oderunt: ita postea ppter turpes et illicitas carnis delectationes et nefaria sa-crilegia: quibus homines nocere hominibus non videntur: non eis faciēdo quod nolunt: sed deo non obediendo cui cū-cta sunt subdita: ipsi dominorū dñi faciūt: q̄ sibi a seruis suis fieri nolunt. Idē ipse ap̄s petrus loquit⁹ dicens. Christo j. Pet. iij. ergo passo per carnem et vos eadez cogitatione armamini. Qui iam mortuus est carne desinat peccare: vt tān hoīm desiderijs sed volūtate dei reliquū in carne viuat. Sufficit enim preteritū tempus volūtates gentium consummasse in libidinibus et voluptatibus et comestationibus: potatione et nefandis idolorū seruitutibus. Sufficit enim preteritū tps luteis operibus peccatorū tanq̄ egyptioz dñationi fuisse. Jam mare rubū baptismales xpī sanguine cōsecrauit vos traiecit: egyptios interemit: nihil de peccatis preteritis tanq̄ de insequētib⁹ a tergo hostibus formidetis. De cetero co-gitate vite huius heremū permeare: et ad terrā promissiois supernā hierusalē: terrā viuentiū puenire. Ne verbi dei cō-temptu tanq̄ māne fastidio: corda vestra velut ora interiora desipiant. Ne cibos concupiscentes egyptios de alimentis celestibus murmuretis. Ne fornicemini sicut quidam illos j. Cor. x. fornicati sunt. Et ne tentetis xpī sicut quidā illorum tenta-uerunt. Si vobis fidem gentiliū sitientibus amaritudo ali-qua resistentiū velut aquarū illarum quas israel non potuit bibere occurrerit: imitatio dñi patietia velut iniecto crucis ligno dulcescant. Si rēratio serpentina momoderit: conspe-cta illius exaltatione serpentis tanq̄ mortis in carne dñi vi-ceta atq̄ triumphate: eodem crucis medicamento sanet. Si aduersarius amalechita iter intercludere atq̄ impedire co-nabitur: pro reuerentissima extēsiōe brachioz eius dñi crucis inditio superetur. Vbi et germani estote xpiani. Nolite imitari nomine xpianos: opere vanos. Iterū dico rēpe di-cendum est. Sufficit preteritū tempus voluptates gentium j. Pet. iij. consummasse. Detestamini: aduersamini canes cōuersos ad vomitū suū: detestamini et aduersamini mundatam et va-lij. Pet. ij. cantē domū quo nequiores alij septē spūs adducunt: vt sint Luce. xi. nouissima hoīs peiora q̄ erāt prima. Vlos vestri mūdatorē tenete habitatoz. Precipietes enim rogamus: ne inuacū ij. Cor. vi.

i. Pe. liij. gratiam dei recipiatis. Sufficit preteritū tēpus volūtates gentium consummasse. Audite et aplm paulum. Iduma nūc dico ppter infirmitatē carnis v're. Sicut enī exhibuistis mēbra vestra deferuire immundicie et iniquitati ad iniusticiam sicut exhibere mēbra deferuire iusticie in sanctificatione.

De castigatione filiorū quos cognoscim⁹ ire in vanitate et insanas mēdaces. Homelia. xxi.

Afortenscumq; fratres charissimi aliquos et filijs vris ad spectacula vel furiosa: vel cruenta vel turpia: quasi ad aliquod bonū op⁹ currere vana persuasione et pestifero amore cognoscitis: vos q; iam deo ppositio ista non solū luxuriosa sed etiam crudelia oblectamēta despiciatis: castigare eos et abundantius p eis dño supplicare debetis: quia illos cognoscitis ire in vanitate et insanas mēdaces: et negligere quos vocati sunt. Qui si forte in ipso circo aliqua ex causa expauescant: continuo se signāt: et stant illic portantes in fronte vnde abscederēt si b in corde portarent. Qis enī q; ad aliquod malū opus currit: si forte pedem impigerit: signat os suū: nescit quod includit por⁹ de monem q; excludit. Tunc enī bene se signaret et diabolus de corde suo repelleret: si se ab illo ope nefario reuocaret. Unde iterū atq; iterū rogo vos fratres charissimi: vt p eis totis viribus supplicetis: quatenus ad ista damnāda intellectū acciperet: et affectū ad fugiēda et miam ad cognoscēda. Oportunū erit ppter assiduam cōpunctionē penitētie: psalmum quinquagesimū vobis omni die cātare. Loquamur tñ et ad illos quos frequēter ab ecclesie cōtū spectacula volu ptiosa subducit. Rogo vos tñ fratres charissimi vt quoties cumq; eos tale aliqd facere videritis ad vicē nram seuerissime castigetis. Sit ad eos vox nra: memoria v'ra. Corrigit arguēdo: cōsolamini alloquēdo: exemplū p'ebete viuendo. Aderitis q; affuit vobis. Non enī vobis ista pericula p'tegressis: fons mīe dei precessus est. Quia venistis venient: quia transistis transibit. Molestū est quidem et nimis piculosum et p'certo ex t'ribile: q; a nobis frequēter admoniti: nō ignorantes sed scīentes peccant. Aliter enim ille ad has vanitates currit: q; voces xpī cōtēnit: aliter ille q; nō nouit quod fugiat. Sed nec de talib⁹ desperari debere: cui dēter ostēdit diuine miemagnitudo: q; non vult morē morietis: sed vt cōuertat et viuat. Deniq; etiā in beato dauid hoc manifestissime imple tū esse cognoscim⁹. Cuius p'ctm cum dolore quidē dicit⁹ et tremore: sed tñ deus noluit r'acere quod voluit scribi. Dicā q; non quod volo sed quod cogor. Dicam nō exhortans ad imitationem: sed instruēs ad timorē. Beatus enī dauid v'ronis aliene pulchritudine captus: rexit ppheta dauid: ex cuius semine fm carnē dñs v'rturus erat: adulterauit eā: cui⁹ etiā maritū in bello occidit: mādauit. Homicidiū auxit adulterio: et post factū b missus est ad eū nathan ppheta a dño q; eū argueret de tanto p'misso. Quid caueāt hoies dixim⁹: q; verosilapsi fuerit imitē audiam⁹. Multi enī cadere volūt cum dauid et nolūt surgere cum dauid. Non ergo cadēdū ex plū ppositū est: sed si cecideris resurgendi. Attēde ne cadas. Nō sit delectatio minor: lapsus maior: sed sit casus maior tremor minor. Ad hoc ppositū est: ad b scriptū est: ad hoc i ecclesia sepe cātātū. Audiāt q; nō ceciderūt ne cadāt. Audiāt q; ceciderūt vt surgāt. Tanti virt p'ctm nō tacetur: p'dicatur i ecclesia. Audiūt mē male audientes: et querūt sibi patrocinia peccādi. Attēdūt vñ defendāt q; cōmittere paraueūt: nō vñ caueāt q; nō cōmiserūt: et dicūt sibi. Si aut dauid adulterū cōmisit: cur nō et ego? Inde aia iniquior: q; cū p'pterea fecerit q; dauid fecit: deo pei⁹ q; dauid fecit. Dicā hoc ipm plam⁹ si potuerō. Dauid nllū sibi ita ad exēplū pposuerat vt tu ceciderat lapsu cupiditatis: nō patrocinio scitatis. Tu tibi tanq; scīm pponis vt pecces: nō imitares ei⁹ scitātē sz ruinā. Hoc amas i dauid: q; in se odit dauid. P'p'aras te ad peccādū: disponis peccare. Librū dei vt pecces inspicis. Scripturas dei ad b audis vt facias q; displicet deo. Hoc nō fecit dauid: corrept⁹ ē p ppheta: nō lapsus est i ppheta. Sz bo m viri ecclesie filij: et i xpī amore pfecti audientes tā scī viri ruinā: metuūt infirmitatē suā: et q; cōdēnat de⁹ deuitare cu: p'ietes: abstinent oculos. nō eos defigūt in pulchritudine carnis aliene: nec se ipos faciunt de pueris simplicitate securos. Non dicunt bono aio attendi: benigne attendi: de charitate

diu asperi. Proponūt enī sibi casū dauid: et ad illū magnū vidēt cecidisse vt parui nō cadāt. Immo timeant videre vñ possint cadere. Reprimūt q; oculos a petulātia: non se facile adiungūt: nō se mīcet mulierib⁹ alienis: nō leuāt oculos facile ad aliena domicilia: ad aliena solaria. De lōge enī vidit dauid illā in qua captus est. Mulier lōge: libido prope. Attēdenda est q; hec infirmitas carnis: recordanda sūt vba apli. Non inq; regnet peccatū in v'ro mortali corpe. Nō dicit: nō sit: sed nō regnet. Inest p'ctm cū delectaris: regnat si cōfense ris. Carnalis delectatio p'sertim vsq; ad illicita et aliena p'grediēs: frenāda ē non relaxanda: imperio domāda: nō imperio collocanda. Attēdis securus: si nō habes vñ mouearis. Sz tū respōdes: fortiter teneo. Aliqd tu fortior dauid: dixi enī q; nec dauid fortior: nec salomone potes ē sapiētior. Si enim illos tā sanctos viros incauta familiaritas mulierū et perniciofa blādmēta vicerūt: q; de se cogitanti illi q; cum extraneis mulieribus nō solū cōuersari: sz etiā vna domo manere: et puuio eay aut frequē aut semp interesse nec metuūt nec erubescūt: De talibus et pōter d; dici illud q; de vidua delitiosa dixit apls. Quia viuēs mortua ē. Admonet etiam tale exēplum: nō se quēq; debere extollere in p'speris rebus. Multi enī res aduersas timēt: res p'speras nō timēt. Periculosior ē res p'spera aio: q; aduersa corpi. P'us corripit p'spera: vt inueniāt q; frangāt aduersa. Fratres mei aduersas felicitates acrius vigilandū est. Propterea videte quē: admodū eloquū dei in nra felicitate tollat nobis securitatem. Seruite inquit dño i timore: et exultate ei cū tremore. Exultatio vt grās agam⁹: tremore ne cadam⁹. Adulteriū enī simul et homicidiū nō fecit dauid cū p'ecutorē saulem pateret. Qñ dauid factus saulē inimicū patiebatur: qñ illius p'secutionib⁹ agitabatur: qñ p diuersa fugiebat ne i manus ei⁹ incideret: nō cupiuit alienā: non adulterata vxore occidit virū. Erati infirmitate tribulatiois fuerant in dñi mīa intērior: quāto mīserior videbatur. At vbi fact⁹ ē securus deuictis hostib⁹: p'f'uris caruit: timore creuit. Valeat q; hoc exēplū ad id: vt timeam⁹ felicitatē. Tribulationē inquit et dolorē inueni: et nomen dñi inuocaui. Audiāt hec q; hoc malū nō cōmiserunt vt vigilēt custodire integritatē suā. Et cū attendūt magnū cecidisse: parui timeāt. Si vero aliq; iam lapsus hec audit: et nimosceleris pōdere p'ssus desperare iā cepit: attendat q; de vulneris magnitudinē: sed non desperet medici potestatem. Peccatū cū desperatiōe certa mors. Nemo q; dicat. Ego si iam aliqd malū feci: iam dānand⁹ sum: deus malis talib⁹ nō ignoscit: cur nō addo p'ctā p'ctis? Fruar seculo i voluptate la scia: in cupiditate nefaria: iam p'cta spe reparationis: vel hoc habea q; video: si nō possum habere q; credo. De⁹ enī nō sic ut cautos fecit q; non ceciderūt: sic desperatos esse non vult q; ceciderūt. Quisq; peccasti et dubitas agere penitētiā p'ctō tuo desperādo salutē tuā: audi dauid agētē. Ad te nathan ppheta nē miss⁹: ipse dauid ad te miss⁹ ē. Audi eū clamātē et simulclama. Audi gemētē et cōgemisce. Audi flentē et colachrymare. Audi correctū: et collatere. Si tibi nō potuit intercludi p'ctm: spes veni nō intercludatur. Missus est enim ad dauid regē nathan ppheta. Ille aut non cōsiderauit regni sui sublimitatē: sed hūilis et mitis nō respuit vba sapiētis. Non dixit ad p'phetā. Tu cū sis pauper et hūilis: quomō ausus es mibi loqui regi? Rex sublimis p'phetam audiuit: plebei⁹ hūilis xpm audiat. Audi q; hec quicūq; aliq; crimē capitale fecisti: et dic cū illo. Miserere mei de⁹ fm magnam miā tuā. Qui magnā miā deprecatur: magnā misericordiā p'f'et. Querāt paruā miā tuā: q; nesciendo peccauerūt. Miserere inquit mei de⁹ fm magnā miā tuā. Subueni graui vulneri fm magnam misericordiam tuam. Graue ē q; habeo: sz ad oipotētē cōfugio. De meo tam letali vulnere desperarem nisi tñ medicum reperirē. Miserere mei deus fm magnam miā tuā. Et fm multitudinē miserationū tuarū dele iniquitatē meam. Et ait: dele iniquitatem meam: hoc ē. Miserere mei. Et q; ait. Scdm multitudinē miserationū tuarū: b est: fm magnā miā tuā. Et de magna miā tua: multe sunt miserationes tue. Attēdis contēptores vt corrigas: attēdis ne scītes vt doceas: attēdis cōfidentes vt ignoscas. Fecit q; dā hoc nesciēs. Et q; dā ait: Fecerat aliqua: et multa mala fecerat. Miam inquit cōsecutus sum: quia i ignorans feci in incredulitate. Hoc dauid nō posset dicere. Ignorā feci. Non enim

Roma. vi.

i. Lbi. v.

Ps. ij.

Ps. cxliij.

f

Ps. l.

i. Lbimo. j.

Sancti augustini

Homelia. xxij. et. xxiiij.

Ignorabat quantum mali esset contrectatio iugis aliene: aut quantum mali esset interfectio mariti nescitis: et nescistis mirascentis. Consequenter ergo dei mihi qui ignorantes fecerunt et qui scientes conleguntur non quamlibet mihi: sed magnam mihi. Dic ergo. Miserere mei deus secundum magnam misericordiam tuam. Sed vide quem inuocas. Iustus inuocas: odit peccata. Si iustus est vindicare peccata. Non poteris auferre a domino deo iustitiam eius. Impiora mihi: sed attende iustitiam. Misericordia est ut ignoscat peccata: iustitia est ut puniat peccatum. Quid ergo queris misericordiam? Peccatum impunitum remanebit. Respondeat dauid: respondeant lapsi. Respondeant cum dauid: ut misericordiam mereantur sicut dauid et dicant. Non domine non erit impunitum peccatum meum. Non iusticia cut? quero misericordiam. Non impunitum erit: sed ideo nolo ut tu me punias: quia ego peccatum meum punio. Ideo peto ut tu ignoscas: quia ego agnosco: et delictum meum coram me est semper. Non posui post dorsum quod feci: non intueor: alios oblitus mei: non affecto stipulam ejicere de oculo fratris mei: cum sit trabes in oculo meo. Peccatum meum ante me est non post me. Fuit enim post me quando ad me missus est. prophetam ad dauid. Erat quidam diues habes plurimas oues: pauper autem vicinus ei? habebat vnam ouiculam: quam in sinu suo de cibo suo nutrit. Venit hofpes diuitum: nihil de suo grege abstulit: ouiculam vicini pauperis concupuit: ipsam suo hospiti occidit. Quod dignus est? Profert ille iratus sententiam: plane. Tunc rex nesciens ubi captus: morte digni diuitum dixit: et ouem reddendam in quadruplum seuerissime atque iustissime iudicauit. Sed peccatum eius non doli erat coram eo: post dorsum erat quod fecerat: suam iniquitatem nondum agnoscebat: et ideo aliene non ignoscebat. Sed prophetam ad hoc missus abstulit a dorso peccatum: et ante oculos posuit ut videret illam sententiam tam seueram in se esse prolatam. Ad secundum sanandum vulnus cordis eius ferramentum fecit deus de lingua eius. Et nos qui fratres charissimi agnoscentes iniquitates nostras: quantum possumus contra malas concupiscentias repugnemus in ieiuniis: in vigiliis in orationibus et largioribus elemosinis mala que fecimus redimamus: et cum dei adiutorio ita bonis operibus studeamus insistere: ut nos ad peccata postea non possint concupiscentie nostre retrahere: sed perseverantes in omni opere bono: cum propheta domino gratias referentes dicamus. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis.

Mat. vij.

ij. Reg. xij

Ps. cxv.

Joh. v.

Ubi. 3.

Joh. j.

Audistis fratres charissimi in lectione euangelica dominum dicentem. Sicut enim pater suscitauit mortuos et viuificauit: sic et filius quos vult viuificat. Homelia. xxij. In qua principaliter tractat de resurrectione mortuorum. Audistis fratres charissimi in lectione euangelica dominum dicentem. Sicut enim pater suscitauit mortuos et viuificauit: sic et filius quos vult viuificat. Reus enim pater iudicat quoscumque: sed iudicium dedit filio. Et maiora his demonstrabit ei opera: id est non solum infirmos curare: sed et mortuos resuscitare. Quod dicit. Reus pater iudicat quoscumque: vel secundum diuinitatem: quia nemo potest eum intueri nec audire: ut illud. Deum nemo vidit vnquam. Sed iudicium omne dedit filio: id est ut ille qui fuit iudicatus secundum carnem: ab illo oculus iudicent. Amen amen dico vobis: quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me: habet vitam eternam et in iudicium non venit: sed transiit a morte in vitam. Quod dicit. In iudicium non venit qui verbum meum audit et credit ei qui misit me: discretionem factam esse inter iustos et peccatores a domino cernit. Ac si dicat. In numerum peccatorum quanta fecerit non veniet: sed transiit de morte in vitam. Est de supbia ad humilitatem: de odio ad charitatem: de temporalibus ad eterna migrabit. Amen amen dico vobis: quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filij dei: et qui audierint viuunt. Mortui: id est peccatores intelligunt: qui audierunt christum et non crediderunt. Et quod subdit. Qui etiam audierit: id est recapitulat: eo quod paulo superius de resurrectione peccatorum dixerat: haec autem de resurrectione mortuorum loquitur. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: et pater dedit et filio vitam habere in semetipso: et pater dedit ei iudicium facere: quod filius habet. Sic dedit et per filium vitam agnoscere sicut ipse habet. Quod dicit. Dedit ei iudicium facere: per parte carnis quam assumpsit dedit per parte filio iudicium dedit cognoscere. Et futurum iudicium hic significat. In quo iudicio stabit dominus iustus

christus et reddet unicuique secundum opera eius: quia iudicium hoc loco: damnationem et penam peccatorum intelligunt. Haec ubi dicit per aliam ista. Iudica me deus et discerne causam meam: iudicium discretiois cognoscimus. Nolite mirari: quia venit hora in qua oculus in monumentis sunt audiet vocem eius: et procedunt qui bona egerunt in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. Non possum ergo a memetipso facere quicquid: sicut audio iudico: et iudicium meum iustus est: quia non quero gloriam meam: sed voluntatem eius qui misit me. Hoc loco aptissime de resurrectione futuram pronunciat. Et quod dicit. Non possum ego a memetipso facere quicquid: ac si diceret: id a memetipso quicquid facere non possum: quia a memetipso non veni sed a patre. Quod dicit. Sicut audio iudico: et audio ista in eternitate facta esse significat. Omne quod dicit mihi pater ad me veniet: et cum qui venit ad me non eiciat foras. Magni penetrabile et dulce secretum: sine remedio: sine amaritudine malorum cogitationum: sine interpellatione detractionum et dolorem. Nonne illud secretum est quod intrabit ille cui dicitur iustus est dominus. Serue bone: merito intra in gaudium domini tui. Ego et cum qui venit ad me inquit non eiciat foras. Et quod ad me venit humilis sit: qui mihi adheret humilis erit: quia non facit voluntatem suam sed dei: et ideo non eiciat foras. Hec est autem voluntas eius? qui misit me patris: ut oculus dedit mihi per non perdam ex eo: sed resuscitetur illud in nouissimo die. Ipse illi datus est qui fuerat humilitas et hoc accipit: qui non fuerat humilitas: longe est a magistro humilitatis. Et oculus dedit mihi non perdam ex eo. Hec non est voluntas in conspectu patris mei ut pereat vnus de pusillis istis. Detimentibus possum perire: de pusillis nihil periret: quia nisi fuerint de pusillis istis non intrabitis in regnum celorum. Omne quod dicit mihi per non perdam ex eo: sed resuscitabo illud in nouissimo die. Videte quem ad modum et hic gemina illa resurrectione definitur. Qui venit ad me non resurget humilis factus in mebus meis: sed resuscitabo eum in nouissimo die: id est secundum carnem. Hec est enim voluntas patris mei qui misit me: ut oculus qui videt filium et credit ei habebat vitam eternam: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Superius dixit. Qui audit verbum meum et credit ei qui misit me: modo autem: qui videt filium et credit in patrem. Hec est enim credere in filium quod est in patre: quia sicut pater habet vitam in semetipso: sic dedit et filio habere vitam in semetipso: ut oculus qui videt et credit in ipsum habebat vitam eternam. Credendo et transeundo in vitam tanquam per illam resurrectionem. Et quia non est sola: resuscitabo eum in nouissimo die.

Ps. xlij.

B

Joh. vij.

Matth.

xxij.

De remissione peccatorum. Homelia. xxiiij.

Quod ad monemur domini eloquiis de diuinis lectionibus: hinc credentes deum velle nos loqui: profertur charitati vobis illo adiuvante sermonem de remissione peccatorum. Euangelium enim cum legeret attentissime audistis: et res gestas narrata atque versata est ante oculos cordis vestri. Vidistis enim non carnes sed membra domini iesum christum in domo phariseorum recubentem: et ab illo inuitatum non fastidientem. Vidistis etiam in ciuitate mulierem famulam: male vitis fame que erat peccatrix: non inuitatam irruisse pueri ubi suus medicus recubebat: et quesisse per impudenciam sanitatem. Irruens quasi importuna conuulso: oportuna beneficium. Houerit enim quanto morbo laboraret: et illud ad sanandum esse idoneum ad quem venerat: sciebat. Accessit ergo non ad caput domini: sed ad pedes. Et quod diu male ambulauerat: vestigia recta querebat. Per fudit lacrymas cordis: lauit domini pedes obsequio cōfessionis. Capillis suis terxit: osculabatur: vixit: tacita loquatur: non fmonem promebat sed deuotionem ostendebat. Quia et tetigit dominum rigando: osculando: tergendo: vngendo pedes eius: phariseus qui inuitauerat dominum iesum christum: quia ex illo genere erat hominum superborum: de quibus esaias propheta dicit. Qui dicitur recedere longe a me: noli me tangere: quia mundus superbus: putauit dominum nescisse mulierem. Hoc caput se cogitans dicebat in corde suo. Hic si esset propheta: sciret quod mulier illi accessit ad pedes. Ideo nescire credidit: quia illi non repulit: quia accedente non prohibuit: quia tamen se a peccatrice permisit. Haec illi nescisse videretur: quid enim sciebat? phariseus inuitator et irrisor domini: dominum passis: et a quodammodo non intelligit: Un scis dominum nescisse quod fuerit illa mulier: nisi quod permissa est accedere: nisi quod illo panem osculata est pedes eius? nisi quod terxit: nisi quod vngit? Hec enim non debuit permitti facere in pedibus mundis: mulier immunda. Ad illius ergo pharisei pedes si talis mulier accessisset: dicitur? erat quod esaias de talibus dicit. Recede a me: noli me tangere: quia mundus sum. Accessit autem ad dominum

B

Luc. vij.

Esa. liij.

Luc. vij.

Esa. liij.

B immunda ut rediret munda. Accellit egra: ut rediret sana. Accellit cōfessa: ut rediret p̄fessa. Audiuit enim dñs phariseū cogitātē. Hāc hinc intelligat phariseus: si nō poterat videre peccatē: qui potuit audire cogitātē. Proposuit q̄ hōi similitudinē de duobus: q̄ debebat vni feneratori. Et iā ip̄m enī sanare cupiebat: ne gratis apud eū panē comederet. Ip̄sum pascetē efuriebat: ip̄m emēdare: ip̄m mactare: ip̄m mādūcare: ip̄m in suū corpus trāicere volebat: sicut et illi mulieri samaritane dixit. Scio. Quid est scio? Desidero fidē tuam. Dicitur q̄ verba dñi in hac similitudine: et agit vtrūq̄: ut r̄ inuitator: ut sanetur cū suis cōdiscipulis? Dñs n̄z iesum xp̄m pariter vidētibz: pariter ignorātibz: r̄ ut illa mulier ha beatitudinē cōfessionis sue: nec pungatur vltius aculeis conscientie sue. Debebat vnus inq̄t quaginta denarios: alius quingentos. Donauit ambobus. Quis eū pl⁹ dilexit? Respondit: cui similitudo p̄posita erat: q̄d respondere vtrūq̄ ratio p̄pellebat. Credo vñe cui plus donauit. Et attendens mulierē dixit ad symonē. Vides hāc mulierē? Intrāui i domū tuā: aqua pedibz meis nō dedisti: hec lachrymis suis lauit mihi pedes: r̄ capillis suis terxit. Oculū mihi nō dedisti illa ex quo ingressa est: nō cessauit ofculari pedes meos. Oleo caput meū nō vnxit: illa pedes meos vnxit vnguento. Ideo dico: dimittitur ei p̄ctā multa: qm̄ dilexit multū. Cui autē modicū dimittitur: modicū diligit. Oritur questio p̄fecto soluenda: q̄ attentionē v̄re charitatis desiderare n̄ forte sufficere nō possumus h̄is ad tōrā et obfcuritatē remouendam: r̄ dilucidandā p̄ angustia tēporis: maxime cū caro ista est ita fatigata tā recreari desideret: et debitu suū p̄fess: r̄ aie auiditatē impediēs: ostendat q̄d dictū ē. Spūs p̄p̄tus ē: caro asitū firma. Meruendū est r̄ valde emētū dñe in h̄is h̄is dñi non bñ intelligētibz h̄is q̄ cōcupiscētias suas carnales faciūt: ab eis libertatē educi p̄grecū subreparatū sentētia: q̄ p̄dicantibus etiā apl̄s nata est in linguis maledicōr. **Roma. iij.** Qñ dicit apl̄s. Et si cur qdā dicit nō dicere. Faciam⁹ mala ut veniāt bona. Dicit enī aliq̄s. Si cui modicū dimittitur modicū diligit: cui autē pl⁹ dimittitur plus diligit: expedit pl⁹ diligere q̄ min⁹ diligere: oportet vt multū peccem⁹: et multum debeam⁹ q̄ nobis dimitti cupiamus: vt dimissiozē magnorū debitorū amplius diligamus. Peccatrix enī illa mulier quātū pl⁹ debebat: tāto dimissiozē debitorū suoz amplius diligebat: dñs op̄s dicit. Dimittit ei p̄ctā multa: q̄ dilexit multū. Quare autē dilexit multū: nisi q̄ debebat multa? Deniq̄ addidit r̄ adiūxit. Cui autē modicū dimittitur: modicū diligit. Hōne expedit inquit vt multū mihi dimittat q̄ min⁹ vñ ampli⁹ diliga dñm meū? Videtis certe p̄funditatē questionis. Scio. Videtis angustias t̄p̄is: h̄ videtis r̄ sentitis. Accipite q̄ pauca. Si magnitudinē questionis nō satisfecero interim p̄sentē recōdite f̄monē: in futuro tenete debitorē. Danunc duos hoies: vñ sub exēplis eui dētoribz q̄d p̄posui cogitatis. Vñs eoꝝ plen⁹ est p̄ctis: diu pessime vixit. Alter autē eoꝝ peccauit pauca. Accedit q̄ ambo ad ḡfam: baptizaf ambo: intrāt debitorē: exēit liberi: pl⁹ donatū ē vñ: minus alteri. Interrogo quātū quisq̄ diligit. Si inuenio pl⁹ diligere eū cui p̄ctā plura dimissa sunt: vt illi q̄ multa peccauit: vñlior erat: multa inq̄tas ne cētepidā charitas. Interrogo aliū quātū diligit: inuenio minus. Hāc si inueniantur r̄ illū diligere quātū r̄ ille diligit: cui multa sūt dimissa: quō respōdebo h̄is dñi: quō nō verū erit q̄d veritas dixit. Cui modicū dimittitur: modicū diligit: Ecce autē aliq̄s mihi. Modicū dimissū ē nō mltā peccauit: tñ diligo quātū ille cui multa dimissa sūt. Tu verū dicis an xp̄s? Ad h̄ ubi dimissū ē mē daci tuū vt mē daci dimissiozē crimē imponas: Si modicū tibi dimissū ē: modicū diligit. Si enī modicū ē tibi dimissū r̄ plurimū diligit: tradicis ei q̄ dicit. Cui modicū dimittitur modicū diligit. Illi vero pl⁹ credo: q̄ te pl⁹ nouit. Parū tibi dimissū putas: p̄orū parū diligit. Quid q̄ inq̄t facere debui? Multa mala cōmittere: multa esse q̄ possit ille mihi dimittere: vt ampli⁹ posses diligere? Angustiar nos. Sz q̄ hec vera dñs p̄posuit: ab angustia liberet me. Dicitū ē h̄ p̄pter phariseū illū: q̄ vñ nulla vel pauca se putabat habere p̄ctā. Non enī dñm inuitat et nisi aliquātū diligeret. Sz q̄ parū erat: Non oculū dedit: nō saltē aquā ad pedes. Et si non lachrymas: nō illo obsequio p̄secutus ē illa mulier q̄ nouerat q̄ sanaret a q̄ sanaret. Phariseo ideo parū diligit: q̄ parū

tibi dimitti suspicari. Hō q̄ parū dimittit: sz q̄ parū putas esse q̄d dimittitur. Quid q̄ inquit ille. Ego q̄ homicidiū nō feci: homicida deputā dñs sum: Qui adulteriū nō admisi: p̄ adulterio punitus sum: Aut ista mihi dimittēda sunt q̄ nō commisi? Ecce iterū cōstitue duos: r̄ loq̄mur ad eos. Venit vnus simplex peccator: coopertus spinis tanq̄ hericus: et nimis timid⁹ tanq̄ lepus. Sed petra ē refugiu hericis r̄ leporibus. Venit ergo ad petra: inuenit refugiu: accepit aurēliū. Alius non multa p̄misit: q̄d ei faciem⁹ vt multū diligit? Quid p̄suadebim⁹? Contra h̄ba dñi veniem⁹. Cui modicū dimittitur modicū diligit? Ita plane cui modicū dimittitur. Sed o tu q̄ dicis te nō multa cōmisisse. Quare? Quo regēte? Deo ḡras: q̄d motu r̄ voce v̄ra intellexisse vos significatis. Jam vt video soluta est q̄stio. Hic multa cōmisit: et multorū debitor: factus ē. Ille gubernāte deo pauca cōmisit. Cui deputat ille q̄d dimittit: h̄ic et iste deputat q̄d nō p̄misit. Adulter nō fuit in illa tua vita p̄terita plena ignorātia: nō dñi illū minatus: nō dñi bonū malūq̄ discernēs: nō dñi credēs i illū q̄ te nescientē regit. Doctū dicit deus tu⁹. Regēbā tē mihi seruabā tē mihi: vt adulteriū nō cōmitteres: suafor defuit: et vt suafor deesset ego feci: locus et tempus defuit: et vt hec deessent ego feci. Affuit suafor: non defuit locus: non defuit tēpus: vt non consentiret ego terrui. Agnosce ergo gratiam eius: cui debes r̄ q̄d nō admisi. Mihi debet ille q̄d factus est: r̄ dimissum vidisti: mihi debes r̄ tu q̄d nō fecisti. Nullū ē enī p̄ctū quod fecit hō q̄d nō possit facere alter hō si desit rector: a quo factus est hō. Jam nūc quātū potuim⁹ q̄stionē p̄fundam i tantilla t̄p̄is breuitate soluim⁹. Aut si nō soluimus debitorē vt dixi tenemur. Illud pot⁹ breuitatē videamus de remissione p̄ctōr. Hōmō putabatur xp̄s: ab illo q̄ inuitauit: r̄ ab eis q̄ pariter discubebat. Nescio q̄d illa peccatrix plus in dñō viderat. Nam quare fecit illa oia: nisi vt sibi dimitteretur p̄ctā? Hōuerat ergo illū posse dimittere peccata: illi autē nouerat hoies nō posse p̄ctā dimittere. Et credēdū ē q̄d oēs: id ē r̄ illi discubētes: illa mulier accedēs ad pedes dñi: oēs h̄i nouerat hoies nō posse p̄ctā dimittere. Cū q̄ oēs h̄i nouerāt illa q̄ credidit eū posse p̄ctā dimittere: pl⁹ hōiem esse intellexit. Deniq̄ cū dixisset mulieri. Dimittit tibi p̄ctā tua: p̄tinuo ille. Quis est iste q̄ p̄ctā dimittit? Quis ē iste quē iam mulier peccatrix cognouit? Tu recubens q̄s sanus: medicū ignoras: q̄ maior forsitā febre mentē etiā perdidisti. Nam r̄ phrenetic⁹ ridēs p̄loras a sanis. Tu illud bñ nostis: bene tenetis. Tenete: q̄ hō non pōt p̄ctā dimittere. Illa que sibi a xp̄o p̄ctā dimitti credidit. Christus non hōiem tñ sed r̄ deū credidit. Quis ē iste inquit q̄ etiā p̄ctā dimittit? Et dñs (quis est ille dicētibz) nō dixit: filius dei: h̄bū dei: nō hoc dixit: sed in eo q̄d putabāt aliquātū eos manere p̄mittens: soluit questionē r̄ motus illorū. Qui enī videbat discubētes audiebat cogitātes: cōuersus ad mulierē. Fides tua inq̄t te saluā fecit. Illi q̄ dicit. Quis ē iste q̄ etiā p̄ctā dimittit: q̄ me putant hōiem: hōiem putēt. Fides tua te saluā fecit. Medici bon⁹ egros non solū p̄sentes sanabāt: sz r̄ futuros etiā p̄uidebat. Futuri erāt hoies qui dicerēt. Ego p̄ctā dimittor: ego iustifico: ego sanctifico: ego sano quēcūq̄ baptizo. Et ip̄o et isti nūero sunt q̄ dicunt. Nolite r̄gere. Quidā deo ex ip̄o nūero sunt: vt nup in collatione n̄a q̄d etiā i gestis ip̄is loqui poterim⁹: cū eis a cognitoze esset cōsensu oblat⁹ vt sederēt nobiscū: respondēdū putarēt: scriptū est: nobis cū talibus nō sedere: sz ne p̄ contractū subfelliōz ad eos velut n̄a contagio pueniret. Vide si non ē. Noli me r̄gere: quia mundus sum. Alio autē die vbi oportuim⁹ erat: cōmemorauimus eos hui⁹ miserrime vanitatis: cū agerēt de ecclia: q̄ mali in ea nō contamināt bonos: respōdim⁹ eis: q̄ ideo sedere nobiscum noluerūt: et dixērūt se scriptura dei fuisse cōmonitos: q̄ videlicet scriptū ē. Non sedi in cōcilio vanitatis. Dixim⁹ si ideo nobiscū sedere noluitis: q̄ scriptū ē. Non sedi in cōcilio vanitatis: q̄ nobiscū ingressi estis: cū p̄r scriptū sit. Et cū iniqua gerētibz nō introibo. Ergo i h̄ q̄d dicit. Noli me r̄gere: q̄ mundus sum: similes sunt illi phariseo q̄ dñm inuita uerat: et p̄pterea eū putabat nescisse mulierē: q̄ non cū phibuerat a cōtractu pedū suoz. Sed in eo phariscus melior: q̄ cū putaret hoies xp̄s: nō credebatur ab hoie posse dimitti p̄ctā. Melior q̄ iudeis q̄ hereticis apparuit intellect⁹. Iudei dixerunt. Quis est hic q̄ etiā p̄ctā dimittit? Rudei sibi homo

Ps. clij.

Luc. vij.

Solus

E

de uinculo

S

Esa. liij.

Ps. xxiij.

Esa. liij.

Luc. vij.

rsurpare? Quid hereticus? Ego dimitto: ego mundo: ego sanctifico. Respondet illi: non ego sed xps. O homo: quoniam ego a iudeis puratus sum: homo: dimissionem propter fidei dedi. Non ego sed respondet tibi xps. O hereticus tu: cum sis homo: veni mulier: ego te saluam facio. Ego cum putaret homo dixi: Glade mulier: fides tua te saluam fecit. Respondet nescientes: sicut ait aplos: neque quod loquuntur: neque de quibus affirmat. Respondet et dicit. Si non dimittit homines peccata: falsum est quod ait chabulus. Que solueritis in terra: soluta erunt et in celo. Rescis quare hoc dicitur: quod dicitur sit. Datur? Erat dñs hoibus spūscm et ab ipso spūscm fidelibus suis dimittit peccata. Non meritis hoim volebat intelligi dimitti peccata. Nam quod est homo: nisi eger sanā?

i. Thimo.

Matth.
xviij.i. q. j. vt cui
denter.

Joh. xx.

i. Cor. iij.

i. Cor. vi.

Act. viij.

Act. iij.

Act. viij.

3

Secura quolibet aia a multa nequicia p dñi gñaz feliberā dam: tanq̃ in mūda pñtione mūdāda in ecclēsiā credat: accedat ad pedes dñi: q̃rat vestigia dñi: cōfiteat lachrymas fundens: tergat capillis suis. Pedes dñi: p̃dicatores euangelij. Capilli mulieris superflue possessiones. Tergat capillis: tergat proflus: operetur miam: et cum terferit osculetur: accipiat pacē vt habeat charitatē. Accessit ad talē: baptizata est a tali q̃lis erat apl's paulus: audiat ab illo. Imitatores mei estote: sic et ego xpi. Baptizata est aut ab aliquo sua que rente non q̃iesu xpi: audiat a dño. Que dicit facite: q̃ autem faciūt facere nolite. Secura si ter in illo: siue in bñu euangelistam incurrat: siue in eum qui quod dicit non facit. A dño enim secura audiet. Glade mulier: fides tua te saluam fecit.

C De annuifario episcopalis ordinatiois: qd in eo attēdēdū accreolendū sit. Homelia. xxiij.

E quidem omni et omni hora et cura oino pñua dilectissimi cogitare debetis quare dispensationis facinā gerat: q̃lem de illa ratione dñi reddat suo. Terū cū dies annuifarius nre ordinatiois exoritur: tūc maxime honor hui' officij tanq̃ primo imponatur: attenditur. Interest aut q̃ eo die quo id pñ' suscepimus: tantū quemadmodū gerendū esset cogitauimus: an vero cōsequētib' diebus precipueq̃ illo quo ei' solemnitas agitur: nō solū futura eius quēadmodū deinceps geri debeāt cauta p̃uisione cōsulim'?: versutiā p̃terita quēadmodū gestā sint sollicita recordatione recolim'?: vt nō mētipos in bñfactis imitemur: et si q̃ culpanda transferūt ne repetantur: cur remus: vt ignoscatur orem'?: et accusationē diaboli vbi possumus recte agēdi sedulitate fugiamus: vbi aut nō possumus: cōfiteādi pietate vincam'?. Sicut enim futurā p̃ctā negligēdo iusticiā p̃mutum: ita p̃teritā in iusticiā defendēdo firmā. Sicut q̃ ne fiant p̃piciat charitas: ita facta delet humilitas: vt q̃ tā nō possunt recte agēdo nō admitti: possint salte non fu perbēdo dimitti. Didicimus quippe dicere p̃nif q̃ est in celis. Dimitten nobis debita nra: sicut et nos dimittimus debitorib' nris. Quod et veraciter dicere possumus: etiā inimicos nros opz vt diligam'?: q̃s nō habere nisi cogente iusticia nō debem'. Itā si hoies nobis p̃nris malis meritis inimici sunt: non curandū est vt eis debita dimittam'?: sed timendū pot' ne reddam'. Qm si nos merito nostre iniquitatis odeat: nos eo nō ipsi nri sunt debitores. Die ergo isto solēni epas: meis paucis pauca alloqr debitores meos: q̃ mibi nesciētes apud deū suffragant' dñi faciunt debita q̃ dimittā: vt et mea mibi debita dimitti p̃merear. Vobis itaq̃ dico siue p̃ntib' siue absentib' q̃bus inimicus efficitur verū p̃dicās: quos cōsulendo videat onerosus: quoz requirēs vilitatē: cogit' offēdere volūtātē. Nolite fieri sicut equus et mulus nō bñtes intellectū. Itā et hec iumēta eos calcemoluz appetūt a q̃b' curant: vt curētur eoz vulnēra cōtrectātur. Itā parcis: non parco: aduersariis: aduersor: resistis: resisto. Lucra nos parat: sed causa separat. Tu inimicus es medico: ego morbo. Tu diligētie mee: ego pestilētie. Retribuebat' (inquit) malap̃ro bonis: ego autem orabā. Quid orabat: nisi: Pater ignosce illis: q̃ nesciūt qd faciūt: Lū vobis inquit detraherit et dixerit omne malū aduersū vos p̃pter iusticiā: gaudeat ex ultate: q̃ merces ṽra multa est i celis. Glos tñ corrigite peruersitatem ṽstrā: agnoscite charitatē nostram: reddite dilectionē dilectioni: nolim' maiorē cū ṽra p̃ditione mercedē. Nec debitoribus meis q̃bus dimitto vt dimittat' mibi: nunc paucis sufficiant. Deinde alloquēdi sunt paululū etiā illi q̃b' debitor sum: nō sicut ait apl's: grecis et barbaris: sapientib' et insipientib' debitor sū. Nam talis debitor etiā ego p̃meaz virū exiguatē: dispensationisq̃ p̃tuncula: nō q̃būdā sz oī bus sum. Verū nūc de his debitis loquor q̃ mibi dimitti nō a me exigi cupio. Itaq̃ ei si timore vane mētis extollo: vt audeā dicere ex quo huius muneris facinā potto: nullum a me hoim p̃perā lēsum: hoc cui liber hominū tā multis et molestis actib' occupato atq̃ diffēto: ne dicā impossibile certe difficile ē: quantomagis mibi q̃ noui infirmitatē meā quam cū meis et p̃ me ṽstris ofonibus dieb' ac noctib' offero sanandā dño deo meo. Diuersaq̃ curarū estib' ac difficultatibus cōiurbatus: si quē forte nō vt poscebat audiri: si quem tristius q̃ op' erat aspexi: si in quē hūi durius q̃ oportebat

i. Cor. iij.
Phil. y.
Mat. xxiij.

Luc. vij.

3

Mat. vi.
Mat. v.

3

Ps. xxiij.

ps. xxiij
Luc. xxiij
Mat. v.C
Roma j.

Sancti Augustini Homelia. xxv. et. xxvj. Fo. cxxij.

emisi: si quē corde cōtribulati et opus indignū respōsione in congrua cōtribui: si quē pauperē mibi in aliud intentō impōtūius insistentē vel p̄termissi vel distuli vel etiā nūti aspero cōtribui: si cui de me falsi aliqd tanq̄ hōi de homie suspicāti: iusto acerbius indignatus sum: si q̄s in sua conscia nō agnouit qd de illo humanitus suspicatus sum: vos q̄b? p̄ his atq; huiusmōi offensis esse me fateor debitorē: simul me vrm creditē debitorē. Itā pullos q̄s fouet sepe in angustiis sed nō toto pedis pōdere calcāt et mater: nec ideo desinit eē mater. Dimittite: ut dimittat vobis. Dimittite amanti vos debita difficultatis: q̄ nec cōtra inimicos debita crudelitatis tenere debetis. Ad summā oēs obsecro: commendare dño curā p̄ vobis meā. Hāc enī iuste expeto p̄ me vestrā vt quicquid mearū est p̄terita offensionū p̄pitiū ignoscat: nō seuer? agnoscat. Quod mibi deinceps tps sub hac sarcina erit iter agient regar: et suis oculis placēt vobisq; vtilem faciat vt non horrorem ad penam meam: sed gaudium et coronam meam vos eius conspectus inueniat.

De eadem re quā statim supra: videlicet de annuuario epalis ordinationis. Homelia. xxv.

Hodiern? dies iste fratres charissimi admonet me attentius cogitare sarcinā meā. De cui? pōdere si mibi die noctuq; cogitādū sit: nescio: q̄tū modo annuuarium istius die obsecro: commendare dño curā p̄ vobis meā. Hāc enī iuste expeto p̄ me vestrā vt quicquid mearū est p̄terita offensionū p̄pitiū ignoscat: nō seuer? agnoscat. Quod mibi deinceps tps sub hac sarcina erit iter agient regar: et suis oculis placēt vobisq; vtilem faciat vt non horrorem ad penam meam: sed gaudium et coronam meam vos eius conspectus inueniat.

De eadem re quā statim supra: videlicet de annuuario epalis ordinationis. Homelia. xxvj.

Hodiern? dies iste fratres charissimi admonet me attentius cogitare sarcinā meā. De cui? pōdere si mibi die noctuq; cogitādū sit: nescio: q̄tū modo annuuarium istius die obsecro: commendare dño curā p̄ vobis meā. Hāc enī iuste expeto p̄ me vestrā vt quicquid mearū est p̄terita offensionū p̄pitiū ignoscat: nō seuer? agnoscat. Quod mibi deinceps tps sub hac sarcina erit iter agient regar: et suis oculis placēt vobisq; vtilem faciat vt non horrorem ad penam meam: sed gaudium et coronam meam vos eius conspectus inueniat.

De eadem re quā statim supra: videlicet de annuuario epalis ordinationis. Homelia. xxvj.

Hodiern? dies iste fratres charissimi admonet me attentius cogitare sarcinā meā. De cui? pōdere si mibi die noctuq; cogitādū sit: nescio: q̄tū modo annuuarium istius die obsecro: commendare dño curā p̄ vobis meā. Hāc enī iuste expeto p̄ me vestrā vt quicquid mearū est p̄terita offensionū p̄pitiū ignoscat: nō seuer? agnoscat. Quod mibi deinceps tps sub hac sarcina erit iter agient regar: et suis oculis placēt vobisq; vtilem faciat vt non horrorem ad penam meam: sed gaudium et coronam meam vos eius conspectus inueniat.

gulos pueniret. Ad aut qd dico et oēs totū habet: et singuli quicq; totū habet. Itāq; enī xbi mei inter vos syllabas diuisis: Itāquid ipsius p̄ducti sermonis singula xba abstinis: Quisq; vestrū totū audiuit: sed videat quō audiuit quia erogator sum nō exactor. Si non eroget? pecuniā suam terret me euāgelū. Possim enī dicere. Quid mibi est tedio esse: hōib? dicere inq; inique agere nolite: sic agite: sic agere desistite: quid mibi est oneri esse hōib? Accepi quomō vtiā: quō iustus sum: quō p̄ceptus sum. Assignem quomō accepi de alijs me reddere rationē quō mibi. Euāgelū me terret. Itā ad istā securitatē ociosissimā nemo me vinceret. Nihil est melius: nihil dulcius q̄ diuinū scrutari nullo strepente thesaurū. Dulce est: bonū est. P̄dicare: arguere: corripere: edificare: p̄o vnoquoq; satagere magnū on? magnū pōdus: magnus labor. Quis non refugiat istū laborē? Sed terret euāgelū. Proceffit quidā seruus: et ait dño suo. Sciebam te hōiem molestū: meter e vbi nō seminasti: seruauit pecuniā tuam: nolui eā erogare: tolle qd tuū est. Si aliqd min? est iudica: si integrū est noli mibi molestus eē. Sit autē ille. Serue nequā: ex ore tuo te condēnabo. Quare hoc. Quare dixisti me lucra mea quare neglexisti? Sz timui dare ne perderem: hoc dicis. P̄terūq; enī dñs: quid coarctas? Perit ad illū quod dicis: nō te audit. Et ego inquit ille: nolui dare: ne pderem pecuniā tuā. Ego veniēs cū vltis exigerē. Erogo torem inquit posuerāte non exactorē. Tu exeres erogationem: mibi relinqueres exactionē. Doctimēs q̄ vniūq; p̄uidebat quō accipiat. Si ego erogātimeo: q̄ accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri: bonus sit hodie. Nec est q̄ erogatio mea. Qui malus fuit heri: bon? sit hodie. Malus fuit heri et non est mortuus. Si mortuus esset et mal? eēt inde non redisset. Malus fuit heri: viuit hodie: proficit illi qd viuit: non male viuat. Quare q̄ dicit heri hodie nū vult addere malū? Longam vitā vis habere: bonā nō vis. Quis lōgū ferat malū vel prandū? Quid adeo cecitas mētis occulit: vq̄ adeo furdus ē hō interior: vt oīa bona velit habere p̄ter seipsum? Quid habere villā? Itēgo te habere velle malā villam. Ororem vis habere? Non vis nisi bonā: domū nō nisi bonā. Quid currā p̄ singula? Caligā non vis habere malam: et vis habere vitā malā. Quid si pl? tibi noceat mala caligā q̄ vitā mala? Quid tibi caligā mala et cōstricta nocuerit: se des dicalcias te: abijcis: aut corrigis: aut mutas ne digitū ledas: et calcias te mala vitā q̄ aiampdas. Sz plane videro vñ fallaris. Caligā nocēs dolorē facit: vitā nocēs voluptatē Illud nocet: illud libet. Sed qd ad tps libet: postea pei? dolet. Qd aut ad tps salubriter dolet: postea infinita voluptate et abundanti gaudio letificat. Scdm illud qd scriptū ē. Qui semināt in lachrymis: in gaudio metet. Et illud. Beati q̄ lugent qm ipsi consolabunt. Decergo diligētius attendentes cogitem? illud qd de luxuria ac voluptate scriptū ē. Ad tps inquit indulcat fauces: postea felle amariot: inuenit. Et quia vitā nra in hoc sclo q̄ via esse cognoscit: opz nos de labore ad requiē puenire: q̄ de requiē ad laborē. Et melius nobis est in via breui tpe laborare: vt postea in patriā possumus ad eternū gaudiū feliciter puenire. P̄stare dño nro iesu xpo qd cū patre et spū sancto viuit et regnat in secula seculor. Amē.

De permissione ac prohibitionē sedendi in ecclesia quando vel lectiones leguntur vel verbum predicatur. Homelia. xxvj.

Hic aliquot dies p̄pter eos q̄ aut pedibus dolent: aut aliq̄ corpis inequalitate laborāt: paternā pietate sollicitus cōsiliū dedi: et quodāmo supplicauit vt qm aut passionē p̄tice: aut certe aliq̄ lectiones longiores legunt: q̄ stare non possunt hūiliter et cū silentio sedentes: attētis auribus audiat q̄ legunt. Hūc vero alique de filiabus nris putāt: q̄ hoc aut oēs: aut certe plures q̄ sane sūt corpore: frequēter debeat facere. Itā vbi xbi dei ceperit recitari: quasi in lectulis suis ita iacere volūt: atq; vtnā velia: cerent tñ modo: et tacētes xbi dei sitūti corde suscipiēt: nō etiā se ita ociosis fabulis occuparēt: vt qd predicat nec ipse audiat: nec alios audire pmittat. Unde rogo vos venerabiles filie et sollicitudine paternā commoneo: vt quādo aut lectiones legunt: aut xbi dei predicat: nullā se iterrā p̄iciat: nisi forte quam nimīū grauis infirmitas cogit. Sic tñ nō ia

Mat. xxv.

p̄. cxxv. Matth. v.

p̄. cxxv. Matth. v.

B

q̄ iij

Sancti augustini

Homelia. xxvij.

ceat: sed magis sedeat: et attentis auribus q̄ predicant auido
i. q. j. inter: cor de suscipiat. Interrogo vos fratres vel sozores dicite mi
rogo. hi. Quid vobis plus esse videtur: verbu dei an corpus xpi?
Si verum vultis respondere: hoc vtiq; dicere debetis q̄ nō
sit minus verbu dei q̄ corpus xpi. Et ideo quanta sollicitu
dine obseruamus: q̄ nobis corpus xpi ministratur: vt nihil
ex ipso de nris manibus interrā cadat: tāta sollicitudine ob
seruem? ne verbu dei q̄ nobis erogatur: dū aliud aut cogi
tamur aut loquimur de corde nostro pereat. Quia non minus
reus erit qui verbu dei negligēter audierit: q̄ ille qui corp⁹
xpi in terram cadere negligentia sua permiserit. Uellē tamē
scire si ab illa hora qua verbu dei predicari cepit semp̄ p̄
cōsistimā gēmas t̄i aures vel anulos aureos erogare vel
lemus: vtrū stare aut accipere vellēt filie nre. Sine illa dubi
tatione: cū grandi ambitione que illis offerrentur acciperēt
Nos vero quia ornamenta corporalia offerre nec possumus
nec debemus: ideo nō libenter audimur. Sed non est iustus
vt spiritalia ministrantes superflui iudicemur. Qui enī x̄bū
dei libenter audit: in aures aīe de patri paradisi trāsmittas
se suscepisse non dubitet. Qui admonetur vt pauperi tribuat
aliqd: dū manus ad elemosinas expandit: dextralia a x̄po
trāsmittas percipiet. Quomodo enī terrenis ornamentis caro
luxuriosa paruo tpe ornat: vt carnalib⁹ oculis aut ad suā
aut alioq; male cōcupiscentiā ruinā placere possit: sic anima
sancta diuinis sermonibus tanq; spiritalib⁹ et eternis bonor⁹
operū margaritis pponit: vt ad illi⁹ celestis sp̄s cōfortiū:
et nuptiale conuiuiū feliciter ornata pueniat: vt non ei dicat

Mat. xxij. illud q̄ scriptū est in euangelio. Amice quōd bucintrasti non
habes vestem nuptialem? Ne bonorū ornamentis expoliat⁹
ac nudus audire mereatur. Ligatē tibi manus et pedes: et
proiecit in tenebras exteriores: vbi est fletus et stridor dēntiū.
Sed magis p̄ ornamentis bonorū operū: illa vox ad eū de

Mat. xxv. fiderabilis dirigitur. Euge serue bone et fidelis intra i gau
diū dñi tui. Rogo vos filie: diligēter ea q̄ a vobis dicuntur
audite. Si aliqua mater proprijs manibus ornare velit filiā
suā: et illa despiciens ornamenta que accipit: frequēt⁹ se
inclinet ad terrā: et bucat⁹ illuc ita per inquietudinem mo
ueatur: vt illam mater sua sūsuaz volūtate ornare nō possit:
nūquid nō iuste aut obiurgatur aut cedit? Ne ergo putate
matrem vestrarum aīarū esse: et ita vos velle componere vt
in vobis nec macula: nec ruga possit ante tribunal eterni iu
dicis apparere. Animabus enim vestris nō solū ornamenta
sed etiam medicamenta desiderans prouidere: studeo dissu
da: confusere: conficillā sartire: vulnerata curare: abluerē sordi
da: reparare perditā: et ea que sunt integra: spiritalib⁹ mar
garitis ornare. Si me non piget: quare aliquis fastidiosus ve
lit accipere? Cum enim interrena et temporalia ornamenta cor
poris si non inuenitur qui donare velit charissimū precio cō
parantur: quāto magis eterna animarum ornamenta q̄ absq;
vllō precio a nobis non cum paruo labore quesita: vti sp̄s
talibus offeruntur: iustū est vt a vobis cū perfecta charitate
suscipiant. Nos enim margaritas vobis de paradisi patria
prouidentes: nullā aliam in hoc seculo mercedem optamus
accipere: nisi vt vos patienter et libenter q̄ vobis insinuant
videamus audire: et cū dei adiutorio sū vires vestras ope
ribus adimplere. Fratres charissimi et venerabiles filie: nō
ideo dicimus q̄ vos agnouerim⁹ verbū dei non libenter ac
cipere. Propitio enī deo plusq; cogitari vel dici pōt: de ve
stra obedientia gaudet et exultat aīa nra. Sed dū vos volu
mus ad meliora semper ascendere: etiam ea q̄ vos pfecte co
gnoscamus agere: paternā sollicitudine psumimus admone
re. Et q̄ nō toti viri vel mulieres voluerūt hodie ad vigilias
cōuenire: rogo vos filij vel filie: vt ea q̄ vobis dicta sunt: illis
q̄ absentes fuerūt fidelissime referatis: vt non solū de vřa sed
et de alioq; correctione mercedē habere possitis

Eph. v. De eo q̄ ppheta dicit in psalmo. Auerte fa
ciē tuā a peccatis meis: et facinora mea dele. Ale
de vtilitate penitentie. Homelia. xxvij.
Vigilant in his x̄bis penitētiā agnoscitur. Auer
te faciē tuā a peccatis meis et facinora mea dele.
Proinde aliqd de penitētiā dicere diuinitus iu
bemur. Dicamus aliqd de vtilitate penitētiē: p̄
serum q̄ et dies ieiuniorū is imminet: q̄ p̄pinq̄ate būlari

aīas et domari corpora studiosi? docet Triplex autē p̄sideratio
agē de penitētiē in sancta scriptura inuenitur. Nā neq; ad ba
ptismum xpi: i quo oīa peccata delentur quisq; bñ accedit: nisi
agēdo penitētiā de vita p̄stina. Nemo enī eligit vitā nouā
nisi quē veteris penitet. Hoc autē etiā auctoritate diuinorū
librorū p̄bare debem⁹: vtrū baptizādī egerit penitētiā. Q̄
sp̄s sc̄tus missus est: ante p̄missus: et impleuit dñs fidē polli
citationis sue: accepto discipuli sp̄s sancto (vt nostis) ceperit
loqui oībus linguis: vt in illis q̄ aderāt linguā suā quisq; co
gnosceret. Hoc autē miraculo territi: p̄siliū vite ab aplis que
sierunt. Tunc petrus annūciavit eis: eū colendū quē crucifi
xerūt: vt ei⁹ sanguinē biberēt credētes: quē effuderāt seuiē
tes. At illis petrus. Penitētiā agite: et baptizet⁹ vnusquisq; se
vtrū in noīe dñi nři iesu xpi et remittentur vobis peccā vřa.
Quicquid de vita preterita remordebat: quicqd angebat cō
scientiā: quicqd oīno vel magnū vel parū: vel dicendū: vel
non dicendū: non dubitent posse dimitte: ne forte q̄ vult dei
misericordia dimittere: cōtra se teneat hūana tētatio. At apls.
Nā hec figure nre fuerūt: cū de rebus talibus loqr̄ dicēs. i. Cor. i.
Nō enī ignozare fratres vos: qm̄ p̄ses nři oēs s̄b nube fue
rūt: et oēs in moyse baptizati sūt. Et itē. Petra autē erat x̄ps
Nā figuras nras fuisse ille dixit: cui nemo fidelis vnq; cō
tradixit. Et cū mlti enīeraret: vnā solā soluit dicēs. Petra
autē erat x̄ps. Quid sibi velut mare: nubes: māna: h̄ nō expo
suit: s̄ petra q̄d esset ostēdit. Per mare: trāsmittas ē baptisū.
Sed q̄ baptisū: id est salutis aq̄: nō est salutis nisi in xpi
noīe p̄secrata: q̄ p̄ nobis sāguinē fudit: crucē ipsi⁹ aq̄ signet.
Hoc vt significaret ille baptisū: mare rubrū fuit. Māna de
celo apte ab ipso dño exponit. Patres vři mādūcauerūt mā
na in heremo: et mortui sunt: id est māna q̄ mādūcauerūt: nō
potuit eos a morte liberare. Nō q̄ ipm māna mors eis fuit:
sed quia a morte eos nō liberauit. De celo veniebat māna: si
gnificans eū q̄ dixit. Ego sū panis viuus q̄ de celo descendē
Patres vři: dicit dñs: mādūcauerūt māna in heremo: et mor
tui sunt. Quid ē patres vři: nisi quos in fidelitate imitamus:
quorū vias nō credēdo deo resistēdo sectamini? Et fm̄ h̄ dñs
Glos ex patre diabolo estis. Hec enī diabol⁹ aliquē hoīem
aut potētiā creauit: vel generādo p̄creauit: et tñ d̄pater im
piorū: non p̄pter gñationē sed p̄pter imitationē. De bonis
quoq; dñs. Ergo abzēae femēne estis. Patres nostri in tēte dē
cibū spiritalē mādūcauerūt: et eundē potū spiritalē biberūt
Erant enī ibi q̄ q̄ mādūcabāt intelligebāt. Erant ibi q̄bus
plus x̄ps in corde: q̄ māna sapiebat in ore. Quid de alijs lo
quimur? Inde erat p̄mitit⁹ moyses famulus dñi fidelis in
tota domo ei⁹. De dubitationē moysi famuli dei volo dicere.
Figura enī erat veterū etiā ista sanctorū. Dubitat ad aquam
moyses: q̄ petra x̄ps p̄cessit: vt aq̄ fluere et dubitauerit. Dubi
tationē autē ei⁹ legēs q̄ nec intelligēs: forte nec intelligeret
q̄ nec q̄rere auderet. Dño deo displicuit illa dubitatio: et eā
notauit: nō solū arguēdo: sed etiā vindicādo. Nā p̄pter hāc
dubitationē dñs moysi. Non introduces tu populū in terrā
repromissionis. Ascēde in mōtē et morere. Deus hic vtiq; ap
paret irat⁹. Quid ē de moysi fratres charissimi? Nā labor
eius: oīs p̄populo estus ei⁹: et illa charitas dicēs: Si dimit
tis illis p̄ctm̄ istud dimitte: sin autē dele me de libro tuo: hec
dubitata et repētiā dubitatione dñana ē: qm̄ dñs: dicitur est
moysi. Hoc enī placuit deo certe dispensationisq; mysterij
grā: q̄d ipse in terrā p̄missionis nō introduceret populū. Eli
gitur alius iesus natus. Et iste hō non h̄ noīe vocabat. Loca
batur aules: et cū ei⁹ introducendū pplm̄ moyses cōmēdaret:
vocauit eū et mutauit ei nomē iesum: vt non p̄ moysen sed per
iesū: id ē nō p̄ legē: sed p̄ grām popul⁹ dei in terrā p̄missiōis
intraret. Sicut autē iesus ille nō ver⁹ s̄ figurat⁹: ita etiā terra
p̄missiōis illa nō vera: s̄ figurata. Illa enī populo p̄mo t̄p
lis fuit: nobis q̄ p̄missa est eterna erit: s̄ figuris t̄p alib⁹ p̄
mittēbāt: et p̄nunciabāt eterna. Sicut q̄ ille nō verus iesus
nec illa terra: p̄missionis vera s̄ figurata: ita māna nō abis
vere celestis: s̄ figuratus. Post illā dubitationē et post iram
dei et post minas mortis: et post alia multa dixisse deū ad moy
sen q̄si ad amicū q̄ ante loq̄bat vřa deo vt ei⁹ iesu natus
obediētiē exēplū de moysi pponat: et h̄ moneat euz deus vt
sic ei fuit: quōd fuit moyses: et sic pollice esse futurū cū
eo quōd fuit cū moysi. Dubitauit moyses q̄ lignū accessit ad
petrā: dubitauit discipuli qm̄ viderūt dñz crucifixū. Hoc

Deo q̄ ppheta dicit in psalmo. Auerte fa
ciē tuā a peccatis meis: et facinora mea dele. Ale
de vtilitate penitentie. Homelia. xxvij.
Vigilant in his x̄bis penitētiā agnoscitur. Auer
te faciē tuā a peccatis meis et facinora mea dele.
Proinde aliqd de penitētiā dicere diuinitus iu
bemur. Dicamus aliqd de vtilitate penitētiē: p̄
serum q̄ et dies ieiuniorū is imminet: q̄ p̄pinq̄ate būlari

Sancti Augustini Homelia. xxvij. Fo. cxxiij.

figuram gerebat moyses. Ecce quod lignum accessit ad petram: facta est dubitatio et impleta est dubitatio moysi. Et dñs ad eum. Ascende in montem: et morere. Per corporalem mortem moysi figurata est mors ipsius dubitatiois. Sed in monte. Omnia mysteria: Ad petram nata est dubitatio: et in monte mortua est. Quid huiusmodi fuit xps in passioe qñ petra lacebat ante oculos: merito in illo dubitabatur. Mare rubrum baptismus est: populus transiens baptizabatur. Transitus iste baptismus erat: s; in nube adhuc nubilabatur qñ pñciabatur. Jammo precessit nubes manifeste veritatis serenitas facta est: q; precessit et velum p quod loquebatur moyses. Hoc velum in templo debebat: ne templi secreta panderent. Sed in cruce dñi velum cõfissum est: vt patenter. Ceni ergo ad baptismum: ingredere intrepidus via p mare rubrum. Noli esse de peccato preterito tanq; de egypto sollicitus. Premebantur pcta tua duro onere seruitutis: s; h in egypto: s; i amore huius seculi: in peregrinatione lōgiqua. Logebant telectari op a terrena tanq; latere facere. Opera lutea opabar. Premitte pcta: veni securus ad baptismum vsq; ad aqua hostis sequi poterit: ibiq; mouet. Tunc aliqd de vita pterita: crede aliqd remansurum tuo iudicio. Si aliqd remansit in egypto: audi vocem pignoris. Ego inquit de pteritis peccatis nō timeo: oīamibi in aq; facta p ecclesie etiā charitatem dimitti non dubito. S; timeo futura pcta. Placet q; remane in egypto. Interim hoste presentē euade qui iam te premit: etiam subiugatur. De futuro quid tibi hostes meditaris: Quod iam fecisti etiam si nolueris erit. Idem facturum te putas: si volueris non erit. Sed periculosa vita est. Regem enim cum mare rubrum transieris: iam ero in terra repro missionis. Ductus est ille populus p desertum: p longa deferta. Interim ab egypto liberare. Quid ergo putas tibi futurum auxiliorē i via cū q; te eruit de vetula captiuitate: Reus tuos inimicos? Nō quiescit q; ea re vetus hostis liberauit. Transi tñ intrepidus: intrepidus ambula: obediēs esto. Noli amaricare moysi illi: cuius typum ille portabat in hac obedientia. Sateo non defuit hostes. Sicut enim nō deerant qui sequerentur fugiētes: ita non deerant q; impediret ambulātes. Prius charissimi figure nostre fuerunt. Interim i te nō sit q; pteritū moysi. Noli esse aq; amara quā post mare rubrum nō potuit ille populus bibere. Erat enī tibi tēratio. Et tñ qñ ista eueniūt: qñ amaricat populus: ostendimus eis xpm: q; p illis pulcrit: qñ p oīs sanguinē fuderit: i mittit: tñq; nō bis lignū in aqua mittentib;. Plane hoste itineri tuo habebis amalech. Populus ille habuit hoste amalech. Tūc corābat moyses: tūc extēdebat manus: deficiebat amalech. Et tue manus extēse sint vt deficiat amalech tēratio: et huius itineris impeditio. Esto vigil i sobrius in oīonib;: in opib; bonis: non tñ pter xpm: quia extēso illa manu xpi crux fuit. In illa extēdit apls cū dicit. Mihi mūdus crucifixus est: ego mūdus. Ergo deficiat amalech: vincatur: non impediat transeuntē populus dei. Sed si dimittit manus a bono opere a cruce xpi: pteuabit amalech. Tñ noli oīmodo aut pñuote forte furus putare: aut penitus desperādo deficere. Alter natio enī illa defectus ē fortitudinis. In manus moysi serui dei forte alternatio tua fuit. Aliqñ enī in tērationib; deficiis sed non succubis. Deponerat ille paululū manus: non oīno ruebat: sed dicebat. Notus est pes meus: ecce mīa tua domie adiuuabat me. Noli ergo timere: adest in tūne auxiliator: qui in egypto fuit liberator. Noli timere: aggredere viā: pie sume securus. Aliqñ ille deponerat manus: aliqñ erigebat: tñ victus est amalech. Debellare potuit: superare non potuit. Itaq; ad monem iam de altera alia penitētia. Triplices quippe et cōsiderationē in sacta scriptura esse pposui. Illa prima ppetentiū est: ad baptismum venire sitientiū. Hāc de scripturis sctis ostendit: et alia prope quotidiana. Et vbi illa ostendimus penitētiā quotidianā: Non habeo vbi meli ostendā qñ in oīone dñica: vbi orare nos docuit: et qd ad patrem dicam ostēdit: et in his verbis posuit. Dimitte nobis debita nra: sicut et nos dimittim; debitoribus nris. Que debita fratres. Quicquid debita h intelligi nō possunt nisi pcta: q; debita dimisit et i baptismo: iterū vt dimittat oram;? Certe mortuus est oīs egyptus q; sequebatur. Si nihil de sequebatur hostibus refectū factū est: qd oram; vt dimittat: nisi ppter manus deficiētes cōtra amalech: Dimitte nobis sicut et nos dimittimus. Constituuit medicinā: firmauit pactū. Hic pces

cōstituit: ibi precanti respōdit. Mouit quo iurares agatur in celo: quōd ipetrari possint desiderata. Dimitti vis: dimitte ait. Quid enī habes qd deo ptes: aq; tibi vis cuncta pstat? Nunqd iam xps ipse saluator: in terra ambulat? Nunqd suscipit illū modo i domū Zachaeus gaudēs? Nunqd ei hospitium et epulas preparat maria? Nihil horū indiget: ad pñs seder de terra. Sed qñ vni ex minimis meis fecisti: mihi fecisti. Nec est extēso manuū sub q; defecit amalech. Et ergo quidē pauperi. Qñ aliqd das pauperi esuriēt: forte id qd dederis minus habebis: sed in domo nō in celo. Sed hic quoq; in terra q; iubente prestisti: ipse supplet quod dedisti. De hac re cū loqueret apls ait. Qui ministrat semē semināt et panē in elcay subministrabit. Operarius enī dei es qñ das egēti: seminas h; me qd metas estate. Quid ē metus infidelis ne in hac magna domotatus paterfamilias nō pascat operariū suū? Erat et ibi qd sufficit tibi. Dabit deus totum necessitati: nō cupiditati. Operare ē intrepidus: extēde manus vt deficiat amalech. Dic mihi cū ignoscis ei q; peccat i te qd min; habebis i corde tuo: vñ oīm dimittis: s; nihil amittis. Immo vero vnda charitatis ibat i corde tuo: inde tñq; vena interiore manabat. Tenes odiū ptra fratres: obturasti fontē. Non solū q; nihil pdis cū ignoscis: sed abundantius irrigaberis. Charitas nō angustat. Sed ecce qd acturus es: Oraturus es: Quid dicā? Qñ oraturus es? Hodie. An nō es oraturus ira et odio plen;? Quid dicā ministras: nō dimittis ex corde. Ecce oras: venit hora orādī: incipis xba illa vel audire vel dicere: dictis et auditis superiorib; venturus es ad hunc versum: at si nō vētur: q; iturus? Ne ignoscas inimico deuabis a xpo. Plane si in oīone deuabis vt nolis dicere. Dimitte nobis debita nra: sicut et nos dimittim; debitorib; nris. Hec tñ cito respōdeat: Sic dimitto quōd et tu dimittis. Ergo q; h non potes dicere: et nō vis dimittere: deuabis ab h versu: et ptermittes et dices qd seq;. Ne nos patiaris induci i tērationē. Vbi te capiet creator tu? cui facis qñ deuabas. Quōd qñ in vico cū occurrit ei cui aliqd d;: si ad manū ē diuertit: cū dimittit q; ibat et i; p alia pte nefaciē videat creditoris. Hoc tu i isto versu te fecisse arbitrar; es: deuastasti dicere. Dimitte sic ego dimisi: nec sic dimitteret: q; nō dimittis: et noluit dicere: deuastasti facit creditoris. Quē deuastasti? Quis deuastasti? Quibus? Vbi tu ē possis: et ille nō esse? Dicitur es. Quo ibo a spū tuo: q; a facie tua fugiā? Si ascēdero i celū: tu illic es: si descēdero i infernū ades. Quātū pōta xpo debitor fugere: q; vt eat i infernū? Adest iste creditor. Et qd ibi factururus es: nisi qd seq;. Si sumperio pēnas meas i oculi rectū et volauero i extremis maris: id ē spe mea finem seculi meditabor: i pceptis tuis viuā: duab; alis charitatis attollar. Imple q; duas alas charitatis. Diligas primū tuū sic tei pñm: et nonteneas odiū vñ fugias creditorē. Restat q; penitentia tertiū gen; vnde aliqd breuiter dicā: vt adiuuātē oīo pposita et pmissa pfoluā. Est penitētia grauior atq; luctuosior: in q; pprie vocant in ecclesia penitētes: remoti etiā a sacramētis altaris picipandi: ne accipiēdo indigne iudicij sibi māducēt et bibāt. Illa vero penitētia luctuosa ē. Graue vuln; adulteriū forte cōmissū ē: forte homicidiū: forte aliqd sacrilegū. Grauis res: graue vuln; letale: mortiferū. S; oipotens medicus: iam post suggestionē facti et delectationē et cōfessionē et ppetrationē: qñ quadriduā mortuus putet. Sec nec ipm dñs deseruit: sed clamauit. Lazare veni foras. Cessit voci mie: moles sepulture. Cessit mors vite: cessit infernū supno. Eleuat; ē lazarus? pcessit tumulo et ligat; erat. Sic sunt hoies in cōfessione pti agētes penitētiā. Vñ pcesserūt a morte. Nam nō ptererūt: nisi pcederēt. Ipsum ptereri: ab occulto et teneboso pcedere ē. S; qd dñs ecclesie sue inquit. Que solueritis i terra: soluta erūt i celo. Proinde lazaro pcedēte: q; impleuit dñs mie sue bonū: pducere ad pfectionē mortuorū latente: putente: itā cetera implet ecclesie mysteria. Soluite illū: et finite abire. S; charissimū h genus penitētie nemo sibi pponat: ad h genus penitētie nemo se pparet. Tñ si forte ptergit: nemo desperet. Iudā traditorē: nō tā scelus qd pmissū q; indulgētie desperatio fecit penitētiā interire. Nō erat dignus mīa: ideo nō fulsit ei lumen i corde: vt ad eius indulgētiā cōcurreret quē tradiderat: sicut illi qñ crucifixi erāt sed desperādo occidit: et laqueose suspēdit. Qd fecit corpe suo: h factū est i aia ei? Ipsum enim spūs s;: etiā iste vētus

Luc. xij.
Mat. xxv.
ij. Cor. ix.
Mat. xij.
Psal. cxxvij.
Mat. xij.
ij. Cor. xj.
Joh. xj.
mat. xlij.
Joh. xj.

Sancti Augustini

Sancti Augustini. Homelia. xxviiij. et. xxix. Fo. cxxx

dicunt: ista murmura inter se ferunt: Vnde si deo displiceret ista: non pmitteret illa fieri: vnde illi qui ea faciunt felices essent in terra: Quidem? raptores: videmus infirmos opprobriatores: videmus vicini et expulsores: videmus violentos limitum inuasores: videmus calumniatores: et tunc potest esse: diuites felices in hac vita: Si vere deus ista videret: si ista curaret: parceret eis: Ad dicit hoc quod perit: non placet nisi mala. Contingat autem faciat bene aliquid et sequatur forte aliquod terrore: continuo ad manus habet: non expedit facere bene. Parum est quod male vis facere et bene facere: maledictus: hoc fecisti inquit tacui: suspicatus es inique quod ero tibi filius. Quid est quod ero tibi filius? Sic mihi placet malum: quomodo tibi. Hoc suspicatus: hoc dixisti in corde tuo. Quod perit in hac verba pergrauantur: nec audirent meam. Ergo suspicatus es inique quod ero tibi filius. Arguam te quod non putas et qui non putas arguam te. Sileo cum facis: sed non sileo cum iudico. Arguam te. Quid tibi faciam qui arguam te? Statuas te ante faciem tuam. Modo enim qui male facis putas quod bonus es: quod non vis te videre. Alios reprehendis: te non respicis. Alios accusas: te te non cogitas. Alios ponis ante oculos tuos: te ponis post dorsum tuum. Ergo qui te arguam: coram facio. Tolle te a dorso tuo: et pone te ante oculos tuos. Videbis te: et plagues te: et non erit iam tunc quomodo corrigas. Contemnis ergo te pro me: veniet tempus iudicii: quod tu in ecclesia mihi carastis. Misericordiam iudicii can rabor tibi dñe. Et ore nro exierit: vbiq; ecclesie crepant: pro: Misericordia iudicii carabor tibi dñe. Tunc est mihi te corrigamur: nondum venit tempus iudicii. Locustis est: spaciū est. Peccauimus: corrigamur. Nondum finita est via: nondum clausus est dies: nondum expiratus est: non desperet: quod perit est: Quia propter ipsa peccata humanarum tolerabilia: et tanto crebriora: quanto minora committit deus in ecclesia tempore misericordie: proinde de quotidianam medicinam ut dicam: Dimitte nobis debita nostra sicut nos dimittimus debitoribus: nris: ut his verbis lota facie ad altare accedam: et his verbis lota facie corpore christi et sanguine communicem. Sed quod est grauius? ipsam medicinam sic homines contemnit: ut non solum non venit: quia in illis peccatis: sed nec velint petere qui ipsi peccant. Intrauit terrore: subiecit ira: tunc dñata est iracundia: quare potuit: ut non solum tumultuaretur cor: sed et putita et criminosa vomeret lingua. Hoc videmus quo te impulsit: Hoc videmus quo te precipitauit: Tandem corrige: dic: male feci: peccauit: Hoc enim mortis si dixeris: Crede non mihi: sed deo. Quid sum ego? Homo sum: par virm sum: carne porto infirmum. Omnis credam deo. Attēdite vobis. Si peccauerit frater tuus: corripe eum inter te et ipsum. Si te audierit: lucrat es fratri tuo. Si te non audierit: adhibe tecum duos aut tres. In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum. Si nec ipsos audierit: refer ad ecclesiam. Si nec ipsam audierit: sit tibi tanquam ethnicus et publicanus. Ethnicus? gentilis est. Gentilis ille est qui in christo non credit. Si nec ecclesiam audierit: mortuus puta. Si excevit: ecce intrat: ecce signat: ecce genu figit: ecce orat: ecce ad altare accedit. Si tibi tanquam ethnicus et publicanus. Noli in illo attendere falsa signa. Quis mortuus est? Qui uiuit? Quod uiuit? Si dicat alicui in speculo vestro: tu hoc fecisti: respondit postea: quā tū errat. Inquit me moneret: inquit mihi diceret: quod male feci: inquit tu videret peccatum meum. Quare in populo arguit: Quid si feci: et non corripisti? Quid si feci: et adhuc pleueas? Quid si feci: et adhuc tibi bene fecisse videris in corde tuo? Quod tacet ille: iustus est: Quod ille non vindicat: nihil male fecisti. Hoc times: Arguam te: non times: Constatuam te ante faciem tuam: non times. Sed longe est inquit iudicium. Primo qui tibi dixerit: quod longe est dies iudicii? Nunquid si longe est dies iudicii: longe est dies tuus? Quis scis quid est? Nonne multi sancti mortui sunt: obdormuerunt? Nonne casus nostros nobiscum in hac carne portamus? Nonne fragiliores sumus? Sed si vitre essemus? Vitruum enim et si fragile est: tamen seruatur dum durat: inueniunt calices ab auis et paupis in quibus bibunt nepotes et nepotes. Tanta fragilitas custodita est per annos. Annos autem homines sub tantis casibus quotidianis fragiles ambulamus: et si casus ipsi repetuntur non accederet: diu tamen vivere non valerem. Ultra humana tota brevis est: ab infantia usque ad decrepita senectute tota brevis est. Adaz si adhuc uiueret: hodie moreretur: quid illi vite longitudo profuisset? Huc accedit: quod ipse dies qui quasi naturaliter feruit morbo illeco: certus est: Quondam moriuntur homines: qui uiuunt deducunt illos: ex equas celebrare vitam sibi permittunt. Nemo dicit corrigam me: ne cras hoc si quod iste quod deduxi. Placet vobis verba: ego quo

facta. Nolite me tristari prauis moribus vestris: quod delectatio mea non est in hac vita: nisi vestra bona vita.

De eo quod dñs ait in euangelio: Remittite et remitte vobis: date et dabit vobis: Homelia. xxix. in qua principaliter instat declarare duo illa gratia elemosinarum scilicet erogare et remittere alijs.

So frēs vires paruas habeo: sed verbum dei magnas habere in cordibus vestris: Ergo et quod lēte dicim: valde auditis si obedieritis. Tanquam p nubem sua: per aiaz pphetā dñs tonuit: si sensus habetis et pauistis. Manifeste enim dixit: nec exposito: hinc ista necessaria sed factorē. Quo mihi inquit multitudinem facit istiorum vobis? Quis enim ex quibus ista de manibus vestris? De nos dñs: non nra. Si sacrificiū christiani est elemosyna in pauperem. Hinc enim fit de peccatis populi? Nisi autem peccatis populi fiat de: quod remanebit nisi re? Ab eis peccatis et delictis sine quibus vita ista non ducit: mudant homines per elemosynas: Quosque duos generat erogando et remittendo. Erogando quod habes bonum: remittendo quod patris malum. Hec duo gratia elemosynarum dñs magister bonorum: qui verbū breuiat super terrā: ut esset fructuosus et non onerosus: quod breuiter fuerit complexus audire: Remittite inquit et remitte vobis: pertinet ad ignoscendum. Date et dabit vobis: pertinet ad erogandum. Et illa elemosyna quod ignoscis homini nihil potest. Ecce statim veniam peti: ignoscis: nihil amittis. Charitate amplior domū rediit. Illud aliud genus elemosynarum ubi iubemur erogare indigentibus graue videtur: quod quod quis dederit: hoc ipsum quod dabit non habebit. Et quid est hinc: curos nos facit apostolus quod dixit. Proinde quisque habet: non ut alijs sit refectio vobis angustia. Merita ergo vniuersis vestris suas non thesaurizare attēdite in terra: det: non perit quod datur. Hoc dico hoc non perit: sed dico hoc solum non perit. Alia vero quod non dederis et abundat tibi: aut cum viuis amittis: aut cum morieris dimittis. Deinde fratres mei tanta promissio quod non horretis: Dimitte te inquit dimittet vobis: date et dabit vobis. Si dicit date et dabit vobis: attēdite cui dicat: Hoc dicit deus: mortali dicit i mortalis: medico dicit tantum per famulas. Hec enim breuiatur: est quod dedit: inuenit: quod feneretur. Dem in vltima: sed deo non homini. Et damus quod abundat: ei damus quod dedit quod demus: et per modicum rebus perferimus nobis: per mortales: per peribilibus: per rebus quod eterna sunt: incorruptibilia: et sine fine manentia. Quid multa dicitur? sed: Se promittit quod promittit. Si amas illum: eme illum ab illo. Et ut noueris te ipsi dare: audi illum dicentem: Esuriui et dedistis michi manducare. Sitiui et dedistis michi potum. Ho spes fui suscepisti me. Nudus fui et vestisti me. Nudus fui et vestisti me. Inclusus fui et venisti ad me. Et dicit illi: Quid te vidimus in his necessitatibus? Respondit: ministravi tibi: Et ille. Si vni ex minimis meis fecisti michi fecisti. De deo accipit in terra. Ipse dat: ipse accipit: quasi fenestra traiecitium facit. Hic das tibi recipis. Hic das res putat: tibi recipis res fine masuras: et quicquid dicit deo: Libera me dñe ab homine malo: hoc enim modo carauimus. Scio enim quod gemitu dicat: Libera me dñe ab homine malo. Quis enim in ista seculo non patitur aliquod hominem malum? Quis ergo dicit deo? Libera me dñe ab homine malo: si cut totis precoribus dicit: sic itentis oculis te pus attēde. Libera me dñe ab homine malo. Fac tibi respondisse deum. A quo? Dicitur es a gaio a lucio: a nescio quod quod pateris. Et respondit tibi. De te mihi nihil dicit. Si ab homine malo libero te: patet es liberatus a teipso. Pateris malum: noli teipsum pati malum. Quidam? si inuenit te: quod tibi faciat alter malus? Tu noli esse malus. Hoc tibi dñe auaricia: non te calcet cupiditas tua: non te tritet ira tua. Isti hostes interiores tui qui sunt: Tu ipse: non tibi aliquid facias. Quidam? quod tibi faciat vicinus malus? per non malus: potes malus: videam? quod tibi faciat? Iustus te inueniat: fidelē te inueniat: christiani te inueniat: Quid tibi factur? Quod stephano iudei fecerunt. Faciendo malum miserunt ad bonum. Ergo qui oras ut liberet te deus ab homine malo: attēde te: noli tibi parcere a te: te liberat. Quod te a te liberat: Dimittendo peccata: donando merita: dādo tibi vires pugnandi aduersus cupiditatem tuam: inspirando virtutem: dādo mentem tuam celestem delectationem: quod ista terrena delectatio superest. Hec tibi cum pstat deus: liberat te a te: securus peccatis in huius seculi malis transitorijs cum eis bonis venturum dñs que transire non possunt: Satis sunt vobis. Et idem certe: quod nescio quomodo ego inualidus accedo et lequedo foris fio.

Luc. vi.

A

Es. j.

Luc. vi.

ij. Cor. viij.

B

Luc. vi.

Mat. xxv.

ps. cxxxix

Act. viij.

Sancti Augustini.

Homelia. xxx. et. xxxi.

Aggei. ij.

Ubi. s.

Luc. xvj.

i. Pe. iij.

Tanta est animi mihi: tanta intentio in pfectu vestro. Operari enim in agro fructus sperans minus sentit laborē. Scitis fructus mei quid sint: et vobiscum sim: et omnes sim fructus dei. De eo quod in Aggeo scriptum est: **Deus est aurum et meus est argentum.** Homelia. xxx. In qua dicitur quod ea quodammodo alijs non ex nostris damus sed ex alieno cum omnia a deo habeamus.

Scripturis divinis fratres charissimi legimus deum dicere: **Deus est aurum: et meus est argentum.** Hoc ideo dictum est: ut ille qui non vult cum indigentibus communicare quod habet: cum audit precepta faciente misericordie intelligat deum non vere illius cui iubet: sed de re sua debere donare: et ille qui aliquid porrigit pauperi: non se arbitri de suo facere. **Responde** non tam psumit misericordie nomine in se habere supbie vanitate. **Deus** est inquit aurum: et meus est argentum: non est vestrum o divites terre. Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo? **Aur** quid extollimini dum datis de meo? **Et** vis videre quod iusti iudicis res est aurum: et argentum: unde torquetur inde misericors adiuvans: rem suam divina distribuit iusticia: et recte facta inde manifestantur: peccata inde puniuntur. **Unde** non aurum et argentum atque omnia terrena possessio et exercitatio humanitatis est et supplicium cupiditatis: **Quia** talia de nobis hominibus tribuit: ostendit in eis quanta premat animi: cui divites sunt ipse deus qui tribuit. **Non** enim potest apparere contemptor: nisi eius rei cuius possessor effectus est. **Hic** qui non habet possunt ista contemnere: sed vtrum fingant vere contemnere: deus videt qui cordis inspector est. **Ab** hominibus autem vtrum possint cogitationem contemnere: non nisi in manibus erogatis inspicit. **Quia** autem malis hominibus de ista concedit: ostendit in eis quomodo et in ipsis bonis quod deus largitur crucietur animi: cui vult qui tanta largitur: Bonis autem subministrat occasiones beneficiorum: malos autem torquet timore damnorum. **Et** ideo si amittat vtrumque aurum et argentum: isti celeses divitias leto corde retinebunt: illis autem et bonus temporalibus inanis domus: et bonus eternis inanis conscientia remanebit. **Unde** est ergo aurum et argentum qui novit vtrum auro et argento. **Hic** etiam inter ipsos homines tunc quisque habere aliquid dicendum est: qui benevit. **Hic** quod iuste non tractat: iure non tenet. Si suum esse dixerit: non erit vox iusti possessoris: sed impudētis incubatoris improbitas. Quapropter si homo non impotente dicit aliquid suum: non quod iniqua et stulta cupiditate occupaverit: sed quod prudētissima potestate iustissima moderatio ne tractaverit: quātomagis de vere ac proprie suum esse dicit aurum et argentum: quod et largissima bonitate cōdidit et iustissimo administrat impio: vtrumque in ipsi nutu atque dominatu nec mali nisi ad avaricie supplicium: nec boni nisi ad usum misericordie possint habere aurum et argentum. **Quod** tunc institueret vtrumque vtrumque alteri desit: distribuere atque ordinare non potest.

Si autem solis malis in potestate dare aurum et argentum: recte putaret magnū aliquid bonū. **Rursus** si solis malis deesset: videret magna pena pauperis. **Si** autem solis bonis deesset: videret summa beatitudo pauperis. **Hic** vero si scire vis aurum posse boni haberi: habere boni: non eos per aurum bonos esse habere et mali. **Itē** si scire vis quod non sit miseria pauperis: sunt quidam pauperes beati: sunt quidam pauperes miseri. **Si** scire vis quod non sit beatitudo pauperis: **Ista** ergo aurum et argentum distribuit hominibus cōditor rerum et administrator deus: vtrumque p se naturam suam bonū sit: quibus non summū et magnū bonū: et pro gradu sui ordinis laudabile cōditor vniuersitatis ostendat. **Copia** vero eius non extollat bonos: nec ledat inopia. **Malos** autem cum offerat excedat: cum auferat cruciet. **Res** ergo cōdita et ad conditoris laudem: et bonorum probationem malorumque supplicium recte vituperari nullomodo potest: et eā verissime deus dicit suā quā non solū condit affluētissima bonitate: sed etiam puidētissima moderatiōe dispensat. **Quia** autem hoc genus rerum dñs in euāgelio māmona iniquitatis appellat: significat esse alterum māmona: id est alias divitias: quas nisi iusti et boni possidere non possunt: vtrumque deo māmona iniquitatis vocat: quia iniquitas eas vocat divitias. **In** iusticia vero novit esse alias divitias qui bus homo ad omnia interior: sicut beatus petrus dicit: qui est ante deum diues. **Ille** iuste dicitur divitius: quod bonis meritis iustisq; tribuitur. **Ille** vere dicitur divitius: quod quibus eas habuerit non egebit. **Iste** vero iniuste divitius: non quod iniustus est aurum et argē

tum: sed quod iniustus est eas pulsare divitias: que non auferet egestas. **Tanto** enim magis ardebit quis egestate avaricie: quāto magis eas diligēs maiores habuerit. **Quid** ergo sunt divitie quibus crescit? crescit inopia: **Que** amatoribus suis: quāto fuerint ampliores: non auferit satietas: sed inflamat cupiditatem. **Divitē** tu putas qui minus egeret: si minus haberet. **Hic** autem quod cum haberet pecuniā parū parū lucris suis se letaret: sed postea cum cepit abundare vtrum quidē copijs auri argenti: sed tū false divitie cum parua obtuleris iam recusant: credas eos iam esse satiatos: sed falsus est. **Hic** maior pecunia fauces avaricie non claudit sed extendit: non irrigat sed excidit. **Poculū** respuit: quod fluviū sitit. **Utrum** ergo ditor aut egestior: videndum est: quod cum id vult habere aliqd ne indigeret: non plus habetne minus idigeat. **Sed** non est hec auri culpa et argenti. **Fac** enim misericordie aliquid inuenisse debetur: non ne operante misericordia prebet hospitalitas pegrinis: alunt famelicis: nudis vestiunt: inopes adiuuant: captivi redimunt: construnt ecclesie: reficiunt lassos: pacant luti glos: reparantur naufragi curant egori: corporales opes dispersiunt in terra: spirituales recōdunt in celo: **Quis** hec facit? **Misericors** et bonus? **Quis** facit? **De** auro et argento. **Cui** seruient hec facit? **Et** qui dicit: **Deus** est aurum: et meus est argentum. **Uidetis** iam vtrum arbitror fra

De monomachia golier dauid. Homel. xxxi. **Quas** vniuersum fuit ex allophili. et ex alienigenis: quod bel-
lū gerebat illorpe aduersus filios israel. **Et** orpe dauid sancti cui est psalterium: imo quod ministrauit psalterium spiritibus: puer erat pascens oves pater sui tenera etate: vir dñi adolescētiū: frēs ei iā iuuenes militabāt: et in exercitu regis erāt: attulit eis missus a parenti b aliquid de domo vrbis ipor. **Itaque** illorpe quo pugnabāt i exercitu: inuēti sunt non dñi miles: sed militū mīseri frater. **Ex** tunc tūc golias iste de quo mēto facta ē: ingēs statura corpis armis instructus: viribus enā exercitatus: elat: iactantia: quod supbe puocaret ad monomachia ppsim aduersarius: hoc ē vniuersum de electis ab ipis pcederet aduersus eū: vtrumque pugnantem examētori belli in medio versaret: pacto et placito addito vtrumque illos duorum vicisset: vniuersę parti vni iste steterat tribuere victoria. **Hic** ergo ille ppsim iudeorū filiorū israel: saul erat Angebas: estuabat: querebat: inuēto exercitu parē illi viro: **Non** iuenebat: nec forma corporis: nec audacia prouocatiōis. **Quia** estuaret: ausus ē puer iste dauid non psumēs de viribus suis: sed in nomine dei sui pcedere aduersus eū. **Functus** est regi: non audacia puericie: sed fiducia pietatis. **Receperat** abnuu: non recu sauit. **Intellexit** cui videret audētē puer: aliquid ideo diuinitas esse: nec illū tenera etate sine diuino instinctu talia posse presumere. **Libenter** accepit. pcedit aduersus golias. **In** oibus ergo qui erāt in ea pte vnde pcedebat dauid non erat pre

sumptione nisi de deo: In illis aut tota spes in vni hominis vi-
ribus. Et quid est hō nisi qd in isto psalmo cecinit: Hō vni-
tati assimilatus est: dies ei velut vmbra p̄teritū: Ergo spes
illoz inanis: q̄ collocata est in vmbra transeunte. Armat? est
aut dāuid: vt qm̄ erat viribus impar erat: quasi armis par
esset. Et arma vetera nō adiuuabāt: potius q̄ onerabāt nouā
etate. Et ad hoc p̄tinet qd etiā aplica lectio ante psalmi can-
ticū p̄signauit dices: Exiite vos veterē hominem: et induite
nouū. Soluit dāuid vetustatē armorum: abiicit: onera dixit
esse q̄ implicabāt eū: expeditissimū ille ad p̄liū p̄cedere cu-
piebat: fortis nō in se sed in dño: armat? non tam ferro q̄ fide.
Tame abiectione armis: elegit aliqd vñ pugnaret. Et hoc non
sine sacramento. Itā videris quasi duas quasdā vitas: Itā in
alienigenis veterē: aliā in israelitis nouā: aduersus inuicem
dimicare. In illa parte corp⁹ diaboli: in ista p̄figuratio vñ
nostri iesu xpi. Tultit dñs lapides de torrente de fluuio: po-
suit in vase pastoris quolac mulgert solet. Ita p̄cessit arma-
tus. Quis lapides lex erat. Cōtinē em̄ let dñs libris moy-
si: in ipsa lege decē p̄cepta sunt salutaria: quib⁹ decē p̄cepti
cetera seruati. P̄figuraf ergo lex et quinario et denario nu-
mero. Et ideo dāuid pugnavit q̄nario: qui ait: In psalterio
decem cordarū psallā tibi. Itē oēs quinq; lapides: s; vñm
tulit. Itē in numero lapidum: numerū librorū ostendit: in
vñm lapide vñm implentū legē. Vñtas em̄ ipsa implet le-
gem: id est charitas. Ideo sublati sūt illi lapides q̄nq; de flu-
uio. Fluuius quid significat? Illo tempore semp in scripturis
eadē significat rebus certis. Quinario numero. p̄pter dñs
libros moyſi. Quid significat qd de fluuio sunt ablati et positi
in vase pastoris? Jam dixim⁹ aduētū dñi nostri iesu xpi vt
vere vinceret diabolus: lex transiit ad gratiā: Quid tam si-
gnificat gratiā? q̄ lactis copia: Sublati sunt illi lapides de
fluuio. Fluui⁹ significat populū fluxū: deditū temporalibus
rebus: amantē transiit: et cupiditatis impetu in mare hu-
tus seculi decurrentē: qualis erat p̄p̄s iudeorū. Vetus acce-
perat legē: sed calcabat legē: et transibat sup legem: et ferebat
in mare: quomodo fluui⁹ sup illos lapides. Non em̄ lapides
illi limitē fecerāt fluuiorū stauerēt fluuiū. Qd si ita essent: si
gnificarent coercionē legis: eos qui cōfluere ceperūt volu-
ptatib⁹: cupiditatib⁹ suis: veniētes ad p̄cepta legis cō-
stiterēt: et refrenarēt impetus libidinis suarū. Itō autē ita erāt
illi lapides: sed in fluuio super quos transiebat aqua: sicut su-
pra legem transgressos popul⁹ transiebat. Inde ergo dñs tu-
lit legem ad gratiā: id est de fluuio tulit et in vase pastoris po-
suit. Qui vult ergo implere legē: gratiā cogitet: hoc est ho-
mō totum qd innotescit ei de deo: quod dat illi gratiā suā vnde
presumebat dāuid. Solas aut de se de virib⁹ suis superbus
elatus: inflatus: primo totā victoriam vniuersę partis sue in
se vno p̄stituit. Et q̄ oīs supbia habet impudētiā frontis: in
ipsa fronte lapide veniēte deiecit? est. Et vacuata est frons q̄
habebat impudētiā supbie sue: et vicit frons q̄ habebat hu-
militatē crucis xpi. P̄opterea et nos signū ipsū crucis in
frōte portam⁹: q̄ illud intelligim⁹. Hoc dixit fratres mei: qz
multi hoc faciunt: et intelligere nolūt. Factorem querit deus
signorū suorum nō pictorem.

De eo quod dñs ait in euāgelio: Nō potest fi-
lius a se facere quicq̄ nisi quod viderit patrem fa-
cientē: tractat etiā p̄ncipaliter in hac homelia
de fide.

Homelia. xxxij.

Incana et secreta regni dei prius querūt credentes
quos faciāt intelligētes. Fides em̄ gradus est in-
telligendi: Intellect⁹ aut meritū fidei. Aperte hoc
propheta dicit omnib⁹ p̄propere et p̄postere intel-
ligentiā requirētib⁹ et fide negligentib⁹. Ait em̄: Nisi credi-
deritis non intelligetis. Habet ergo et fides ipsa quoddā lu-
men suum in scripturis: in prophetia: in euāgelio: in aplicis
lectioib⁹. Quia em̄ ista que nobis ad t̄ps recitant: lucerne sūt
in obscuro loco vt nutriamur ad diē. Dicit apls petrus: Ita
benemus certiorē prophetici sermonē cui beneficiis inredē-
testant: lucerne in obscuro loco: donec dies luceat: et luci-
fer oriatur in cordib⁹ vestris. Uideris ergo fratres q̄dū sint
peruersi. p̄perando vitiosi qui tanq̄ immatūri cōcepti an-
te oriū querūt ab oriū qui nobis dicit: Quid me subes crede-
re qd nō video: vides aliqd vt credas? Subes credere dñi non

vidēs: ego videre volo et vidēdo credere: nō audiēdo. Dicit
pp̄heta: Nisi credideritis nō intelligetis. Ascendere vis et gra-
dus obliuisceris. Vtiq; peruerse hō si ita tibi posses ostēdere
qd videres: nō horarer vt crederes. Ergo fides est: sicut ali-
bi diffinitū est: sperantiū substantia: p̄ficio rerū q̄ nō vident. Ita
si nō vident: quō p̄sunt qz sunt: Vñ em̄ sunt ista q̄ vides
nisi ex illo qd nō vides: Vtiq; vides aliquid vt credas aliqd
et ex eo qd vides credas qd nō vides. Ne sis ingratus ei q̄ te fe-
cit videre vñ possis credere qd nondū potes videre. Dedit ti-
bi de⁹ oculos i corpore: rationē in corde: excitat rationē cordis
erige interiorē habitatorē interiorū oculoꝝ tuorū: assumat fe-
nestras suas: inspicat creaturas dei. Est em̄ aliqd int⁹ qui p̄
oculos videat. Itaq; qñ aliqui in me cogitas auerso interi⁹ ha-
bitatore: que sūt ante oculos tuos nō vides. S; fenestre em̄ fru-
stra parēt qñ qui p̄ eas attēdit absens ē. Itō ergo oculi vident:
s; quidā p̄ oculos vident: erige illū: excita illū. Itō em̄ denega-
tū est tibi: rationale aial te de⁹ fecit: p̄posuit te p̄coribus: ad
imaginē suā te formauit. Siccine vt oculos debes vt p̄corū
vt videas quid addas vñtū: nō mēti? Erige ergo rationale
aspectū: vt oculos vt homo: intēde celū: terrā: ornamenta
celi: fecunditatē terre: volat⁹ autū: natat⁹ pisciū: vim seminū:
ordinē tēporū. Intēde factarū q̄refactorē: Aspicue que vides.
et q̄re quē nō vides. Crede iēu quē nō vides: p̄p̄ ista q̄ vides.
Et ne sermōe meo te exhortatū putes: apls audi dicitē. In-
uisibilia em̄ dei a creatura mūdi p̄ ea q̄ facta sūt: spiciūt. post-
ponebas ista nec attēdebas vt hō sed vt aial irrōnale. Clama-
uit ad te p̄pheta et frustra clamauit: Nolite esse sicut equi et
mulus quib⁹ nō est intellect⁹. Vides ergo ista postpone-
bas: Quotidiana miracula dei nō facilitate s; assiduitate vt
luerāt. Quid em̄ difficult⁹ cognitionē q̄ vt nascat hō qui non
erat: moriēdo discedat in se creta qui erat: nascēdo procedat
in publica q̄ nō erat: Quid tā mirabile: qd tā difficile cogni-
tu⁹? Deo aut facile factū. Mirare ista: exp̄giscere: insolita no-
sti mirari: maiora sūt q̄ q̄ videre p̄sueuisti. Mirati sūt hoies
dñm dei nostrū iesum xpm̄ de dñs panib⁹ saginasse tot mil-
lia: et nō mirant per pauca grana impleri segetib⁹ terras. Que
aqua erat vinū factū: viderūt hoies et obstupuerūt: qd aliud
sit de pluuiā per radicē vitis? Ipse illa fecit: ipse ista. Illa vt
pascaris: ista vt mireris. S; vtraq; miranda sunt: qz opa dei
sunt. Uidet hō insolita et mirat⁹: Vñ est ipse hō qui mirat⁹ vbi
erat: vñ p̄cessit: vñ forma corp⁹: vñ mētorū diffinitio: vnde
habuit? iste speciosus: de quib⁹ p̄mordijs: de q̄ p̄temptibi-
lib⁹: et mirat⁹ alia cū sit ipse mirator magnū miraculū. Vñ er-
go ista que vides nisi ex illo quē nō vides? S; vt dicere cepe-
ras: qz tibi ista viluerant: venit ipse ad faciendā insolita vt in
ipsis solitis agnosceres artificē tuū. Venit ille cui dictū est:
In noua signa: Cui dictū est: Mirifica misericordias tuas.
Largiebas em̄ eas: largiebas et nemo mirabatur. Venit q̄ par-
uus ad paruos: venit medic⁹ ad egrotos q̄ poterat venire cū
vellet: redire cū vellet: facere q̄quid vellet: iudicare vt vellet
Et hoc qd vellet ipsa iusticia est: et qd ille vult in quā ipsa ius-
ticia est. Non em̄ iniquū est qd ille vult: aut equū p̄tē esse qd
nō vult. Venit suscitare mortuū mīrātib⁹: reddere luci hoies
q̄ erat in luce: q̄ quotidie q̄ nō erāt p̄ducit ad lucē. Fecit ista et
p̄empt⁹ est a multis: plus attēdentib⁹ nō q̄ magna faceret: s;
q̄ paruus: tanq̄ dicit⁹ apud se: Ista diuina sūt: s; iste hō
est. Duo ergo vides: diuina et hoiem. Si diuina non p̄t fieri
nisi a deo: vident in hoie lateat de⁹. Attēde in q̄que vides:
crede que nō vides. Itō te deseruit qui vocauit vt credas: q̄-
uis iuberet te illud credere qd nō potes videre: nō tē te dimit-
tit nihil videntē vnde possis credere qd nō vides. Parua ne
signa: parua ne idicia sūt creatoris ipsa creatura: Venit etiā
fecit miracula: nō poteras videre dei: poteras hoiem: deus
fact⁹ est hō vt in vno tibi esset: qd videres et qd crederes: In
p̄ncipio erat verbū et verbū erat apud deū de⁹ erat verbum.
Audis nōdū vides. Ecce venit: ecce nascit⁹: ecce de femina
p̄cedit q̄ fecit masculū et feminā. Qui fecit masculū et feminā
nō est fact⁹ p̄ masculū et feminā. Contempr⁹ em̄ eras forte
qui nasceretur: non contemnis quomodo nascere: qz semp
erat ante q̄ nasceretur. Ecce in quā assumpsit corpus: undū
est carne: processit ex vtero. Jam ne vides: iam inquam vi-
des carne: interrogo: sed carne ostendo: vides aliquid: et non
vides aliquid. Ecce in ipso partu: ecce iam duo sunt: et qd vi-
deas et qd nō videas: sed vt ipm̄ qd vides credas qd non vi-

Esa. vij.

B
Deb. xj.

Gen. j.

Gen. j.

Rom. j.

Ps. xxxj.

Mat. xij.

Joh. ij.

D

Eccl. xxx.

Ps. xvj.

Joh. j.

Gen. j.

Sancti Augustini.

des. Cōtemnere ceperas: qz vides qui natus est: crede qd nō vides: qz de virgine nat⁹. Quātulus est inquit qui nat⁹ est: s; quātus est qui de virgine nat⁹ est. Et ille qui de virgine nat⁹ est miraculū tpale tibi attulit: nō est natus de patre: s; de patre hoīe: natus est de carne. Sed nō tibi videat impossibile qz natus est p solā matrē qui fecit hoīem ante patrē: matrēz. Attulit ergo tibi tempale miraculū: vt tu cū queras z mireris eternū. Et enī ipse qui tanq; sponsus pcessit de thalamo suo: de vtero s; virginali vbi sancte nuptie facte sūt verbū caro attulit inq; miraculū tempale: sed ipse est eternus: ipse est patri coetern⁹: ipse est qui in pncipio erat verbū: z verbum erat apud deū: z deus erat verbū. Fecit tibi vnde sanareris vt viderē posses qd nō videbas. Quod ptemnis in rpondu est pteplatio sanati: s; medicamentum egroti. Noli festinare ad vñonē sanorū. Angeli vident: angeli gaudēt: angeli pascuntur z viuūt: nec deficit vñ pascunt: nec minuit esca ipsorū. In sublimitib; thronis: in partib; celorū: in his q; supra celos sūt videt verbū ab angelis z gaudet: z māducat: z permanet. S; vt panē angelorū manducaret hō: dñs angelorū facit: est hō. Sed est salus nostra: medicina infirmorū: cibusanorū. Et loquebat hoībus z dicebat qd audistis: Hō potest fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Itaz ne putam⁹ est aliquis qui intelligat: itaz ne putamus est aliquis in quo pscit colligi carnis ad intuentū vñcūq; splendorē diuinitatis Locut⁹ est: loquamur z nos: ille qz verbūz: nos qz de verbo. Quare autē nos vñcūq; de verbo: Qz ad similitudinez verbi per verbū. Quātū ergo capim⁹: quātū illi in ineffabilitatis participes esse possum⁹: loquamur z nos: nec cōtradica nobis. Ppcessit em̄ fides nostra vt dicam⁹: Credidi ppter qd locut⁹ sum. Loquor ergo qd credo vñcūq; etiā vñcūq; video ille magis videt: hoc videre vos nō potestis. S; cū dixerō: qz videt qd dico siue credat z me videre qd dixi: siue non credat: qd ad me illud: sinceriter videat z de me qd vult credat. Hō potest fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientem. Hic arrianorū error exurgit: sed exurgit vt cadat: qz nō humilitat vt surgat. Quid est qd te mouit: filiū minorē vis dicere. Audisti m̄: Hō pōt fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Minorē vis ex hoc filiū dici: Hōi hoc nō ui hoc te mouit: crede minorē nō esse: videre nondum potes credere: hoc est qd paulo ante dicebā. S; quomō inquit contra verba ipsi⁹ creditur sum⁹: Ipse dicit: Hō pōt fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Attēde z qd sequit⁹. Quēcūq; em̄ facit pater eadē z fili⁹ facit: nō dixit talia. Paulū attendat hoīas vestra ne vobis in pñs strepitū faciat. Tranquillo corde opus est piaz deuota fide: intēone religiosa: Hō in me vasculū: sed in illū attēdite qui panē ponit in vasculo. Attēdite ad fidē vt anim⁹ indutus fide sit intellectu capax: ea que dicta sunt festina leta facilia sonuerunt: exbilarauerūt mētes vestras: securi estis: intellexistis que dixi: Que vero dicturus sum spero aliquos intellecturos: verorū tñ nō omnes intellecturos. Et qz de nobis pposuit per lectionēz euāgelij vnde dicam⁹: nec vitare possum⁹ qd pposuit magister: forte vereor: ne qui nō intellexerint: qui fortassis plures erunt vt putent me frustra sibi locutū: sed tñ ppter eos qui intellexerint nō frustra loquor. Letet qui intelligit: patienter ferat qui nō intelligit: qd nō intelligit ferat z vt intelligat dissulat. Hō ergo ait: Quēcūq; pater facit talia fili⁹ facit: tanq; alia faciat pater: z alia faciat fili⁹. Videbat em̄ tanq; hoc dixisse cum superi⁹ diceret: Hō facit a se fili⁹ quicq; nisi qd viderit patrē facientem. Intēde: Itaq; tibi ait: nisi qd audierit patrē iubentē: sed viderit inq; patrē facientē. Si ergo carnalem intellectū: vel potius sensum interrogem⁹: quasi duos sibi pposuit artifices patrē z filiū: patrē facientē nullo viso: filiū facientem a patre viso: Carnalis adhuc aspectus est: Eleuātū ē ea que supiora sūt intelligam⁹: ista humiliora abiecit nō declinam⁹. Primo sic nobis ante oculos pstituiam⁹ aliquid: putemus esse duos fabros patrē z filiū. Fecit pater archā quā fili⁹ facere nō poterat nisi patrē videret facientē. Attēdit archā quā fecit pater: z fecit archā aliā talez: nō eandem. Differo paululū verba que sequunt⁹ iam interrogo arrianū. Siccine intelligis quomō pposui z fecit pater aliqd qd cū videret fili⁹ patrē facientē fecit z ipse tale aliqd: hōc em̄ vident sonare verba quib; pmo⁹ es. Itaq; em̄ ait: Hō pō

Homelia. xxxij.

test a se facere fili⁹ quicq; nisi qd audierit patrē iubentē: S; ait: Hō pōt a se facere fili⁹ quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Ecce si sic intelligi fecit pater z attēdit fili⁹ vt videret ipse qd faceret. Faceret autē aliud aliquid tale quale fecerat pater. Hoc qd fecit pater per quē fecit: Si nō per filiū: si nō per verbum incurrit in blasphemā euāgelij. Dia em̄ per ipz facta sunt. Ergo iā qd fecerat pater p verbū fecerat: si p verbū fecerat: per filiū fecerat. Quis est ali⁹ qd attēdit vt faciat aliud aliqd qd viderit patrē facientē: Hō soler⁹ dicere duos filios habere patrē: Un⁹ est vñcūq; de illo genit⁹. Per misericordiā vero suā solus ad diuinitatē z nō solus ad hereditatē. Lobe redēs vñcūq; suo fecit pater: nō quos de sua substantia sicut ipz genuit: s; quos de familia sua p ipm adoptauit. In adoptio nē qd p filiorū vocati sum⁹: sicut sancta scriptura testat⁹. qd ergo dicis: Ipse vñcūq; loquit⁹: ipse fili⁹ vñcūq; genit⁹ in euāgelio loquit⁹: ipm verbū nobis verba fecit: ipm audiūm⁹ dicentē: Hō potest fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Jam fecit pater vt videat qd faciat filius: z tñ nil facit pater nisi p filius. Certe turbatis heretice: certe turbatis: s; tanq; helleboro accepto turbatis vt saneris. Jam te nō inuenis sententiā tuā: ca: nālē intutū tuū: quantū arbitror etiā ipse p demnas. Repone oculos carnis post te: erige si aliquid habes in corde: diuina intueri. Audis quides humana verba p hominē: per euāgelistā p euāgelistā audis humana verba sicut hō. S; de verbo dei audis vt humana audias: diuina cognoscas. Ragit autē magister vt erudiret: semiauit quēstionē vt moueret intētionem. Hō pōt fili⁹ a se facere quicq; nisi qd viderit patrē facientē. Cōsequēs erat qd diceret: Quēcūq; em̄ pater facit: talia facit fili⁹: Hō hoc ait: sed dūcūq; pater facit: hec eadē z fili⁹ facit. Hō alia pater facit: alia fili⁹ facit: qz oia que pater facit p filiū facit. Sufficit autē lazari filius: nūquid pater eū nō suscitauit: Illuminauit fili⁹ cecus: nūquid pater nō illuminauit: Illuminauit pater p filiū in spūs sancto Trinitas est: s; vna opatio: vna maiestas: vna eternitas: vna coeternitas: z opa eadē trinitatis. Hō alios hoīes creat pater: alios filios: alios spūs sanct⁹. Qnū eundēq; hominē z patre filius spūs sanct⁹ creat: pater z fili⁹ z spūs sanctus vñcūq; deo creat. Attēdis pluralitatē psonarū: s; vñtate diuinitatis agnosce. Pppter pluralitatē em̄ psonarū dictum est: Faciam⁹ hoīem ad imaginē z similitudinē nostrā. Hō ait: faciam⁹ hoīem: z attēde cū facio vt possis tu alteruz facere. Faciamus inq; pluralitatē audio: ad imaginē nostrā itē pluralitatem audio. Vbi ergo singularitas diuinitatis: lege sequēta Et fecit de⁹ hoīem. Dicit⁹: Faciam⁹ hoīem: z non dicit fecerunt dij hoīem. Intelligit vñtas in eo qd dictū ē: Fecit de⁹ hoīem. Vbi est ergo intētio illa carnalis: Cōfundat⁹ abscondatur: perimaf. Loquaf nobis verbū dei. Jam piz: tā credēs: tā imbuti fides cōparato aliquo merito intelligētie: conuertam⁹ nos ad ipm verbū: ad fontē luminis z dicam⁹ simul. Dñe eadē fecit pater que tu: qz qd dicit facit pater p te facit. Te verbū audiūm⁹ in principio: nō vidim⁹: s; credim⁹. Vbi consequēter audiūm⁹: qz oia per te facta sūt. Dia ergo qd facit pater per te facit. Eadēq; ergo facis qd pater. Quid est qd te dicere voluisti. Hō pōt fili⁹ a se facere quicq;: Video em̄ equalitatē quandā tibi cū patre: in eo qd audio: Quēcūq; pater facit: hec eadē filiū facit: Agnosco equalitatē hic intelligo hic capio vt possum: Ego z pater vñcūq; sum⁹: quid est qd nō potes facere quicq; nisi qd videris patrē facientē: Quid est hoc: forte dicat mihi: imo dicat nobis oībus: Hoc em̄ qd dixi. Hō pōt fili⁹ facere quicq; nisi qd viderit patrē facientem: videre meū quō intelligis: videre meū quid est: Sequestra paululū formā serui quā ppter te suscepit. Et enī in illa forma serui dñs nō oculos z aures habebat in carne: z illa forma hūana qlēr nos portam⁹ eadē figurā corporis erat: eadē linea: mēta mēbroz. Caro illa venerat ex adā: s; nō ille erat adā: s; dñs ambulans siue in terra siue in mari: sicut ei placuit sicut voluit: qz quicq; voluit potuit: isperit qd voluit: iecit oculos vidit: auertit oculos z nō vidit: a tergo erat qui sequebat⁹: ante erat qui videret oculos corporis qd ante erat videbat. Diuinitatem veronihū latebat. Sepone se pone inq; paululū formā serui: formā dei vide in qua erat anteq; mundus fieret: in qua erat equalis patri: per eum hoc accipere intellige qd tibi ait: Qui cum in forma dei esset nō rapinā arbitrat⁹ esse se equalem deo. Vbi eūz vide si potes: vt possis videre quid

Ps. xviii.

Joh. i.

Ps. lxxvii.

Joh. v.

Ps. cxi.

5

Joh. i.

Ro. viii.

Joh. v.

Joh. i.

Joh. i.

Joh. i.

Phil. ii.

Sancti Augustini. Homelia. xx. xiiij. et. xxxiiij. Fo. cxxvii.

Joh. i. sit videre ipsius. In principio erat verbum. Quomodo videtur et
bum: Habet ne oculos verbum: an in illo se inueniunt oculi no
strum: oculi non carnales: sed oculi piorum cordium: Beati enim
mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Aspicis christum hominem
et deum: ostendit tibi hominem: seruatur tibi deum. Et vide quod deus
tibi seruatur qui se tibi hominem ostendit. Qui diligit me inquit
Joh. xiiij. mandata mea custodit: Qui diligit me diligit a patre meo: et
ego diligam eum: Et tanquam diceret: quid ei dabis quod diligit
Et ostendit inquit me ipsum illi. Quid est hoc fratres: Quem
iam videbant ipse se illis demonstraturum promittebat. Quibus?
De verbis quibus? Ab eis: an a quibus non videbatur? Sic loquens
apostolo cuidam ait querenti videre patrem: et sufficeret ei vi
centi: Ostende nobis patrem: et sufficit nobis. Et ille stans ante
oculos seruatur: in forma seruatur oculi dei: facit formam dei
ait illi: Tanto tempore vobiscum sum et non cognouistis me? Qui
me videt videt patrem: patrem queris videre: me vide: vides
me et non vides me. Vides quod pro te assumpsi: non vides quod
pro te seruauim. Audi mandata: purga oculos: quod qui diligit me
mandata mea custodit: et ego diligam eum. Tanquam custodientes
mandata mea: et tanquam sanato per mandata mea ostendam me
ipsum illi. Si ergo fratres videre non possumus: quid sit videre
verbi: quo inuis: quia visio non est: pro opere erigimus: quod
nobis ostendi volumus: quod videre non possumus: Ideo ista di
cta sunt que desideramus: videre non quod iam possumus cape
re. Videre enim verbi: Si videas forte in eo quod vides vide
re verbi: ipsum verbum videbis: non aliud sit verbum: aliud vide
re verbi: ne ibi sit aliquid coaugmentatum: et copulatum: et du
plex et compaginat. Simpler enim aliquid est ineffabilis sim
plicitate. Non quod admodum homo aliud est homo: aliud vi
dere hominis. Non aliquid extrinsecus quod est videre hominis
et mater homo: hoc est quod dicebat dicturus me aliquid quod
non posset omnes intelligere: etiam dominum faciat ut aliqui in
tellerent. Fratres mei ad hoc exhortatur ut videamus: vide
re verbi vitra vires nostras esse: quod parue sunt: nutriende: per
ficiant: Unde Mandatis. Quibus? mandata: Qui diligit me
mandata mea custodit. Que mandata? Nam enim crescere evolu
mus: iam roborari: iam perfici ut videamus videre verbi: Dic ita:
Joh. xiiij. dñe que mandata? Mandatum novum do vobis ut vos inuicez
diligatis. Hanc ergo fratres charitatem debetate fontis hau
riam: ista capiam: in ea nutriamur. Cape per quod sis capax
Charitas te gignat: charitas nutriat: charitas perficiat: cha
ritas roborat ut videas videre verbi non aliud esse verbum
et aliud videre ipsi: sed ipsum quod est videre verbi: hoc esse ver
bum: et cito forte intelliges: quod illud quod dictum est: Non potest
filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem: tale
est ac si diceret: non esset filius nisi de patre nasceretur. Suffi
ciat fratres noui id me dixisse: quod cogitatum forte aperitur
multis. Sepe verbi dicti forte obliuiscitur.

ps. lxxxiij. De eo quod propheta dicit in psalmo: Cor meum
et caro mea exultauerunt in deum viuum. Home
lia. xxxiiij. in qua quomodo in deum exultare de
bemus succincte declarat.

Joh. v. Qui diligit me diligit a patre meo: et ego diligam eum: Et tanquam diceret: quid ei dabis quod diligit
Et ostendit inquit me ipsum illi. Quid est hoc fratres: Quem
iam videbant ipse se illis demonstraturum promittebat. Quibus?
De verbis quibus? Ab eis: an a quibus non videbatur? Sic loquens
apostolo cuidam ait querenti videre patrem: et sufficeret ei vi
centi: Ostende nobis patrem: et sufficit nobis. Et ille stans ante
oculos seruatur: in forma seruatur oculi dei: facit formam dei
ait illi: Tanto tempore vobiscum sum et non cognouistis me? Qui
me videt videt patrem: patrem queris videre: me vide: vides
me et non vides me. Vides quod pro te assumpsi: non vides quod
pro te seruauim. Audi mandata: purga oculos: quod qui diligit me
mandata mea custodit: et ego diligam eum. Tanquam custodientes
mandata mea: et tanquam sanato per mandata mea ostendam me
ipsum illi. Si ergo fratres videre non possumus: quid sit videre
verbi: quo inuis: quia visio non est: pro opere erigimus: quod
nobis ostendi volumus: quod videre non possumus: Ideo ista di
cta sunt que desideramus: videre non quod iam possumus cape
re. Videre enim verbi: Si videas forte in eo quod vides vide
re verbi: ipsum verbum videbis: non aliud sit verbum: aliud vide
re verbi: ne ibi sit aliquid coaugmentatum: et copulatum: et du
plex et compaginat. Simpler enim aliquid est ineffabilis sim
plicitate. Non quod admodum homo aliud est homo: aliud vi
dere hominis. Non aliquid extrinsecus quod est videre hominis
et mater homo: hoc est quod dicebat dicturus me aliquid quod
non posset omnes intelligere: etiam dominum faciat ut aliqui in
tellerent. Fratres mei ad hoc exhortatur ut videamus: vide
re verbi vitra vires nostras esse: quod parue sunt: nutriende: per
ficiant: Unde Mandatis. Quibus? mandata: Qui diligit me
mandata mea custodit. Que mandata? Nam enim crescere evolu
mus: iam roborari: iam perfici ut videamus videre verbi: Dic ita:
Joh. xiiij. dñe que mandata? Mandatum novum do vobis ut vos inuicez
diligatis. Hanc ergo fratres charitatem debetate fontis hau
riam: ista capiam: in ea nutriamur. Cape per quod sis capax
Charitas te gignat: charitas nutriat: charitas perficiat: cha
ritas roborat ut videas videre verbi non aliud esse verbum
et aliud videre ipsi: sed ipsum quod est videre verbi: hoc esse ver
bum: et cito forte intelliges: quod illud quod dictum est: Non potest
filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem: tale
est ac si diceret: non esset filius nisi de patre nasceretur. Suffi
ciat fratres noui id me dixisse: quod cogitatum forte aperitur
multis. Sepe verbi dicti forte obliuiscitur.

ps. lxxxiij. De eo quod propheta dicit in psalmo: Cor meum
et caro mea exultauerunt in deum viuum. Home
lia. xxxiiij. in qua quomodo in deum exultare de
bemus succincte declarat.

Joh. iij. Qui diligit me diligit a patre meo: et ego diligam eum: Et tanquam diceret: quid ei dabis quod diligit
Et ostendit inquit me ipsum illi. Quid est hoc fratres: Quem
iam videbant ipse se illis demonstraturum promittebat. Quibus?
De verbis quibus? Ab eis: an a quibus non videbatur? Sic loquens
apostolo cuidam ait querenti videre patrem: et sufficeret ei vi
centi: Ostende nobis patrem: et sufficit nobis. Et ille stans ante
oculos seruatur: in forma seruatur oculi dei: facit formam dei
ait illi: Tanto tempore vobiscum sum et non cognouistis me? Qui
me videt videt patrem: patrem queris videre: me vide: vides
me et non vides me. Vides quod pro te assumpsi: non vides quod
pro te seruauim. Audi mandata: purga oculos: quod qui diligit me
mandata mea custodit: et ego diligam eum. Tanquam custodientes
mandata mea: et tanquam sanato per mandata mea ostendam me
ipsum illi. Si ergo fratres videre non possumus: quid sit videre
verbi: quo inuis: quia visio non est: pro opere erigimus: quod
nobis ostendi volumus: quod videre non possumus: Ideo ista di
cta sunt que desideramus: videre non quod iam possumus cape
re. Videre enim verbi: Si videas forte in eo quod vides vide
re verbi: ipsum verbum videbis: non aliud sit verbum: aliud vide
re verbi: ne ibi sit aliquid coaugmentatum: et copulatum: et du
plex et compaginat. Simpler enim aliquid est ineffabilis sim
plicitate. Non quod admodum homo aliud est homo: aliud vi
dere hominis. Non aliquid extrinsecus quod est videre hominis
et mater homo: hoc est quod dicebat dicturus me aliquid quod
non posset omnes intelligere: etiam dominum faciat ut aliqui in
tellerent. Fratres mei ad hoc exhortatur ut videamus: vide
re verbi vitra vires nostras esse: quod parue sunt: nutriende: per
ficiant: Unde Mandatis. Quibus? mandata: Qui diligit me
mandata mea custodit. Que mandata? Nam enim crescere evolu
mus: iam roborari: iam perfici ut videamus videre verbi: Dic ita:
Joh. xiiij. dñe que mandata? Mandatum novum do vobis ut vos inuicez
diligatis. Hanc ergo fratres charitatem debetate fontis hau
riam: ista capiam: in ea nutriamur. Cape per quod sis capax
Charitas te gignat: charitas nutriat: charitas perficiat: cha
ritas roborat ut videas videre verbi non aliud esse verbum
et aliud videre ipsi: sed ipsum quod est videre verbi: hoc esse ver
bum: et cito forte intelliges: quod illud quod dictum est: Non potest
filius a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem: tale
est ac si diceret: non esset filius nisi de patre nasceretur. Suffi
ciat fratres noui id me dixisse: quod cogitatum forte aperitur
multis. Sepe verbi dicti forte obliuiscitur.

religiosa opera et deo placita concupiscit. Caro autem exultat
quando pudica est: quando sobria: quando nulla impuritate pol
luitur: quando nullis inmundis actibus foedat. Videre enim
e diuerso et agnoscite: quod vera sunt que dico: Si viderit aliquis
vestrum hominem iniusta dicentem: nunquam dicere potest quod cor illius
exultat in deum viuum: Aut si quis alius viderit ebriosum im
pudicum: fornicatorem: nunquam dicere potest quod cor illius
exultat in deum viuum: Nulla enim caro exultat in deum: que viuunt in vi
tio. Ideo ergo propheta dicebat: Cor meum et caro mea exulta
uerunt in deum viuum. Quia cor retinebat plenam religionis
fidem: et carne seruabat deuotam corporis sanctitatem. Nec si
ne causa in consequentibus statim psalmista subdidit dicens:
Et enim passer inuenit sibi domum: turtur nidum ubi reponat pul
los suos. In turtur enim passere: saluator noster significatur. Fra
tres charissimi: passer enim vultus: per parua auit est. Turtur
enim vt legimus: pudicissima. Et ideo saluator noster passer dicitur:
quod docuit primus humilitatem. Turtur dicitur: quod primus do
cuit castitatem. Unde etiam in canticis cantum propheta dicit
Vox turturis audita est in terra nostra. Vox turturis doctrix
na intelligit saluatoris. Audire cepit: puritatem castitatis ad
amavit. Et enim passer inuenit sibi domum: et turtur nidum sibi
ubi reponat pullos suos. Que est enim domus christi nisi ecclesia
dei: Que est domus christi: nisi conuentus populi christianorum?
Hanc ergo domum saluator cum ingenti pietate quesitum in
uenit. Hanc peculiariter diligit. Merito peculiariter diligit
quam peculiariter suo sanguine comparauit. In hac ergo do
mo saluator congregat pullos suos. Quos ergo credimus? et pi
pulos: Quos nisi populos christianos? Denique qui sunt domi
nostri pulli: ipse hodie conuentus vester ostendit. Dum enim aspi
cio vestram congregationem congregasse in ecclesia: pullos vos
video saluatoris. Legamus? quibus in alijs libris scriptum: vt su
pra dixi: Et turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos: et vt
in persona ecclesie bene conuenit: id est quod nos saluator et
congregat reponat. Congregat enim nos vt doctrinam illius au
diamus: et reponit: vt ab insidijs diaboli tuti esse possimus. Quod
vt faciat et vt quotidie faciat: precemur de saluatorem nostrum
cui est cum patre et spiritu sancto honor et gloria in secula seculi
lorum: Amen.

**De eo quod dominus ait in euangelio: Ego sum via: ve
ritas et vita. Homelia. xxxiiij. in qua hortatur etiam
nos si per viam velimus ire que christus est: nos
mites humilesque esse oportere.**

Ergo nos diuine lectiones ne desperatione fra
gamur: et rursus terrere ne supbia ventilemur. Te
nere autem viam mediam: veram: rectam: tanquam iter sint
stra desperationis et dexteram presumptionis difficil
limum esset nobis nisi christus diceret: Ego sum via: ego sum inquit
via: veritas et vita. Tanquam diceret: Quas vis ire? Ego sum via
Quo vis ire? Ego sum veritas. Vbi vis permanere? Ego sum
vita. Secure ergo ambulemus in via: sed insidias timeamus
iuriam. Inimicus insidiari non audent in via: quod spiritus est via
Sicut via plane non desinet. Unde et in psalmo dicit. In
iuxta semitas scandala posuerunt mihi. Dicit et alia scripta. Me
meto quod in medio laqueorum ingrederis. Isti laquei iter quos
ingredimur non sunt in via: sed in iuxta viam. Quid formi
das in via? Tunc time si deseras viam. Non ideo etiam permittitur
ponere iuxta viam laqueos: ne securitate exultationis via de
seras: et in insidias incidas. Quia christus humilis: christus veritas et
vita: christus excelsus et deus. Si ambules in humili: puenies ad
excelsus. Si infirmus humilis non asperneris: in excelsis fortissi
mus permanebis. Que enim causa humilitatis christi: nisi infirmi
tas tua? Veniret ad te tantum medicus? si vel sic egrotares vt tu
possis venire ad medicum? Venit docens humilitatem: quare
deam? quod superbia nos redire non sinebat. Quia et superbia fece
rat recedere exaltatum humanum cor: aduersus deum: et negligens
in ipsa sanitate precepta salutaria: decidit anima in infirmitate: di
scat audire infirma que contempnit foris. Audiat vt surgat:
que spreuit vt caderet. Audiat tandem experimento edocta: quod
preceptum noluit obtemperare. Docuit enim ea miseria sua quod mali sit
ad domino fornicari. Recedere enim ab illo simpliciter singula
ri beno: in istas multitudinum voluptates: in amorem secu
li corruptionemque terrenarum: fornicari est a deo. Et quo
dammodo fornicantem allocutus est vt rediret: sepius me per

Sancti Augustini.

Homelia. xxxiiij.

Mat. vij.

Gen. j.

Philip.
lxvii.

Zach. j.

Mat. vij.

Joh. xliij.

Joh. x.

Mat. xj.

prophetas increpat tanq[ue] fornicariam: n[on] tam[en] desperatam
quia in manu habet etiam mundanionem fornicarie: qui in-
crepat fornicariam. Non enim sic increpat vt insultet: sed ad
confusionem vult perducere vt sanet. Et clamauit scriptura
vehementer nec palpaui adulado: quos voluit reparare fa-
cendo. Adulteri nescitis: quia amicus huius mundi inimi-
cus dei constituitur: Amor mundi adulterat animam: amor
fabricatoris mundi castificat animam: sed nisi de corruptio-
ne erubuerit: ad amplexus illos castos redire non concupi-
scet. Confundat vt redeat q[ui] se iactabat ne rediret. Superbia
ergo impediabat aie reditu[m]. Qui aut[em] increpat n[on] facit pactu[m]
s[ed] ostendit p[er]cti. Q[ui] n[on] volebat aia videre: pone[re] ei ante oculos
Q[ui] post doctus habere stipula[m] in oculo fratris tui: trab[em] aut[em]
in oculo tuo n[on] vides: Reuocat ad se q[ui] ibat a se. Sic ut a se ie-
rat: sic a d[omi]no suo ibat. Se eni[m] respexerat: sibi q[ui] placuerat: sue
q[ui] potestatis amatrix facta fuerat: recessit ab illo: n[on] rema-
nit in se: a se repellit: a se excludit: in exteriora prolabiur.
Amat mundus: amat tp[er]alia: amat terrena: q[ui] se ipsam ama-
ret neglecto a quo facta est ia minus esset: iam deiceret ama-
do q[ui] minus est. Min[us] est eni[m] ipsa q[ui] de[us]: et longe minus: tan-
toq[ue] minus quantum minus est res facta q[ui] factor. Ergo ama-
tus erat de[us]: et amand[us] est de[us]: ita vt si fieri potest nos ipsos
obliuiscamur. Quis ergo est iste tr[an]sit? Oblita est aia se ip[s]am
sed amando mundu[m] oblita est se: sed n[on] amando artificem mun-
di: pulsa est a se. Pulsa ergo a se quodam[od]o p[er]didit se: nec fa-
cta sua nouit videre. Iustificat iniquitates suas: se[pi]s et sup[er]bi
petulantia: in luxuria: in bonorib[us]: in potestatib[us]: i diuitijs: i
poteria vanitatis: Arguit: corripit: ostendit sibi: displicet sibi
p[er] se feditate: desiderat pulchritudine[m]: q[ui] ibat effusa: redit
p[er]fusa. Contra illa videt ozare: an p[er] illa q[ui] dicit: Imple facies
eor[um] ignominia. Aduersari apparet: inimicus apparet. Au-
di quod sequit[ur]: et vide vtr[um] ozare possit amicus. Imple inquit
facies eor[um] ignominia et queret nomen tuu[m] d[omi]ne. Oderat eos
quor[um] facies ignominia implere cupiebat. Glide qua[m] admo-
dum amat eos quos vult querere nomen d[omi]ni. Amat tantum:
an odit t[ame]n? An odit amat? Immo odit et amat. Odit tua
amarte. Quid est odit tua amarte? Odit q[ui] fecisti: amat q[ui]
fecit de[us]. Que s[un]t eni[m] tua nisi peccata: Et q[ui] de[us] tuis q[ui] fecit
deus hoie[m] ad imaginem similitudine[m] sua[m]: Regligis q[ui]
factus es: et diligis q[ui] fecisti. Amas extrane op[er]a tua: negli-
gis in te opus dei. Merito is: merito laboris: merito a tempo-
re: merito a iudicio: Sp[iritus] ambulans et n[on] reuertens: Audi
pot[er]it vocat[ur] dicit[ur]: Quertimini ad me: conuertar ad vos
I[st]o eni[m] deus auertit et couertit: man[us] corripit in comitabi-
lis corripit. Auertit: q[ui] tute auertit. Tu ab illo fecisti ca-
sum: n[on] ipse ante fecit occasum. Ergo audi dicit[ur] tibi: con-
uertimini ad me: conuertar ad vos: hoc est eni[m] conuertar ad
vos: q[ui] couertimini ad me. Fugientis deorsu[m] p[er]sequit[ur]: facie[m]
deit[us] illuminat. Quo eni[m] fugies a deo fugies: Quos fugies
fugies ab illo q[ui] nullo loco p[er]tinet: et nusq[ue] absens est: Qui p[er]
sum liberat: punit auersum. I[st]a habes iudice[m] fugies: patre[m] ha-
beto rediens. Lumuerat aut[em] sup[er]bia: et ipso tumore per angu-
stiam redire n[on] poterat. Clamat ille qui facit est via: Intrate
per angustia[m] portam. Conas ingredi: impedit tumor: et tanto
magis p[er]niciose conas: qu[am]to magis impedit tumor. Tumi-
dum aut[em] v[er]ax angustia: veratus aut[em] amplius timebit. Am-
plius tumens quando intrabit: Ergo detumescat. Q[ui] detu-
mescat: Accipiat humilitatis medicamentu[m]: bibat cotra tu-
more[m] poculu[m] amar[um] s[ed] salubre. Bibat poculu[m] humilitatis.
Quid se artat? I[st]o sinet moles: n[on] magna s[ed] tumida. Magni-
tudo eni[m] soliditate[m] habet: tumor inflatione[m]: I[st]o sibi magnus
tumor videatur: detumescat vt magn[us] sit: vt cert[us] sit: vt soli-
dus. I[st]o ista desideret: n[on] de ista p[er]p[er]a reru[m] labentiu[m] corru-
ptibilisq[ue] glorie. Audiatur eni[m] ip[s]i qui dixit: Intrate p[er] angu-
stiam porta[m]: dicit[ur]: Ego su[m] via. Quasi eni[m] quereretur tumid[us]
qua intrabo: Ego su[m] via inquit: per me intra: n[on] nisi p[er] me am-
bulas vt intres p[er] ianuam. I[st]a si cur dixit: Ego su[m] via: ita etia[m]
Ego su[m] ianuam. Quid quer[is] quare deas: quo redeas: qua in-
tres? He alibi erres: ip[s]e tibi oia factus est. Breuiter ergo
dicit: Humilis esto: mitis esto. Audiam[us] hoc aptissime dicit[ur]
tem: vt videas qua sit via: que sit via: quo sit via: quo vis ve-
nire. Certe forte auaricia oia vis possidere. Oia mihi inquit
tradita sunt a patre meo. Fortasse dicit[ur] es: Ch[rist]o sicut tra-

dita: n[on] mihi. Audi apl[us]m dicit[ur]: Audi vt dixi i adudum: ne
desperatione frangaris. Audi qu[od] amat[ur] es: turpis fed[us]: an-
teq[ue] esset in te: q[ui]d amari dignu[m] esset. Amat[ur] es p[er] v[er]o dignus
fieres qui amareris. Etenim x[rist]us (sicut ait apostol[us]) p[ro] impijs
mortuus est. An forte impi[us] amari merebat[ur]? Quare? Quid
merebatur impius? Damna[m]us respondes. Ch[rist]us t[ame]n p[ro] im-
pijs mortuus est. Ecce quid tibi p[re]stit[us] est impio: iaz p[ro] q[ui]d
seruas? Quid p[re]stit[us] est impio? Ch[rist]us p[ro] impijs mortu[us]
est. Desiderabas aut[em] oia possidere: noli per auaricia[m] p[er]petra-
tem hoc quere: per humilitate[m] hoc quere. Si eni[m] ita quesieris
possidebis. Tenebis eni[m] eum per que[m] facta sunt oia: et cu[m] ip[s]o
oia possidebis. I[st]o hec q[ui]s ratiocin[an]do dicim[us]? Audi apl[us]m
dicent[em]. Qui filio p[ro]p[ri]o n[on] peperit: sed p[ro] nobis om[n]ib[us] Ro. viij.
tradidit illu[m]. Quom[od]o n[on] etia[m] cum illo om[n]ia nobis dona-
uit? Auare: ecce habes oia. Omnia que amas vt n[on] impedia-
ris a ch[rist]o cotemne: et ip[s]e tene in quo possis om[n]ia posside-
re. Ip[s]e ergo medicus n[ost]ri talis indigens medicamento: n[on]
vt exhoraret egrotu[m] bibit: q[ui]d opus n[ost]r[um] erat tanq[ue] recusantes
alloquens: et trepidu[m] erigens bibit p[ro]prio. Calice[m] inquit que[m] ego
bibitur[us] sum: qui in me n[on] habeo q[ui] ab illo calice[m] sanet: bibi-
turus sum t[ame]n ne tu dedigneris bibere cui opus est vt bibas.
Iam videte fratres si amplius egrotare debet genus huma-
nu[m] accepta tanta medicina? Iam humilis de[us]: et ad huc p[er]-
bus homo. Audiatur: discat: Oia mihi inquit tradita sunt a pa-
tre meo. Si desideras oia: mecu[m] habebis: si desideras patre[m]
per me habebis: et in me habebis. Nemo cognoscit patre[m] nisi
filius: Holi desperare. Veni ad filiu[m]. Audi q[ui] sequit[ur]: Et
cui voluerit fili[us] reuelare. Dicebas n[on] possum. Per angustia[m]
me vocas. I[st]o possum intrare per angustiam. Venite inquit ad
me oes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos. Tollite iugum meu[m] sup[er] vos: et discite a me. Ma-
gister angeloru[m] clamauit v[er]bu[m] dei: quorati oia[m] oes
metes sine defectu pascunt. Libus reficiens et integer p[er]-
mens clamat et dicit: Discite a me. Et laudat p[ro]p[ri]us dicent[em]
Discite a me. I[st]o respondeat: quid dicit[ur] a te? A magno eni[m]
artifice nescio q[ui]d audiri sum: cu[m] dicit: Discite a me. Quis
est qui dicit: discite a me? Qui formauit terra[m]: qui diuisit ma-
re et arida[m]: qui creauit volatilia: qui creauit animalia terre
na: qui creauit oia nantia: qui posuit in celosydera: qui di-
stinxit die[m] et nocte[m]: qui firmavit ip[s]i[m] firmamentu[m]: qui luce[m] a
tenebris separauit: ip[s]e dicit: Discite a me. I[st]o q[ui]d forte hoc
nobis dicitur? Est vt ista cum illo faciam[us]? Qui hoc potest: io-
lus deus facit. Holi inquit timere: n[on] te onero. Hoc a me di-
sce q[ui]d p[ro]pter te factus sum. Discite a me inquit n[on] formare cre-
atur[as] que per me facta est: nec illa quide[m] dico discatis: q[ui]d
busdam donauit quibus voluit n[on] om[n]ib[us] suscitare mortuos
illuminare cecos: aperire aures surdoru[m]: nec ista p[ro] magno
velitis discere a me. Sauli discipuli et exultantes redieru[n]t Luc. x.
dicentes: Ecce in nomine tuo et demonia nobis subiecta sunt.
Aut illis iesus: Nolite in hoc gaudere: q[ui]d demonia vobis sub-
iecta sunt: gaudete potius: q[ui]d nomina vestra scripta s[un]t in ce-
lo. Quibus voluit donauit expellere demonia: donauit qui-
bus voluit mortuos suscitare. Facta sunt: hec miracula ante
incarnatione[m] d[omi]ni. Suscitati sunt mortui: mudati sunt leprosi iij. Reg.
Legim[us] hec. Et quis fecit t[ame]n nisi ille qui postea homo x[rist]us iij. et. v.
post dauid: sed deus x[rist]us ante abraam: ip[s]e donauit hec om[n]ia:
ipse p[er] homines fecit: nec t[ame]n om[n]ib[us] hec dedit: I[st]o q[ui]d
bus hec n[on] dedit desperare debent: dicere se non puenire ad eu[m]:
q[ui]d hec dona accipere non meruerunt. In corpore mebra
sunt: aliud potest illud membra[m]: aliud illud. Compegit cor-
pus deus: n[on] tribuit auri vt videat: nec oculo vt audiat: nec
fronti vt olfaciat: nec manui vt gustet. Non dedit hec: sed o[mn]i-
bus membris sanitate[m] dedit: compage[m] dedit: vnitatem dedit
spiritu[m] om[n]ia pariter viuificauit et vniuit. Sic ergo dedit cui-
dam mortuos suscitare: alij dedit disputare: Om[n]ib[us] tamen
quid dedit: Discite a me q[ui]d mitis sum et humilis corde. Q[ui]d Mat. xj.
audiuim[us] dicent[em]: Mitis sum et humilis corde: Fratres mei
tota medicina nostra ista est: Discite a me quia mitis sum et
humilis corde. Quid prodest si miracula facit et sit sup[er]b[us]:
n[on] sit mitis et non humilis corde? Nonne in illo numero de-
putabitur eorum qui vendituri sunt in finem dicitur: Non-
ne in noie tuo p[ro]phetauim[us]: et i noie tuo virtutes multas feci-
mus: S[ed] q[ui]d audiit: I[st]o noui vos. Recedite a me oes q[ui] op[er]a

Sancti Augustini. Homelia. xxv. Jo. cxxvii.

mini iniquitate. qd ergo pdest vt discam? qm mitis suz hūilis corde. Charitate inserit r germanissimā charitatē sine pfusio ne sine inflatione: sine elatione: sine fallacia: Hoc inserit qd dicit: Discite a me qz mitis sum r humilis corde. Qm potest fin certissimā habere charitatē supb? r inflat? Necesse est vt inuideat. An forte qui iuidet amat: r nos erram? Absit vt qdsc sic erret vt inuidū dicat habere charitatē. Ergo qd dicit apo stol? Charitas nō emulat: Quare nō emulat? Non inflatur: Lausam statim subiecit vnde abstulerit emulationem chari tati: Qz nō inflat: non emulat. Primo quidem illud dixit: Charitas nō emulat: sz tu quasi qres: quare nō emulat: ad didit: nō inflat. Si qz iō emulat qz inflat: si nō inflat nō emulat Si charitas nō inflat r iō nō emulat: charitatē inserit qui ait Discite a me: qz mitis sum r humilis corde. Jam quilibet ha beat quod vult: acriter se vnde vult. Si linguas hoim loquar r angelozū: charitatē aut non habē: factū sum vt eramentū so nans aut cymbalū tinnēs. Quid sublimi? munere linguarū diuersarū: Eramentū est cymbalū tinnēs. Si auferas cha ritatē: audi alia munera. Si sciam oīa sacramenta. Quid ex cellēus: Quid magnificētus: Audi adhuc aliud: Si ha beam omnē pphetiā r omnē fidem: ita vt mōtes transferaz: charitatē autē nō habē: nihil suz. Accedit ad ampliora fra tres: Quid aliud dixit: Si distribuā oīa mea paupib? quid potest fieri perfecti? Quādoquidē diuiti ppter pfectionē hoc dñs imperauit dicens: Si vis pfect? esse: vade vnde oīa que habes r da pauperib? Jam ergo pfect? est: qz vendidit oīa sua r dedit pauperib? Nam ideo addidit: Et veni seqre me. Quid oīa indg da pauperibus: vt veni sequere me. Quare te sequor? Jā venditis oībus distribuīs pauperib? nōne pfectus suz: quid opus est vt te sequar? Sequere me vt discas qm mitis sum r humilis corde. Potest em quisqz vēdere oīa sua r dare pauperib? nondū mitis nō humilis corde: Certe potest. Si em oīa mea distribuero pauperib? Et adhuc au di. Nam quidā relictis omnib? q habuerūt: iaz secuti sūt do minū: sed nondū ad pfectū secuti. Ad pfectū em seqē imi tari. Non potuerūt ferre tēamentū passionis. Jaz petr? fra tres erat ex his qui dimiserāt oīas secuti erant dñm. Jaz dī uite illo cū tristitia recedente: vbi cōturbati discipuli inter rogauerūt: q quis tandē posset esse pfect? r eos solatus est dñs: dicit aut dñs: Ecce nos dimisim? oīa r secuti sum? re: qd ergo nobis erit? Et dicit dñs quid eis hic daret: quid infu turū referuaret. Tū istē ita ex eoz numero qui hēc fecerāt. At vbi ventū est ad articulū passionis: ad vocē vni? ancille: ter negauit eū cum quo se moritur esse pmiserat. Intēdat ergo charitas vīa: Glāde inquit oīa tua vēde r da pauperib? r ha bebis thēaurū in celo: r veni sequere me. Perfect? est petr? iam dñs in celo sedente ad dexterā patris: tūc pfect? est r ma tur? factus. Ad passionē ergo cū sequere dñm nō pfect? erat At vbi nō esse cepit in terra quē sequere tūc pfect? est: imo vero semp ante te habes quē sequaris: dñs exemplū in terrā posuit cū euāgelū ibi reliquit: in euāgelio tecū est. Hō em mentū est dicens: Ecce ego vobiscū sum omnib? dieb? vsqz ad psumationē seculi. Ergo sequere dñm. Quid est seque re dñm? Imitare dñz. Quid est imitare dñz? Discite a me qz mitis sum r humilis corde. Qz si distribuero oīa mea paupe ribus: r tradidero corp? meū vt ardeā: charitatē aut non ha beam nihil mihi pdest. Exhortor ergo charitatē vestraz ad ipsam charitatē. Hō autē exhortaret ad charitatē nisi aliq charitate. Quod ergo inchoatū est exhortor: vt impleat: r qd ceptū est rogo vt pficiat. Et p me a vobis rogari quēso: in me pficiat qd vos moneo. Dēs em impfecit sumus: et ibi pfi ciemur vbi perfecta sunt omnia. Paul? apostol? dicit: Fra tres ego me nō arbitro: apphēdisse. Ipse dicit: Hō q: iam acceperim: aut iam pfect? sum. Et quisquis hoīz se audet de pfectione iactare? Immo confiteamur imperfectionē vt me reamur perfectionem.

De predicatione tempoz christianoz in diui nis scripturis. Homelia. xxv.

Ad omnib? scripturis diuinis fratres charissimi: christianozū tempa pdicta sunt. Hoc iō qz futurū erat: vt reges terre qui ppter idola psequēbantur xpianos: ppter xpm idola dederent: r subiugaret oīs potestas iugo xpi: vt implere qd dictū est: Ultus sū eas

Quid est em vltus sum eas? Vindicauit me de ipfis. Corpus xpi loquit. Vindicauit me de inimicis meis. Quomodo me vindicauit? Occidendo in eis errorem: suscitādo fidē. Quic quid em erat qd in omnib? malis r pueris psequēbas xpia nos: deletū est. Homo em qm te psequit: noli attēdere illam si guram quā fecit de? aut aiām illā quā spirauit de? Hō te psequit qd fecit de? sed mala que fecit hō. Oīa que fecit deus laudat deū. Audistis in benedictionib? r auditis omni solē nitare qm legunt: quomō oīa laudat deū: celestia r terrestria: angeli: hoīes: luminaria celi: arbores terre: flumina: maria: quicqd de? creauit: siue in celo: siue in terra: siue in mari lau dant deū. Nunqd aliq ibi audistis: qz laudat deū avaricia Nunqd aliq ibi audistis: qz laudat deus ebrietas? Nunqd audistis ibi: qz laudat deū luxuria? Nunqd aliq audistis: qz laudat deū heresis? Oīa ista quare nō laudat deū? Qz nō sūt creata a deo. Et arbor seruauit qd creata ē: hō deleuit quod erectus est. Si em seruaret in se bonū qd in illo creauit deus id est imaginē suā: semp laudaret deū: nō solū lingua sz r vita Ergo pdicta sūt tpa nostra. Sz in tpb? nostris pdicta sūt futura scismata. Quomō ergo pugnaui illa ecclia cōtra dia bolū: sic r ista pugnat. Nunqd cessat pugnare aduersus dia bolū? Sz dictū est de diabolo: qz leo r draco est. Leo ppter impetū: draco ppter insidias. Leo apte irascit: draco occul te insidiat. Pugnaui ecclia pzonib? tpb? aduersus leonē pugnari mō aduersus draconē. Sz quomō victus est leo: vin cit r draco. Que fortitudo leonis cōtra illū leonē de quo scri ptū est: Vicit leo de tribu iuda: Et q fortitudo draconis cō tra mortē dñi qui serpentē suspendit in ligno? Trumphauit em de morte quā diabol? ppinauerat p astutias suas homi ni. Et cū exaltaret moyses serpentē in heremo in ligno: ppfs qui mordebatur a serpēte: attēdebat serpentē sanabatur. Sic et mō quēcūqz momorderit astutia sathane: intueat xpm in li gno pendentē. Ibi em mors occisa est: dñs semp viuūt. Syt occideret mores vestit? est morte. Hō em potuit mors mori nisi in vita. Hō moris amaritudo nisi in dulcedine: nō mori tur frigus nisi in calore: nō est mortua mors nisi in vita. Quis est vita? Christus? nos. Sz vita induta erat mortē. Crucifix? est: occisus est: mortuus est: r resurrexit tota vita. Interfecta morte r degluta morte iam vita surrexit: vt diceret de illo apls. Scim? qz xps non mori: r moriet vltro nō diabit. Qz aut dñata est primo homini mors: volēti dominata est: infla uit se aduersus eū satelles leonis. Tunc iudex a quo iudica batur erexit ceruicē r ait. Hō mihi respōdes? Rugit? seuit leo nis: tumēt colla serpentis: Sedant ad responsionē agni: qui nouit occidere leonē. Audi qz volenti dñata est mors. Cū em hec ab illo audiuit: respōdit: Hō haberes in me potestātē: ni si data tibi esset de celo. Quis dedit hanc desup potestatem? Deus: Quis est de? Pater r fili? r spū sanct? Cū ergo esset homini potestas in deū: ab ipso deo accepit potestātē homo vt iudicaret deū: deū occultū: hoīem manifestū. Et ergo leo nēt draconē de quo supradictū est possim? cū dei adiutorio vincere: cū grandi timore ac tremore ante oculos habeam? illud qd ait apls petrus: Aduersari? vester diabol? tanq leo rugiens aliqd deuorare querens circuit. Et illud qd de dra cone apls nos admonet vt eū omni sollicitudine caueamus. Apraui vos inqt vni viro virginē castā exhibere xpo. Sz ti meo ne sicut serpens seduxit euaz astutia sua: ita r sensus vbi corripant a simplicitate que est in xpo iesu. Qm ergo tibi ali qua publica tribulatio nata fuerit: r abiē a se uiciā leonis in tellige. Qm te male: cupiscētē ad avariciā vel luxuriā calli da seductione sollicitat: draconis blandimenta cognosce. Si ergo fidē rectam cupis fideliter custodire: in aduersis fortis esto cōtra leonis seuitiā. Si vero virginitatē anime integraz seruare desideras: quantū potes obserua blādimenta dra conis: Ne forte si incaut? fueris qnq sensus qui in te sunt quasi quinqz virgines pmitras a serpēte corūpi. Quicqd em pul chrefcit vīu: quicqd dulcescit gustu: quicqd blandit auditu quicqd lenocinat odoratu quicqd mollescit a tactu: in his oī bus si incauti fuerim? surreptib? occupentis malis: aie virginitatē corrumpi pmittim? r implex in nobis illud qd p prophetam dictū est: Intrauit mors per fenestras vestras. Per hos enim quinqz sensus quasi per quasdam ianuas aut mors aut vita ad animam nostram ingreditur. Simus ergo auxiliante dño de illis quinqz virgib? sapientib? q sicut

Ps. cxvii

B

Apoca. x.

Huc. xxi.

Job. iij.

Roma. vi.

Job. xix.

Ubi. 5.

L

i. Petri. v.

ij. Cor. xi.

Dicte. ix.

Mat. xxv.

Sancti Augustini. Homelia. xxxvij. Fo. cxxix.

Matth. xvi. et dixerunt ei. Dñe audiuimus q. Alle planus: id est ille ipo-
stor: dicitur discipulis suis: q. resurrexurus erit occisus: iube:
custodiatur sepulchri: ne forte veniat discipuli eius nocte et
auferant eum: et fiat error maior prore. At illis pilatus. Ha-
beris militibus: ite custodie sicut vultis. Acceperunt milites:
posuerunt ibi. Mali sunt isti: ipsi sunt dati ppter sepulturam
eius ad custodiendū. Sed vñ pbamus q. mali sunt: Milites
innocētes erāt missi: aude eis pcepit: venerūt ad sepulchrū
custodierūt. Audi q. mali sunt. Lege euangelii. Postea q.
resurrexit dñs et viderunt angelū: cōterriti et cōsternati sunt.
Quādo dicū est alijs. Nolite timere vos: isti timore pcussi:
quia fide subleuati nō sunt. Et tñ cum ista scirēt: venerūt ad
iudeos: dixerūt illis ista oia. Dixerūt iudei. Damus vobis
pecuniā. Ergo mali erāt: veritate absconderūt: mēdaciū vē-
diderunt. Et quō mendaciū vendiderūt: Non mirū: mēda-
cium vēdiderūt: mendaciū cecis cecis. Dicite dicū est illis:
quia dormiētib⁹ nobis venerūt discipuli eius: subtraxerūt
illum. Quamitas vēdēs vanitātē: vanitātē auditoris vanis
et credituris. Hodie q. hoc est apud iudeos: sic habet ipa fa-
ma q. vana: q. falsa: q. inanis. Et istimonij martyriū nolunt
audire: vt vñat: et testimonij dormientij audiūt vt percat.
Si dormiebāt custodes: vñ scire potuerunt quis illū tulerit
de sepulchro: Aut qd vigilabas male? Male de quo nō si-
ne causa dicit ppheta. Dabo malos p sepultura eius. Ma-
li. O pessimi: aut vigilabatis et custodire debuistis: aut dor-
miebatis et quid sit factū nescitis. Impletū est enī qd spirit⁹
sanctus p psalmistā multū ante pēdixerat. Cogitauerūt cō-
siliū qd nō potuerūt stabilire. Hos ergo fratres charissi-
mi pro quorū salute ista oia et pēdicta sunt et impleta: gratias
agam⁹ diuine misericordiē: et q. sum possum⁹ totis viribus
laboremus: vt bñficia dei nō nobis iudiciū pariant sed pfe-
ctū: vt cū tremēdus iudicij dies et tēpus reddendē rōnis ad-
uenerit: quicqd nobis dñs et saluator noster cōtulit iudicā?
integrū inueniat iudicaturus. Equidē ille cū venerit reddi-
turus est qd promissū: sed rēstuturū est qd redemit: et qd in
primo aduētū protulit: exactus est in secūdo. Quis multū
presumere debeamus de misericordiā dei: nō tamē negligē-
ter debem⁹ timere iusticiā eius. Cū iusticia enim te iudica-
bit: qui cū misericordiā te redemit. Itā q. tam longo tpe pec-
camus et parcat: nō est negligētia sed patiētia. Non ille potē-
tiam pdidit: sed nos ad penitentiā seruauit. Timeam⁹ ergo
iusticiā cuius misericordiā desideram⁹. Parcat enī mō
sed nō taceat: sed si taceret nō semper tacebit. Audiam⁹ ergo eū
dum nō taceret in pcepto: si volum⁹ vt nobis parcat cū non ta-
cuerit in iudicio. Modo enī prerogā nobis misericordiā:
tunc a nobis eriget iusticiā: reddet vñ cui⁹ sūm opera sua:
Jacobi. ij. ac fiet illud qd apostolus dicit. Iudicium sine misericordiā
illi qui nō fecerūt misericordiā.

Job. xij. **Deo qd dñs dicit in euāgelio. Qui amat ani-**
am suā pdet illam. Homelia. xxxvij.
Ephe. v. **Odo fratres charissimi cum diuina lectio legere**
audiuim⁹ vñ dñm dicentē. Qui amat animā suā:
perdet illā. Quic sententiē quasi contrariū videret
esse qd ait apłus. Nemo vnq. carnē suā odio ha-
buit. Si ergo nemo est qui carnē suā oderit: quātomagis ne-
mo est qui oderit aiām suā? Multū quippe aiā carnī spō-
nitur: q. ipsa est habitatrix: caro habitaculū. Et aiā dñatur:
caro autē seruit. Aiā superior est: caro subiecta est. Si q. ne-
mo vnq. carnē suā odio habuit: qd est qui aiām suā oderit?
Propter h nō parū questionē nobis intulit pñs euāgelii:
lectio: vbi audiuim⁹. Qui amat aiām suā perdet illā. Pe-
riculosum ē hominī aiām amare ne pdat. Sed si ppter ea pe-
riculosum est vt amēs aiām tuā ne pereat aiā tua: ideo nō de-
bes illā amare: q. nō vis illā perire. Si autē nō vis illam pe-
rire: amas illā. Quid est h si amo pdo? Ergo nō amē ne pe-
dam. Sed q. timeo pderē iō non amo: vt q. eo qd timeo. Di-
cit et alibi dñs. Quid pdest hominī si totū mundū lucre: aiē
vero sue detrimentū patiat? Ecce q. sic est amanda aiā vt lu-
cro totū mūdū pferat: et tñ obferuet qui aiā amat: q. si amat
perdet illā. Itā vis perdere eā: noli illā amare. Sed si nō vis
eā pderē: nō potes eā non amo. Sūt ergo q. peruerse anti-
mā suā amāt: et hoc vult dei sermo corrigere: nō vt oderint
animā suā: sed vt recte diligāt. Male enī diligēdo pđunt eā:

et sit quiddā magnum quasi pposterū et cōtrariū. Sed ita-
tamē sit vt si diligas eā peruerse: pđas illā. Si oderis illā re-
cte: cōserues illā. Est ergo quiddā peruersus amor eius: et qd:
dam rectū odiū eius. Sed amor peruersus ab odio: odiū re-
ctum ab amore est. Quis est peruersus aiē amor? Quādo dili-
gis aiām tuā in iniquitatibus: audi q. ab odio venit amor iste
peruersus. Qui autē diligit iniquitatē: odit animā suā. Odiū
autē rectū vide: q. ab amore venit. Ibi dñs securus ait. Qui
autē odit aiām suā in hoc seculo: in vitā eternā inueniet eā.
Vltiq. qd vis inuenire in vitā eternā: multū amas. Qd amas
ad tēpus quid pderit? Aut subduces illi: aut subducis nbi
Cū fueris tu subtrahat: perit ipse amor: cū fuerit illud subtra-
ctū: perit qd amasti. Ubi ergo aut amatoz perit: aut qd ama-
tur: nō est amandū. Sed quid est amandū? Qd nobiscū pō-
tē esse in eternū. Sed si vis animā tuā in eternū habere saluā:
oderis eā ad tēpus. Ergo odiū rectum ab amore venit: per-
uersus amor ab odio venit. Quis igit modus diligēdi aiā?
Puratis martyres non amare aiās suas? Videtis certe mō
si cui⁹ vita pñs seculi periclitet: quō amici eius currūt p
ea: quō currūt ad ecclesiā: rogat ep̄s vt intermittat si quas
habet actiones: currat: festinet. Quare? Pro aiā. Et oēs cō-
tremiscunt: oibus ceteris reb⁹ intermissis festinādū esse de-
cernūt. Dis festinatio laudat: ois tardatio accusat. Quare?
Pro aiā. Quid est pro aiā? Re moriā homo. Nō nouerant
martyres amare aiās suas: et tamē hoc est pro aiā ne moriā
hō. Mors hōis iniquitas est. Si curris pro hac vitā centū mi-
lia: quorū milia debes currere pro vitā eternā? Si festinas lu-
crari dies paucos et ipsos incertos. Hodie enī hō a morte li-
berat⁹: nescit vtrū cras moriā: tamē si sic currūt ppter lu-
cū paucorū dierū: et vsq. in senectā pauci dies sunt: quō
currēdū est p vitā eternā? Amor ergo peruersus aiē ab odio:
amor autē rectus valde paucorū est. Itā sicut nemo est qui nō
diligat aiām suā: sic nemo est qui nō amet carnē suā. Unde
fieri pōt vt verū sit qd ait apłs. Nemo vnq. carnē suā odio
habuit: et aiā non amet. Discamus ergo fratres amare aiās
nostras. Dis voluptas seculi trāsitoria est. Est amor vtilis:
est amor noxi⁹: amor amore ipeditur: amor noxi⁹ recedat:
et amor vtilis succedat. Sed q. hōies nolūt illinc recedere:
ideo in illos nō potest aliud introire: vt nō capiāt: pleni sunt:
fundant et capiūt. Pleni sunt enī amore voluptatū carnalī:
pleni sunt amore vite pñs seculi: pleni sunt amore auri et argē-
ti: possessionū seculi huius. Quia ergo pleni sūt: sic sunt quo-
modo vasa. Vis vt intret mel vñ acetū nondū fudisti? Fun-
de qd habes vt capias quod nō habes. Ideo prima renūcia-
tio est huic seculo: et deinde conuersio ad deū. Qui renūciat
fundit: qui cōuertit implet: sed si nō fiat corpe solo: sed et cor-
de. Quenī autem fratres quō crescat iste amor. Habet enim
initia sua: habet augmenta sua: habet pfectionē suā. Et debe-
mus nosse qd ceperit: vt eū augmento cohoitemur: qd nec ce-
perit: vt eū quo incipiat moneam⁹: quis et ceperit et creuerit:
vt eū ad perfectionē incitemus. Primo illud attēdat chari-
tas vestra: amores oēs et dilectiones pri⁹ sunt in hōibus de
se: et sic de alia re quā diligūt. Si diligis aurū: prius te dili-
gis et sic aurū: q. si tu mortuus fueris: nullus erit qd aurū pos-
sideat. Ergo dilectio vñ cui⁹ a se incipit: et nō potest nisi a
se incipere: et nemo moneat vt se diligat. Hoc enī nō solū inest
hōibus sed et pecorib⁹. Videtis enī fratres quē ad modū nō
tantū ingētes bestie et magna aialia: vt sunt boues aut came-
li vt elephāti: sed et musce: sed et vermiculi minimi quō nolūt
mori et diligāt se. Omnia aialia mortē fugiūt. Ergo diligūt
se: custodire se volūt: alia velocitate: alia latebris: alia resistē-
do et repugnādo. Oia tamē aialia pro vitā suā pugnat: mori
nolūt: custodire se volūt. Amant ergo se: incipit et aliud ama-
ri. Sed qd est ipm aliud? Quicqd amaueris: aut h est qd tu:
aut inferi⁹ te est: aut superi⁹ te est. Si inferi⁹ te est qd amas:
ad cōsolandū ama: ad tractandū ama: ad vtendū ama: nō ad
illigandū. (Ubi gratia) aurū amas: noli te illigare auro:
quāto melior es q. aurū. Aurū enī terra est fulgēs: tu autē vt
illuminareris a dño: ad imaginē dei fact⁹ es. Cum sit aurū
creatura dei: nō tamē fecit deus aurū ad imaginē suā sed te.
Ergo posuit sub te aurū. Amor ergo iste contēnend⁹ est. Ad
vñm assumēda sunt ista: nō eis vñculo amoris quasi glutino
herendū est. Non facias tibi membra q. cum ceperint preci-
di: dolebis atq. crucieris. Quid ergo? Resurge ab isto amore

Mat. xvi. **Deo qd dñs dicit in euāgelio. Qui amat ani-**
am suā pdet illam. Homelia. xxxvij.
Ephe. v. **Odo fratres charissimi cum diuina lectio legere**
audiuim⁹ vñ dñm dicentē. Qui amat animā suā:
perdet illā. Quic sententiē quasi contrariū videret
esse qd ait apłus. Nemo vnq. carnē suā odio ha-
buit. Si ergo nemo est qui carnē suā oderit: quātomagis ne-
mo est qui oderit aiām suā? Multū quippe aiā carnī spō-
nitur: q. ipsa est habitatrix: caro habitaculū. Et aiā dñatur:
caro autē seruit. Aiā superior est: caro subiecta est. Si q. ne-
mo vnq. carnē suā odio habuit: qd est qui aiām suā oderit?
Propter h nō parū questionē nobis intulit pñs euāgelii:
lectio: vbi audiuim⁹. Qui amat aiām suā perdet illā. Pe-
riculosum ē hominī aiām amare ne pdat. Sed si ppter ea pe-
riculosum est vt amēs aiām tuā ne pereat aiā tua: ideo nō de-
bes illā amare: q. nō vis illā perire. Si autē nō vis illam pe-
rire: amas illā. Quid est h si amo pdo? Ergo nō amē ne pe-
dam. Sed q. timeo pderē iō non amo: vt q. eo qd timeo. Di-
cit et alibi dñs. Quid pdest hominī si totū mundū lucre: aiē
vero sue detrimentū patiat? Ecce q. sic est amanda aiā vt lu-
cro totū mūdū pferat: et tñ obferuet qui aiā amat: q. si amat
perdet illā. Itā vis perdere eā: noli illā amare. Sed si nō vis
eā pderē: nō potes eā non amo. Sūt ergo q. peruerse anti-
mā suā amāt: et hoc vult dei sermo corrigere: nō vt oderint
animā suā: sed vt recte diligāt. Male enī diligēdo pđunt eā:

Sancti Augustini. Homelia. xxxviij.

quo amas inferiora quae tu es: incipe amare paria: id est quod tu es. Sed quid multis opus est? Si volueris breviter potes. Quo ordine autem verum amorem et veram charitatem habere possimus: ipse dominus dixit nobis in euangelio evidenter ostendens. **Mat. xxij.** Sic enim ait. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex omnibus viribus tuis: et proximum tuum sicut te ipsum. Primum ergo dilige deum: deinde te ipsum: post hoc dilige proximum tuum sicut te ipsum. Prius tamen discere amare te ipsum: sic dilige proximum tuum sicut te ipsum. Nam si te ipsum non nosci amare: quomodo proximum poteris i veritate diligere? Putat enim non nulli homines legitimo ordine se amare: quando res alienas rapiunt: quasi se inebriant: quando libidini serviunt: quasi per diuersas calumnias iusta lucra conquirunt. Isti tales audiatur scripturam dicentem. Qui diligit iniquitatem odit animam suam. Si ergo amas deo iniquitatem: te ipsum non solum non diligis: sed etiam odio habes: quod aut deum aut proximum diligere poteris? Si ergo vis vere charitatem ordinem custodire: fac iustitiam: dilige misericordiam: fugeluxuriam: incipe secundum preceptum domini: non solum amicos sed etiam inimicos diligere. Et cum hoc fideliter custodire toto corde contederis: istis virtutibus quasi quibusdam gradibus poteris ascendere: ut merearis deum toto animo et tota virtute diligere. Et cum ad istam felicem perfectionem veneris: oculus concupiscentias istius mundi tanquam stercorea computabis. Et cum propheta poteris dicere. Mihi autem adherere deo bonum est.

Ps. lxxij. **De eo quod dominus dicit in euangelio. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Homelia. xxxviij.**

A Non solum in nouo sed etiam in veteri testamento admonemur fratres charissimi: qualiter perfectam charitatem tenere debeamus. Sic enim ipse dominus in euangelio dixit. Diliges primum tuum tanquam te ipsum. Tractem ergo aliquantulum de amore hominis in hominem: quia sunt amores hominum peruersi. Ipse puer se amat alteri: qui et se puer se amat. Qui autem recte se amat: et alter recte amat. (Uerbi gratia.) Sunt amores flagitiosi detestabiles. Amores adulterorum: amores corruptorum: immundi amores. Malos amores detestantur omnes leges humane: et leges diuine. Remoue ergo istos illicitos: queramus licitos. Incipit amor licitus a coniugio: sed adhuc carnalis est. Videtis quod communis est cum pecoribus? et passeris illi qui personam habet coniugii: et nidus faciunt: simul oua confouent: simul pullos nutriunt. Licitus quidem amor iste in hominibus: sed videtis quod carnalis est. Secundus amor filiorum est: sed adhuc et ipse carnalis est. Non enim est laudandus qui amat filios: sed detestandus qui non amat. Pro magno enim laudaturus sum in homine: quod vi deo in gride: Serpentes amant filios suos: leones et lupi amant filios suos. Nolite magnum putare quod amas filios tuos. Adhuc in amore hoc serpentibus comparatis. Si non amaueris: a serpentibus vinceres. Honestos amores iam dico. Illos enim flagitiosos exclusi. Alius amor est propinquorum: amas ille videtur propius hominum: si non sit consuetudinis. Nam maior est amor qui extenditur ultra propinquos quam qui tenet inter propinquos. Qui amat propinquos suos: adhuc sanguinem suum amat. Amat alios qui non sunt propinqui: suscipiat peregrinos: iam multum dilatarus est amor iste. Tanti autem crescit: ut a coniuge ad filios: a filijs ad propinquos: a propinquis ad extraneos: ab extraneis ad iustos pueniat. Sed ut pueniat illuc: multos habet gradus. De amicitia ergo videte quid dicam. Sunt amicitiae exceptae amicitia: quae nec amicitia dicenda est: quia facit mala conscientia. Sunt enim homines qui pariter mala committunt: et ideo vident sibi coniuncti: quod conscientia malaligant sunt. Excepta illa nefaria amicitia: quaedam amicitia adhuc carnalis per consuetudinem cohabitandi: colloquendi: simul conuersandi: ut constitatur homo quando deservit ab amico cum quo solet colloqui et habere coniunctiones. Conueniunt duo homines: ambulant secum: duo: et iam nolunt a se recedere. Et ista quaedam amicitie dulcedo est. Honestas quidem: sed adhuc discuriamus illam: quod gradus amoris huius? querimus? et videamus quod usque puenimus? usque ad amicitiam talem quale dixi. Et ergo ista amicitia consuetudinis non rationis. Habent illam a pecora. Duo equi madducant simul: desiderant se ad aliam diem: praecedit unus: festinat alter: desiderans quasi amicum suum: vii regis a se solet: et tadio se impetuosus puocat quousque pueniat. Cumque peruenierit ad eum qui praecessit: sedatur pondus illud: ferebat pondere:

amore virgebatur: venit tanquam ad locum suum et coquieuit. Adhuc et ista amicitia consuetudinis est in pecoribus. Surgamus adhuc et ab ista. Et sit alia superior amicitia: non consuetudinis sed rationis: qua diligimus hominem propter fidei et mutuam benevolentiam in ista vita mortali. At superius quicquid iam iuenerimus diuini est. Incipiat homo amare deum: et non amabit in hominem nisi deum. Videat enim charitas vestra primum amicitie amor qualiter debeat esse gratius. Non enim propterea debes habere amicum vel amare ut aliquid tibi prestet. Si propterea illum amas ut prestat tibi vel pecuniam vel aliquod commodum tale: non illum amas sed illud quod praestat. Amicus gratis amandus est: propter se senon propter aliud. Si hominem te hortatur amicitie regula ut gratis diligas: quod gratis amandus est deus? qui iubet ut hominem diligas: nihil delectabilius deo. Nam in homine sunt quod offendat: per amicitiam tamen cogis te ut etiam illa quod offendit in homine tolles. propter amicitiam. Si ergo non debes propter quendam toleranda dissolvere hominis amicitiam: dei amicitiam quibus rebus cogis ut dissoluas a te? Nihil iuuenis delectabilius deo. Deus non est qui te offendat: si tu eum non offendas: nihil illo pulchrius: nihil illo dulcius. Sed dicitur es mihi. Non illud video quod sum amaturus quem non video: et quod dicitis amare quem non vides? Modo ostendo vbi coneris videre: quod istis oculis non potes videre. Ecce amas amicum: quid in illo amas? Gratias cum amas. Sed forte amicus iste tuus? (ut alia omittas) fener homo. Fieri enim potest ut habeas amicum senem. Quid amas in senem? Incuruum corpus: albi caput: rugas in fronte: contracta maxilla. Si corpus quod vides: nihil deformius? preseneclit: et tamen aliquid amas: et corpus quod vides non amas: quod deformius est: vbi vides quod amas? Si enim queris a te quare amas: respondurus es mihi homo est fidelis. Ergo fidei amas. Si fidei amas: quibus oculis vides fides: ipsis oculis vides deus. Incipe ergo deum amare: et amabis hominem propter deum. Audite magni testimonium. Diabolus certe accusator sanctorum est. Et quia non apud tale iudicem cogit quod fallat: non potest in nos crimina falsa dicere. Nouit apud quem dicat. Quia ergo falsa contra nos non potest dicere: querit vera quod dicat. Ideo testatur ut habeat quod dicat. Hic ergo aduersarius noster qui nobis inuidet et regnum celorum: qui non vult ut ibi simus vbi ipse deiecit? est. Nihil quid inquit iob gratis colit deum? Adhuc ad hoc puocamus ab aduersario: ut gratias deum colamus: qui ille querens quod obijciat: pro magno se putauit inuenisse quod dicit. Nihil quid gratis iob colit deum? Non quia viderat cor ipsius? sed quod videbat diuinitas eius? Laudere debemus ne ad premium diligamus deum. Quid enim? propter primum dilecturus es deus? Quale premium est quod tibi daturus est deus? Quicquid tibi aliud dederit minus est quod ipse. Solus non gratias ut aliquid ab ipso accipias. Et ante eum et ipse accipies. Si enim seruat tibi deus quod fruaris: si si amas quod fecit: qualis est ille qui fecit? Si pulcher est mundus: quis artifex mundi? Uelle ergo cor tuum ab amore creature: ut ibi eras creator: et dicas quod in psalmo scriptum est. Mihi autem adherere deo bonum est. Si autem deseris eum qui te fecit: et amas illa quod fecit: deserto illo qui te fecit adulter es. Sic clamat epistola iacobi: adulteros appellas. Adulteri. Et vbi adulteri? Queris unde? Praecitis inquit: quod amicitia huius mundi inimica est deo: Quicquid ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei constituit. Expellat quod dixerat adulter. Nam deserto creatore amas creaturam adultera est. Illi enim amore nihil castius? nihil delectabilius? Illo deserto hoc amplectendo: efficietis immunda. Quia ut illius amplexibus digna sis: dimitte ista: et illi ibere gratias. Nam inde dicit psalmus. Mihi autem adherere deo bonum est. Verum prius sic dicit. Perdidisti omnes quod fornicatur abs te. Et quasi ostenderet quod fornicatio: subiicit. Mihi autem adherere deo bonum est: nihil aliud volo sed ipsum. Adherere illi est bonum meum: est gratuitum bonum meum. Ideo et gratias dicis quod gratias praestat. Cum ergo ceperis amare gratias: securitas est: quod amicum gratias amas: et ad deum amas ut tecum amet deum. Attredite enim ipsas amicitias: vulgare mundum cepimus? per quam gradus fecimus? Attredite illas. Amat maritus uxorem: et uxor maritum. Sine vobio et ille illa: et illa illi saluum vult. Vult illi habere incolumem: vult illi habere felicem. Ad hoc amat quod ipsa vult: quod sibi vult: illi hoc vult. Amat filios: quod non vult habere nisi filios suos: Amat amicum: quod non nisi incolumem habere vult: adeo ut si forte contingat illi aliquid: premittat: constitat: conuertat: currit: accedit: cum accesserit plangit: Quid ergo vult saluum habere? Si ergo ois qui amat

Sancti Augustini. Homelia. xxxix. et. xl. Fo. cxxx.

saluum vult habere quod amat: si intelligat que sit vera salus in
cipit illam amare in se: ipsam cogit veram amare et in amico.
Si oculis carnis queris deum: vide tres pueros de igne libe-
ratos. Si fide quiris deum: vide machabeos in igne coronatos.
Salus ergo illa amanda est ita videri. Nec enim ad usum neces-
saria est: nam transitura est. Non enim vera salus est frater quod
dicunt medici peregrinamur quodammodo. Nam egritudo per-
petua est: in ista fragilitate carnis. Putatis enim tunc hominem
egrotare quando febicitur: et sanus esse quando esurit? Sanus
est dicit. Vis videre quantum malus est esurire? Dimitte illum si-
ne medicamento septem diebus: occidit. Sed quod ponis quotidie
medicamentum vivit. Medicamentum autem famis cibum est: me-
dicamentum sitis potus est: medicamentum lassitudinis somnus
est: medicamentum febionis deambulatio est: medicamentum
deambulationis secessio est: medicamentum fatigationis dormi-
tio est: medicamentum dormitionis vigilatio est. Et vide quod im-
becille sit corpus humanum. Docimus adiutorium quod dicitur quod assu-
mitur: si in eo perseveraverit deficit. Esuriendo: cibi querebas adiu-
torium. Ecce adest adiutorium cibi. Morducas: reficis. Si
plus feceris plus deficiet. Adiutorium sitis querebas potus.
Multum bibendo offocaris: qui sitiendo vivebaris. Lassasti
ambulando: sedere vis. Sede perpetuo: vide si non lassabis.
Quicquid assumpserit ut aliud pellat: in eo ipso si perseverave-
rit deficit. Qualis est quod ista salus frater: astitura: fragilis:
peritura: vana: vere quod dictum est. Que enim est vita vera? Cla-
por est ad modicum pariens. Qui in vita ista amat aiam suam:
perdet eam. Qui autem in hoc seculo odio habuerit aiam suam: in vi-
ta eternam custodiet eam. Que est vita eterna? Vera salus. Et si
amicum tuum videris quod amabas in hoc seculo ut salu-
talem salu- desideras quod eterna est: ad ipsam salutem diligis ami-
cum tuum: et totus est quicquid vis amico tuo prestare: ut illa tecum
teneat salutem. Amas enim iusticiam: vis illi esse iustus. Amas sub
deo esse vis: illi esse sub deo. Amas vitam eternam: illuc enim vis
tecum regnare in eternum. Inimicum tuum vides psequi: ut iniqui-
tatem esse te psequatur. In illo irasci debes misericordia: febricitans
aia. Quod ergo amicus huius seculi secundum seculum amans aiam
suam: febricitans vult pellere de amico suo quod similiter amat ut se
propter plentem salutem: sic tu quicquid diligis propter vitam
eternam dilige. Cum inveniessis iram indignationem: odisti iniqui-
tatem: sic coneris expellere morbum animi: quod amicus seculi
morbum corporis. Ad hoc enim amaveris facias quod et tu es: et erit
in te perfecta charitas. Hoc si invenieris: ad hoc ama coniugem:
ad hoc ama filium: ad hoc ama propinquum: vicinum: ignotum: ini-
micum: erit in te perfecta charitas. Que si fuerit: vincis mun-
dum: pellis foras principes mundi. Audistis enim quod ait do-
minus. Princeps huius mundi missus est foras. Qui ipse pas-
surus erat: et per passionem suam facturus in hominibus dilectionem.
Maior hac dilectione nemo habet: quod per aiam suam ponat quod
pro amicis suis. Ut ergo amare prius amavit: ut in noie ei
nemo movi timeret: prius pro omnibus mortuus est. Ad hoc ergo
ut edificaret in cordibus hominum charitatem: misit diabolum
foras. Quo foras: de cordibus hominum. Cupiditas in omni-
tatem illi: charitas enim foras mittit. Hos vero fratres suprascri-
ptos charitatis gradus cum gratia diligentia cogitantes: non
reddam? Deo pro bonis malis. Et quod ille veniens alligavit for-
tem: id est diabolum et nos omnes qui vasa eius fuimus? de potesta-
te illi? abstrulit: per gratiam ipsi? evacuati omnibus malis: studea-
mus repleri abundantibus bonis: timetis illud quod ipse dominus di-
xit. Cum immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida
querens requiem et non invenit. Post hec reuerfus inveniens
domum unde exiit vacuam: adduxit secum septem spiritus nequiores
se: et facta sunt hominibus illi? posteriora peiora prioribus. Re-
ergo et nos tale aliquid pariamur: quantum possumus? elaboramus
in locis vitiorum virtutes inducere: ut possimus ad dei mi-
sericordiam pervenire.

De eo quod propheta dicit in psalmo. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem in die mala liberabit eum dominus. Homelia. xxxix.
In qua de elemosyna principaliter tractat: quo-
modo etiam non petenti danda sit exemplo chris-
ti qui quattuor milia hominum pavit non peten-
tibus.

De elemosyna. cxxxix.
Ergo operari? cultor elemosynarum? eo quod ere suo co-
paraverit celum: et datus panem esurientibus? delictorum
suorum presit incendium. Cui propheta tale exhibet
testimonium: et patronum huius spiritum sanctum. In tali causa
operari? felix vivit: et securus? iam movetur: cum ambulat patri-
monium in immortale horreum: in quo debitor fecit dominum: dum pascit
alterum dando. Si accepit in se modicum panis? perit: in copia
vitae celestis: se faciens heredem in die iudicii. Nulla po-
terit currere perniciem: qui comparaverit elemosynas pietati.
Cui propheta tale exhibet testimonium. Salva est et vivit cum
dne. Duplex propheta beneficii. Salva est et vivit cum
pariter ut salvetur: quod et ipse salvavit ut vivificaret: et ipse vitam
posceti donavit in terra. Beatus est iste dum visum sic currit in celum
Sed ne aliqui vacet in illo vite beneficii: festinet ad premium:
magnam dimittat in seculo testimonium. Quia vere dicit. Beatus
qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum do-
minus. Et iterum. Esaias dicit sic testatur: Solue inquit oem no-
dum in iusticia. Solue suffocationes in potentium comertorum:
dimitte quoslibet in requiem: et omne consummationem in iusticia dif-
fipa. Frange esurienti panem tuum: et egenum sine tecto induc in do-
mum tuam. Si videris nudum vesti: et domesticos seminis tui ne
despicias. Taceret per tunc lumen tuum: et sanitas tua citius
ouetur: et prebit ante te iusticia: et claritas dei circumdabit te.
Tunc exclamabis et dominus exaudiet te: dum adhuc loquaris dicit.
Ecce assu. Perfecta est misericordia fratres charissimi: ut an-
te occurrat esurienti cibum? quod roget medicus. Non enim est perfecta
misericordia quod precibus extorqueat. Sed si tacet medicus: loqu-
tur pallor in facie: penelassus: fessus et celis suspectus? Festina
pietas succurrere ne audias rogatorem: ne quod debet dominus
dices tibi. Imitare deum tuum: quod solus suum oriri facit super bonos
malos: pluit super iustos et iniustos. Et ecce veni tibi pluvia
ante oculos roges: descendet ubertas nocte dum stertis: dum adhuc
lecto es et precepto vigilas dies: excubant elemosinae fructus? te
nesciente effunduntur. Faciat celum et parturit terra: tot cellaria
messum dum nescimus? sic accipimus? et tantas opes comedimus? an-
te? rogem? Et tu homo modicus es ipse panis et pectus vendis?
Non rogaverunt quattuor milia iesu in deserto septem panes? pau-
cos pilos ut infinita agmina praderent: quod pradio vicisset sal-
tem vsum mensuram. Qui cum erogasset. Colligit inquit fragmen-
ta quod depereat: quod sanctum fuerat totum quod ipse psecerat. Redi-
gant septem sponte buccellay: saturata sunt tanta milia et nihil
minoratum est. Et crevit eis cibum? dum impendit victus? sic et elemo-
sina si indigentibus eroget. Magni opus est elemosyna fratres
charissimi ut faciat homo quod fecit deus? quod hos paucos esurientes
in terra dimisit: quod uno vasculo orbem celi pascit: per quem et no-
bis liceat erogare. Sed si vbi quis fuisset abundans? perierat mis-
ericordia: dedit nobis deus? secundum baptismum. Quis enim sine pec-
cato? Nam sicut aqua extinguit ignem: sic elemosyna extinguit pec-
catum. In horreis nostris habeamus? abundantiam? quam nram
oblatione vni? panis extinguit: ante fores gehene stat militia:
et neminem permittit in carcerem mitti. Et quicquid miser? fuerit
miserabilis ei: si quis non fuerit miser? non miserabilis ei. Da pa-
nem cum potes: quod nemo esuriet in inferno: nec habebis post mor-
tem frumentum: nec invenies illic aliquem medicum: quod non erit ipse
miserabilis. Bonorum enim malorumque discretio in suis actibus per-
manebit. Ipso christo domino nostro rege ac iudice secernere agnos
ab hereticis: de teretibus ac sinistris a sequestratis: quod esurisse et sitisse ve-
dit: et cetera in suis ministris ppeffu fuisse se asserit. Date ergo om-
nibus dilectissimi fratres: date precipue ad domesticos fidei: date
omnibus? ne cui non dederitis? ipse sit christus: cui ve dederitis? ipse est christus.
**De fraterna concordia et offensionis relaxatio-
ne. Homelia. xl.**

**De fraterna concordia et offensionis relaxatio-
ne. Homelia. xl.**
Ihesu ista sancti quos agimus? in observantia de qua dra-
gime: comonet nos de fraterna concordia loquor vobis:
ut quicquid habetis adversus alterum? finat ne finiat.
Nolite ista? tenere fratres mei. Cum enim vita ista mor-
talior fragilis: quod inter tot terrenas tentationes piculatur: orat
ne submergat: non potest esse in quis iusto sine quibuslibet pecca-
tis: vni est remedium per quod vivere possumus? quod docuit nos ma-
gister deus dicere in oratione. Dimitte nobis debita nostra sicut et
nos dimittimus? debitoribus? nostris. Pactum et placitum cum deo fe-
cimus: et condicione solvendi debiti et cautione subscripsimus? Di-
mitte nobis: plena fiducia petimus: si nos dimittimus. Si
r ij

Sancti Augustini. Homelia. xl. et. xli.

autem non dimittimus: dimitti nobis peccata non possumus: ne nos ipsos fallamus? Homo se non fallat: deus non fallit. Humanum est irasci: iracundia non potest. Humanum est irasci: sed non debet iracundia nostra nos surculos diuersis suspitionibus irrigare: et ad trabem odij peruenire. Aliud est enim ira: aliud odium. Sepe etiam patet irasci filio: sed non odit filium: irascit ut corrigat. Si propterea irascit ut corrigat: amado irascit. Propterea dictum est. Festuca in oculis fratris tui vides: trabem autem in oculo tuo non vides. Lulus in alio irascit: et tenes odium in te ipso. In comparatione odij: ira festuca est. Sed festucas si nutrias: trabes erit. Si euellas: pijs carnis: nihil erit. Si aduersus: beati iohannis epistola culegeret: debuit nos terrere sententia. Aut enim. Tenebre transferuntur: lux vero iam lucet. Deinde securus adiungit. Qui dicitur in lumine esse et frater suus odit: in tenebris est usque adhuc. Sed forte tales tenebras putare esse homines quales patiumur et carceribus inclusi. Utinam tales essent: tamen in talibus nemo vult esse. In his autem carceribus tenebris: prout clauditur in innocentes. In talibus enim tenebris: inclusi sunt martyres. Tenebre circūquaque fundebantur: et lux fulgebatur in cordibus eorum. In illis tenebris oculis non videbatur: sed amor frateris carnis dei videbatur. Vultis scire quales sunt iste tenebre: de quibus dictum est. Qui odit fratrem suum in tenebris est. Et alio loco dicit. Qui odit fratrem suum homicida est. Qui odit fratrem ambulat: erit: irascit: peccat: nullis catenis oneratur: nullo carcere inclusus: reatu in ligatur. Noli illum putare sine carcere esse. Carcer eius cor eius est. Qui audis. Qui odit fratrem suum in tenebris est usque adhuc: ne forte contemnas tales tenebras: adiungit dicens. Qui odit fratrem suum homicida est. Odio frater securus ambulat: et concordare non vis: non agnoscis quod spaciū tibi dederit deus. Ecce iam homicida es: et adhuc viuus. Si dñm iratus haberes: quod odio fratris subito rapereris. Parci tibi deus: parceret tibi: concorda cum fratre tuo: aut forte tu vis et ille non vult. Dic securus. Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Forte peccasti in illis: vis cum illo concordare: vis ei dicere: frater ignosce mihi quod peccavi in te: ille non vult ignoscere: non vult dimittere debitoribus. Sed ei debes non vult tibi dimittere: ipse obseruet quibus ore: qui venturus est qui tibi non vult dimittere quod in eis forte peccasti: qui venturus est ad orationem quod facit? est. Dicit. Pater noster qui es in celis. Dicat: accedat. Si cunctis nomen tuum. Adhuc dic. Adueniat regnum tuum. Segre. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Adhuc ambulat. Panem nostrum qui dānamus a nobis hodie. Dixisti: quod sequitur: ne forte velis iam transcedere et aliud dare. Non est qui transire possit: ibi tenebris. Dic ergo verum dicitur: si nullum peccatum habes vis dicat. Dimitte nobis debita nostra: Noli dicere. Et ubi est illud quod apostolus dicit. Si dixerim quod peccatum non habemus: nos ipsos decipimus: et veritas in nobis non est. Si autem morietur conscientia fragilitatis: et in seculo ubique abundat iniquitates. Dic ergo: dimitte nobis debita nostra. Sed quod sequitur vide. Holuisti enim dimittere peccatum fratri tuo: et dicitur? es. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. An non es dicitur? Si non es dicitur: nihil es acceptur: si falsum es dicitur. Ergo dicit et vix dicit. Quod dicitur es vix: quod fratri tuo noluit laxare peccatum: Illud admodum: non confuso. Quisquis es si tui es: qui dixisti fratri tuo. Dimitte mihi quod in te peccavi. Si dixisti et toto corde tuo: si vera humilitas non ficta charitas: quod deus videt in corde: vix dixisti: ille non vult tibi dimittere: noli esse sollicitus. Serui estis ambo: habetis dñm: cōseruo tuo debes. Noli tibi dimittere: reinterpella dñm amboz. Sed tibi dimiseris dñs: si potest extergat serui. Dico aliud. Admonui et eum qui noluit dimittere fratri suo cum petat ille dimitti sibi et faciat quod nolebat: ne qui orat non accipiat quod desiderat. Admonui et illum qui petuit veniam peti sui a fratre suo et non accepit: vi et eo quod non petiuit a fratre suo: securus sit de odio suo. Est illud quod mones. Peccauit in te frater tuus: et noluit tibi dicere Dimitte mihi quod peccavi in te. Si abundat contra ista: utinam deus dicat illa de agro suo: hoc est de cordibus vestris. Multum enim qui scit fecit peccata in fratribus suis: et noluit dicere: dimitte mihi. Non erubescit peccare: et erubescit rogare. Non erubescit de iniquitate: et erubescit de humilitate. Ipsos ergo in primis ad mones cūque habetis discordiam cum fratribus vestris et reuocatis ad vos: consideratis vos: et iustis iudiciis fertis in vobis: iustus in cordibus vestris: et inuenietis vos non debuisse facere quod fecistis: non debuisse dicere quod dixistis. Petite veniam fratres a fratribus vestris: facite fratribus

qđ ait apls. Donates vobis ipsi sicut et de? in xpo donauit vobis: facite: nolite erubescere veniā petere. Proinde oib? dico viris et feminis: minozib? et maiorib?: laicis et clericis. Dico et mihi ipis. Qđs audiam? oēs timeam? si peccauim? in fratres nros. Si adhuc iudicias viuēdi accepim?: nō ideo morimur. Adhuc enī viuim?: nō dū vānati sum? . Dū viuim? faciam? qđ iubet pater qđ erit deus iudex oim?: vt petam? veniā a fratrib? quos forte peccādo i eos aliqd offendim?: ali- quid lesim?. Sūt plone hūiles p ordīne seculi bñ? a quib? si petam? veniā extollunt in supbia: hoc est qđ dico: aliquan- do dñs peccat i seruū suū: qđ si ille dñs est: alle seru? . ambo trā- alieni seruī sunt: qđ ambo xpi sanguine redēpti sunt. Tñ dūz videt v? etiā tūbeā: hoc pceptiā: vt si forte dñs hō peccat in seruū suū inuitē līngādo: iniuste cedēdo: dicat ille. Ignosce mihi: da mihi veniā. Non quia nō debet facere: sed ne ille in- ciptat suppire: peniteat etiā. Quid ē? Ante oculos dñi penite- at: etiā oculos dñi puniat cor suū: et si nō pōt dicere seruo suo: qđ nō oportet: da mihi veniā: blāde illū alloquar. Blāda enī appellatio venit est postulatio. Restat vt eos alloquar i quos alij peccauerūt: et illi qđ in qđs peccauerūt: veniā petere noluerūt. Illos enī iā sum allocut? : qui petētib? veniā fratri- bus dare noluerūt. Hūc ergo alloq? vos oēs: me discōdīe v- stre remaneat: qñ dies sancti sūt. Credo qđ cogitastis aliqd in cordib? vestris: qđ citis vos cū fratrib? vestris aliqđ hīe discōrdias: inuenistis qđ nō ipsi vos in eos peccauerūt: sed ipsi in vos. Et si nō modo mihi loqmini: qđ meū est loq? hoc loco: vestrū autē tacere et audire: tñ forte cogitādo loqmini: et dicitis vobis. Volo cōcordare. Sed ille me lesit: ille i me peccauit: nō vult veniā postulare: quid ē? dicitur? Sūmo: Vā- de ad illū et tu pete veniā. Abst. Volo mecum. Volo dicas Da mihi veniā: qđ te nōsti nō peccasse in fratrē tuū. Quid enī pdest tibi cū tu fueris tu? accusator? Quid expeit tibi igno- sci: ab eo quē nō lesisti: aut in qđ nō peccasti? Abilitibi pdest: nolo facias: nōsti bñ: discussisti: fasti qđ in te peccauit: nō tu in illū. Scito in quā in tua sciētā: sit tua sciētā: noli venire ad fratrē tuū qđ in te peccauit: et vltro alio petere veniā. De- bent iter vos ēe alij pacifici qđ illi oburgēt: vt a te pñ? veniā petat: tu tñ par? esto ignoscere: pñoz par? esto et toto cor- de dimittere. Si patius ēe dimittere: iā dimisisti: habes ad- huc qđ ores. Ora p illo vt petat a te veniā: qđ scis ei nocere si non petat. Ora p illo vt petat: dic dñō in ofōne tua. Dñs scis me nō peccasse in illū fratrē meū: sed illū pot? peccasse i me: et obesse illi qđ peccauit i me si veniā nō petat a me. Ego bo- no aio peto vt ignoscas ei. Ecce dixi vobis qđ maxie p istos dies ieiunioz vestroz: obseruationū quoz vestraz ptinēte vestre meū agere debeatis: vt cū fratrib? vestris p cordet. Gaudeā et ego de pace vā qui cōtristatos litib? vestris: vt oēs donātes vobis in te ipsi si qđ bz aduersus aliqđ frēl securi agam? pascha: securi celebrem? et passionē qđ nūbil cuiqđ de- bebat: et precis qđ pro debētib? soluit ius iesus xps: dico qđ in nemine peccauit: et ppe in illum oīs mūdus peccauit: nec erigit supplicia: sed pmissit premia. Habetis ipsum testē in cordibus vestris: qđ si in aliqđ peccauimus: vero corde ve- niā postulemus: si aliqđ in nos peccauit: veniā dare para- ti simus: et pro inimicis nostris oremus: nō expectemus vin- dicari fratres. Quid ē vindicari: nisi malo alieno pasci? Sei- to quotidie venire hominē: genua figere: frōnte terrā concu- tere: aliquando vultum suū lachrymis rigare: et i ista tanta humilitate ac perturbatione dicit. Dñe vindica me: occide inimicū meum. Plāne ora vt occidat inimicū tuum: et sal- uet fratrē tuum. Occidat inimicitias: saluet naturā. Sic ora vt vindicet te deus: pereat qui te persequabatur: sed maneat tui tibi reddatur.

¶ De vere penitentibus. Homelia. xli.

Enitres: penitētes: penitētes: si tñ estis peniten
tes et nō estis irridētes: mutare vitā: recōdāmi
ni deor vs cū catēna pascens. Qua inq̃s catēna:
Que ligaueris in terra: erunt ligata et in celo. Au
dis ligaturā: et deo putas facere ipso lura: Penitētiā agis:
genua figis et rides: subfanna patientiā dei. Si penitēs es
penitet te: si nō penitet: penitēs nō es. Si g̃ penitet: cur faci
q̃d male fecisti? Si fecisse penitet: noli facere. Si adhuc fa
cis: certe nō es penitēs. Equidē charissimi egrotant boies:
mittit ad ecclēsiā: vel ponant ad ecclēsiā et baptizant et reno

De pe. oſ.
ii. peniten
tes.
iij. ſcn. bi.
xv. ſanct.

uantur: et felices hinc erunt. Sed nō ipsa est cā penitētie. Qui nōdū accepit baptismū: nōdū violauit sacramētū. Qui autē violauit sacramētū male et pēdite viuēdo: et ideo remor⁹ est ab altari: ne iudiciū sibi māducat et bibat: mutet vitā: corrigat se et recōciliat. Cū uiuit: dū sanus est: expectet etiā tūc re conciliari qū incipit mori. Experti sum⁹ multos expirasse: expectātes reconciliari. Deinde etiā dico in cōspectu dei timori vestro: timorē meū. Qui autē nō timet: timētē me con tēnet: sed malo suo. Audi ergo. **Lect⁹** sum qz hō baptizat⁹ si vitā nō audeo dicere sine peccato: quis enī sine peccato: sed vitā sine crīme duxerit: et alia peccata habuerit q̄ quotidie dimittuntur in orōne dicenti. Dimitte nobis debita nra: sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris: quādo diē finierit: vitā non finit: sed trāsit de vitā in vitā: de laboriosa ad quietā: de misera ad beatā: siue ista uolūtate sua currat ad baptismū: siue periculo cōstitit⁹ baptizet⁹ et exeat de hac vitā: ad deū vadit: ad requiē vadit. Baptizat⁹ autē desertor et violator: tāti mysterij si agat penitētiā ex toto corde: si agat penitētiā vbi deus videt qd vidit cor: dāuid: qz increpatus est a ppheta et grauiter increpat⁹ post cōminationes dei terribiles exclama uit dicens. Peccauit: et mor audiuit. Dñs abstulit peccm tuū. Tantū valent tres syllabe. Tres syllabe sunt: peccauit: sed in his tribus syllabis: scāma sacrificij corāz dñō ascendit in celū. Ergo q̄ egerit veraciter penitētiā: solut⁹ fuerit a ligamēto quo erat obstrict⁹: et a chrisi corpore non separatur: et bene post penitētiā viuerit: sicut ante penitētiā viuere debuit: post re cōciliatiōne quādo cōfess⁹ defuit: fuerit: ad deū vadit: ad requiē vadit: regno dei nō priuabit⁹: a populo diaboli sepabit⁹. Si quis autē post⁹ in vltima necessitate egritudinis sue: vo luerit accipere penitētiā et accipit: mor recōciliabit⁹: et hinc vadit: fateor vobis nō illi negam⁹ qd petit: sed nō psumo⁹ qz bñ hic erit. Nō psumo: nō vos fallo: nō psumo. Fidelis bene viuēs: secur⁹ hinc erit. Baptizat⁹ ad horā: secur⁹ hinc erit. Agēs penitētiā et recōciliat⁹ cū sanus ē et postea bñ vi uens: secur⁹ hinc erit. Agēs pñiam ad vltimū et recōciliat⁹: si secur⁹ hinc erit ego nō sum secur⁹. Unde secur⁹ sum dico: et de securitate: vnde nō sum secur⁹: pñiam dare possum: se curitatē dare nō possum. Sed dicat aliqz: bone sacerdos tu nescire et nullā securitatē nobis dare posse dicis: si ille salua tur et xpm audire meref cui moriēti penitētiā daf: qui dū vi xit dū sanus fuit impenitētiā fuit. Instrue ergo nos rogo quō bene viuere post penitētiā debeam⁹. Dico abstine te vos ab ebrietate: a pcupiscētia: a furto: et malloquo: ab imoderato risu: a verbo otioso vñ reddidit⁹ sū hoies rationē i die iudi cij. Ecce q̄ leuia diri. Omnia nra graua et pestifera. Et aliū dico. Non solū post penitētiā ab istis vitis se hō seruare de bet: sed et ante penitētiā dū san⁹ est: qz si ad vltimū vite steterit: nescit si ipsaz penitētiā accipe ac deo et sacerdoti peccata sua cōfiteri poterit. Ecce q̄re dixi qz et ante penitētiā bñ viuē dum est: et post pñiam meli⁹. Qd dico attēdite. Debeo illud plani⁹ exponere: ne me aliqz male intellexisse intelligat. Nun quid dico dānabit⁹? Nō dico. Sed dico etiā liberabit⁹. Non. Et qd dicis mihi? Nescio. Non psumo: non pmitto: nescio. Vis te de dubio liberare: vis qd incertū est euadere. Age pe nitentiā dū sanus es. Si enī agis verā penitētiā dū san⁹ es: et inuenerit te nouiss⁹ m⁹ dies: curre vt recōciliaris: si sic agis securus es. Quare securus es? Quia egisti pñiam eo tpe q̄ et peccare potuisti. Si autē vis agere pñiam ipsam tūc qn peccare nō potes: peccata te dimiserūt: nō tu illa. Sed vñ scis in quis ne forte deus dimittat mihi: Uerū dicis. Uñ: Nescio. Illud scio: hō nescio. Nāz ideo tibi do pñiam: qz nescio. Nā si sciretibi nihil pdesse: nō tibi dāre. Nē si sciretibi nō tibi pdesse nō te admonere: nō te terrere. Due res sunt: aut ignoscit tibi: aut nō ignoscitur. Quid horum tibi futuruz sit nescio. Ergo tene certum: dimitte incertum.

De commendatione orationis dominice et ei⁹ expositione. Homelia. xliij.

Symbolum reddidisti: q̄ breuiter cōprehēsa cōtine tur fides. Yā vt antea dixi vobis qd ait apłs pau lus. Quō inuocabit in quē nō crediderūt: Quia er go quō credat in deū et accepit⁹ et tenuit⁹ et cre didit⁹: accipit hodie quō inuocat de⁹. Ipse fili⁹ sicut audi sis cū euāgelij legere⁹ docuit discipulos suos et fideles hāc

orationē. Spem habem⁹ obtinēde causē nre: qn talis iuris pe ritus nobis preces dictauit: sicut cōfessi estis: q̄ sedet ad de xtrā patris: ipse est aduocat⁹ noster: q̄ vterus est iudex noster. Unde enī vterus est iudicare viuos et mortuos. Tene te ergo et hāc orationē quā reddidit⁹ estis ad octo dies. Qui cūqz autē vestrū nō bñ symbolū reddiderūt: habet spaciū: teneat: quia die sabbati audiēt⁹ oibus q̄ aderūt reddidit⁹ estis die sabbati nouissimo: quō die baptizādi estis. Ad octo autē dies ab hodierno die reddidit⁹ estis hāc orationē: quā hodie accepistis. Cui⁹ caput est. Pater noster q̄ es in celis. **Mat. vi.** Inuenim⁹ patrē in celis: attēdam⁹ quē admodū viuam⁹ in De verbis terris. Sic enī d⁹ viuere q̄ inuenit talē patrē: vt dign⁹ sit ve nire ad ei⁹ hereditatē. Dicim⁹ autē cōiter. Pater n⁹. Quāta dignatio: hō dicit impator: hō dicit mēdicus: hō dicit seru⁹: hō dicit dñs eius. Simul dicūt. Pater noster q̄ es in celis. Intelligūt se esse fratres: qn vñ habent patrē. Sed nō de digne fratrē habere seruū suū dñs ei⁹: quē fratrē voluit ha bere dñs chrisi⁹. Sanctificet nomē tuū. Dicim⁹. Adueniat regnū tuū. Sanctificatio nois dei est: q̄ efficitur nobis sancti. Nā nomē eius semp est sanctū. Optam⁹ etiā venire regnū ei⁹: veniet: et si nolum⁹. Sed optare et orare vt veniat regnū eius: nō est aliud q̄ optare ab illo vt dignos nos faciat re gno suo: ne forte (qd absit) veniat: et nō nobis veniat. Dulc⁹ enī non est venturū: quod tñ venturū est. Es enī vterū est: quib⁹ dicif. Venite bñ dicti patris mei p̄cipite regnū qd vo bis paratū est ab origine mūdi. Illis non veniet quib⁹ dicif. Discedite a me maledicti i ignē eternū. Cū vero dicim⁹. Ad ueniat regnū tuū: oram⁹ vt nobis veniat. Quid est vt nobis veniat? Ut bonos nos inueniat. Hoc q̄ oram⁹ vt bonos nos faciat. Tūc enī nobis veniet regnū ei⁹. Addim⁹. Fiat volū tas tua: sicut in celo et in terra. Scruiūt tibi angeli i celo: nos seruam⁹ tibi i terra. Nō te offendūt angeli i celo: nō te offen damus in terra. Quō illi faciūt volūtātē tuā: si faciamus et nos. Et hic qd oram⁹: nō si vt boni simus: Quādo enī facim⁹ volūtātē dei: nā ipse sine dubio facit suā: tūc ei⁹ volūtas est in nobis. Et aliter bñ intelligim⁹. Fiat volūtas tua sicut in ce lo: ita et in terra. Accipim⁹ p̄ceptū dei: et placeat nobis: pla ceat mēti nostre. Cōdelector enī legi dei fm iteriorē hoiem: **Rom. vii.** tūc fit volūtas ei⁹ in celo. Celo enī comparat⁹ spirit⁹ noster: terre autē caro nostra. Quid ē ergo. Fiat volūtas tua sicut in celo ita et in terra: Ut quō mēti nostre placet tua iussio: si ei consentiat caro nostra: et tollat⁹ rixa illa de medio q̄ describit⁹ ab apostolo. Caro enī cōcupiscit aduersus: spiritus i⁹ spiritus autē aduersus carnē. Quādo contra carnē p̄cupiscit spirit⁹: iam facta est volūtas ei⁹ in celo. Quādo cōtra spiritū nō cō cupiscit caro: ita facta est volūtas ei⁹ in terra. Et ite bñ plena cōcordia quādo ipse voluerit: sit moda pugna vt possit ēē vi ctoria. Et ita sic bene intelligi pōt. Fiat volūtas tua sicut in ce lo ita in terra: vt celū ponamus ecclesiā: quia portat deū: ter ram autē infideles quib⁹ dictū est. Terra es et in terrā ibis. **Scñ. iij.** Quādo ergo oramus pro iunctis nostris: inimicis ecclesie: inimicis nomini christiano: hōramus vt fiat volūtas eius si cut in celo ita et in terra. I. sicut in tuis fidelibus: sic et in tuis blasphematorib⁹: vt omnes celū fiant. Sequitur. Panē no strum quōtidianū da nobis hodie. Pōt simpliciter accipi ora tiōne istaz fundere nos p̄ victu quōdiano vt abūdet nobis: et si nō abundet nobis: nō desit nobis. Quōdianū autē dixit: qd iū hodie vocat⁹ quōdianū viuim⁹: quōdianū surgim⁹: quō tidie saturamur: quōdianū esurimus. Det nobis quōdianū pa nem. Quare nō dixit et tegumētū? Uictus enī noster in cibo est et in potu: tegumētū in vestitu et tectu. Nihil hō plus de sideret. Nā quidē dicit apłs. Nihil intulim⁹ in hūc mundū: **i. Tim. vi.** sed nec auferre qd possum⁹. Uictum et tegumētū habētēs: his cōtēti simus. Pereat auaricia et diues est natura. Ergo si ad quōdianū victū pertinet: qz hoc bñ intelligit qd dicim⁹. Panē nostrū quōdianū da nobis hodie: nō miremur si no minato panē cetera necessaria intelligant. Quō: Quādo io: **Scñ. xliij.** seph iurauit fratres suos: hoies inqt illi hodie mecū mādu cabunt panē. Quare panē solū māducaturū erat? Sed a solo panē intellecta sunt cetera. Sic qn rogam⁹ panē quōdianū: quicqd nobis ppter carnē nostrā in terris necessariū est po stulamus. Sed qd ait dñs iesus: Querite primū regnū dei et iusticiā eius: hec oīa apponent vobis: intelligit hoc etiam valde bñ. Panē nostrū quōdianū da nobis hodie: eucha

Sancti Augustini. Homelia. xliij.

Mat. vij. ristiā tuā: quod iudiciū cibum. Rorunt enī fideles quid accipiant: et bonū est eis accipere panē quondianū huic tēpo-
ri necessariū. Proferogāt vtrū faciāt: vtrū bonitate et fide et bona vita pferuerēt. Hoc oporēt: hoc orāt: qz qui nō pferuerāt in bona vita: sepabunt ab illo pane. Ergo panē nostrū quod iudiciū da nobis hodie. Quid est? Sic viuamus vtrāqz altari tuonō sepemur: verbū dei qd quodidie nobis aperit et quodāmodo frangit: panis quondianus est. Et quod illū panē vē-
Lu. xvij. tres: sic illū esuriunt mētes. Et hunc ergo petimus simplici-
ter: et qdquid aīe nostre et carni nostre in hac vita necessariū est: quod iudiciū pane cōcludit. Dimittite nobis: dicim⁹: debita nostra: et dicamus qz verū dicimus. Quis enī hic viuū in carne: et nō habet debita? Quis est hō sic viuēs: vtrū non sit ista oratio necessaria? Inflare se pōt: iustificare non pōt. Bonum est illi vtrū imitē publicanū: nec tūmescat si cut pharise⁹ qui ascendit in tēplū et iactauit merita sua: tēxit vulnera sua. Ille autē sciuit qre ascendit qui dicebat. Deus p̄piti⁹ est. Omni mibi peccatori. Cōsiderate fratres mei: hoc dñs iesus chris-
p̄s orare docuit discipulos suos: illos magnos p̄mos apo-
stolos suos: arietes n̄ros. Si ergo p peccatis suis dimitten-
dis arietes orāt: agni qd debēt facere de quib⁹ dictū est. Af-
p̄s. xxvij. ferte dñs filios arietū: hoc q̄ scitis vos in symbolo reddidit se: qz inter cetera noīa audistis remissionē peccatorū. Remis-
sio peccatorū vna est q̄ semel dat in sancto baptisimato: alia q̄ q̄dū viuū hīc dat in dñica oratione. Propter qd dicimus. Dimittite nobis debita n̄ra. Et induxit nobiscū deus pacis et placitū: firmūqz chirographū vtrū dicamus. Sicut et nos di-
mittimus debitorib⁹ nostris. Qui vult dicere efficaciter. Di-
mittite nobis debita n̄ra: oportet qd dicat veraciter. Sicut et nos dimittim⁹ debitoribus n̄ris. Si hoc qd est possit⁹: aut nō dicit: aut fallaciter dicit: illud qd prius est: inaniter dicit. Maxime vobis dicim⁹. Dimittite oīa de cordib⁹ vestris: qd ad sanctū baptisimū accessistis. Et vos fideles q̄ p hāc occa-
sione audistis hāc orationē et nostrā expositionē: dimittite totū quicquid aduersus aliquē habetis in cordib⁹ vestris: ibi di-
mittite vbi de⁹ videt. Aliquādo enī hō dimittit ore: et tenet corde. Dimittit ore: ppter hoīes: et tenet in corde. Hō tēmes oculos dei? Proius dimittite: qd vsqz ad istos dies tenuis-
tis: salte⁹ his dieb⁹ dimittite. Hō debuit occidere sol super iracūdiā vestrā: et multi soles occiderūt: trāsear aliqui iracū-
dia vestra: dies magni solis celebrā? Illius solis de q̄ dicit scriptura. Quēf vobis sol iusticie: et sanitas in pēnis ei⁹. Quid est in pēnis ei⁹? In p̄tione ei⁹. Quid in p̄salmō dicit. Sub ymbra alarū tuarū p̄tege me. Aliud autē qz in die iudicii fu-
turi sunt ferro penitētes: et fructuose dolētes: p̄dicti a sapiētia quid tūc dicturi sūt p̄niam agētes: et p̄ angustia spūs gemē-
tes: Quid nob⁹ p̄fuit supbia: et diuitiarū iactantia qd inulit nobis? Transierūt illa oīa tanqz ymbra. Ergo errauim⁹ a via veritatis: iusticie lūmē nō illuxit nobis: et ille sol nō est or⁹ nobis. Ille sol iustus oritur: istū autē solē visibilē facit deus quodidie oriri sup bonos et malos. Ad illū autē solē videndū iusti p̄tinēt: nō in cordib⁹ nostris habitāt iste sol p̄ fidē. Si q̄ irasceris ne occidat sol iste in corde tuo sup iracūdiā tuā: ne forte irasceris et occidat tibi sol iusticie: et tenebris remane-
as. Ne putetis autē qz nihil sit iracūdia. Turbat⁹ est p̄e ira oculus me⁹. Quid enī turba oculus solē videre nō pōt: et si conat⁹ fuerit videre: pena illi est nō voluptas. Quid est ira? Libido vindicte. Et libet hoīem vindicare: Et nōdū est x̄ps vindicat⁹: nōdū sunt sancti martyres vindicati: adhuc expe-
ctāt patriā dei vtrū cōuertant inimici x̄pi: cōuertant marty-
res inimici. Hos q̄ sum⁹ vtrū vindictā queram⁹? Si q̄reret illā de⁹ de nobis: vbi remanerem⁹? Ille qz nihil nos lesit: nō vult se vindicare de nobis: et nos querim⁹ vindicare q̄ pene q̄tidie deus offendim⁹? Ergo dimittite. Dimittite ex corde. Iras-
es noli peccare. Irascimini et nolite peccare. Irascimini q̄si hoīes si vincimini: et nolite peccare vtrū irā in corde teneatis: ne in illud lūmē intretis. Ergo dimittite. Quid ē ira? Libido vindicte. Quid odiū? Ira iueterata. Ira iueterata si fa-
cta ē: irā odiū dī. Quid videt⁹ ostēti ille qd cū dixisset. Turba-
tus ē p̄e ira oculus me⁹? addidit: iueteraui in oībus inimicis meis: Qd erat ira cū eēt noua: odiū factū ē: qz i vetustatē cō-
uersum est. Ira festuca ē: odiū trabes ē. Aliquē rēphendim⁹ irascētē: odiū tenem⁹ in corde: et dicit nobis x̄ps. Festuca in oculo fratris tui vides: et trabē in oculo tuo nō vides. Quid

creuit festuca vtrū trabē faceret? Quia nō statim euulsa est. Quā-
passus es exire et intrare solē tōnē sup iracūdiā tuā: fecisti il-
lam veterē: attraxisti malas suspitiones et rigasti festucā: riga-
do nutriti: nutriti do trabē fecisti. Ex paucis vel q̄ dī. Qui i. Jos. iij.
odit fratrem suū homicida est. Gladiū nō eduxisti: nō vuln⁹ in carne fecisti: nō corp⁹ plaga aliqua trucidasti: cogitatio sola odiū i corde tuo est et teneri homicida. Irasus ante oculos dei: ille viuū et tu occidisti. Quid ad te p̄inet occidisti quē odisti. Emenda te: corrige te. Si in domib⁹ v̄ris scorpiones essent aut aspides: q̄tū laborares? vtrū dom⁹ v̄ras purgaretis et securi habitare possētis? Irascimini: iueteraui ire in cor-
dibus vestris: sunt tot odia: tot trabes: tot scorpiones: tot serpē-
tes: et domū dei: id est cor vestrum purgare nō vultis. Ergo facite qd dictū est. Sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ n̄ris: Mat. vi.
securi dicite. Dimittite nobis debita n̄ra: qz sine debitis i hac terra viuere nō potestis. Sed alia sunt illa magna crimina: q̄ vobis bonū est i baptisimo dimitti: et a quib⁹ temp⁹ esse alieni debet⁹: alia q̄tidiana peccata: sine quib⁹ hīc hō viuere nō po-
test: ppter q̄ necessaria est q̄tidiana ofo: cū suo pactū dimitti-
t ac placito: vtrū quod hylariter dī. Dimittite nobis debita n̄ra: sic veraciter. Sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ n̄ris. Deinde ista dicitur de peccatis p̄teritis: qd de cetero? Ne nos in-
feras i tērationē: dimittite q̄ fecim⁹: et alia nō cōmittam⁹. Qui-
cūqz enī tērationē vincit: peccatū ipse p̄mittit. Tenet in q̄ apls Jacob⁹. Nemo cū tentat dicat qd a dño tentat. Deus Jacobi. i.
enī intētoro malorū est. Ipse enī neminē tentat. Cū nūquidqz autē tentat a cōcupiscētia sua abstrahat et illeceat. Deinde ge-
nerat mortē. Vel mortē time: si p̄ctm nō times. Noli cōfēti-
re cōcupiscētiē tue. Non est v̄s p̄cipiat nisi de te. Cōfēti: quasi cōcupiscisti in corde tuo. Surrexit cōcupiscētia. Cōcu-
piscētia cū p̄cepit parit p̄ctm. Peccatū vero cū cōsummatū fuerit: generat mortē. Ergo ne abstraharis a cōcupiscētia tua: nega te illi: noli ea seq̄: illicita est: lasciuia ē: turpis est: alienat te a deo. Noli dare cōfessionis amplexiū: ne plāgas partū: qz si cōfēseris: id est si amplexat⁹ fueris: cōcupis. Cū concu-
piscētia cōcepit: parit p̄ctm. Rōndū times p̄ctm? Time qd perducit p̄ctm. Dulce est peccatū: sed amara est mors. Ipsa est infelicitas hoīm ppter qd peccāt: moriētes hīc dimittit⁹: et ipsa peccata secū portat. Peccas ppter pecuniā: hīc dimittit⁹: tendit est. Peccas ppter villā: hīc dimittit⁹ da est. Peccas ppter mulierē: hīc dimittit⁹ da est. Et qdquid est. ppter qd peccas: q̄i oculos i morte clauderis: hīc dimittit⁹: ipm peccatū qd cōmittis tecū portas. Dimittant peccata: dimittant p̄terita: cessent futura. Sed nō p̄dīc viuere sine ip̄s: v̄l mīnuta sint: velleuia. Sed ipsa leuia vel mīnuta nō cōtēnant. De mīnuta guttis flumina iplēnt. Non p̄tēnant v̄l mīnora. Per angustas rimulas iudat aqua: mīnuta iplē sentina: si cōtēnat sentina: mergit nauis. Sed nō cessat a nautis: am-
bulant man⁹: sic et tue man⁹ ambulat vtrū q̄tidie de ficiat senti-
ne. Quid ē ambulat man⁹? Da: bene fac bona opa: ambulat manus tue. Frāge esuriēt panē tuū: et egeni sine tecto iduc in domū tuā. Si videri nudū vesti. Fac q̄tū potes: fac v̄s po-
tes: fac hylariter: et secur⁹ mitte ofonē. Habebit alas duas: geminas elemosynas. Quid ē geminas elemosynas? Dimittite et dimittite vobis: date et dabit vobis. Una est elemosyna que fit dē corde: q̄i fratri tuo dimittit⁹ p̄ctm. Altera elemosyna q̄ fit de substantia: q̄i panē paup̄i porrigas. Ambas fac ne si-
ne vna ala remaneat ofo tua. Ergo cū dixerim⁹. Menos i fe-
ras i tērationē: sequit⁹. S̄ liberanos a malo. Qui vult libera-
ri a malo: restat qz in malo est. Iō dicit apls. Redimētes tē-
pus q̄i dies mali sūt. Sed qd est qd vult vitā: et diligite videre dies bonos: q̄i om̄s hō in hac carnē nō h̄m̄i dies malos? Quis nō vult? Fac qd sequit⁹. Cōhibet linguā tuā a malor⁹: la-
bia tua ne loquant⁹ doli. Declina a malo et fac bonū: indre pa-
cem et seq̄re eā: caruisti dieb⁹ malis: iplē qd orasti. Libe-
ra nos a malo. Tres ē petitiōes supiores. Sāctificet nōmē tuū. Adueriat regnū tuū. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra: eterna sūt. Quattuor autē sequētes ad istā vitā p̄tinēt. Panē nostrū q̄tidianū da nobis hodie. Aliquid q̄tidie peti-
turi sum⁹ panem q̄tidianū: q̄i ad illā satisfactiōē venerim⁹? Di-
mittite nobis debita n̄ra: nūquid dicem⁹ in illo regno: quādo debita nō habebim⁹? Ne nos inferas i tērationē: nūquid tunc dicere poterimus: q̄i nulla erit tentatio? Libera nos a malo: nūquid dicemus: quādo nullum erit v̄ndeliberemur?

Mat. vij.

Esa. lviij.

Luce. vi.

6

Eph. v.

p̄s. xxvij.

Quattuor ergo ista propter vitam nostram quotidianam nobis necessaria sunt: tria vero illa propter eternam. Sed oia petam? ut ad illa perveniam? et hic regamur: ne ab illa sepegemur. Ofo vobis quid die dicenda: cum baptizati fueritis. In ecclesia enim ad altare dei quid die dicat ista oratio: et audiamus ista fideles. **H**oc ergo timent? ne minus illa teneatis diligenter: quia si quis vestrum non poterit tenere perfecte: audiendo quid die tenebit. **H**oc die sabbati quoniam vigilatur sumus in dei misericordia: reddituri estis: non orationes sed symboli. **M**emento nisi teneatis symbolum in ecclesia: in populo symbolum quid die non auditis. **C**um autem tenueritis ut non obliuiscamini: quid die dicite quoniam surgitis: quoniam vos collocatis ad somnum. **R**ed dicit symbolum vestrum: reddite dno: commemorare vos ipsos: non pigeat repetere. **B**ona est repetitio: ne subrepat obliuio. **N**e dicatis dixi heri: dixi hodie: quid die dico: teneo illud bene. **C**ommemora fide tua. **I**nspicite: sit tanquam speculum tibi symbolum tuum. **I**bi te vide. **S**i credis oia que credere cōfite ris: gaude quid die in fide tua. **S**int diuine tue: sint quid die ista quodammodo idem tua metus tue. **N**iquid non quando surgis te vestis: **S**icut commemorando symbolum tuum vestis aiam tuam: ne forte ea nuder obliuio et remaneas nudus: et fiat quod ait apostolus: (quod absit a te). **S**i tamen vestiri non nudi inueniamur. **V**estiri enim erimus fide nostra: et ipsa fides et tunica et locuca. **T**unica pro confusione: locuca contra aduersitatem. **C**um autem venerimus ad illum locum ubi regnabimus: non opus est ut dicamus symbolum. **D**eum videmus: ipse deus nobis visio erit: visio fidei huius merces erit. Amen.

De illuminatione ceci nati: actoti mundi cecitate. **H**omelia. xliij.

Dominus iesus: sicut audiuimus cum euangelium legeret aperuit oculos hominum qui cecus erat natus. **F**ratres si at redamus hereditariam penam nostram: totum mundus cecus est. **H**oc venit ipse illuminator: quia diabolus fuerat excecator. **D**es cecus nasci fecit: quia primus homines decepit. **C**urrat ad illuminationem: currat: credat: accipiat lumen de salutis factum. **S**alua quoniam verbum est: terra caro est. **L**auet faciem in piscina syloa. **P**ertinuit autem ad euangelium exponere nobis quod significet syloa: et ait quod interpretatur missus. **Q**uoniam ipse missus nisi quod dicitur in ipsa lectione: **E**go inquit veni ut faciam opera eius quod me misit. **E**cce syloa: lauate faciem: baptizamini: ut et illumini et videatis quod ante non videbatis. **E**cce primus ad hominem dicitur est: oculos aperite. **E**go inquit veni ut faciam opera eius qui me misit. **I**am hic existit arrant? et dicit. **E**cce videns: quia ipse non fecit opera sua: sed patris qui cum misit. **N**iquid hoc diceret si videret? **H**ec est in ipso quod missus est: tanquam in syloa faciem laueret. **Q**uid ergo dicitis? **E**cce ipse inquit quid dicit: **V**eni ut faciam opera eius quod me misit. **H**oc ergo sua? **N**on. **E**t quid quod ait? **I**psa syloa: ipse missus: ipse filius: ipse vnus cuius tu quis esse degeneres. **Q**uid est quod ait. **O**ia que huius pater mea sunt: **T**u dicitis: quia opera aliena faciebat: quia dicit. **F**aciam opera eius quod me misit. **E**go dico: quia pater res alienas huius: finem cor: tuum loquor. **U**nde mihi vis scribere: quia dicit ipse: **V**eni ut faciam opera eius quod si non mea sed eius qui misit me: **I**nterrogare de his ipse: solue questionem sine contentione. **O**ia inquit que huius pater mea sunt: **E**rgo patris: non sunt si tua sunt. **N**on enim ait. **O**ia quod habet pater dedit mihi: quoniam si et hoc dixisset equitatem ostendisset: sed molestum est quod dicit. **O**ia que huius pater mea sunt. **S**i intelligis: oia quod habet pater filii sunt: oia que huius filii patris sunt. **A**udi illi alio loco. **O**ia mea tua sunt: et tua mea sunt. **F**inita est questio: de his quod habet pater et filii. **C**on cordia huius: tu litigare noli: opera patris quod dicit opera sua: quia et tua mea sunt: quia illi patris dicit opera cui dicit. **O**ia mea tua sunt: et tua mea sunt. **E**rgo opera mea tua sunt: et opera tua mea sunt. **Q**uecumque enim pater facit: ipse dicit dno: dicit vnigenit? dicit filio: dicit veritas. **D**ixit. **Q**uid dicit: **Q**uecumque pater facit: hec et filii facit filii. **M**agna expressio: magna veritas: magna equitas. **O**ia quod pater facit: hec facit et filii. **S**ufficeret oia quod pater facit: hec facit et filii? **N**on sufficit: addo filii. **Q**uare addo filii. **Q**uia solent dicere non intelligentes: et non dum aperti oculis ambulantes: solent dicere. **P**ater fecit iubendo: filii obsequendo. **E**rgo dissimilis. **S**i autem filii: quomodo ille sic: ille sic. **Q**ue ille: hec et iste. **S**ed iubet pater inquit ut faciat filii. **C**arnaliter quidem sapientia: sed sine iudicio veritatis. **L**edo tibi. **E**cce pater iubet: filii obsequit. **N**iquid id non est et nature filii? quia ille iubet: ille obsequit. **D**am mihi duos homines: patrem et filium: homines sunt duo: quod

iubet homo est: qui obsequitur homo est. **Q**ui iubet et qui obsequit vnus habet eandem naturam. **N**unquid ille qui iubet non de natura sua genuit filium? **N**unquid ille qui obsequit: obsequendo naturam perdidit? **A**ccepe ergo inter quos accipis duos homines: patrem iubentem filium obsequentem: et deum et deum: sed simul isti duo sunt homines: simul ille vnus deus: huius est diuini miraculi. **I**nterim si vis ut tecum agnoscam obsequium: prius mecum nosce naturam. **H**oc genuit pater quod ipse est. **S**ed si aliud genuit pater quod ipse est: non vixit genuit filium. **P**ater dicit ad filium. **E**t vtero ante luciferum genuit te. **Q**uid est ante luciferum? **P**er luciferum significatur tempus. **E**rgo ante tempus: ante omne quod ante dicitur ante omne quod non est: vnus ante omne quod est. **N**on enim ait euangelium. **I**n principio fecit deus verbum: quod dixit. **I**n principio fecit deus celum et terram: aut in principio natus est verbum: aut in principio deus genuit verbum. **S**ed quid ait? **E**rat erat: audis erat: crede. **I**n principio erat verbum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. **T**onitruus audis erat: noli querere tempus quod semper erat. **I**lle qui semper erat: et cum filio semper erat: quia potens est deus sine tempore generare. **I**lle dixit ad filium. **E**t vtero ante luciferum genuit. **Q**uid est ex vtero? **D**eus habuit vterum: **P**utabimus deum per membra corporalia esse dispositum? **A**bsit. **E**t quare dixit: ex vtero: nisi ut intelligeret de sua substantia genuisse. **E**rgo ex vtero hoc processit: quod erat ipse qui genuit. **N**am si aliter erat qui genuit: aliud autem ex vtero processit: monstrum est non filii. **E**rgo faciat filii opera eius quod misit eum: faciat et pater opera filii. **C**erte voluit pater: efficit filii. **E**cce ostendo: quod vult filii et facit pater. **C**ibi ostendit inquis: **D**odo ostendo. **P**ro volo. **I**am ego si calumari vellit: ecce filii iubet et pater facit. **Q**uid vis? **E**t vbi ego sum et illi sint mecum. **E**uasim? **I**llucim? **V**bi est deus dedit. **S**i potens volo. **A**udis voluntatem potestatis: potestatem voluntatis. **S**icut pater inquit: suscitavit mortuos et viuificavit: sic et filius quod vult viuificat. **N**e dicas illos viuificavit filii quos iubet et pater ut viuificet: quod vult viuificat. **E**rgo non quos vult pater sed quos vult ipse: quia vbi est vna potestas: vna voluntas est. **N**am habeamus ergo in corde non ceco: patris et filii vnus eandem naturam: quia verus est pater: verus est filii. **Q**uid est hoc genuit: quia genit? non degenerauit. **N**escio quid potest monere in verbis illius qui cecus erat. **E**t forte multos non bene intelligentes facit desperare. **S**it enim inter cetera sua verba: idem cui oculi aperti sunt. **S**cimus quia peccatores deus non exaudit. **A**udem rogare deum: si peccatores non exaudit: **D**ate mihi quod roget: ecce est qui exaudiat. **D**ate qui roget: discunt genit humanum ab imperfectis ad perfectos. **A**ccede a verno ad estatem: hoc enim catuam. **E**t statim et vernum tu fecisti. **P**salm. **I**am spirituales et adhuc carnales tu fecisti: quia ipse filii dicit. **I**mpfectum meum viderunt oculi tui. **I**mpfectum quod est in corpore **P**salm. meo viderunt oculi tui. **E**t quod deinde: **H**uius spem qui imperfecti sunt: **H**abebat plane. **A**udi quod sequitur. **E**t in libro tuo descriptum est. **S**ed forte fratres spirituales rogant exaudiant quia peccatores non sunt. **Q**uid faciunt carnales: quid faciunt? **P**eribunt: **D**eum non rogabunt: **A**bsit. **D**am mihi illi publicanum. **V**eni publicane: ista medio: ostende tuam spem: ne infirmus perdat spem. **E**cce enim ascendit publicanum cum phariseo orare: et deiecit faciem in terra dicebat longe stans: tundespectus. **D**ne propiti? esto mihi peccatori. **T**le rui dicit. **E**t deiecit iustificatus? magis quam ille phariseus: quia dixit: propiti? esto mihi peccatori. **V**erbi dicitur in fallis: **S**i vix dixit: peccator erat: et exaudit? est: et iustificatus est. **Q**uid est ergo quod dixisti tu: cui dno oculos aperuit: scimus quia peccatores deus non exaudit: **E**cce peccatores deus exaudit. **S**ed laua interiori faciem tuam: fiat in corde tuo quod factum est in facie tua et videbis: quia peccatores deus exaudit. **S**cellit imaginatio cordis tui. **A**dhuc est quod tibi faciat. **C**erte pietas? est iste desyna goga: adiit ad eum et dixit ei. **T**u credis in filium dei? **E**t ille. **Q**uis est dno ut credam in eum? **V**idebat: non videbat. **V**idebat oculis: sed adhuc corde non videbat. **A**it illi dno. **E**t vides eum: hoc est oculis: et qui loquitur tecum ipse est. **T**u prostratus adorauit eum. **T**u lauit faciem cordis. **I**ncubite ergo o foris peccatores: cōfitemini peccata vestra: orate ut depellantur: orate ut minuantur: orate ut vobis perficiantur ipsa deficiant. **I**n nolite desperare peccatores orate. **Q**uis enim non peccauit? **A**sacerdotibus incipe. **S**acerdotibus dicit. **P**rius offerre sacrificia pro peccatis vestris: sic pro populo. **S**acrificia pinguibatur sacerdotes ut si quis se iustum et sine peccato diceret: respondetur ei. **N**on autem deus loquens sed quod offeras. **V**ictima tua pinguat te. **Q**uare offers pro peccatis tuis: si nulla habes peccata?

Ps. cix.

Joh. j.

Joh. xvij.

Joh. v.

D

Joh. ix.

Ps. lxxij.

Ps. lxxij.

Lu. xliij.

Lu. xliij.

Joh. xvij.

Joh. v.

E

Sancti Augustini. Homelia. xliiij.

En offero sacrificiū: an in sacrificio tuo mētiris deo? Sz forte sacerdotes veteris populi pēiores erant: noui populi non sunt peccatores. Certe fratres qz deus voluit: sacerdos ipse sum: peccator sum: vobiscum pectus tundo: vobiscum veniam rogo: vobiscum deum ppiū spero. Sed forte apłi sancti: pmi: summi arietes gregis pastores: mēbra pastois: forte ipi nō habebāt pctm: Certe et ipi habebāt: nō irascūtur: qz cōfiteant. Ego nō aude ē: ipm pmiū dñm audi dicēte apłis sic.

Mat. xj.

Orate. Quō illi sacerdotes sacrificijs picebant: sic isti ofone. Sic orate. Et iter cetera qz iussit orari: et hoc pposuit. Dimitte nobis debita nra sicut et nos dimittim? debitorib? nostris. Quid dicit apłi? Quotidie sibi debita petūt dimitti? Debitoribus intrat: absoluti exēit: et ad orationē debitoribus redeunt. Ista vita nō est sine peccato: vt qñs orat: toties peccata dimittant. Sed qd dicit? Illi forte qñ dixerūt orōne: adhuc iſirmi erāt. Forte dicit hoc aliqd qñ illos docuit dñs iesus orationē adhuc puuli erāt: iſirmi erāt: carnales: nōduz erāt spirituales qñ habebāt pctm: Quid g fratres? facti spirituales orare cessauerūt: Debit g xps dices. Mō talia orate: et daret spiritualib? alterā orationē: vna est: ipsa est: ipse est qd dedit ipas. Ergo orate peccā. Sz tollam cōtrouersia: qñ dicis spirituales esse sanctos apłos: quos pater et dñs carnales erāt: hē dicitur. Deniqz qd vep est: alio pēdēte trepidat: vterit: et tūc desperauerūt apłi qñ credidit latro. Petrus ausus est seq quādo dñs ad passionē ducit? est: ausus ē sequi: qz domū puenit et in atrio fatigatus est: ad ignē stabat et friguit. Ad ignē stetit: timore frigidus cōgelauit. Interrogat? ab ancilla negauit xpm semel: interrogat? iterū negauit: interroga tus tertio negauit. Deo grās: qz cessauit interrogatio. Si nō cessaret interrogatio: diu repeteret negatio. Ergo postea qz surrexit: tūc eos cōfirmauit: tūc facti sūt spirituales. Iā g non habebāt pctm. Spirituales apłi scribebant spirituales eplās: ecclyis mittebāt. Nō habebāt peccatū. Hoc dicit. Non tibi credo. Iplos interrogo. Dicite sancti apłi: postea qz surrexit dñs et cōfirmauit vos spū sancto misso de celo: cessastis hē peccata: Dicite nobis obsecro. Audiam? ne desperet peccatores: ne desinant rogare deū: qñ nō sunt sine pctō. Dicite nobis. Aut vn? iplos. Et qz: Quē dñs ampli? diligebat: et qz pira pect? dñs discubebat: et regni celoz qd ructuaret secretū bibebat. Ipse eū interrogo. Habebatis pctm an nō? Respōder et dicit. Si dixerim? qz peccatū nō habem? nō iplos decipimus et veritas in nobis nō est. Iohānes aut ille est qd dicit. In pncipio erat verbū: et verbū erat apud deū: et de? erat verbū. Quidete quātrāscēderat vt pueniret ad verbū. Talis actūs qd volauit sicut aqla sup nubes: qui mētis serenitate cernebat. In pncipio erat verbū: ipse dicitur. Si dixerim? qz peccatū nō habem? nō iplos decipimus? et veritas in nobis nō est. Si autē cōfessi fuerim? peccata nra: fidelis et iustus ē vt dimittat nobis peccata nostra: et mūdēt nos ab omni iniquitate. Ergo orate. Amen.

Mat. xliij.

De testimonio xpi de Iohāne baptista dicit. In natis mulierū nō surrexit maior Iohāne baptista. Testimonio quoqz Iohānis de xpo dicitur. Qui venit post me maior me est: cui nō sū dign? corrigiā calciamentū soluere. Homelia. xliiij.

j. Ioh. i.

Ioh. j.

j. Ioh. j.

Mat. xj.

Ioh. j.

2

Sanctus Iohānes nō euāgelista sed baptista: missus est ante faciē xpi preparare vias ei. Testimonium xpi de Iohāne est. In natis mulierū nō surrexit maior Iohāne baptista. Testimonium Iohannis de christo est. Qui venit post me maior me est: cui nō sū dign? corrigiā calciamentū soluere. Ut rōqz testimonium cōfideamus: qd phibuit dñs seruo: et qd phibuit seru? dño. Qd est testimonium dñi de seruo? In natis mulierū nō surrexit maior Iohāne baptista. Qd est testimonium serui de dño? Qui venit post me: maior me est. Si g in natis mulierū nō surrexit maior Iohāne baptista: q maior ē illo? Quid est iohēs? Magn? hō. Ambo mirabiliter nati: pco et iude: lucerna et dies: vox et verbū: seru? dñs. De sterili seru? de virgine dñs. Ipse dñs fecit sibi seruū in vtero sterili: de fene patre: et de ancilla matre. Et idē ipse dñs fecit sibi carnē: in vtero virginis: sine homine pfe: qui pmiū fecit hominem pfe matre. Quo nemo surrexit in natis mulierū maior. Tā magnus visus est Iohānes: vt a nōnullis etia? christus putaret: nec i supbia alienū

secut? est erroze: nec ausus est dicere: sum qd putatis: sed qd bonū erat ei q se agnouit vt ad pedes dñi: et ad corrigiā calciamentū seru? humiliter: ne vto supbie elat? lucerna extingueret. Deniqz qz in magno sacramēto nati? est iohēs: ipse solus iuste ecclia natalē diē celebrat: et natalis dñi celebrat: sed tanqz dñi. Date mihi aliū seruū pter iohāne inter patri archas: sic iter pphetas: iter aplos: cui? natalē diē celebrat ecclia xpi? Passiōis dies seruus plurimis celebrat: natiuitatis diē nemini nisi. Iohanni. Audistis enī qñ euangelium legebat: qz ordo fuerit ambor nascētū pcursoz et dñatoris: et qd paulo ante dixi preconis et iudicis: vāis et verbi. Angel? gabriel nūciat iohāne: idē ipse angelus gabriel nūciat dñm iesu xpm. Precedit ille: pcedit obsequēdo: sequit ille regēdo. Sequit enī nascēdo: antecedit regēdo: qz et ipm iohāne creauit xps et creator et creat? Creator ante matrē: creator matris: creat? i matre. Et qd dicit creator an matrē? Ante abraā ego sū ipse dixit: euāgelium loquit: audite v legi. Sed pap est ante abraā creator: ante adā creator: ante celum et terrā creator: ante oēs angelos: vniuersamqz creaturā spiritale: thronos: ostiās: pncipat? et potestates: ante oia creator: qñ pncipio nō est factū verbū sed erat vbi: et vbi erat apud deū: et de? erat vbi. Hoc erat in pncipio apud deū. Siaper ipm factū sūt: sine ipso factū ē nihil. Si oia visibilia et inuisibilia: celū et terra et virgo maria: qz et virgo maria de terra: et xps factor terre: fact? i terra: qz veritas de terra orta est. Vciuit g cōmendo charitati vte magnū sacramentū: quō multi futuri erāt qd putaret xpm nō esse nisi hominem: nihil esse ampli? qd hominem. Ideo magn? hō quo maior in hominibus nō fuit pibuit et testioniū Iohānes: subdit: inclinā? bñllatus. Inqñtū se hūilē reddidisset: si soluere corrigiā calciamentū ei? dignū se ē dicit: At dicit i magno xpo: corrigiā calciamentū. Quātū hūilis extulset: si se iohēs dixisset dignū: qd dicit dō fecit se idignū? Propterea notat? dñs natiuitatis ei? et celebrationi ecclie cōmendar? Qñ iter est plurimū in matrib? qz illa virgo: illa mulier fuerit sterilis: illa de spū sancto paritēs filium dei dñm nostrū: illa de vtroso fene paritēs pcursoz et dñi: miraculo et hūilī. Et attēdit. Nō cre didit zacharias. Quō nō credidit? Quasiut ab angelo p qd cognosceret qd pmittebat: qñ ipse erat senex et vxor ei? pceserat in dieb? suis. Et dixit ei angelus. Ecce eris tacens: et nō poteris loq vqz in diē qd hec fiāt: ppter qd nō credidisti verbis meis: q implebunt in tpe suo. Idē ipse angelus venit ad mariā: nūciat xpm venturū de maria virgine in carne: et maria tale aliqd dicit. Ille enī dicit. Per quid cognoscā hoc? Ego enī sum senex: et vxor mea pgressior in diebus suis. Et dixit ei. Ecce eris tacens et nō poteris loqui vqz in diē quo hec impleant: ppter qd non credidisti verbis meis. Et accipit supplicatū taciturnitatis merito infidelitatis. Quid dixerat propheta de iohāne? Vox clamantis in heremo. Tacet zacharias generaturus vocem. Quia nō credidit tacuit: merito obmutuit quousqz vox nasceret. Si enī recte vtrum est: quia valde recte dictū est in psalmo sancto. Credidi propter qd locut? sum: qui nō credebam: merito nō loquebar. Sed rogo dñe cum audieribus me pariter pulso: aperi nobis: exponē nobis qd sibi vellet hec questio. Causas qrit zacharias ab angelo: p quid cognosceret qd illi nūciatū est: qz senex erat: et vxor ei? progressior in dieb? suis: dicit. Et quoniam non credidisti eris tacens. Nūciatur christus virginī marie: et ipsa causas querit: et dicit angelo. Quomodo fiet istud quomā virum nō cognosco? Et ille. Per quid cognoscā hoc? Ego enī sum senex: et vxor mea progressior in dieb? suis. Illi dicitur. Tacebis: quia nō credis: illi autē causa exponit: silentiū nō imponit. Quomodo fiet istud: dñi virū non cognoscā? Et angelus pfectus est virginī. Ecce quomodo fiet qd qrit. Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altissimi obuiabit tibi. Nō timeas estū libidinis: sub tāto vmbra culofanitatis. Quare hoc? Si verba attēdam? haud ambo crediderūt: zacharias et maria. Sed nos verba audim? deus pōt et corāda interrogare. Intelligimus charissimū qñ zacharias qñ ait. Per qd cognoscā? Ego enī sum senex: et vxor mea pgressior in dieb? suis desperādo dixit nō inqñdo. Maria xō qñ cōtra ait. Quō fiet istud: qz virū non cognosco: inqñdo dixit nō desperādo. Dum interrogauit: nō de pmissione dubitauit. Vera grā plena: sic enī ab angelo salutata. Que grā plena

Luce. j.

Ioh. viij.

Ioh. j.

Mat. iij.

Luce. j.

Esa. xl.

Ps. cxi.

Luce. j.

Sancti Augustini.

Homelia. xlv. Jo. cxxxiij.

Orere gratia plena. Quis hanc gratia explicet? Quis huius gratie gratias agendo sufficiat? Sit homo: et p liberu arbitri-
um perit homo: et inuenit homo factus q fecit: vt no periret
que fecit. In principio verbu de? erat apud dei: per qd oia
facta sunt: sic caro. Verbu caro factu est et habitauit in nobis
Caro fit verbu: sed caro accedit ad verbu: no perit in carne
verbu. Gratia: vt b haberem? qd dignerem? Sed vide-
te qd dica: scia maria: plena fide: plena gratia: mater futura
xpo pma fura. Quid dicit iter cetera? De qbus singulis loq:
valde multu est. Quid ait? Esurientes impleuit bonis et diui-
tes dimisit inanes. Qui sunt esurientes? Humiles indigetes.
Qui sunt diuites? Supbi et inflati. No vos loge mitto: ostē-
do vobis in vno templo diuites de his q dimittuntur inanes: et
paupes de illis q impleti bonis. Ascenderut duo in templu vt
oraret: vn pharise? et alter publican? Phariseus dicebat
Attende diuites indigesta ructuantē: crapula exultatem: sed
supbie no iustine. De? inquit gfas tibi ago: q non sum sicut
ceteri hoies: raptos: iniusti: adulteri: sicut publican? iste.
Jeiuo bis in sabbato: decimas do oim q possideo. Rogare
veneras ante laudare: Toru te hie dixisti: nihil taq ege-
nus penisti. Quo g orare venisti? Gratias tibi ago dñe. Non
dicit. Dñe da mihi gfas: q no sum sicut ceteri hoies: raptos:
res: iniusti: adulteri. Ergo tu iust? q no sum sicut publica-
nus iste. In iustas: non exultas. Jeiuo bis in sabbato: deci-
mas do oim q possideo. Quotie exinanendū. Elem: veni
pauper: esurientes publicane: imo ibi sta vbi stas. Publican?
eni de loquino sabbat: sed dñs humili appropinqbat. Hec
oculos ad celu addebat leuare. Duo oculos no leuabat: cor
ibi habebat. Sed percutiebat pect? suu dicens. Dñe ppitius
esto mihi pctori. De esuriente: bonis implendū. Audisti dñe
cotrouersia: prome sententia. Audite sententia inter partes p-
latā. No appellat vici? q no est ad que. No eni appellat a fi-
lio ad patre. De? eni pater no iudicat queq: sed ome iudiciu
dedirilio. Dicit g sententia iter partes xitas. Amen (iquit)
dico vobis: q descēdit hic iustificat? de templo: magis q ille
phariseus. Quare hoc? Rogore q iustitias vis audire. Quis
ois q se exaltat humiliabit: et q se humiliat exaltabit. A quo
iste exaltabit: et q se exaltat humiliabit? De esuriente impleuit
bonis: et diuites dimisit inanes. Vade nūc et vtila diuitias
tuas: lactate et dic: diues sum. Es diues: si volo iust? sum: si
volo iust? no sum. In potestate habeo iustū esse: et iustū non
esse. No audis in psalmo. Qui cōfidūt in virtute sua. Ergo
de? tibi carne: de? tibi sensum: de? tibi aiam: de? tibi mentē
deus tibi intelligentiā dedit: tu das tibi ipsi iustitiā? Quid
est caro: qd sunt sensus: qd est aia: qd est mēs: qd est intelligē-
tia sine iustitia? Hōne oia ista si iustitia careāt: ad penā va-
lebit? Ergo tū diues es: vt cū de? tibi dederit ifertoria: des
tibi portoria? Male diues: exinanēde diues: si tñ habes qd
te dixisti habere. Quid habes qd no accepisti? Hec saltem
a supbo et diuite illo phariseo: sed ex his que te habere dixi-
sti: gratias domino agere vidicisti. Amen.

De eo qd scriptū est in actib? apforū. Qd pe-
trus circa horā sextā ascēderat in cenaculū: et cū
esuriret voluit gustare. Parantib? autē discipu-
lis: ille fact? est in excessu mentis et vidit vas grā-
de velut linteū magnū et c. Homelia. xlv.

Quo cū lecto actu apforū legeret: audiuit? q
beatus petrus circa horā sextā ascēderat in cenacu-
lū: et cū esuriret voluit gustare. Parantib? autē di-
scipulis: ille fact? est in excessu mentis et vidit vas
grande velut linteū magnū quattuor lineis appesum de ce-
lo submitti: vbi erāt oia qdrupedia et serpētia terre. Et vox
de celo sonuit. Petre macta et mādūca. At ille dixit. Dñe tu
scis q cōmune et imūdū nūq mādūcaui. Et vox iterū. Qd
de? mādūcaui: tu ne cōmune dixeris. Hoc factū est per ter: et
receptū est vas in celo. Quid g significant ista: breuiter si iu-
betis: charitati vestre aurib? cupim? intinmare. Oia aialia q
phibita sunt iudeis mādūcare: signa sunt rerū: et sicut dictū
est: vmbre futuroy: velut qd scriptū est eis: vt q sūt ruminā-
tia et fissa vngula: ipsa mādūcēt. Quoru autē vnu vel vtrūq
desuerit: nō mādūcēt. In his eni aialibus hoies qdē signifi-
cātur nō ptinētes ad societate scōy. Fissa vngula ad mores
ruminatio ad sapiētiā ptinet. Quare ad mores fissa vngula?

Quid difficile labit. Lapsus eni petri signū est. Ruminatio au-
tem ad sapiētiā quō ptinet? Dicit scriptura. Thesaur? de-
siderabilis reqesit in ore sapiētis: vir aut stult? deglutit il-
lum. Qui aut audit et negligētia fit obliuiosus: qñ deglutit
qd audiuit: vt iā in ore nō sapiat: auditionē ipam sepeliens
obliuione. Qui aut in lege dei meditat? die ac nocte: tāq ru-
minat et in qdā qñ palato cordis vbi sapore delectat. Hoc g
qd pceptū est iudeis: significat qd ad ecclesiā. i. ad corpus
xpi: ad gfas / societate scōy nō ptineat illi q aut negligē-
tes auditores sūt: aut mores malos habet: aut in vtroq vi-
tio rephēdunt. Sic cetera q in hūc modū pcepta data sūt iu-
deis vmbatice sunt significatiōes futuroy. Postea q ve-
nit lux mudi: dñs noster iesus xps: tātūmodo vt intelligant
nō etiā vt obseruetur legūtur. Data est ergo licētia xpianis
vt nō scdm vanā hanc cōsuetudinē faciāt: sed mādūcent qd
velint cū moderatione: cū bndictione: cū gfas actione. For-
tassis g et petro ira dictū est. Decide et mādūca: vt iā nō tene-
ret obseruationē iudeoy: nō tñ ei quasi gurges vētris et feda
voracitas iperata est: sed tñ vt intelligat hoc in figura esse
mōstratū: erāt in illo vase serpētia. Nūquid poterat mādūca
reserpētes? Quid ergo sibi vult ista significatio? Vt illud
ecclesiā significat. Quattuor lineis quib? depēdebat: quatuor
partes orbis terraz p qd extēdit ecclesiā catholica: q vbiq
diffusa est. Quicūq ergo voluerit in partē ire / et p aliquā he-
resimā vniuerso cōfundi: nō ptinet ad quattuor lineas sacra-
mentū. Si aut ad visionē petri nō ptinet: nec ad clauē q si-
bi daret sūt ptinebit. Ideo xō quattuor lineis submissum ē vas
illud: q a quattuor vētris dicit de? cōgregados factos suos in
finē: q nūc sup oēs iustos quattuor cardines: fides euāgeli-
ca dilatat. Animalia ergo illa gentes sunt. Qd ergo gentes
que in munde erāt errorib? et supstitionib? et cōcupiscētijs su-
is anteq veniret xps: illo adueniēte: donatis sibi peccatis:
mūde facte sunt. Unde iā post remissionē peccatorū quare
nō recipiātur in corpus xpi qd est ecclesiā dei: cui? psonam
petrus gestabat? Petrus in multis locis apparet qd perso-
nam gestet ecclesie. Si petrus figurā gestabat ecclesie: et ec-
clesiā corpus xpi est: recipiat in se quasi in escam illā iā mī-
dadas gentes: quib? peccata dimissa sunt. Unde misit ad il-
lum comelius gentilis homo: et qui cū illo gentiles erāt: cu-
ius elemosyne acceptę mundauerunt eū ad quēdam modū:
restabat vt tanq cubus mūdus incorporaretur ecclesie: hoc
est corpori dñi. Petrus autē trepidabat tradere gentibus
euāgelium: quia illi qui crediderāt et circūcisione: phibe-
bant apostolos tradere incircūcisis christiāā fidem: et vi-
cebāt nō eos debere ad participationem euāgelij accedere
nisi accepissent circūcisionem: q tradita erat patribus eorū.
Vas ergo illud dubitationē sustulit petro: et ideo post illam
visionē admonitus a spiritu sancto vt descēderet et tineret cum
eis qui a comelio erāt: et petrexit. Cornelius ergo et qui cū
illo erāt: tanq ex illis aialibus habebāt q in vase erant de
mōstrata: quos tñ iam mūdauit de? q elemosynā eorū ac-
ceptauerat. Decidēdi ergo erāt et mādūcandi. i. vt interfice-
ret in eis vitā pteritā: qua nō nouerāt xpm: et transfirent in
corpus ei? tanq in nouā vitā societatis ecclesie. Nam et pe-
trus ipse cū ad eos venisset: cōmemorauit breuiter quid si-
bi in illa visionē monstratū sit. Ait eni. Et vos scitis q illi ci-
tum sit viro iudeo cōiungi et accedere ad alienigenas. Sed
mihi ostēdit de? neminē cōmūne aut immūdū hominē dice-
re. Qd vtiq tñc ostēdit de? cū vox illa sonuit. Que de? mū-
dauit: tu ne imūda dixeris. Fortasse quera et iā illud: qua
re linteū erat in quo erant illa animalia. No vtiq sine causa
Noim? eni qd linteū tineā non consumit: que vestes alias
corrumpit. Et ideo qui vult ad mysteriū ecclesie catholice
ptinere: excludat de corde suo corruptionē malarū concu-
piscētiarū: et ita incorruptibiliter firmetur in fide: vt pra-
uis cogitationibus tanq tineis nō penetret si vult ad sacra-
mentum illius linteū ptinere: quo significat vel figuratur
ecclesiā. Quare autē ter de celo submissum est: nisi q omnes
gentes in nomine trinitatis baptizātur: q ptinent ad quat-
tuor partes orbis terre qua diffeminat ecclesiā: quā signifi-
cabant quattuor lineę: quib? vas illud cōnectebat: et in noīe
patris et filij et spiritus sancti: credētes innouantur: vt perti-
neant ad societate cōmunionēq sanctorū. Quattuor ergo li-
neę quibus vas illud cōnectebatur: quattuor partes orbis

Psalm.

23

Actu. x.

12

Sancti Augustini. Homelia. xlvij. et. xlvij. Fo. cxxxiij.

laborib' iussit dari: de iustis ho' rapinis phibuit dari. Sed
cu' iudicare ceperit de: dicturi sunt hi q' de fraudib' viuunt: et
de spoliis miserop' elemosynā faciūt. Dñe pcepta tua suaba
mus: et in noie tuo misicordias fecim': paupes paupim': nu-
dos operuim': et pegrinos hospitio recepm'. Quib' dictu
rus est de? Qd' dedistis dicis: qd' rapuistis nō dicis. Quos
paupis meo amini: qnō recordamini qnēcass? Quos
operuistis gaudet: qd' ex polastis plāgit. Quos hospitio re-
cepistis retinetis: et oblit' estis qd' de suis habitaculis ex-
pulistis. E' comisicordias fieri iussi: fraudes et rapinas exer-
ceri nō mādau. Un' replet panib' que de rapinis satiasti: et
bñdicet oīs nō te sed eū que necasti. Ille miser necat' inge-
muit: et exaudiri gemitū ei' q' vidit qd' feceris ei. De malo
acq'ris et gaudes: rapis et letaris. pauper rogat' cōmiseris:
prandiu' paras: et tales ad tuū prandiu' vocas: q' tibi vicē repē-
dant. Qnas cōmisiū ne qd' desit: et cū amicis tuis epularis:
et an' ianuā tuā rogant' pauperē nō audis. Tu diuersis bo-
nis replestis: egēti nō miseris. Multis epulis distēsus: et
multo vino madid': pauperē rogantē cōtēnis. Oblit' es di-
ctum. pphete dicētis. Qui (inqt) auerterit aurē suā ab ege-
no: ipse iuocabit dñm et nō exaudiet eū. Inclina aurē tuā:
audi egētis vocē: et fame percutit: vt et tuā vocē de' et audi
attribulātis. Da: de q' dederit tibi de'. Ipse te diuittē fecit:
ideo redde illi qd' suū est. Ipse te dicit accipere qd' paupib'
dā: sibi collatū cōclamat: qd' in corde paupis fuerit semina-
tū. Sicut in euāgelio dīc'. Facite vobis amicos de māmona
iniquitatis: q' recipiāt vos in eterna tabernacula. Ecce habes
xpiane eternū tabernaculū: si dederis pauperib' victū. Si
qd' dās: illuc trāsmittis: tibi in futuro repones nō vnde carna-
liter satureris: s' vnde spiritaliter gloriēris: nō vnde ventrē
repleas: s' vnde flāmas extinguas: q' scriptū est. Elemosyna
a morte liberat: nō patit' boiem ire in tenebras. Misericor-
dia est fides q' irā dei auertit: et pctā dimittit: ignes futuros
extinguit. Sicut salomon dicit. Sicut aq' extinguit ignē: sic
elemosyna refellit pctis. Da q' egēti: cōfer nō habēt: succur-
re fame percuti. Crudele est vt de q' habes: nō des ei que fci-
s nō h're. Graue est vt de tua abūdā nō sustētes egēti inopi-
am. Un' semp flagellamur in frugib': q' bñ egētib' nō faci-
mus. Reueras cōsideres hō vnde dāna: vñ p'cula: vñ calū-
niā: nisi de sterilitate nra. Tu nō dās indigēti qd' potes: qd'
te nō gūat: venit vna calūnia: et pdes qd' non habes. Ventre
pleno abulas: et vacuū pauperis ventrē nō p'sideras. Bñ est
tibi de bonis dei: nihil indiges: honestis vestib' vtis: et nu-
dū extremēte frigore nō vestis. Si tibi dicat de'. Te ipsum
ego feci: qd' vides meū est: qd' habes ego dedi: et ingrat' es:
aufero que dedi: ego qd' donauit: dimittote que feci: et sine
me viue si potes. Plus tibi dedi: vt haberes vnde pauperi
dares. Pauperi nō dedi ob hoc vt te pbarē: nō q' ambob'
nō habui vnde dare: s' p pauperē voluit te pbarē. Ego sum
q' diuittē et pauperē feci: p rogatorē te pstitui in bonis meis.
Fac misicordias: q' nihil pdes: et me q' tibi dedinō offendes.
Da qd' dubitas: et si dederis: ego plura dabo. Quid tibi so-
li vēdicās: qd' ambobus dedi: Quare tu solus comedis: qd'
ambob' creauit: Quasi tuo labori hoc assignas: aut tuū esse
putas? Aufero auxiliū meū: habeo laborē tuū: aufero miseri-
cordiā meā: et tūc apparebit miseria tua. Ad hec qd' dicitur
es miser: Miser es q' miseris nō vides: et eris sol'. Bestijs
et pecorib': aialib': auib': serpētib': cōis est cibus: et tu hōi
negas victū? Sed crede: me dādo finias: nō progādo defic-
ias. Qui hec p'sideras: sine vite tue nō cōsideras: Et si pecu-
nia nō finit: vita tui finit: et qnō speras ad te veniū. Sic nō
cōsiderauit ille diues q' in abūdā torquebat: et qnō inopia
q'rebat. Quid faciā (inqt) q' nō habeo vbi fruct' meos con-
gregem? Et audiuit vocē dñi dicētis. Stulte: aia tua aufe-
ret a te hac nocte: q' pparasti cui? erūt: Qvanitas hui' diui-
tis: nescit si viuat: et de fructib' cogitat: nocte moriturus fa-
bicare disponit. Ecce audistis: tu xpiane quid timeas. Fac
misicordias. Quid dubitas? Nō te deserit: q' te p rogatorē
cōstituit. Ipse est enī vor in euāgelio arguētis incredulos
et dicētis. Cōsiderate volatilia celi qm nō semināt neq' me-
tunt: quib' nō sunt cellaria: et pater vester celestis pascat illa.
Si quecūq' habes tua esse dicis: si potes cōstitue ppter fu-
res in domo tua vigiles: fode foueas: abscode diuitias: fac
tibi loculos et arcas vbi reponas: cōtra dei voluntatē tene:

habe: viue si potes: Ergo fratres faciā? misicordias: pa-
scam? et iurētes: nudos operiam? peregrinos hospitio reci-
piam? Bñ ergo faciētes nō deficiamus: vt tempore suo me
sal. vi. tamus vitam eternā in secula seculorum. Amen.

De eo qd' dñs ait in euāgelio. Domini cuius
dā diuitis vberes attulit possessio fruct': et cogi-
tauit apud se dicens. Quid faciā qm nō habeo
quo colligā fructus meos etc. Homelia. xlvij.

Domini cuius dā diuitis vberes attulit possessio
fruct': et cogitauit apud se dicens. Quid faciā qm
nō habeo quo colligā fruct' meos? Et dixit. Hec
faciā. Destruā apothecas meas et horrea: et mae-
ra edificabo. Illuc cōgregabo fructus meos: et dicā aie mee
Habes multa bona reposita: gaude et iocundare. Dixit autē
illi de'. Stulte: hac nocte expōscis a te aia tua: ea q' cōgrega-
sti cui? erūt: Cecitas auari fies dilectissimi: vna nox ei su-
perabat: et de multorū annorū vita satagebat. Gaudebat qz
multū sibi nascendū videbat: et nō sciebat: q' nihil fecū tolle-
bat: sed hīc oīa dimittebat. Nō ei vitā fugabat et de crasti-
no cogitabat: qd' in alijs spectabat: in se nō sperabat: vtiq' vi-
derat et ille morietes: viderat possidētes: viderat neminē se-
cum tollere terrā. Quāti sunt et mō q' dicūt: nō habeo: tātū fa-
cio: tū valeo. Quib' respōdēdum est. Stulte: hac nocte aia
tua auferet a te: q' cōgregasti cui? erūt: Letas diues stultus:
noctem moriturus. Quāti cūq' cupiditas radices suas vbiq'
distēter: q' tūcūq' rapiat: necesse est in vna hora totū dimit-
tat. Sed dicitur es: habeo filios q' uos laborē habeo qd' p-
spiciā: habeo q'bus curā maximā gerā. Quā curā geris filio-
rū: vt eos obuiaslachrymis miserorū? Nō est h' filios ama-
res: sed potius necare. Nescis q' arbor in fruge dinoscit? Ne-
scis q' qd' in radice celat: in ramis declarat: et qd' latet in fo-
līs: entrefcit in pomo: Nolo te talē patrē sentiri filij tuio-
lo sic. pūdeas vt magis inuideas. Quāti paupes nascunt'
et postmodū diuites efficiūt: quāti quib' magna heredi-
tas dimittit' et postmodū ad penuriā redigūt. Si q' dei est
pauperē facere: dei est et vitare. Cur pūdus filioz existis?
Cur rapis: q' post te ne forte maneat nescis: et tibi pperuā
penā nutris: et filijs tuis dolorē dimittis. Dicit enī sapiēt'
sim' salomon. Qui cōgregat aliena: relinqt filijs dolorē. Et
rursus d' in psalmis. Gerūt in imagine p' transit hō: vane
cōturbat: thesaurizat et nescit cui cōgregat ea. Quid thesau-
rizas auare qd' nescis: Quid auri argētis pōdere delectat'
et condidit: Quid imaginē regis sculptā seruas in solidis: et
imaginē conditoris in hōib' detestaris? Redde (dicit' est)
cesari q' sunt cesaris: et deo q' sunt dei. Maiores nri ideo co-
pijs oibus abūdābāt: qz deo decimas dabāt: et cesari cēsum
reddebāt. Modo autē qz discessit deuotio dei: accessit indi-
ctio fisci. Holuim' partiri cū deo decimas: modo autē totū
tollit. Hoc tollit fiscus: qd' non accipit xps. Hoc magis dā
qd' pauperib' nō erogas. Noli (inqt salomon) parcere the-
sauris tuis. Tribuēde sūt elemosyne p modo et q'ntate: sic
scriptū. Prouit habueris fili: fac elemosynā. Si erigui ha-
bueris: ex ipso eriguo cōmunicā esuriēti. Abscode elemosy-
nam in sinu pauperis: et hec pte exorabit ad dñm. Sed dixi-
sti: habeo q'bus dimitit'. Pone q' habebūt filij q'bus dimit-
tis. Tu nihil habebis: q' nihil ante te misisti. De filijs curā
gestisti: tibi autē nō pfulisti. Ecce peregrini post te trāserūt
et isti filij: sine causa cucurristi: cū ap' dīcas. Nihil intuli-
mus in hūc mūdū: verū nec auferre qd' possumus: qz dñi est
terra et plenitudo ei'. Audis. Sursum corda: et curas dicere
habem' ad dñm. Si aliqd' illuc misisti: habes qd' ibi q'ras.
Si nihil misisti sursum: nō habes qd' ibi q'ras. In terra vbi
posuisti: ibi q're. Q' scriptū est. Vbi est thesaur' tuus: ibi est
et cor tuū. Et deus tibi audi qd' dicat. Quid: Quid fenerari:
vis min' dare et plus accipe. Ecce mihi da dicis dñs. Ego
accipio min': et dabo plus. Quē q'ris vnde crecat pecunia?
Hōiem q'ris q' qn accipit gaudet: qn reddit plāgit. Ut ac-
cipiat precat' me reddat calumnia. Da qd' homini: et noli re-
uerrere faciē tuā ab eo qui mutuo petit: sed accipe quātū
dedisti: nā et beneficiū perdidisti. Et si hoc ipsum qd' datur'
es erigatur: forte ad manum nō habet vnde reddere possit:
pertulisti petentem: expecta non habentem. Noli clamare
et dicere. Nunquid fenus quero? Tantum peto q'ntū dedi:

Mar. xvj.

puer. xij.

Luce. xvj.

Lobie. iij.

Eccl. iij.

Luce. xij.

Mar. vj.

Luce. xij.

A

vbi supra.

B

D

Psalm.

xxxvij.

Mar. xij.

xvj. q. vij.

maiores.

L

Lobie. iij.

i. Lij. vj.

Mar. vj.

Sancti Augustini Homelia. xlix.

hoc recipiā. Hō es mētītus: verū dicis: non es fenerator: et vis cui dedisti querat fenerator: vt tibi reddat. Sed si propterea fenus nō exigit: ne te feneratorē iudicet de? premis suffocās: exigit: si tantū exigit q̄ntū dedisti: suffocādo tñ et in angustis retinēdo: bñficiū nō p̄stisti: sed maiores angustias intulisti. Sed forte dicis. Habet vnde reddere possit. Habet possessionē: vendat. Habet domū: vēdat. Habet familiā: vendat. Frater tu? qñ a te petijt: ideo petijt ne venderet: p̄pterea nō faciat: q̄ subuentū ne fieret. Hōc vult de? hoc iubet de? Sed si auarus es: modo audi qd ipse dñs in euangelio dicat. Stulte: hac nocte expōstis aia tua a te: ea q̄ preparasti cui? erūt: Sic est oīs qui sibi thesaurizat: et non est in deum diues. Amen.

Luce. xij.

ij. Cor. v.

Deeco qd Ap̄s dicit. Legatiōe fungimur p xpo. Homelia. xlix. In qua de penitētia principaliter intendit.

Ab
vbi supra

Luce. xij.

Ps. lvi.

di. xxxiii.
audite.

Apostolū audiūm? nobis dicēt. Legatione fungimur p xpo: exhortās reconciliari deo. Non exhortare vt reconciliemur: nisi inimici fuissē? Ergo erat tot? mūdus inimic? saluatori: amicus captiuator? Hōc est inimic? deo: amic? diabolo. Et totū genus humanū tāq̄ illa mulier: curuātū erat ad terrā. Hā intel ligēs qdā inimicos istos: clamāt aduersus eos tōc deo. Cur uaueris aīam meā. Diabol? t angeli ei? aīas hoīm curuauerunt ad terras. i. vt prone in ea q̄ tpalia sunt: terrena: supna: nō querent. Hā vtq̄ hoc dicit dñs de muliere ista: q̄ alligauit eā sathanas. Ecce decē et octo annis: etiā oportebat eā solui a vinculo in die sabbati. Calūniabatur aut erigenti: qui nisi curui: Quādoquidē t ipsa q̄ de? p̄ceperat nō intelligēs: terreno corde ituebant. Sacramētū enī baptisim car: naliter celebrabāt: spiritaliter nō videbant. Audite charissimi mīmēbra xpi t marī carholice filij: qd dico cōpetētib? t fidelib? audiāt penitētes: qd dico fidelib? dico t cōpetētib? et penitētib? audiāt cathecumini: audiāt oēs: oēs timeant: nemo cōtēnat. Sit mihi in cōsolationē vester auditus: ne sit vobis in testimoniū dolor me? Cōpetētib? dico. Fornicari vobis nō licebit. Sufficiant vobis vxores: aut nec vxores. Cōcubinas vobis hñe nō licet. Audiāt de? si vos surdi estis audiāt angeli ei? si vos cōtēnitis. Cōcubinas vobis hñe nō licet. Si audiāt cōpetētes qd dico fidelib? nō habetis vxores: nō licet vobis hñe cōcubinas: q̄s postea ducat vxores: q̄to magis dñatio vobis erit si habere volueritis cōcubinas: t vxores dimittat. Hō vobis licet hñe vxores: q̄rū priores mariti viuūt. Hec vobis femie hñe viros licet q̄ priores vxores viuūt. Adulterina sūt ista cōiugia: non iure fori: sed iure celi. Hec eā feminā q̄ repudiū discessit a marito: licet vobis ducere viuo marito. Soli? fornicatiōis cā licet vxore adulterā dimittere: s; illa viuēt nō licet alterā ducere. Et vos femine nec illos viros a qd? p repudiū discesserunt vxores: earū maritos hñe cōcedit. Hō licet: adulteria sūt nō cōiugia. Cōtēnit augustin? timeat v? xps. Nolite imitari turbā malorū: inīdeliū filij mei: nolite seq̄ vias latas: quāz finis ad interitū ducit. Qui baptizati? fuerit: aut p̄nitiā deo voueat: aut p̄maneat cū vxore sua: aut si nō habet ducat vxore. Audite me fideles. i. baptizati. Quare moriemini iā renati? Qñ baptizati p vias tortuosas: lubricas t imūdas itis: neficis q̄ peritis: filij mei et f̄res charissimi credite. Non ḡ vultis credere: Quid vobis facio q̄ fideles estis: et audistis me? Si forte talia cōmisi stis: nolite addere: t vt vobis deus ignoscat orate. Si nō potuistis hñe vel nolulistis pudicitiaz cōiugalē seu cōtēnitā: et deuastatis a pposito vel vinculo cōiugali: vel deuotione cōtēnitē: sit in vobis dolor t hūilitas pñe. Apertū dico: nemo dicat nō itellexi. Qui post vxores vestras vos illicito cubitu maculastis: si pter vxores v̄ras cū aliq̄ cōcubulistis. Agite pñiam q̄lis agis in ecclia: vt oret p vobis ecclia. Nemo sibi dicat: occulte ago: apud deum ago: nouit de? q̄ mihi ignoscit: q̄ in corde ago. Ergo sine cā dictū est. Que solueris in terra: soluta erit in celo: Ergo si ne causa sūt clauēs date ecclie dei: frustam? euāgelium dei: frustam? Abba xpi: P̄mittimus vobis qd illē negat? Hōne vos decipim? Job dicit. Si erubui in p̄pectu populi cōfiteri p̄ctā mea. Talis iustus thesauri diuini obui: tali camino pbat? ista dicit: et resisit mihi fili? pestilētie: et eru

bescit genu figere sub bñdictiōe dei: qd nō erubuit ip̄erator: erubescit nec senator: sed tñ curialis: Supba ceruix: mens tortuosa: fortassis imo qd nō dubitat: p̄pterea de? voluit vt Theodosi? ip̄erator ageret pñiam publicā in conspectu populi: maxime q̄ p̄ctū ei? celari non potuit: et erubescit senator: qd nō erubuit ip̄erator: Erubescit nec senator: sed tñ curialis: qd non erubuit ip̄erator. Erubescit plebeius siue negociator: qd nō erubuit ip̄erator. Que ista supbia est? Hōne sufficeret gehēne: etiā si adulteriū nullū esset. Postremo fratres mei: audiūt me viri: audiūt me femine: qd ad me irascimini: Mihi vtrā faciatis qd scriptū est. Irascimini et noli te peccare. Timere debeo ne cōtingat mihi qd cōtingit aplo paulo: Qd modo cū legeret si intēti fuisset lectioni audistis. Ergo inimic? fact? sum vobis verum p̄dicans. Et si uia est. Fiat. Si necesse est vt inimic? sim vobis: melius q̄ iustitie. Cōmendo vos custodiēdos etiā vxorib? vestris. Filie mee sunt: sicut t vos filij mei estis. Audiāt me. Zelēt viros suos: nō sibi seruēt vanā gloriā: q̄ solēt a maritis ipudicis matrone laudari: q̄ ipudicitia viros suos equo aio ferunt. Hō talē patientiā habeāt xpiāne mulieres: p̄sus zelēt viros suos: nō p̄pter carnē suā: sed p̄pter aīas illos. Qdno ego moneo: ego p̄cipio: ego iubeo: ep̄s iubet: xps in me iubet. Hō vir ille in cui? cōspectu ardet cor meū. Ego iubeo: nolite viros vestros p̄mittere fornicari. Interpellat cōtra illos ecclia. Hō dico iudices publicos: nō p̄cōsulem: nō vicariū: nō comitē: nō ip̄eratōrē: sed deū patrē et xpm t sp̄s sc̄i. In ceteris oībus ancille estote vxorū vestrorū: subdite ad obsequiū. Nulla sit in vobis p̄teruitas: nulla supbia: nō cōtineat liosa ceruix: nō aliq̄ inobediētia: p̄sus tanq̄ ancille seruauit. Sed vbi vētū fuerit ad illud negociū vbi vos ap̄sequauit dicēs. Vxor vir debitiū reddat: filr et vxor viro. Vxor non habet potestātē corporis sui: sed vir. Quid te extollis? Audi qd sequit. Vir t vir nō habet corporis sui potestātē: sed mulier. Vbi ad hoc ventū fuerit: clamate p̄ vestra. Virū tuū vedit marit? p necessitate sua. Ferto femina: ferto ancilla: noli litigare noli p̄dicere. Cōtēptus auri tui: dilecto est viri tui. Si villā tuā p necessitate sua vedit q̄ est t tua: nō eni potest esse ei? qd nō sit tua: si est charitas inte q̄ debet esse in vxore: ferto patietur: t si dubitat: tu offer: cōtēne oīa ppter amorē viri tui. Sed castū opta: p castitate litiga. P̄niet p̄re at villa tua: nō aīa ipsi? repatiēte pereat. Hō dico viros vt in hac causa zelēt vxores suas. Scio: q̄ faciūt. Hōi. Quis ferat vxore adulterā: t ip̄erā femine vt ferat adulterū virū? Si iustitia. Quare rogo te? Quare? Ego sum vir. Vir es: infortitudine tua. p̄bem? q̄ vir es. Vir es: vince libidinē. Quid vir: quo vxor est fortior? Tu es caput mulieris viri: vērū est. Si caput est ducat: vxor sequat. Sed vbi recta est domus: caput mulieris viri. Si caput es duc: sequat illa caput suū. S; vide quo eas. Noli ire q̄ non vis vt sequat: noli ire q̄ times pedissequane in foueā sequat: adulterij: simulq̄ ruat: ne cū tu facis: doceas qd facis. Dolet tibi aīa: si in foueā adulterij simul ruatis. Dolet tibi si tu sol? ruas. Zelas: non vis vt ruat illa: time tu: noli ruere. Nolite autē pudicissime femine imitari ipudicos viros v̄ros. Absit a vobis. Aut vobiscū viuāt: aut soli pereāt. Impudico marito nō debet mulier pudicitia: sed deo illā debet: xpo illā debet. Hō ppter illū faciat qd nō mereat: sed ppter xpm faciat. P̄arcū suū attendat: tabulas suas legat. Postremo qd libet sentiat. Qui forte indignat: q̄ talia dispuro: scio nāq̄ q̄ sapiūt amāt in deo me qd nō sine cā scriptū ē. Corripe sapientē t amabit: corripe insipientē et adiciet odisse te. Hō dixit incipiet s; adiciet: q̄ iā oderat. Ego scio q̄ sapientes amāt me: in bā cōiōne se cōhibēt q̄ sciūt qd noui p̄ctā ipsorū: ne de cancellis p̄iciātur. Quorū autē nescio: hos corā deo cōuenio. Agāt etiā ipsi penitentiā suā: et deiceps ab imūditiā abstineāt fornicatiōnū suarū. Penitentib? dico. Quid est qd agitis? Scitote nihil agitis. Quid p̄dest q̄ hūiliamini: si nō mutamini? Carhecumini dico. Exardescite volūrate ad p̄cipiēdā grām. S; eligite vobis in ecclia dei q̄s imitemini. Quid est qd dico si nō iueneris? Ergo in populo dei non est quē inuenias? P̄ter tot ānos: tot hoīes sine cā baptizauim? si nō ibi sunt q̄ fuēt qd acceperūt q̄ custodiāt qd audierūt. Absit bā me vt credā. Meli? eēt nō vob essem ep̄s: si b ita ē. S; spero eē: credo esse. In est aut mīsa p̄ditio mea: q̄ plerūq̄ cogor adulteros

Lōcor. xj.
q. iij. cum.
apud.

Ps. iij.

Gal. iij.

1. Cor. vij.

De verbis
dñi. Ser.
xlvij.
Ep̄e. v.

puer. ix.

Sancti Augustini.

Homelia. I.

Jo. cxxxv.

nosse: castos nosse non possum. In occulto est unde gaudet: in publico est unde torquetur. Ergo desiderate gratia dei: et eligite quos imitemini: cum quibus uiuatis: cum quibus colloquia dulcia charitatis habeatis. Nolite admittere suffragationes malas. Corruptum mores bonos colloquia mala. uiuite sicut ipse inter zizania. Ferte tribulationes huius seculi: sicut grana in area. Veniet uentilator: nemo sit passum in hoc seculo separator. Amen.

De utilitate ac necessitate penitentie. Homelia. I.

Quia sit utilis et necessaria penitentie medicina: facillime homines intelligunt: quod se homines esse meminerunt. Scriptum est enim. De superbiis resistit: humilibus autem dat gratiam. Et dominus euangelio dicit. Qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Magis quod iustificat: descendit de templo publicanum ille peccatorum confessione sollicitus: quam pharisaeus meritis enumeratione securus. Quis enim agnoscit gratias? Gratias ago tibi deus: quod non sum sicut ceteri homines: iniustus: adulter: raptor: quod et publicanus iste. Ieiunabis in sabba: tota decimas de omnibus quod possides. Et tunc ille pharisaeus est qui de longinquo stabat: neque oculos audebat ad celum leuare: sed percutiebat pectus suum dicens. Deus propitius esto mihi peccatori. Ille enim pharisaeus tanta sua sanitate quam morbo alienorum compassionem gaudebat. Ille autem illi erat: quasi ad medicum uenerat: ut de quo egrotabat ostenderet monstraretque dissimularet de vulneribus suis: et de cicatricibus alienis auderet gloriari. Ille autem mirus si publicanus magis curat abesse: quod non puduit ostendere quod doleat. In rebus quippe visibilibus ut excelsa deus ostendat: in excelsis sum erigat. De autem cum oim sit excelsissimus: non elatione sed humilitate contingit. Quia per prophetam dicit. Prope est dominus his qui attriuerunt cor. Et iterum. Excelsus est dominus: humilia respicit: et excelsa alioque cognoscit. Excelsa ipsa posuit per superbiis. Illa respicit ut attollat: ista cognoscit ut deprimat et deiiciat. Cum enim ait quod longe excelsa cognoscit: satis enim ostendit humilia de priorum antedecere: ipsum tamen deum excelsum esse per dicit. Solus enim deus arrogans non est: quia tractatus se per dicationem laudauerit. Ille autem se arbitretur ab oculis dei abscondit: quia tractatus superbia. De penitentia excelsa cognoscit. Nec se rursum deo coniuncta putet: excelsa enim a longe cognoscit. Quisquis itaque per seculum humilitate deo per penitentiam non cogitat. Aliud est enim se leuare ad deum: aliud esse se leuare contra deum. Qui autem illud se pericit: ab illo erigit. Qui aduersus illum se erigit: ab illo pericit. Alia est soliditas magnitudinis: alia est unitas inlationis: quod fons tumescit: in frabe secat. Qui eligunt abijci in domo domini magis quam habitare in tabernaculis peccatorum: eligunt illud deum habitare: ut habitent in atriis eius: et nihil sibi assumunt: ille in sedem beatitudinis assumit. Qui in psalmis suauissime etissime canit. Beat vir cui est susceptio abste dñe. Ne putes enim quod se humiliat semper accere: cum dictum sit exaltabit. Et ne opineris ei exaltatione in oculis hominum per sublimitates fieri corporales. Cum enim dixerit. Beatus vir cui est susceptio abste dñe: consequenter coneruit et ostendit eius susceptio nis cellitudinem spiritalem. Ascensus (inquit) in corde ei dispositus in conuale plorationis: in locum quem disposuit. Ubi et dispositus ascensus: In corde: in conuale plorationis: huius est quod se humiliat exaltabit. Sicut enim ascensus exaltatione indicat: ita ualles humilitate: et conualles plorationes. Sic enim comes penitentie dolor est: ita lachryme testes doloris. Optime autem sequitur et dicit. Et tunc benedictione dabit qui legem dedit. Ad huius lex data est: ut supposito firmitate sua non faceret: infirmo penitentiam suaderet. Ad huius lex data est: ut vulnera ostenderet peccatorum: quod gratie benedictione sanaret. Ad huius lex data est: ut dicerem in conuale plorationis. Unde alia legem in membris meis repugnante legi mentis meae: et captiua me in lege peccati quod est in membris meis. Et cum ipsa ploratione clamarem. In felix ego domine: quod me liberabit de corpore mortis huius. Et succurreret nobis ex audiente illo qui erigit elisos: soluit coepeditos: illuminat cecos: gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Tres sunt autem actiones penitentie: quod mecum vestra eruditore cognoscit. Sunt enim uisitare in ecclesia: et diligenter attendere notum. Una est quod nouum hominem per baptismum parturit: donec salutare omnem preteritum: fiat ablutio peccatorum: ut tanquam peroronato doloris transierant quod viscera uigebant ad partum: et trinitiam lenitiam sequatur. Quis enim quod iam arbitratu suum coactur: est: cum accedit ad sacramenta fidelium: nisi cum peniteat: ut veteris nouum non potest inchoare. Ab hac penitentia

cum baptizatur soli paruuli sunt immunes. Ad id enim uti possunt: libero arbitrio: quibus tamen ad consecrationem remissionemque originalis peccati. per deum eorum fides a quibus offerunt: ut quascumque maculas delictorum per alios et quibus nati sunt contraerunt: alioquin inter interrogationem et responsione purgant. Verissime quippe in psalmis plangit. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis peperit me mater mea. Item scriptum est. Ille esse mundum in conspectu dei nec infantem cui est uita dei uita super terram. Exceptis quod talibus de quorum ordine ac merito in futura illa quod permittit forte sanctorum uelle amplius querere: hominum modum excedit: pie tamen creditis per deum ad spiritalem salutem: quod ecclesiastice auctoritatis per totum orbem terrarum tam firmo robore custodit: ceterorum hominum nullum transiit ad christum: ut incipiat esse quod non erat: nisi cum peniteat fuisse quod erat. Nec prima penitentia precipit iudeis: dicite apostolo petro. Penitentia agite. Actum. ij. et baptizet unusquisque uestrum in nomine domini iesu christi. Talis ab ipso domino operabatur cum diceret. Penitentia agite: ap propinquabit enim regnum celorum. De hac etiam iohannes baptista plenius spiritus sancto: per uerbum et preparator uie domini ita dicit. Generatio viperarum: quod ostendit uobis fugere a uentura ira: facite ergo fructus dignos penitentie. Altera uero penitentia est: cuius actio per totam istam uitam qua in carne mortali degimus: perpetua supplicationis humilitate subeunda est. Primo quod uita eterna: incorruptibile: immortalis: nullum desiderat: nisi cum uita huius temporalis: corruptibilis mortalisque peniteat. Ille enim si quisque in uita noua per sanctificationem baptismi nascitur: ut quod admodum deponit ibi omnia peccata preterita: ita etiam statim mortalitatem ipsam carnis corruptionemque deponat. Quod si ita non est: restat ut illud quod scriptum est: quod etiam quicquid in se sentit: adhuc dum in hac uita est: corpus quod corrumpitur aggrauat aiam: et deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitant: quod tunc in illa beatitudine: quod non erit cum absorbebit mors in victoria: quod dubitet in quacumque temporalis felicitate huius semur penitere tamen nos debere huius uite: ut ad illam incorruptionem tota audiat currere. Unde est enim quod etiam apostolus ait. Sed uisum in corpore peregrinamur a domino. Per fidem enim ambulamus: non per speciem. Quis ergo festinat atque optat ad patriam remeare: illa per speciem quod est facie ad faciem contemplantur: nisi quod peregrinationis sue penituerit. Ex quo uoloz penitentis etiam uox illa miserabilis erumpit sonat. Ideo me quod peregrinatio mea longinqua facta est. Et ne putes nondum fidelis ista loqui: uide quod sequitur. Inhabitauimus in tabernaculis cedrorum. Quibus qui oderunt pacem erant pacifici: cum loquerentur eis impugnabant me ualde. Non solum homines fidelis: sed etiam euangeliste firmissimi: et martyris fortissimi hec habuerunt. Nam deus est etiam illud eiusdem apostoli. Scimus enim quod et si terrena nostra domus huius habitacionis dissoluatur: edificacionem habemus: et deo domum non manufactam eternam in celis. Et tamen in hoc ingemiscimus: habitaculum nostrum: quod de celo est supradui cupientes: si tamen induriti non nudum inueniamur. Et tamen quod sumus in hac habitacione ingemiscimus: grauati in quonolum? spoliari sed superuicari: ut absorbeatur mortale a uita. Quid ergo cupimus? nisi ita non esse ut nunc sumus? Et quod ingemiscimus: nisi penitendo: quia ita sumus: Sed deo non ita erimus: nisi terrena domo resoluta: celestem habitacionem et in animo et corpore totum hominem in uatione: ne fortiamur. Quapropter et sanctus Job non ait esse tentationem in hac uita: sed hac ipsam uitam reuerentem dixit esse: ita loquens. Numquid non tentatio est uita humana super terram? Quomodo in loco etiam mysterium lapsi homines mirabiliter tetigit dicens. Tanquam seruus fugiens dominum suum et coccum est umbra. Ille enim hec uita dicenda est potius quam umbra uite. Nec immerito fugitiuus Adam post offensionem peccati abscondit se a facie domini: reclusus folijs arborum: quibus operatur umbracula: tanquam fugiens dominum suum: sicut dictum est: et consecutus umbram. Que uniuersa ad hec dicta sunt: ne quod per baptismum quis iustificatur sit a prioribus peccatis: tamen superbia audeat etiam si nihil committat: unde ab altaris comunione separet: quasi ita de plena securitate se tectans: sed potius seruet humilitatem: que pene una disciplina christiana est. Nec superbiat terra et cinis: donec ista uox tota transeat: in qua per transeunt omnes bestie silue: carum leonum rugientes ut querant a deo escam sibi. In hac esca Job ipse penitus est qui dixit. Tentatio est uita humana super terram. Et tamen dominus in hac nocte (inquit) postulauit: thanas uexare uos sicut triticum. Quis itaque sane mentis non

Job. xv.

Actum. ij.

Mat. iij.

Mat. iij.

De pe. vii.

Sap. ix.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Job. xv.

Sancti Augustini Homelia. I.

ingemiscat: cui nō pñiam sic esse displiceat: Quis non tora
humilitate supplicās diuino adiutorio se exaudibilem pre-
beat: donec trāseat oīs istatentationū materies atq; vmbra
terrena: et ille q̄ nunq̄ deficit tā nobis illucescat sempitern⁹
dies: et illumier abscōdita tenebrarū et manifestet cogitatio-
nes cordis: et tunc laus erit vnicuiq; a deo: Deinde q̄uis se
q̄sq; gloriēf sic h̄re corpus edomitū vt mūdo crucifigat ab oī
opere malo: in fuiturē redacta mēbra castiget: ne tā regnet
pctm̄ in ei⁹ mortali corpore: ad obediendū desiderijs ei⁹ so-
lū vñū verū deū colat: nulli simulacrorū ritui dedit: nullis
sacris demoniorū irretit⁹: nō accipiēs inuaniū nomē dei sui:
quietē sempiternā cert⁹ expectās: debitiū honorē parentib⁹
reddēs: nec cruent⁹ homicidio: nec fornicatiōe turbat⁹: nec
furto fraudulēt⁹: nec mēdacio duplicat⁹: nec rei vel vxoris
aliene cōcupiscētia sordid⁹: nō in suis etiā reb⁹ aut luxuria
diffultat: aut arefcat avaricia: nō sit pctōsior: nō maledicus
vēdāt postremo oīa sua: et verpauperib⁹: et sequat⁹ xpm̄: atq;
thesauro celesti radicē cordis infigat. Quid vides addi pos-
se ad tā plenā iustitiaz: Tū nolo gloriēf. Intelligat hec oīa
p̄stura sibi esse: nō a se existere. Quid enī habz qd nō accepit:
qd si acceperit: qd gloriā q̄ nō accepit: Eroget sane pe-
cuniā dñici: cōsulat primo sicut sibi sentit esse cōsulū vel cō-
sulendū: nec putet satis esse suare integrū qd accepit: ne di-
cat ei. Serue neq; et piger dāres pecuniā meā: ego veniēs
cū vxoris et gerēf: ne auferat ab eo qd accepit: ne p̄cipiat in
tenebris exteriorēs. Quā vehemētissimā penā si timere de-
bent illi q̄ seruare integrū p̄nt qd acceperūt: qd spes illorū est
qd hoc ipse scelerat⁹ disperdūt: Quid fabif q̄ iste in reb⁹ hu-
manis nō carnalis s; spiritalis acq̄sitionis deuinct⁹ officio
nō quidē negotijs secularib⁹ obligat⁹: sed tū q; militat deo
nō ocio desidiet: et opid⁹: et abiect⁹. Der q̄ si pōt suas elemosi-
nas oēs cū hylaritate: siue cū carnalib⁹ necessitatib⁹ paupe-
rū erogari aliqd: siue cū panis celestis dispensatiōe iuncta ad:
ij. Cor. ij. uersus diaboli castra in credentiū cordib⁹ cōstruit. Hylarē
enī dārozē diligit de⁹. Hō vtq; tedio frangat in difficultari-
bus rerū qd necesse est existāt: vt oīdas homini qd hō est. Hō
ira surrepat in eū: qd aut odio se irruit: aut impotune inopia
coact⁹ petit: aut negotio suo cū tumore occupat⁹: si is idē
fēderet flagitat subueniri: aut in xbo manifeste iustitie resi-
sit: ceca cupiditate: aut miserabili tarditate nō det qd q̄s am-
plius vel min⁹ q̄ oportet. Hō loquat⁹ ampli⁹ q̄ opus est: aut
cū etiā nō opus est. Speciosi enī pedes euāgelizantiū pacē:
euāgelizantiū bona. Sed tū de frastica puluere h̄bit: qd sane
in iudiciū eoz excurit qd sibi hāc exhibitionē puerfa volūta-
te cōtēnunt. Hō solū q̄ ppter ipam vite hui⁹ mutabilitatē et
ignozitū: et ppter diei maliciā qd vtiā sufficeret: sic de illa
dictū est. Sufficit diei malicia sua: quā iubemur ferre atq;
portare donec trāseat: et sustinere deū viriliter agēdo: vt fru-
ctum afferam⁹: cū tolerātia: s; etiā ipm puluere mūdū hui⁹ qd
per itinera cōsulēdi cōsulētū pedib⁹ adherescit: et dāna qm̄
ipsa negotiosissima dispensatiōis actiōe ptingūt: qd dñs pre-
stet vt cū lucris maiorib⁹ cōpēsēf: quādiā debem⁹ habere
pñiam. Sed si hoc dispensatores xbi dei et ministri sacra-
mentoz ei⁹ milites xpi: q̄to magis cetera stipendiaria multi-
tudo: et qdā puincia magni regis: Quāne forte mala suspi-
cione avaricie miles ille fidelissim⁹ atq; fortissim⁹ ap̄s pau-
lus offenderet: suis stipēdijs militauit: et vbi forte defuit su-
ptus necessarii. Alias (in q̄) ecclesias expoliari: accipiēs ab
eis stipēdiū ad vestrā ministratiōē: q̄to magis eccle. pui-
ciales secularib⁹ negotijs obligati: quādiā debent habere
pñiam: Qui q̄uis a furtis: a rapinis: a fraudib⁹: ab adulte-
rijs et fornicationib⁹: oīnq; luxuria: a crudelitate odiorū et
iimicitiarū p̄tinacta: ab oīnq; deniq; idolatrie feditate: spe-
ctaculorū nugacitate: heresum atq; scismatū ipia vanitate:
atq; ab oīb⁹ huuscemodi flagitijs et facinorib⁹ imunes: pu-
ri atq; integri esse debeāt: tū ppter admiñstrationē rerū fami-
liariū: et cōiugiorū artissima vincula tā multa peccāt: vt nō
tā de isti⁹ mūdū puluere aspergi: q̄ luto obliniri videantur.
ij. Cor. vj. Hdoc est qd ap̄s eis dicit. Jā quidē oīno delictū est: qd iudi-
cia habetis iter vos. Quare nō magis iniquitatē patimini:
Quare nō magis fraudamini: Hā illud execrabile est qd p-
pter quodā additū dicit. Sed vos iniquitatē facitis: fraudā-
tis: et h̄ratis. Exceptis tñ iniquitatib⁹ et fraudib⁹: hoc ipm
habere inter se iudicia et lites de secularib⁹ reb⁹ delictū esse

dicat: qd tñ ferendū esse dū monet: si velecclēastico iudicio
lites huuscemodi fini ant. Hunc est enī et ias illud. Qui sine
vxoze est: cogitat ea q̄ sunt dei: quō placeat deo. Qui aut ma-
trimonio cōiūct⁹ est: cogitat ea q̄ sūt mūdū: quō placeat vxo-
ri. Qd etiā de femia si nō notat. Et illud cū ait. Et item in id
ipsum estote ne vos tēct sathanas ppter itēperantiā vram
Qd vt pctm̄ demonstraret esse: s; ifirmitatē pcellum: subiicit
statū. Hec aut dico fm̄ veniā nō fm̄ iperū. Sola enī generā
di causa est iculpabilis ser⁹ vtriusq; p̄mixtiō. Qm̄ multa sunt
aliapctā: siue in loquēdo de reb⁹: et negotijs alienis: qd nō ad
te p̄tinet: siue in vanis cachinnationib⁹: cū scrip̄tū sit. Stul-
tus in risu exaltat vocē suā: sapiēs aut vix tacite ridebit. Si
ue in ipis ecclis qd a necessitatib⁹ sustērande hui⁹ vite p̄paraf
audior: atq; imoderatior appetit⁹: sepe excessus modū post
triduanā crudelitātē cōfessans. Siue in vēdēdis et emēdis
reb⁹ charitatē: et veluti vtilitatis vota puerfa. P̄iget cuncta
colligere: qd quicq; in seipso cert⁹ cōpēhēdit: atq; rep̄hēdit si
diuinarū scripturarū speculū nō negligētē atēdat. Que q̄-
uis singulā nō letali vulnere ferire sentiat⁹: sicut homicidiū
et adulteriū: vel cetera h̄mōi: tū oīa simul cōgregata velut
scabies qd plura sūt necāt: et nostrū dec⁹ ita exterminat⁹ vt ab
ill⁹ sp̄sī speciosa forma p̄ filiis h̄mōi casuissimis ample-
xibus separēt nisi medicamēto quādiāne pñie dissecet. Qd
si falsū est: vñ qd tū nō dūm p̄torā: Qd nos quoq; antisti-
tes ad altare affliscētes cū oīb⁹ facim⁹. Qd etiā orantes dici-
m⁹: qd in tot a ista vita oportet vt dicam⁹. Dimitte nob⁹ debi-
ta nra: sic et nos dimittim⁹ debitorū nris. Hō enī ea dimit-
ti p̄camur qd tā in baptismo dimissa sūt: et nisi dimissa credi-
m⁹: de ipsa fide dubitam⁹: sed vtiq; de quādiānis pctis h̄mōi
dicim⁹: p̄qbus etiā sacrificia elemosinarū: ieiuniorū: et iparū
ofonū ac supplicationū quicq; p suis virib⁹ offerre nō cessat
Quisq; itaq; se diligētē atēdens: nullā seipm̄ adulatione
seducat: sansitelligit cū quāto periculo moris eterne: et cū
quāta penuria pfecte iustitie peregrinet a dño: q̄uis iam in
xpo: hoc est in via cōstitut⁹ redire conet. Hā si nō habemus
pctā et tūndētes pectora dicim⁹. Dimitte nob⁹ debita nra: ex
hoc ipso certe et gūter nullo dubitate peccamus: cū iter ipsa
sacra mētūmur. Quāobz in q̄tū deo nro: fide: spe: et charita-
te cōnectimur: et cū in q̄tū possum⁹ imitāmur nō peccam⁹: s; filij
dei sum⁹. In q̄tū autē et occasiōe carnal infirmitat⁹: qd
nō dū morte resoluta: nō dū resurrectione mutata ē: mor⁹ rep-
hēribiles iprobisq; surrepūt: peccamus. Qd vtiq; fateri nos
puent ne dura ceruice nō lāguorū nisi sanitatē: s; dñationē
supbie mereamur. Vñ vtrūq; xūsumē sc̄ptū est. Et qd nat⁹ ē
et deo nō peccat: et qd in eadē iohis eplā legim⁹. Si dixerim⁹
m⁹: pctm̄ nō habem⁹: nosmetipsos seducim⁹: et vitas i nob⁹
non est. Illud qd ex p̄mixtijs noui hōis: h̄ reliquijs veteris
dictū est: vtrūq; enī agim⁹ i hac vita. Paulatim nouitas
accedit: et paulatim vetustate cedēte succedit. Lū vero vtrūq;
agim⁹ in stadio sum⁹: nec solū pcutim⁹ aduersariū bonis ope-
rib⁹: s; et pctā icauri⁹ euitādo pcutimur. Hec nūc qd nrm̄
vicerit: s; qd crebri⁹ feriat: qd form⁹ cōfligat atēdēf: donec
altos secū in sempiternā mortē p̄trahat: qd hōi statū lapsus inui-
det: et ab alijs triūphātib⁹ i fine dicat. Vbi est mors cōrōti-
tua: Vbi ē mors acule⁹ tu⁹: S; neq; tā facile ab inimico dei
cimur qd cū eū supbiēdo imitāmur: nec vehemētī eū p̄ster-
nim⁹ qd cū hūilitate deū seqm̄ur: nec acrozes ei dolores ifi-
gim⁹ qd cū plagas pctoz nroz p̄stēdo et penitēdo sanamus.
Tertia actio ē pñie qd p ill⁹ pctis subeūda ē quā legis decalo-
gus p̄tinet. Et de qd ap̄s ait. Qm̄ qd talia agūt: regnū dei si
possidebūt. In hac qd pñia: maiorē qd in se seueritatē ex-
ercere vt a seipso iudicat⁹: nō iudicet a deo. Sic idē ap̄s ait
Si enī nos iudicarem⁹: a dño nō iudicaremur. Alēdat ita
qd hō aduersū se tribunal mētis sue: si tūmet illud qd oportet
nos exhibere aī tribunal xpi: vt illud recipiat vñ qd qd p
ij. Cor. v. corpus gestit: siue bonū: siue malū: p̄statur se ante faciē suā:
ne h̄ ei postea fiat. Hā minas h̄ de pctōri dicēs. Arguā te et
statuā te ante faciē mē. Atq; ita p̄stituto in corde iudicio: al
sit accusatrix cogitatio: testis p̄scia: carnifex timor. Jnde qd
de sanguis aīe p̄stēt p̄lach: ymas p̄fluat. Postremo ab ip-
sa mēte talis p̄ferat⁹: vt se indignū hō iudicet p̄cipatio-
ne corporis et sanguis dñi. Et qd separari a regno celoz timet p
vltimā sententiā sumi iudicis: per ecclēsticā disciplinam
a sacramēto celestis panis interim separat. Quidē ante ocu

1. Cor. iij.
Ca. vj.
Gal. vj.
1. Cor. ix.
Rom. vj.

ij. Cor. iij.

Mat. xvj.

ij. Cor. ix.

Esa. lij.
Rom. x.

Mat. vj.
Ps. xvj.

Ca. vij.

ij. Cor. xj.

ij. Cor. vj.

1. Cor. vij.

ij. sen. di.
xxxj. cū g.

Ecc. xvj.

Ca. vij.

Ps. clij.

Mat. vj.

Mat. vj.

1. Job. iij.
1. Job. i.

1. Cor. xv.

Ca. ix.

1. Cor. xj.

1. Cor. xj.

1. Cor. v.

Ps. xlij.

imago futuri iudicii: vt cū alijs accēdit ad altare dei quo
 nō accedit: cogitet qđ sit cōtremiscēda illa pena qđ pccatib
 b' alijs vitā eternā: alijs in mortē pccipitē eternā. Ad b
 altare qđ nūc in ecclesia est in terra positiū: renis oculis
 positiū: ad mysteriorū diuinorū signacula celebrāda: multi
 scelerati pnt accedere: qm̄ de qđ pmedat in b' pte patiētia
 i' in futuro exerceat securitatē sua. Accedit enī ignozā
 : qm̄ patiētia dei ad penitentiā eos adducit. Illi autē fin
 ricia cordis sui et cōtēpitiōes thesaurizant sibi firā in die
 r' reuelationis iusti iudicii dei: qđ reddet vnicuiqđ scdm
 a sua. Ad illud autē altare qđ pcurfor. p nobis introiit iesus
 de caput ecclesie pcessit: mebris ceteris securus: null' p
 accedere poterit: de qđ? vitā cōmemorauit dixit apłē
 n' talia agūt regnū dei nō possidebunt. Solus enī facit
 sed plane ibi tor' afflitt: ad iūctio scy corpore cui caput
 qđ iā ascēdit in celū. Ipe est cui dixit apłs petr' 7. Ples
 ta: regale sacerdotiū. Quō qđ in interiora veli t in illa iū
 ta sancta scy introire audebit aut poterit: qđ medicinā
 discipline ptenens: noluit paulisper a visibilibus separari
 aut enī noluit humiliari vt exaltaret: cū exaltari voluerit
 iciet: et in eternū se iūget ab eternis sc'is. Quisqđ hoc tpe
 merita obediētie / p' satisfactionē penitentie nō sibi put
 locū in coepe facer dotis: qđ fronte ipudētie tūc volēt auct
 ritatē dei a pctis suis: qđ nūc toto corde non dicit. Quis facin
 uo ego agnosco: p' pccm̄ meū aī meū est semp: Quo pacto qđ
 e' dignet ignoscere: qđ in se ipse hōo designat' est agno
 re: Aut illud qđ est in q' sibi blādiūtur: qđ sua se vanitate se
 cū: p'leuerātes in malicia / atq; luxurijs suis cum audīūt
 in dicentē. Qm̄ qđ talia agūt regnū dei nō possidebūt: Aut
 sibi p'ter regnū dei salū qđ desiderāt polliceri: atq;
 iter se loquunt: dū recusant agere pniām. p pctis suis t p
 os mores aliqñ in meli' cōmutare. Regnare nolo: suffici
 di saluū esse. In q' pmiū nos fallit: qđ eorū nec sal' vlla ē:
 p' iniquas p'leuerat. Quō enī ait dñs. Qm̄ abdidit iniqui
 refrigescit charitas multorū: qđ autē p'leuerauerit vřs in
 hic salū' erit: salutē vřis p'misit p'leuerātib' in charitatē
 nō in inuidiā. Tibi autē charitas ē: opa illa mala a regno
 separātā esse nō possunt. Dis enī lex ex vno f'mone p'ple
 si in eo qđ scriptū est. Diliges p'ximū tanq' teipsum. De
 est est aliqđ differētia iter regnātes et nō regnātes: opoz
 n' in vno regno sint oēs: ne in hostiū aut alienorū nume
 reputent. Quō enī romani romani regnū possidēt: Quis
 nō oēs regnēt: sed ceteris regnātib' pareāt. Itō autē ait
 s. Aut talia agūt nō regnabūt cū deo: sed regnum dei nō
 s'idebūt. Quō etiā de carne t sanguine dictū est. Caro t san
 guis regnū dei nō possidebūt: qđ corruptibile hoc induit in
 ruptionē: et mortale hoc induit in mortalitatē: vt iam non
 e' sanguis ex e' aīali corpore spirital' corpis habitū: ma
 gis creas. Vel illa eos terreat vltima snia iudicis n'ri:
 p'pterea nūc ap'ri voluit: vt ab eis' fidelib' p'caueatur
 metuētib' se significatiōe vt fugiāt a facie arc'. Et
 s' enī eis qđ illo etiā iudicabit: qđ? p'misit dices. Se
 ntis p'p' duodecim thronos iudicātes duodeci trib' isrl'
 numero iudicātiū oēs itelligūt: qđ p'pter euāgelisōis
 dimiserūt: securi sūt dñm. Duodenari' qđpe numerus
 quādā vniuersitatē reuert. Itō enī p'p' apłs ibi nō erit
 r' illos duodecim non fuit. Exceptis qđ illis qđ etiā nōse au
 r' significauit: qñ ait. Qu' venerit fili' hōis iudicare euz
 elis suis. Aliquē enī vřs nūc sūt. Itūci autē rectissime
 p'unt oēs qđ salutē celestis hōib' nūciauerūt. Quē et euā
 gē boni nūci pūt iter p'ari: et de iohāne baptista dictū
 Ecce mitto angelū meū aī facie tuā. His qđ vt dicere ce
 r' exceptis: cetera oīm hoīm multitudo sūt in ipsi' v'bis
 manifestū est: i. duas pres diuide. Positū' ē enī oues
 ceterā: hēdos autē ad sinist' r' dices ouib'. i. iustis. Ve
 bndicti patr' mei: p'cipite regnū qđ vob' paratū est a cō
 tētiōe mūdi. De b' vřq; regno dixit apłs: cū enumerat
 mala. Qm̄ qui talia agūt regnū dei nō possidebūt. Audi
 uidiāt qđ a sinist' r' erūt. Ite / iquit in ignē eternū: qđ p'p
 est diabolus t āgelus ei'. Quapropter p'fumere qđ aude
 re nōte xp'iano: t nō cū oī obediētia t timore audiat apłz
 tē. Itō: aut enī scitote cognoscētes qđ oīs formicator: aut im
 p' : aut auar' : qđ est idoloz seruit' : nō habet hereditatē
 gno xp'i et dei. Itēmo vos seducat in anib' v'bis: p'pter

hoc enim venit a dei infiltros affiderie. Nolite itaq; fieri p-
ncipes eoz. Latius aut ad corinthios hec dicit. Nolite erra-
re: neq; fornicatores: neq; idolis feruientes: neq; adulteri: neq;
molles: neq; masculoꝝ concubitores: neq; fures: neq; auari:
neq; ebriosi: neq; maledicti: neq; rapaces: regnuꝝ dei possi-
debunt. Sed videte quædam modum timore ⁊ desperatione salu-
tis abstulerit eis: quæcui vita veteri commiserunt. Et hec qd d-
(in q̃ fuitis: ⁊ abluti estis: sed sanctificati estis in nomine d-
ni iesu xp̃i: ⁊ spū dei nri. Quisq; vobis post baptismū alioquin
p̃stinoꝝ maloz op̃e obligat ⁊ tenet: vsq; ad sibi sumē ⁊ est:
vt adhuc dubitet vitā mutare: dū tēpus est cū ita peccare v-
uit. Itā vtiq; qd ita p̃fuerat peccat: thesaurizat sibi iram
de ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei. Ad aut adhuc viu-
paciētia dei ad p̃niam est adducit. Implicat ⁊ tā mortife-
vinculis pctōꝝ detractat: aut differt: aut dubitat cōfugere
ad ipsas claus ecclesie qb? soluat in terra vt sit solus ⁊ in ce-
lo ⁊ audet sibi post hāc vitā: q̃ nū xp̃ian⁹ dicit salūtē aliquā
polliceri. Nec veridicū illud dñice vocis tonitruū cōtremi-
scit. Quō ois q̃ dicit mihi: dñe dñe irabit in regnū celozū ⁊ c-
c. Quid ad galatas idē apls. Hōne talia enumerās eodē fine
cōcludit? Manifesta sūt (in q̃) op̃a carnis: q̃ sūt fornicatio-
nes: immūdicie: luxurie: idoloꝝ seruīt ⁊ veneficia: inimicitie:
cōtēstiones: emulatioēs: aīstositates: dissensiones: hereses: in-
uidie: ebrietates: cōmessatioēs: hīs silla q̃d p̃ico vobis sū
p̃diti. Quāq; talia agūt: regnū dei nō possidebūt. Iudicet d-
seipsum hō in istis volūtate dū pōr: timores: quertari meli-
nō cū iā nō poterit: etiā p̃ter volūtate a dño iudicet. Et cū in
se p̃tulerit seuerissime medicine sūam: veniat ad anti⁹ sitēs
p̃ quos illi in ecclesia claus ministrant: tāq; bon⁹ incipies
esse fili⁹ maternoz mēbroꝝ ordinē custodito a p̃p̃ositis sa-
cramētoꝝ accipiat satisfactiois sue modū: vt in offerēdo sa-
crificio cordis tribulanti deuot⁹ ⁊ supplex: id tñ agat qd nō
solū illi p̃st ad recipiēdā salutē: sed etiā ceteris ad exēplū.
Et si p̃cm̃ ei⁹ nō solū in grauē ⁊ maloꝝ: q̃ etiā in scādalo est
alioꝝ: atq; h̃ expedire vtilitati ecclie videat anti⁹ sitri in no-
tia multoz vel etiā toti⁹ plebis agere p̃niam nō recuset: non
resistat: nō lerali ⁊ mortifere plage: p̃ pudorē addattumoz.
Memnerit tā semp q̃ supbis de⁹ resistit: humilib⁹ aut dat
grām. Quid est enim infelicis: qd pueri⁹ q̃s de ip̃o vulnere qd
laterē nō pōt nō crubescere: d̃ ligaturū h̃ crubescere? He-
mo arbitres fies. p̃pterea se p̃siliū salutare h̃buit ⁊ debere pe-
nitētie p̃tēnere: q̃ multos forte aduertit ⁊ nouit ad sacra ⁊ al-
tāꝝ accedere: q̃ talia crimia nō ignorat. Multi enī corrip-
tur vt petr⁹: multi tolerant vt iudas: multi nesciunt: donec
veniat dñs q̃ ⁊ illis inabit abscondita tenebrā ⁊ manifestabit
p̃silia cordiū. Itā pleriq; p̃p̃tea nolūt alios accusare dū se p̃
illos cupiūt excusare. Pleriq; aut boni xp̃iani. p̃pterea ta-
cēt et susterūt alioꝝ pctā q̃ nouerūt: q̃ documētis sepe dese-
runt: eaq; ipsi sciūt: iudicib⁹ eccliasitū p̃bare nō possūt.
Quis enī sūm qdā nō tñ iudici facile credēda sunt: nisi
cert⁹ iudicijs demōstrent. Hos h̃o a cōdōne phibere quēq;
nō possum⁹: quis hec phibitio nōdū sit mortalis ⁊ medici-
nalis: nisi aut spōre p̃fessum: aut in aliq̃ siue seculari: siue ec-
clesiastico iudicio notari atq; cōuicti. Quis enī sibi vtiq;
audeat assumere: vt cuiq; ipe sit ⁊ accusator: iudex? Cuius-
modi regulā etiā paul⁹ apls in eadē ad corinthios ep̃la be-
nuit ifinuasse itelligit: qd quibsdā cōmētoꝝ crimib⁹: eccle-
siasitici iudicij formā ad oīa silla ex q̃būsdā daret. At enim
Scripti vob⁹ i ep̃la nō cōmiseri fornicarijs. Itō vtiq; forni-
carijs bui⁹ mūdī: aut auarijs: aut raptoꝝb⁹: aut idolis futen-
tib⁹: alioq; debueratis de h̃ mūdo cōfisse. Itō enī p̃st hoies
in h̃ mūdo viuētēs nisi cū talib⁹ viuere: nec eos p̃nt lucrifa-
cere xpo: si eo colloquiū cūctiq; vitauerūt. Quē ⁊ dñs cū
publicanis ⁊ pctōib⁹ cōmēdas. Itō est opus (q̃t sanis me-
di⁹ q̃s male h̃ntib⁹. Itō enī veni vocare iustos: ⁊ pctōes.
Et iō sequit apls ⁊ adiūgit. Hūc sc̃p̃i vob nō cōmiseri. Si
q̃s frat nōq; in vob: aut fornicator: aut idol⁹ fuit⁹: aut au-
arus: aut maledic⁹: aut ebriosus: aut rapax: cū h̃mōi nec qd ē
cūbū sūsumere: aut enī mibi de his q̃ fors sunt iudicet.
Hōne d̃ his q̃ int⁹ vtr̃ vos iudicet? De his aut q̃ for⁹ sūt de⁹
iudicabit. Auferte malū a vobis ipsis. Quib⁹ vobis sat⁹ oñdit
nō temere: aut qm̃dolibet s̃ p̃ iudiciū aufere dōes ē malos
ab ecclesie cōdōne: vt si p̃ iudiciū auferrī nō possūt tolerētū
potius: ne peruerse malos quisq; euitando: ab ecclesia ip̃i

ni venit ira dei in filios diffidentie. Nolite itaq; fieri p-
res eor. Lati⁹ aut ad counthios hec dicit. Nolite erra- j. Cor. vi.

Sancti Augustini Homelia. I.

discedens: eos quos fugere videt vinciat ad gehēnā. Quia
et ad hoc nobis sunt inscripturis scitis exēpla pposita: velut
in messe vt palea sufferat vsq; ad vltimū vñlabū: vel intra
illa rberia vbi pices boni cū malis vsq; ad segregationē q
futura est in littore. i. in fine seculi equo aīo tolerant. Hō enī
Rom. xliij cōtrariū est huic loco id qd alio loco dicit apls. Tu qd es q
iudicas alienū seruū: Suo dñō stat aut cadit. Noluit enim
hōiem ab homie iudicari et arbitrio suspitionis: vel etiā ex
traordinario vsurpato iudicio: sed poti⁹ ex lege dei fm ordi
nem ecclesie: siue vltro pfectum: siue accusatū atq; cōuictū.
Alioqñ illud cur dixit. Si qd frater nōmīat aut fornicator:
aut idolis seruīcs: et cetera: nisi qd eā nominationē intelli
gi voluit qd sit in quēq; cū sentētia ordine iudicario atq; itegri
tate pferat. Hā si nōiatio sola sufficit: multi dānandi sunt in
nocētes: qd sepe falso in quōq; crimina nōiānt. Hō ergo illi
quos monem⁹ agere penitētiā grāt sibi comites. Quo tandē me
cium: nec gaudeat qd plures inuenerint. Hō enī ppter ea mi
nus ardebit: qd cū multis ardebit. Hō est enī hoc sanitatis
certū cōsiliū: sed maluolētie malū solatiū. An forte attēdit
multos etiā in pfishonib⁹ ecclesiasticis ppositoy et mi
nistroy: nō cōgruēter viuere sermonib⁹ et sacramētis q per
eos populis ministrant? Miseros hōies qui hos intūdo
xpm obliuiscuntur: q tātō ante p dicit vt legi dei potius obte
peraret q imitādi videant illi qui ea q dicit nō faciūt: tra
ditoy suū tolerans vsq; in finē: etiā ad euāgelizādū cū cete
ris misit. Tā sunt autē isti absurdi et ppositi: i. miseri: q pre
positoy suoy malos mores imitari eligūt: q per eos predi
ca vñ pcepta seruare: q si quisq; viator remeandū sibi esse
cōsiliū intinere: cū viderit militaria lapidealis plena: viā
docere et nō ambulare. Cur enī nō potius si puenire deside
rat tales comites inueiat et cōsequat: q et viā bene demon
strāt: et in ea pferat: atq; alacriter nō ambulāt? Qd si isti
desunt vel poti⁹ min⁹ appareāt: nā deesse nō possunt. Hō enī
sic querūt hōies charitate studiosa qd predicet ad imitatio
nem: quō querūt iniquitate suspitiosa qd murmurent ad de
ceptionē: partim tū inueniēdo bonos dñi ipi mali sint: partim
timēdo inuenire dñi mali esse semp volūt. Sed tñ pcedam⁹
nō apparere enī hōies dignos imitatione. Quisq; hoc pu
tas deū mēte intinere: qd homo facit? est vt te hōiem viuere do
ceret. Si habuit xps in interiore hōie per fidē in corde tuo:
recondari vsq; illud qd iohānes ait. Qui dicit se in xpo mane
re debet quēadmodū ille ambulauit et ipse ābulare: i. ita nō
tibi deest quē sequar: et cū te alī⁹ viderit de bonoy inopia
cōqueri desinet. Si enī nō nosti quid sit recte viuere: diuina
precepta cognosce. Fortassis enī multi recte viuunt: sed pro
pterea tibi nullus videt: qm qd sit recte viuere ignoras. Si
autē nosti: age qd nosti: vt et tu qd qris habear: et alijs quod
inueniatur ostēdas. Chriſtū aīo attēde: attēde aplos quorum
nouissim⁹ est ille q dicit. Imitatores mei estote sicut et ego
xps: attēde aīo tot martyry milia. Cur enī te natalicia eoz
cōiuijs turpibus celebrare delectat: et eoz vitā sequi bone
stis morib⁹ nō delectat? Ibi videbis nō solū viros sed et ias
feminas: postremo pueros et puellas: nec impudētia deci
pi: nec iniquitate pueri: nec periculi timore frangi: nec secu
li amore corrūpi. Ita te nō inueniētem qd excuses: non solū
preceptoy inenitabilis rectitudo: sed etiā exēploy innu
merabilis multitudo circundabit. Sed de vtilitate ac salu
bitate penitētie: vt qd instituit⁹ aliq; peragam⁹. Si iā de
sanitate desperas ad dis peccata peccatis: sicut scriptū est.
Prover. b. Peccator cū venerit in pfundū maloy cōtemnet: noli cōte
xxv. nere: noli desperare: clama etiā de pfundo ad dñm et dic ei.
Ps. cxxix De pfundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocē meā. Siāt
aures tue intēdentes: in vocē obsecrationis mee. Si iniqui
tates obseruaueris dñe: dñe qd sustinebit? Qm apud te ppi
tatio est. De tali pfundo inuente clamauerūt: et hāc ppi
tationē inuenerūt. Faciliusq; est euacuata cōminatio: pphere
q humiliatio penitētie. Hūc fortasse dicis: sed ego iā bap
tatus sum in xpo: a quo omīa mihi pctā pterita dimissa sūt:
vilius facit⁹ sum nimis iterans vias meas: et canis horribilis
oculis dei: cōuersus ad vomitū suū. Quo abibo a spū ei⁹: et
a facie ei⁹? quo fugiā? Quo frater nūsi ad ei⁹ misericordiam
penitēdo: cui⁹ potestare peccādo cōtemperis? Nemo enī
De verbis dñi. ser. x. b recte fugit ab illo nisi ad illū: ab ei⁹ seueritate ad ei⁹ bonita
tem. Quis enī locus te excipiet fugiētem: vbi ei⁹ presētia

tenō inueniat? Si ascēderis in celū ibi est: si descenderis ad
infernū adest. Recipe ergo pēnas tuas in directū et habita
in spe in extremo hui⁹ seculi: etenī illuc manus tua deducet
me: et pducet me dextera tua. Quicqd enī feceris: quēcūq;
peccaueris: adhuc in hac vita es: vnde te de? si sanare noller
auferret. Cur ergo ignoras: qd patētia dei ad penitētiā te
adducit? Qui enī clamādo tibi pualit vt nō recederes: par
cendo clamat vt redeas. Intuere dauid regē: iā vñq; et ipse
illijs tēporis sacramēta pceperat. Iā circūcūsus erat vñq;
qd patres nostri p baptismo habebāt. Hā ad hoc dicit apls
sanctū abraham signaculū iustitie fidei recipisse. Jam etiam
vñq; erat vñctione venerabili: q regale sacerdotiū pfigu
rabat ecclesie. Respēte autē facit⁹ est? i. adulterij et homicidij
reus. Hō frustra tamen de tā imani et abrupto pfundo sce
leris penitēs clamauit ad dñm dicens. Auerte faciem tuā a
peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele. Quo tandē me
rito: nisi q item dicit. Iniquitatē meā ego agnosco: et pctā
meū ante me est semp: Quid autē obtulit dñō vnde illū ppi
tiaret sibi? Qm si voluisses sacrificiū dedissem: vñq; olocau
stis nō delectaberis. Sacrificiū deo spirit⁹ cōtribulat⁹: cor
cōtritu et humiliatū de⁹ nō spernit. Hō solum ergo deuore
obtulit: sed etiā ista dicēdo qd offerri oporteret ostēdit. Hō
enī sufficit mores in meli⁹ cōmutare: et a factis malis rece
dere: nisi etiā de his q facta sunt: satisfiat deo p penitētie do
lorem: per humilitatis gemitū: per cōtritu cordis sacrificiū
cooperantib⁹ elemosinis. Beati enī misericordes: qm ipsorū
miserēbī de⁹. Non enī dictū est vt tantū abstinearis a pec
catis: sed et de pteritis (in q) de pcare dñm vt tibi dimittā
tur. Et petr⁹ iā erat fidelis: iā in xpo et alios baptizauerat.
Intuere ergo petrū presumētē accusatū: tūc tē vulnera
tū: sicut sanātū. Iā etiā post aduentum de celo spūs sancti: q
dam simon pecunia voluit eādem spūs sancti emere: sceleratū
simū et impiū mercimoniū cogitans: iā baptiz⁹ in xpo: et
tñ penitētie cōsiliū ab ipso petro corrept⁹ accepit. Dicit etiā
apls paul⁹: q vñq; fidelib⁹ mittebat epistolās. Itē iterū cui⁹
venero ad vos humiliet me de⁹ vt lugeā multos et his qui
ante peccauerūt: et nō egerūt penitētiā sup imūdia et lu
xuria: et fornicatione quā gesserunt. Circūstant ergo nos et
precepta recte faciēdi: et exēpla nō tantū recte facientū:
sed etiā ad recipiēdā salutē penitentiū q fuerat amissa pec
cando. Sed fac incertū esse vtrū ignoscat de⁹. Quid perdit
cū supplicat deo qui salutē perdere nō dubitauerit cū offen
deret deū? Quis enī certus est q etiā iperato: ignoscat? Et
tamen pecunia fundit⁹: maria trāsmeantur: pcellay incerta
subeuntur: et pene vt mors viret mors ipsa suscipit. Suppli
catur deinde per homies homini: sine dubitatione sūt ista:
cū sit dubiū quo fine pueniant: et tamē certiores sunt clauēs
ecclesie q corda regia. Quib⁹ clauib⁹ quodcūq; in terra sol
uit⁹: etiā in celo solutū esse promittit. Et multo est beneficior
humilitas qua se quisq; humiliat ecclesie dei et labor minor
imponit: et nullo tpalis mortis periculo mors eterna vitat.

¶ Finis libri quinquaginta homelia:
rum diui Aurelij Augustini.

¶ Sequitur Titulus seu Rubrice tractatum: li
bri diui Augustini ex euangelio Johannis.

Tractus primus.

In principio erat verbū: et verbū erat apud deum: et deus
erat verbum.
Fuit homo missus a deo cui nomen erat iohannes. i.
Iohannes testimoniu perhibet de ipso. iij.
Hoc est testimoniu iohānis quādo miserūt ab hierosolimis
sacerdotes et leuitas. iij.
Et ego nesciebā cū: sed q misit me baptizare in aqua. v.
De eo qd dictū est columbā sup dñm descēdisse. vi.
Et ego vidi: et testimoniu perhibui qd hic est fili⁹ dei. viij.
Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee. viij.
Dicit mater ei⁹ ministris: quodcūq; dixerit vobis facite. ix.
Post hec descēdit capharnaū ipse et mater ei⁹. x.
Cū autem esset in hierusalē iesus in pascha in die festo: mul
ti crediderunt in eum. xi.
Qd natū est de carne caro est: et qd natū est de spū spūs ē. xij

Rom. ij.

Ca. xv.

Rom. iij.

ij. Reg. ij.

Ps. l.

De pe. di. j.

no suffici.

Mat. v.

Eccl. xxi.

Mat. xxvj.

Act. viij.

ij. cor. xij.

Ca. xvj.

Mat. xvj.

Ca. iij.

Ca. iij.